

ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 863
Παρασκευή
24 Φεβρουαρίου 2006
Τιμή: 4 ευρώ

Ανασχηματισμός

Η έρευνα για τις υποκλοπές
και το παραδικαστικό
κύκλωμα

Εκλογές σοκ
στη Μέση Ανατολή

Η Αριστερά
από τη Μεταπολίτευση
έως σήμερα

Το Καρουζέλ στο Καρναβάλι

Η μυστηριώδης
νήσος Βόρνεο

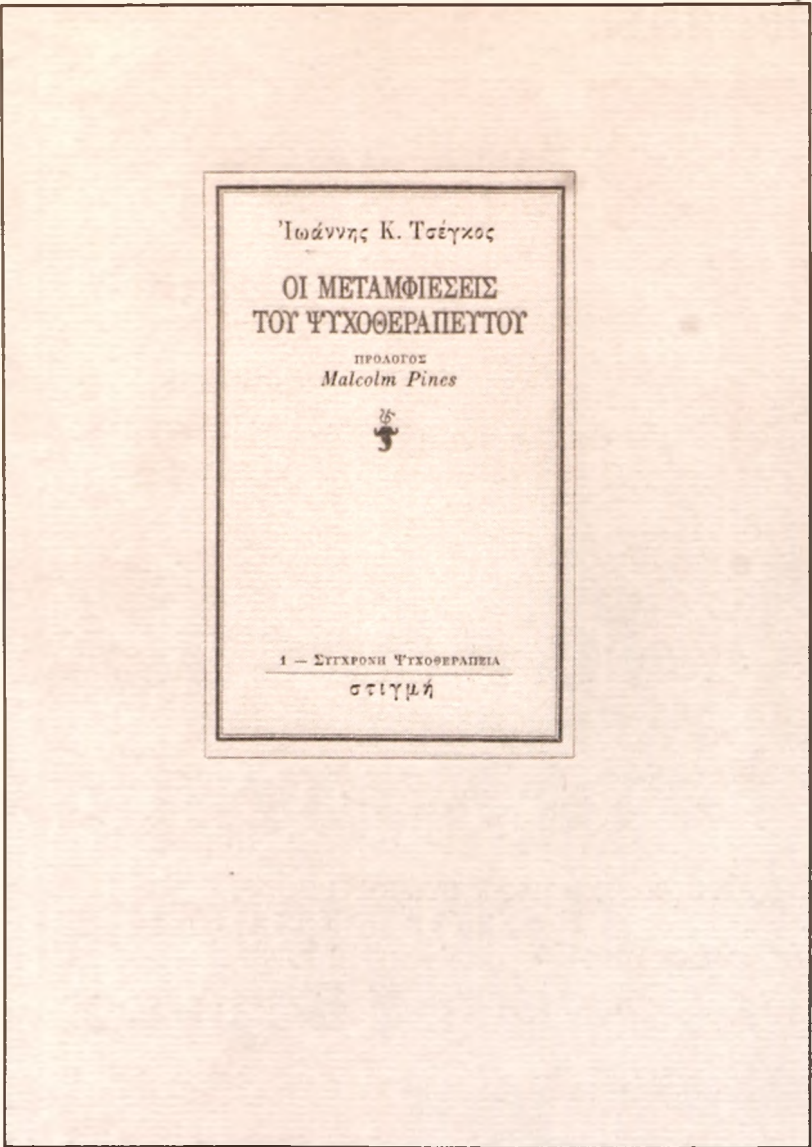
ISSN 1108-9822

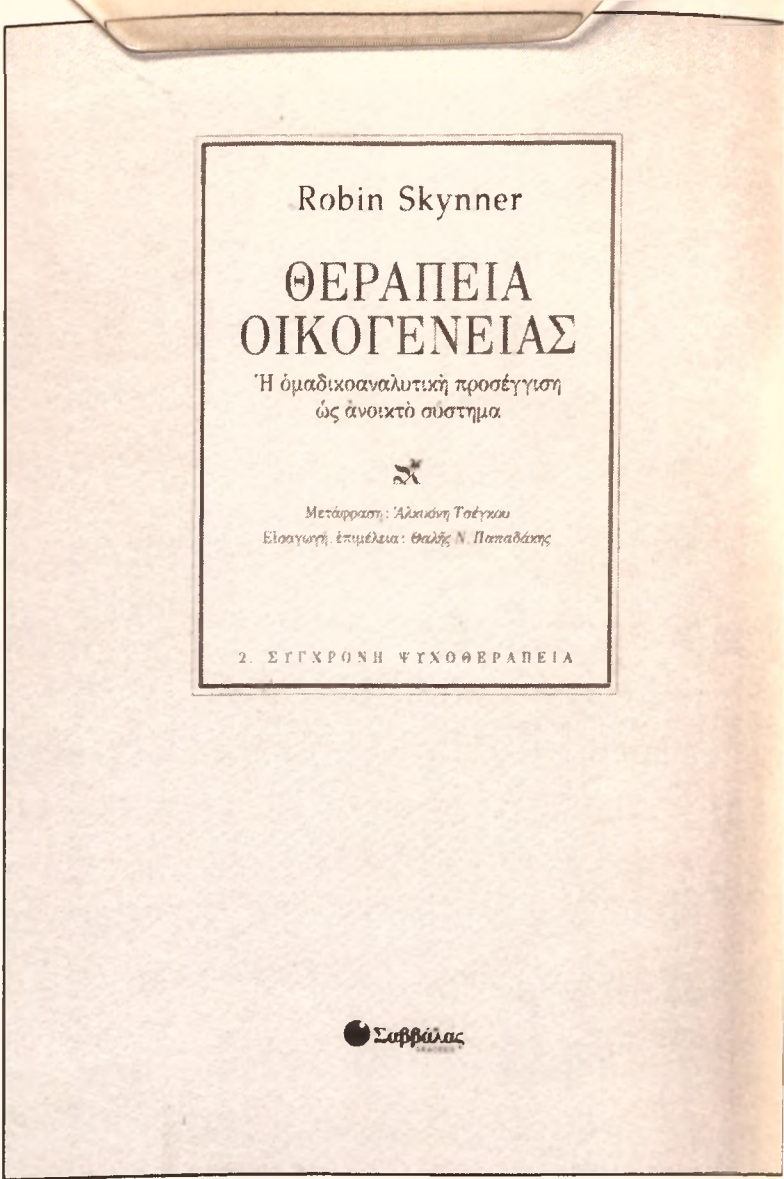
9 771108 982000

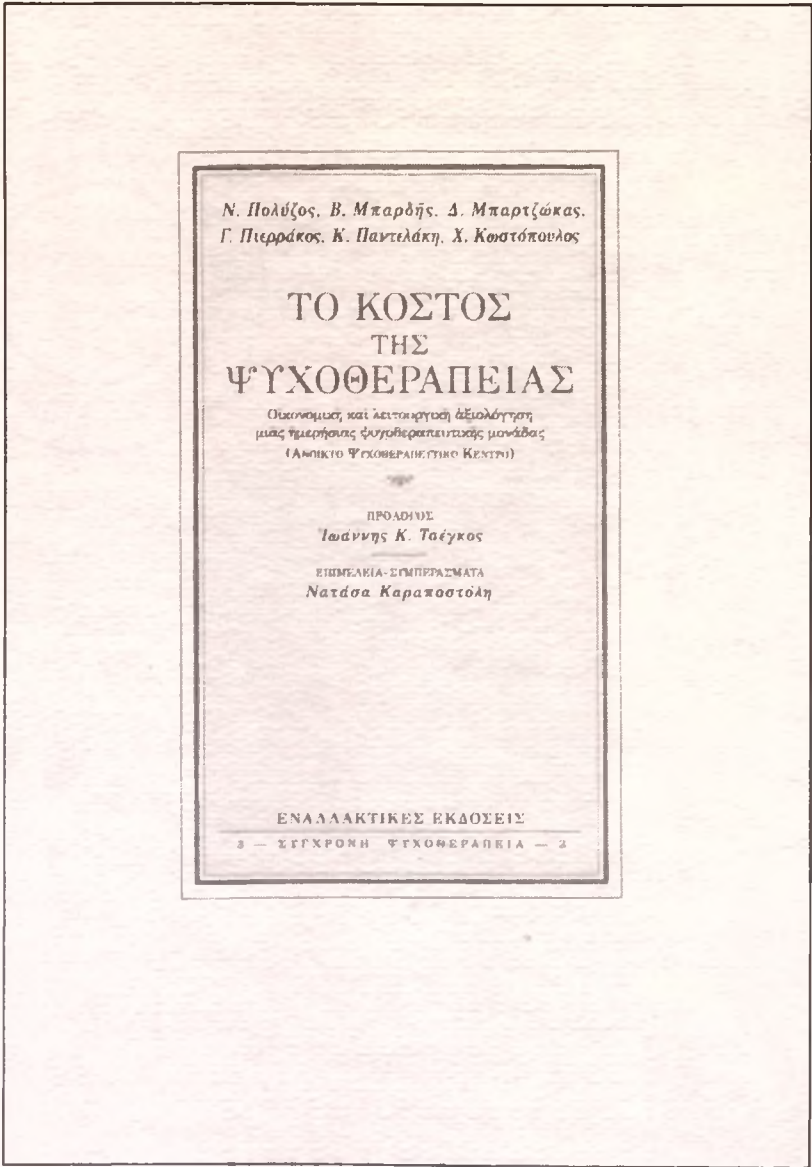
08>

ΟΙ ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΟΥ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΝΩΝ

Περίοδος Β' • Έτος 33ο • Τεύχος 863

Παρασκευή 24 Φεβρουαρίου 2006

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

Ευχόμεθα ολοψύχως: Καλή Αποκριά!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Μια ζωή καρουζέλ	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Πώς και παγίδευσαν όλη την ελληνική πολιτεία και κοινωνία;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Ημεροδότης	14
• Β. Ζήσης: Ανασχηματισμός: Δωράκια στους πολιτικούς αντιπάλους δεν δίνονται	16
• Ρεπόρτερ: Όταν οι υπηρεσίες Ασφαλείας χρησιμοποιούν κινητά Vodafone	18
• —: Σε αναζήτηση της απλής λογικής	21
• Στρατής Μοσχονήσιος: Κυπριακό: Κινητικότητα για το θεαθήναι	22
• Ευ. Τσακαλώτος: Εναλλακτική οικονομική πολιτική και οι αξίες της Αριστεράς	24
• (Συζήτηση): Πού πάει η Αριστερά;	26
• Τζιμ Μπούκης: Τα βόρνεα της νήσου Βόρνεο	30
• Μαρία Α.: Οι εποικισμοί κτίζονται μπροστά στα μάτια των παιδιών	36
• Carl Dundas: Εκλογικά «σοκ» στη Μέση Ανατολή	38
• Μαρίνα Βήχου: Μουσουλμάνοι της Θράκης: Αναζητείται νέο μοντέλο	41
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	42
• Ελένη Βερυκίου: Παρεξηγήσεις	44
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	46
• E-mail από τον Απόστολο Διαμαντή	48
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	49
• Δημήτρης Χαρίτος: Το μεγάλο φαβορί	51
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Πάρτι ενηλικίωσης	52
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Παράσταση του σήμερα	53
• Μάνος Στεφανίδης: Άνοιξη, βρε!	55
• Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκαν: Ακριθάκης: Μεταλλαγή της μνήμης ενός καλλιτέχνη	57
• Δημήτρης Φιλίππιδης: CLEM	58
• Ευτύχης Μπιτσάκης: Άλμπερτ Αϊνστάιν	59
• ΒΙΒΛΙΟ	63
• Συλλογή	66

Εξώφυλλο: Νίκος Καμπασελέ.

ΜΙΑ ΖΩΗ ΚΑΡΟΥΖΕΛ

ΠΑΝΩ στην αναμπουμπούλα, ήρθε και το Τριώδιο. Το ημερολόγιο το αναφέρει ολοκάθαρα, βέβαια. Όμως ποιος έχει μυαλό για τέτοια; Προέχει η πραγματική ζωή. Προέχουν η ανεργία και η φτώχεια. Που κατεβάζουν τους πολίτες στους δρόμους. Που φουντώνουν τις απεργίες και τις διαδηλώσεις, στις οποίες το κράτος, κατά την πάγια τακτική του και ανεξάρτητα από κυβερνήσεις και κόμματα, αντιπαρατάσσει την ισχύ των κατασταλτικών μηχανισμών του.

ΠΡΟΕΧΟΥΝ τα μέτρα που εφαρμόζει ή σχεδιάζει να εφαρμόσει η κυβέρνηση και τα οποία αλλάζουν τον χάρτη των εργασιακών σχέσεων στη χώρα, μεγαλώνοντας το αίσθημα ανασφάλειας και την αβεβαιότητα των πολιτών. Οι οποίοι προσπαθούν, μάταια, να καταλάβουν τι σημαίνουν όλες αυτές οι αλλαγές –«μεταρρυθμίσεις»– και να δώσουν μια απάντηση στο ερώτημα γιατί πρέπει η κάθε νέα κυβέρνηση να παίρνει όλο και πιο αντιλαϊκά μέτρα, αρχίζοντας από εκεί που είχε σταματήσει η προηγούμενη. Την οποία κατηγορούσε, φυσικά, όταν η ίδια ήταν στην αντιπολίτευση.

ΠΡΟΕΧΟΥΝ οι αποκαλύψεις για τη ρεμούλα που γίνεται σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας ζωής και τα ιλιγγιώδη νούμερα των χρημάτων που, φανερά ή κρυφά, «παίζονται» καθημερινά στο χρηματιστήριο –όχι το επίσημο, αλλά το άλλο, το ανεπίσημο–, της εξαγοράς συνειδήσεων, του πολιτικού τζόγου, των δημοσίων σχέσεων και της νοοτροπίας του ριάλιτι. Νούμερα που προκαλούν κατάφωρα τον απλό πολίτη, ο οποίος στη δική του πραγματική ζωή δεν ξέρει τι θα του ξημερώσει η επόμενη μέρα.

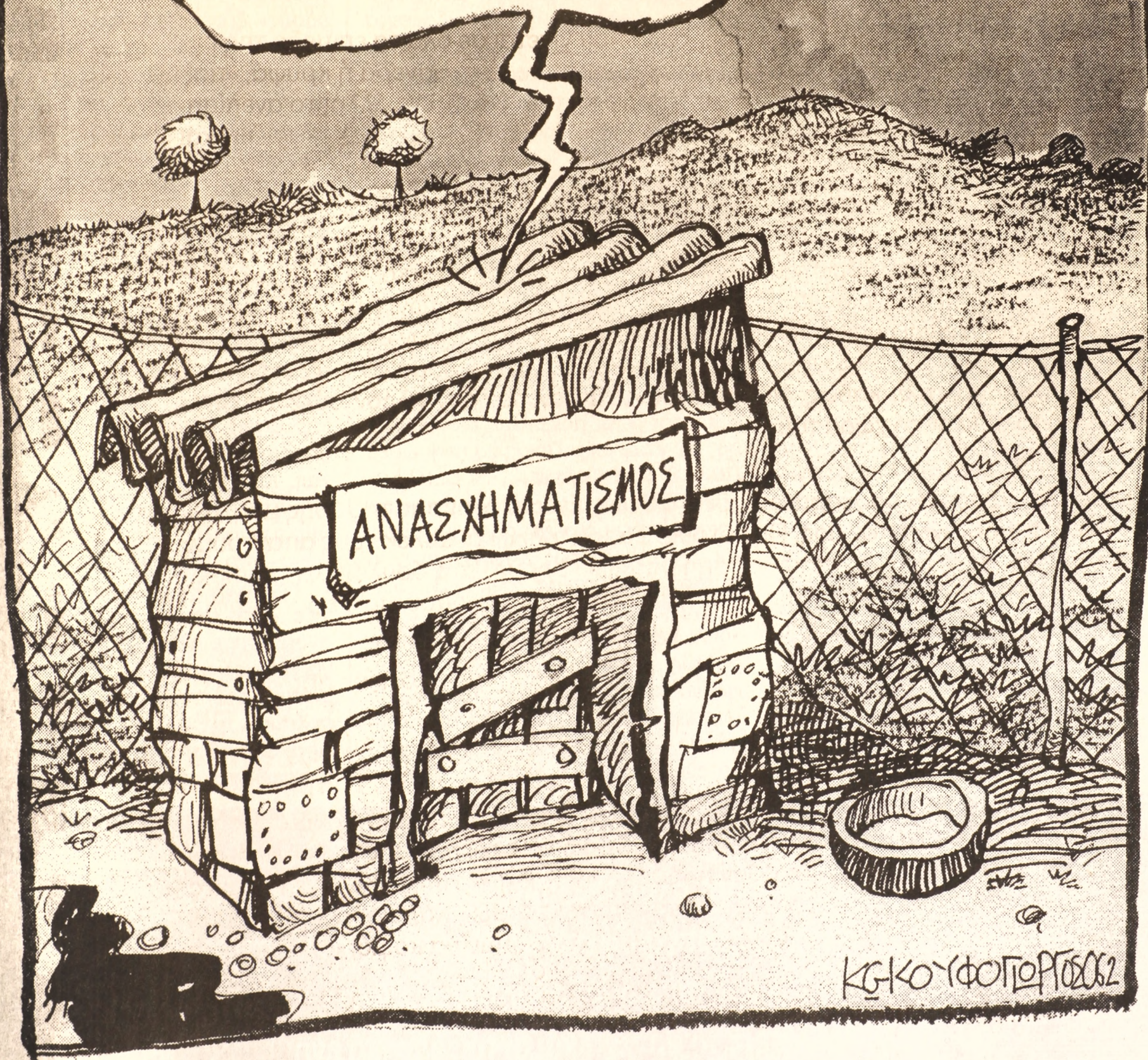
ΠΡΟΕΧΟΥΝ οι αποκαλύψεις για τον αχταρμά των αλλοδαπών και ημεδαπών πρακτόρων, επιχειρηματιών, πολιτικών και ποιος ξέρει ποιων άλλων, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο είναι ανακατεμένοι στην περίεργη υπόθεση των υποκλοπών, όπου χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα. Με μόνο αποτέλεσμα να αυξάνει η ανησυχία στους πολίτες, καθώς διαπιστώνουν ότι δεν ορίζουν πλέον ούτε το σπίτι τους, πόσο μάλλον τη χώρα τους.

ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ έφτασε λοιπόν, αλλά ποιος δίνει σημασία; Κι εξάλλου ποιος καταλαβαίνει τη διαφορά; Η μασκαράτα, έτσι κι αλλιώς, έχει γίνει μέρος της ζωής μας, μέρος της καθημερινότητάς μας. Πιερότους, φασουλήδες και αρλεκίνους απαντούμε συνεχώς, σε κάθε στιγμή, σε κάθε βήμα μας. Στο δρόμο, στη δουλειά και, κυρίως, στα κάθε λογής πορτοπαράθυρα της τηλεόρασης, από όπου μας προσφέρουν αφειδώς παραμύθια, που μας προκαλούν κλαυσίγελο.

ΤΟ ΚΑΡΟΥΖΕΛ έγινε κι αυτό μέρος της ζωής μας, μέρος της εικονικής πραγματικότητας που μας περιβάλλει. Στριφογυρίζει, ανεβοκατεβαίνει... Και μαζί, άλλοι ανεβαίνουν, άλλοι κατεβαίνουν, άλλοι αλλάζουν θέση. Υπουργοί, πολιτικοί αρχηγοί, ηγετικά στελέχη... Όλοι αναλώσιμοι.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ο πρόσφατος ανασχηματισμός. Ο οποίος, μετά από μακρύ τοκετό, κατέληξε σε τερατογένεση – ή ήταν απλώς... ανεμογκάστρι που μας μπέρδεψε; Και θα γίνουν, λένε, και εκλογές. Μάλλον πρόωρες. Δηλαδή, πρώτα ο Κωστάκης, μετά ο Γιωργάκης και τούμπαλιν, τρομάρα μας! Και στο μεταξύ, κάποιοι απεργάζονται νέα σχήματα εξουσίας, για το καλό μας. Οπότε μπορούμε να κοιμόμαστε ήσυχοι. Καλή σαρακοστή!

ΤΡΕΧΑΤΕ
ΠΑΙΔΙΑ... ΤΩΡΑ
ΕΧΟΥΜΕ **ΚΑΙ**
ΘΥΛΗΚΟ ΚΟΚΚΟΡΑ!

Σ ΠΟΛΙΤΙΚΟ
ΕΚΑ
ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Πώς και παγίδευσαν όλη την ελληνική πολιτεία και κοινωνία;

Ο ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ (επιτέλους) έγινε, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ ζητεί –τρόπος του λέγειν– «πρόωρες εκλογές», η νόσος των πουλερικών τείνει να λάβει πανευρωπαϊκές διαστάσεις.

ΩΣΤΟΣΟ, δεσπόζον στοιχείο, την ώρα που στοιχειοθετούνται οι γραμμές αυτές, είναι η συνεχιζόμενη απεργία της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (ΠΝΟ). Οι απεργοί υποστηρίζουν ότι η κυβέρνηση πυροδοτεί «κλίμα κοινωνικού πολέμου», σε αντίθεση με την κυβέρνηση, η οποία –μέσω του υπουργού Ναυτιλίας Μανώλη Κεφαλογιάννη– διακηρύσσει ότι «ο διάλογος είναι η πεμπτουσία της δημοκρατίας»... Από την πλευρά του, ο υπουργός Επικρατείας Θ. Ρουσόπουλος είχε ζητήσει από τους απεργούς να επιτρέπουν, «εκτάκτως», τη διακίνηση πλοίων, «για την κάλυψη εκτάκτων αναγκών», κατά το προηγούμενο του «προσωπικού ασφαλείας» που προβλέπεται σε όλες τις απεργίες. Πλην το αίτημα δεν έγινε αποδεκτό, με τον υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας ν' αποφεύγει να εμφανισθεί δημοσίως, επί μέρες, και τον υπουργό Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφη να δηλώνει ότι προϋπόθεση του διαλόγου είναι η λύση της απεργίας.

ΑΛΛΑ η παράταση της απεργίας των ναυτεργατών ήταν φυσικό να δημιουργήσει απανωτά προβλήματα, ιδιαίτερα στα νησιά. Ο νομάρχης Δωδεκανήσου αναφέρει ότι οι κάτοικοι των μικρών νησιών δεν μπορούν να μεταβούν στα νοσοκομεία των μεγαλύτερων νησιών, ενώ ο νομάρχης Λέσβου είχε ζητήσει άδεια να μεταφερθούν ψάρια, κρέατα, γαλακτοκομικά, κ.ά., στην Αθήνα, οδικώς, μέσω Τουρκίας! [Η άδεια δεν δόθηκε εξαιτίας του αφθώδους πυρετού]. Εντονότατα προβλήματα αντιμετώπισε –και εξακολουθεί ν' αντιμετωπίζει– και η Κρήτη, οι παραγωγοί της οποίας βλέπουν τον μόχθο τους (χιλιάδες τόνους ευπαθών προϊόντων) να καταστρέφεται πάνω στις ακινητοποιημένες νταλίκες. «Ποιος θα πληρώσει; Ποιος θ' αποζημιώσει;»

ΓΙΑ ΤΙΣ ζημιές αυτές, αλλά και την τालαιπωρία δεκάδων χιλιάδων κατοίκων της Κρήτης και των άλλων νησιών, ο γενικός γραμματέας της ΠΝΟ, Γιάννης Χαλάς, ζήτησε συγγνώμη: «Εμείς –δήλωσε– δεν θέλουμε καμιά αντιπαράθεση με καμιά παραγωγική και κοινωνική τάξη, παρά μόνο την επίλυση των προβλημάτων μας». Από την πλευρά της, η γ.γ. του ΚΚΕ Αλέκα Παπαρήγα ανέφερε ότι «η αγροτιά –η οποία

για πάρα πολύ καιρό έβγαινε στους δρόμους και απέκλειε τις εθνικές οδούς– ξέρει και καταλαβαίνει». Όσο για τους διαφωνούντες παραγωγούς, οι οποίοι, κατά την εκτίμηση της Α. Παπαρήγα, είναι «πάρα πολύ λίγοι», δεν έχουν παρά να ζητήσουν και αυτοί την απόσυρση του νομοσχεδίου. «Έτσι, θ' αποδείξουν την αγνότητά τους».

ΝΤ. ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: ΟΧΙ «ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ» ΑΛΛΑ «ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ» ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο ΠΡΟΣΦΑΤΟΣ κυβερνητικός ανασχηματισμός μπορεί να μετακίνησε παλαιά ή να εισήγαγε νέα πρόσωπα (την κ. Ντόρα Μπακογιάννη στο υπουργείο Εξωτερικών, τον Ευ. Μείμαράκη στο υπουργείο Εθνικής Άμυνας, τον Βύρωνα Πολύδωρα στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης ή τον Δημ. Αβραμόπουλο –με άσπρη μπλούζα, τώρα– στο υπουργείο Υγείας...), αλλά τα παραγωγικά υπουργεία δεν τα άγγιξε. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει ν' αναμένουμε αλλαγές ούτε στην οικονομική πολιτική, ούτε στις «μεταρρυθμιστικές πολιτικές», ούτε στην «εν γένει πολιτική» της σημερινής κυβέρνησης. Άρα, όλα πάνε φίνα, *tout va très bien*? Ο πρωθυπουργός είπε όχι, αλλά κατέ-

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη Μεταπολίτευση, συνεχίζοντας μιαν ιστορία που άρχισε μέσα στη δικτατορία. Στα τεύχη του καταγράφεται η πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

θεσε ότι στη διετία που απομένει, οι ρυθμοί θα γίνουν εντονότεροι και «οι προεκλογικές δεσμεύσεις θα εκπληρωθούν».

ΠΛΗΝ, ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ σχολιαστές (κυρίως στην Κύπρο...) «δειδαν», στην ανάληψη του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών από την κ. Ντ. Μπακογιάννη «ενδεχόμενη στροφή της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής επί το ατλαντικότερον»... Το ατύχημα, ωστόσο, είναι ότι κανείς δεν μπορεί να προσδιορίσει, επακριβώς, σήμερα, τα «όρια του ατλαντισμού». [Κατά την εκτίμηση του Μπους, λόγου χάρη, οι συνεπέστεροι «ατλαντικοί» είναι οι ηγεσίες των χωρών του πρώην «υπαρκτού»...] Άλλοι πάλι σχολιαστές –«μετριοπαθέστεροι»– αρκέσθηκαν στην πρόβλεψη ότι η κ. Ντόρα Μπακογιάννη θ' ασκήσει «προσωπική πολιτική» και ότι μια τέτοια πολιτική «δεν θα είναι ευάρεστη για την μετεξέλιξη του Κυπριακού». (Όπως είναι γνωστό, η κ. Μπακογιάννη είχε ταχθεί υπέρ του «ναι», στην αποδοχή του σχεδίου Ανάν).

ΑΣΦΑΛΩΣ, η προσωπικότητα, το «στυλ δουλειάς» ενός ή μιας υπουργού Εξωτερικών, είναι στοιχείο το οποίο πρέπει να παίρνει κανείς υπόψη του, στην εκτίμηση προσώπων και πραγμάτων. Αλλά, σε δύσκολους καιρούς, η εξωτερική πολιτική απαιτεί συλλογική, επιτελική δουλειά. Και η κ. Μπακογιάννη ευθύς εξαρχής, αισθάνθηκε την ανάγκη να δηλώσει ότι η εξωτερική πολιτική που θα προωθήσει, «θα είναι η κυβερνητική πολιτική».

ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΩΣΤΟΣΟ, ο ανασχηματισμός, οι απεργίες, το Κυπριακό και ο,τιδήποτε άλλο, δεν στάθηκαν ικανά να καλύψουν το μέγα θέμα των υποκλοπών, το οποίο –για να μεταφέρουμε μια διατύπωση του Νίκου Κωνσταντόπουλου, πρώην προέδρου του ΣΥΝ– αποτελεί όχι μόνο «τη σοβαρότερη υπόθεση κατασκοπείας σε βάρος της χώρας», αλλά και «εμπορίας απορρήτων πληροφοριών» και «αποσταθεροποίησης της χώρας». Μέχρι στιγμής, η κυβέρνηση σιωπά. Ο υπουργός Δικαιοσύνης δηλώνει ότι «την πλήρη αλήθεια για τη ζοφερή αυτή υπόθεση δεν την ξέρουμε

του Χρ. Παπανίκου

ακόμη ούτε εμείς», ενώ ο πρόεδρος της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) Ανδρέας Λαμπρινόπουλος, όταν ρωτήθηκε «αν η Αρχή γνωρίζει πού βρίσκεται το κέντρο παρακολούθησης και ποιοι εμπλέκονται», αρκέσθηκε να δηλώσει: «Έχω την απάντηση αλλά δεν μπορώ να σας την δώσω, καθώς η έρευνα βρίσκεται σε εξέλιξη»...

ΠΑΡΑ το πέπλο αυτό της συνεχιζόμενης σιωπής, με δικαιολογητικό ότι η έρευνα δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί, ο Νίκος Κωνσταντόπουλος ζήτησε να δοθούν στη δημοσιότητα τα πορίσματα των εσωτερικών διοικητικών ερευνών που έγιναν στην ΕΥΠ, στην ΕΛΑΣ, τον ΟΤΕ και να ενημερωθεί η Βουλή. «Ανακοινώστε –δήλωσε, απευθυνόμενος στον πρωθυπουργό– τι έγινε εντός της Vodafone, εντός της ΕΥΠ, ποιοι, πότε και σε ποιους δώσανε τους αριθμούς και πώς οι ξένες μυστικές υπηρεσίες είναι εξαρχής μέσα στο λογισμικό ασφαλείας που μας το μοσχοπούλησαν»...

ΠΑΝΤΩΣ ολοένα και περισσότερο, οι απλοί πολίτες έχουν πεισθεί ότι αυτό το κύκλωμα παγίδευσης ολόκληρης της ελληνικής πολιτείας και κοινωνίας, δεν θα μπορούσε να είχε στηθεί, χωρίς να υπάρχει συνέργεια ξένων μυστικών υπηρεσιών, υπηρεσιών της ΕΥΠ και επιχειρηματικών κέντρων «που έχουν τη μήτρα για να δώσουν την τεχνολογία αυτού του λογισμικού».

Ο ΙΟΣ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ ΚΑΙ Η «ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ» ΚΑΡΛΑ ΝΤΕΛ ΠΟΝΤΕ

Στο μεταξύ, όλα δείχνουν ότι, πάνω από την Ευρώπη (πάνω από τις περισσότερες, τουλάχιστον, ευρωπαϊκές

χώρες) πλανάται ο ιός της γρίπης των πουλερικών. Στην Ελλάδα, η παρουσία του λοιμογόνου H5N1 βρέθηκε στη Χαλκιδική, ενώ τα νέα κρούσματα γρίπης των πτηνών στη Γερμανία, Ουγγαρία, Κροατία, Αυστρία, επέτειναν την ανησυχία του μέσου ευρωπαϊκού πολίτη. Ήδη η Ευρωπαϊκή Ένωση μελετά τη «λύση του εμβολιασμού», προκειμένου ν' αποτρέψει την περαιτέρω εξάπλωση του ιού.

Και ενώ εμείς ασχολούμαστε με τη γρίπη των πτηνών (στην Αγγλία κλείδωσαν σε ειδικά κατασκευασμένα κλουβιά ακόμα και τα κοράκια του Πύργου του Λονδίνου), στο Ιράκ, κάθε μέρα που περνά, σημαίνει και μια νέα σπονδή αίματος, από μέρους ανύποπτων πολιτών. [Την περασμένη Τρίτη, στη Βαγδάτη, λ.χ., παγιδευμένο αυτοκίνητο που εξερράγη, στοίχισε τη ζωή σε 22 αθώους πολίτες, ενώ ο αριθμός των τραυματιών ξεπέρασε τους 30]. Ωστόσο το πλέον κωμικοτραγικό είναι ότι ο πρέσβης των ΗΠΑ στο Ιράκ απείλησε τους Ιρακινούς με... διακοπή της αμερικανικής βοήθειας, αν δεν προχωρήσουν στον σχηματισμό κυβέρνησης εθνικής ενότητας! Θα έλεγε κανείς ότι ο Μπους και η συμμορία του κάνουν μαύρο χιούμορ. Αφού «έθυσαν και απώλεσαν», εμφανίζονται τώρα υπέρμαχοι της ενότητας του ιρακινού λαού. Κατά τα άλλα η ζωή προχωρεί... Με την Κάρλα ντελ Πόντε (το παίζει ακόμα «διεθνής εισαγγελέας») να ταλαντεύεται αν πρέπει ή δεν πρέπει να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Σερβία, λόγω Μιλόσεβιτς και Μλάντιτς...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ανήμερα του Αγίου Βαλεντίνου αποφάσισε ο Κώστας να ανασχηματίσει το μαγαζί.
- Το τι ειπώθηκε από τους μαρκουτσοφόρους που τους λένε «δημοσιογράφους» δε λέγεται.
- Ούτε η Λίτσα Πατέρα δεν κάνει τέτοιες προβλέψεις στους πρωινούς καφέδες.
- Πλην της Ντόρας Μπακογιάννη στο ΥΠΕΞ δε μάντεψαν ούτε μία αλλαγή!
- Κι εμείς που νομίζαμε ότι αυτοί είχαν βάλει τους κοριούς στον πρωθυπουργό!
- Ούτε γι' αυτό δεν είναι ικανοί.
- Ίσως γι' αυτό τα κολλητιλίκια με τον Μαυρίκη και τον Κρυστάλλη.
- Μπας και μάθουν τίποτα από τις υποψηφιότητες των νομαρχών και των δημάρχων.
- Δεν πειράζει παιδιά.
- Ίσως μια άλλη φορά...
 - Αρκεστείτε με τις αναλύσεις των κινήσεων του πρωθυπουργού στα παγκαλοβενιζέλια και τις συλβανοαννούλες.
 - Από ψυχαγωγία πάντως δεν έχουμε κανένα παράπονο.
 - Είστε άπαιχτοι.
- Μια ώρα του βραδινού δελτίου με τα παράθυρα και φτιάξαμε τη μέρα μας.
- Αφήστε που πολλά πράσινα στελέχη είχαν μπερδευτεί και περίμεναν στο τηλέφωνο να υπουργοποιηθούν.
- Ακόμα η αποτοξίνωση δεν έχει ολοκληρωθεί.

ΑΝΤΙ ΘΕΣΕΙΣ

ΤΡΙΚΥΜΙΑ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ

■ εσπάθωσαν οι προσκείμενοι στην κυβέρνηση ■ στη δημοσιογραφικοί και άλλοι κύκλοι εναντίον των απεργών της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (ΠΝΟ). Μιλούν για κατευθυνόμενη απεργία που στοχεύει να ρίξει την κυβέρνηση και από κοντά το «πρότυπο» της δημοκρατίας, η *Αυριανή*, να κραυγάζει για οργή λαού εξαιτίας της «εκβιαστικής απεργίας». Και για όσους αμφιβάλλουν προβάλλονται οι τηλεοπτικές εικόνες με τα επεισόδια στα λιμάνια, τις τιμές των προϊόντων στις λαϊκές, τα κρέατα που σαπίζουν κ.λπ., με τις απόψεις των απεργών να είναι εξαφανισμένες. Η κυβέρνηση επιλέγει την τακτική της πόλωσης, στρέφοντας τον ένα εργασιακό χώρο ενάντια στον άλλο, όπως έκανε και στην περίπτωση των αγροτών, των καθηγητών, των τραπεζικών στο πρόσφατο παρελθόν.

Το παράδοξο είναι ότι, αν και αναγνωρίζει ως δίκαια τα αιτήματα των ναυτεργατών, ο κ. Κεφαλογιάννης ρίχνει την ευθύνη στο υπουργείο Οικονομικών. Ο ίδιος δεν είναι διατεθειμένος να δώσει τίποτα για τα θεσμικά ζητήματα και κυρίως ό,τι αφορά στη λήψη μέτρων για τη μείωση της ανεργίας. Δεν αφορούν όμως αποκλειστικά τα αιτήματα τον δικό τους κλάδο.

Είδαμε στο γνωστό για την αντικειμενικότητά του και άλφα-άλφα κανάλι την κυρία Δήμητρα Λιάνη-Παπανδρέου να διαμαρτύρεται για τις υποκλοπές που έκαναν σε βάρος της.

Τα ίδια ακούγαμε και από άλλα κανάλια για τις «υποκλοπές Γρυλλάκη» σε βάρος του ΠΑΣΟΚ και τα σχετικά. Κανείς όμως, μα κανείς, ούτε πράσινος ούτε γαλάζιος ούτε αντικειμενικός ούτε υποκειμενικός

Π.χ. το να ζητάς φθηνότερα εισιτήρια ή να αντικατασταθούν τα γερασμένα πλοία είναι ασφαλώς ζητήματα που αφορούν το σύνολο της κοινωνίας. Η πιο έξυπνη κίνηση εκ μέρους της κυβέρνησης δεν είναι να πυροδοτήσει την ένταση

και να στρέψει την ελληνική κοινωνία απέναντι στον οποιοδήποτε απεργό. Αντί να ετοιμάζουν το σπήσιμο απεργοσπαστικών μηχανισμών καλύτερα θα ήταν να συζητήσουν με την ΠΝΟ, και –γιατί όχι;– να αποσυρθεί το νομοσχέδιο του ΥΕΝ – γιατί και αυτό αποτελεί αίτημα των απεργών.

Όμως όχι μόνο δεν προχωρούν προς μία

συνεννόηση με την ΠΝΟ, αλλά και μολονότι το δικαστήριο έβγαλε νόμιμη την απεργία (και εδώ παίχτηκαν παιγνίδια από ορισμένα ιδιωτικά ΜΜΕ που ανακοίνωσαν ότι η απεργία βγήκε παράνομη και καταχρηστική και τους διέψευσε η κρατική τηλεόραση μετά από λίγο), την Τετάρτη το πρωί προχώρησαν σε πολιτική επιστράτευση των απεργών, μιμούμενοι την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ που είχε προβεί στην ίδια ενέργεια σε ανάλογη περίπτωση πριν μερικά χρόνια. Έχουν άδικο όσοι αδυνατούν να διακρίνουν τη διαφορά στην πολιτική των δύο κομμάτων;

Σως

ΘΑ ΜΑΣ ΤΡΕΛΑΝΟΥΝ

δημοσιογράφος δεν θυμήθηκε ότι το μεγάλο σκάνδαλο των υποκλοπών από τον ΟΤΕ (Παπανδρέου, Τόμπρας και σία) ήταν εκείνο που έριξε την κυβέρνηση του Ανδρέα, μαζί με τα σκάνδαλα του Κοσκωτά και της Αγοράς του Αιώνα. Ούτε ακούσαμε κανέναν να λέει τίποτα για τη γνωστή και μεγάλη πολιτική οικογένεια που έχει αποδεδειγμένα know how για τις υποκλοπές.

Π.Π.

του Κ. Κουφογιώργου

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Αλλο ένα δυστύχημα με 4 νεκρούς αξιωματικούς σημειώθηκε με τη συντριβή ελικοπτέρου τύπου «Χι-ού» της αεροπορίας στρατού στην Πέλλα. Το γεγονός αυτό βέβαια δεν εκπλήσσει όσους γνωρίζουν ότι τα συγκεκριμένα ελικόπτερα αγοράστηκαν τη δεκαετία του '70 από τους Αμερικανούς έχοντας γίνει γνωστά στον πόλεμο του Βιετνάμ. Οι ένοπλες δυνάμεις διαθέτουν 100 τέτοιου τύπου ελικόπτερα, ενώ εκείνο που συνετρίβη δεν διέθετε ραντάρ ούτε είχε τα κατάλληλα συστήματα για νυχτερινή πτήση. Αλλά ούτε και οι πιλότοι τους είναι εκπαιδευμένοι για τέτοιες πτήσεις. Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας θα προχωρήσει στην αντικατάσταση του γηρασμένου στόλου και στον εκσυγχρονισμό των παρόντων ή να περιμένουμε κι άλλους νεκρούς; Για την ώρα ανασφάλεια επικρατεί στις τάξεις των πιλότων ελικόπτρων, αφού μέσα στο 2005 παραιτήθηκαν 46 ικανά στελέχη...

Σως

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Μήπως ο Μειμαράκης «την έκανε» ενόψει δημοτικών εκλογών; Και εκλογών γενικότερα; Γιατί έφυγε από την κυβέρνηση ο Σπήλιος; Γιατί δεν τα βάζουν ποτέ με χωροφύλακα, παπά και δικαστικό. Εκτός των παλαιών «αμαρτιών» του, πλήρωσε επίσης τα σπασμένα των υποκλοπών επειδή «παραστρίμωξε» την Κατεχάκη. Κατά τα άλλα τον έθαψε κανονικά το περιβάλλον του και οι φίλοι του που εγκατέστησε στο υπουργείο Άμυνας. Ας πρόσεχε, γιατί είναι κρίμα. Θα μπορούσε να ήταν ένας πολύ καλός υπουργός. Και άμα η γιαγιά μου είχε καρούλια, θα ήταν πατίνι.

Γιατί έμεινε εκτός ο «κόκκινος Πάνος»; Κυρίως επειδή επιχείρησε να λειτουργήσει εξισορροπιστικά ως προς τον υπουργό Οικονομίας, θεωρώντας ότι με τους χειρισμούς του κάλυπτε πολιτικά τα νώτα της ΝΔ σε πολύ ευαίσθητα κοινωνικά μέτωπα. Ρόλο έπαιξαν επίσης και οι κακές γλώσσες που έλεγαν ότι το κόκκινο χρώμα που του αρέσει δεν είναι εκείνο της εργατιάς, αλλά το χλιδάτο των σαλονιών. Και επειδή φρόντισε μόνο τους δικούς του στη Β' Αθηνών, προκαλώντας την οργή των άλλων συναδέλφων του. Κατά τα άλλα ο Ρουσόπουλος δεν ήταν μόνο καλύτερος δημοσιογράφος, αποδεικνύεται και καλύτερος πολιτικός (σε σχέση με τον Πάνο εννοείται, δια να μην παρεξηγηθώ).

Π.Π.

ΦΤΑΝΕΙ ΠΙΑ

Μπορούμε να τα ανεχθούμε όλα, από αυτήν την κυβέρνηση, αρκεί το ΠΑΣΟΚ να είναι στην αντιπολίτευση και ο Βενιζέλος να ολοφύρεται καθημερινά. Υποστολές σημαίας προς τη διαπλοκή, εφορία, ανεργία, ανασφάλεια, πείνα, φτώχεια και δυστυχία. Αλλά όχι και τη Ντόρα ρε Κώστα στην κυβέρνηση! Αμάν πια. Τώρα καταλαβαίνω γιατί πλακώνεται στα σουβλάκια και δεν τον χωράνε τα κουστούμια του. Πού να μπει και ο Κυριάκος στην κυβέρνηση!...

Π.Π.

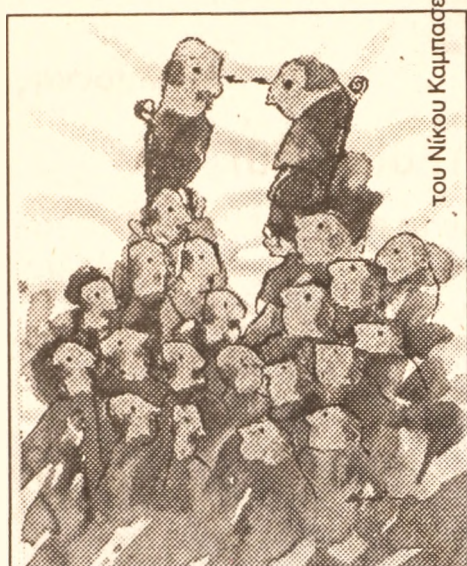
ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Οι γαλάζιοι μνηστήρες έμειναν στο περίμενε.
- Θύμιζαν γαμπρούς και νύφες που τους έστησε στην εκκλησία το έτερον ήμισυ.
- Με παράπονα οι αναδομηθέντες «κόκκινος» Πάνος και «κουλτουριάρης» Τατούλης.
- Στη γραμμή των πράσινων συναδέλφων τους, όταν βρίσκονταν σε παρόμοιες διαδικασίες επί δυναστείας του εκσυγχρονισμού, τα έριξαν στο περιβάλλον του πρωθυπουργού για να κρατήσουν και μια πισινή μήπως βρεθούν εκτός κοινοβουλευτικής ομάδας.
- Ζητείται θάρρος και μαγκιά.
- Όπως φαίνεται οι μικρομέτοχοι του δικομματισμού το μόνο προσόν που διαθέτουν είναι η ευλυγισία της μέσης και οι σιελογόνοι αδένες.
- Ο καθείς με τα προσόντα του.
- Κατά τα λοιπά ο τ. καταλληλότερος ανηφόρισε στη Θεσσαλονίκη και έκανε λόγο για την προοδευτική παράταξη.
- Δηλαδή ο γίγαντας του Κολωνακίου ήταν προοδευτικός και δεν το πήραμε χαμπάρι;
- Αμέσως ο Διαμαντής να περάσει από το λογιστήριο του περιοδικού!

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Πλαστά τιμολόγια εντόπισε το ΣΔΟΕ στην AGB.
- Για τις πλαστές τηλεθεάσεις της το ΕΣΡ τσιμουδιά...
- Εκλογές, ψιθυρίζει ο Giorgos.
- Το τι πλάκα γίνεται από τα παγκαλοβενιζέλια δε λέγεται.
- Απομάκρυνση τεσσάρων υπουργών ζήτησε για τις υποκλοπές ο Giorgos.
- Και έτριξαν τα θεμέλια του συστήματος.
- Από τα γέλια!
- 11 μήνες η δικαιοσύνη έψαχνε την υπόθεση για τις υποκλοπές.
- Για να μη βρει τίποτα.
 - Ταχύτης και αποτελεσματικότητας.
 - Πριμ παραγωγικότητας πότε θα αποφασίσουν να δώσουν στον εαυτό τους;
- Γιατί όχι και επίδομα επικίνδυνου και ανθυγιεινού;
- Ε όχι και άντρες της χρονιάς οι συγκεκριμένοι!
- Πολλά πρωινάδικα βλέπουν οι εκλέκτορες.
- Δεν εξηγείται αλλιώς.
 - Ο κ. Κορωνιάς ήταν στέλεχος της Panafon.
 - Η Panafon ήταν ιδιοκτησία του κ. Κρόκου πριν πουληθεί στη Vodafone.
 - Φταίω εγώ που είμαι τόσο καχύποπτος;
 - Υποψήφιος νομάρχης στο Κιλκίς με τη στήριξη του ΠΑΣΟΚ ο Συμπιλίδης;
 - Ε ρε γλέντια!

ΟΙ ΔΕΚΑ ΕΝΤΟΛΕΣ

Μην τρως κρέας γιατί οι αγελάδες είναι τρελές
(Κάτι ξέρουν οι Ινδοί που τις θεωρούν ιερές).
Μην τρως ελεύθερης βοσκής ωόν
Γιατί θάχεις να κάνεις με της γρίπης τον υιόν.
Μην τρως κότες έγκλειστες στα στρατόπεδα συγκεντρώσεων
Γιατί το κρέας τους είναι πλήρες ορμονικών ενώσεων.
Μην τρως τα μικρά και μεγάλα ψάρια της θαλάσσης
Γιατί με το μόλυβδο που περιέχουν τα νεύρα σου θα σμπαραλιάσεις.
Μην τρως ποτέ φρούτα, χόρτα και λαχανικά
Γιατί τα χημικά που περιέχουν είναι φονικά.
Μην τρως καλαμπόκι και ψωμάκι ευλογημένο
Γιατί χωρίς να το ξέρεις είναι μεταλλαγμένο.
Μην τρως όσπρια, φακές, φασόλια, ρεβύθια,
Γιατί είναι γεμάτα καρκινογόνα βακτηρίδια.
Μην τρως γαλακτοκομικά, τυριά, γιαούρτι, σαντιγύ
Γιατί η κακή χοληστερίνη θα σε στείλει κάτω από τη γη.
Μην τρως λουκάνικα και κρέας χοιρινό
Γιατί οι διοξίνες που περιέχουν θα σε στείλουν στον ουρανό.
Τρώγε μόνο αέρα κοπανιστό
και στο πιτς φιτίλι θα βρεθείς στον παράδεισο.
Αλλιώς ως γνήσιο τέκνο του Κάιν
θα σε ξεκοκκαλίσει ο Μπολκεστάιν.

Μπον Απετή

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΒΓΟΝΤΖΑΣ

Πριν δέκα ημέρες, αλλά μόνον για λίγο, φούντωσαν τα κανάλια, τα ραδιόφωνα και ο Τύπος με την «υπόθεση Κατσικέα». Ο κ. Β. Κατσικέας κατήγγειλε ότι απήχθη από την CIA στη Βουλγαρία. Η υπόθεση δεν διευκρινίστηκε και μέχρι στιγμής είναι ασαφής. Αυτό που θέλουμε μόνον να σημειώσουμε είναι ότι ως δικηγόρος

του κ. Κατσικέα εμφανίστηκε ο γνωστός μας κ. Αντώνης Βγόντζας, ο οποίος δεν παρέλειψε να μιλήσει μετ' αγανακτήσεως εναντίον όλων εκείνων που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, απάγουν ανυποψίαστους πολίτες κ.λπ., κ.λπ. Εμείς θέλουμε απλώς να υπενθυμίσουμε ότι ο κ. Βγόντζας ως εκπρόσωπος του υπουργεί-

ου Δικαιοσύνης μετείχε και προσυπέγραψε μαζί με τους άλλους Ευρωπαίους την New Transatlantic Agenda, με την οποία πλήττονται πασιφανώς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τι τις ήθελε λοιπόν τις φωνές και τις διαμαρτυρίες ο κ. Βγόντζας; Έτσι, απλώς. Γιατί ποιος θυμάται τώρα τα παλιά;

Χ.Ν.

ΞΕΝΟΙ ΚΑΙ ΑΠΕΧΘΕΙΣ

Τώρα θα πείτε γιατί τα σκαλίζω... Ε, να, έτυχε! Στην πρώτη σελίδα της Αυριανής της 12.2.2006 διαφημιζόταν άρθρο του Πέτρου Ευθυμίου στη σελίδα 24, όπου και διάβασα τον τίτλο «Μήπως και ο κ. Καραμανλής έχει τον Γρυλλάκη του;». Δεν θα σας επαναλάβω τώρα όσα φλυαρεί ο νυν βουλευτής του ΠΑΣΟΚ. Έπεσα όμως σε ένα άρθρο του παλιό στο Αντί (τχ. 289, 17.5.1984) όπου γράφει μεταξύ άλλων: «...οι Κουρήδες δεν αγωνιούν για την Αλλαγή ή τον σοσιαλισμό, αλλά σωρεύουν επιρροή, κυκλοφορία και χρήμα με καθαρά μητσοτακικές μεθόδους... Το επιτελείο τους είναι "πολλαπλών χρήσεων" μια και ο πολιτικός του πυρήνας υπήρξε ή και είναι η αφρόκρεμα ενός ορισμένου χουντισμού». Για να κλείσει ως εξής: «Και ο κ. Μητσοτάκης και η Αυριανή δεν έχουν χρεία περαιτέ-

ρω αποδείξεων του ποιού τους. Έχουν το χάρισμα να το εμφανίζουν με κάθε εκδήλωσή τους. Και μας είναι και οι δύο ξένοι και απεχθείς». Τ' ακούς κύριε Γιώργο μου (Κουρή); Τέτοια φίδια κολοβά φιλοξενείς στην ευγενή σου εφημερίδα.

Π.Τ.

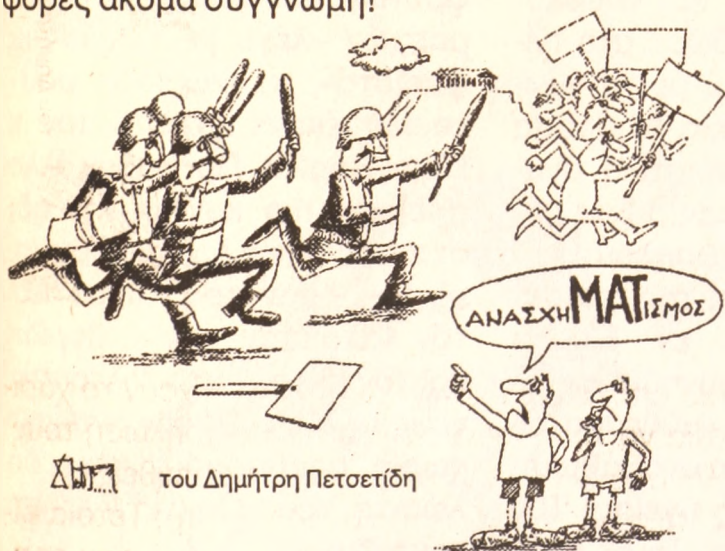
ΚΑΠΤΑΝ-ΒΑΓΓΕΛΗΣ

Μη μου μιλάτε εμένα έτσι, δεν είμαι ναύτης, ούτε μέλος από το πλήρωμα του υποβρυχίου σας, επετίμησε σε αυστηρό ύφος ο Ευάγγελος Βενιζέλος τον Τζανή Τζανετάκη στη συνεδρίαση της επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας. Εύστοχα το έθεσε ο Ευάγγελος. Τόση προσπάθεια κάνει για να πείσει ότι είναι ο μοναδικός καπετάνιος ικανός να οδηγήσει το καράβι του ΠΑΣΟΚ σε ασφαλές λιμάνι, και θα έρθουν τώρα να του το χαλάσουν; **Σως**

ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΜΕ

Διαμαρτύρεται έντονα η «Ομάδα Μαύρο Κόκκινο, Αναρχικοί-αντιεξουσιαστές, Νότια προάστια Αθήνας», για το ότι ορισμένα ΜΜΕ εντέχνως εμπλέκουν τους αναρχικούς στην επίθεση κατά του προέδρου της ΓΣΕΕ κ. Πολυζωγόπουλου. Τονίζουν ότι αναρχοφασισμός δεν υπάρχει, καταδικάζουν τον τραμπουκισμό ενάντια στον κ. Πολυζωγόπουλο και τονίζουν ότι «η πολιτική αντιπαράθεση με τον κρατικοσυνδικαλισμό και τις ηγεσίες του καθώς και ο συλλογικός αγώνας για ένα ανεξάρτητο εργατικό κίνημα χωρίς αφεντικά δεν θα γίνει με τους όρους και τους νόμους της νεοφασιστικής βαρβαρότητας που θέλουν να επιβάλουν οι "εργολάβοι" και οι "αυτοδιορισμένοι σωτήρες" των μισθωτών σκλάβων».

Είναι γεγονός ότι πολλούς και σε όλες τις παρατάξεις θα βόλεψε η ευθύνη για την επίθεση ενάντια στον πρόεδρο της ΓΣΕΕ να ριφθεί στους αναρχικούς. Δυστυχώς όμως δεν τους έκαναν τη χάρη και δεν θα πρέπει να ξεχαστεί και ο ρόλος της αστυνομίας, που ως συνήθως παρέμεινε παρατηρητής των γεγονότων. Αν συνδυάσουμε μάλιστα την επίθεση αυτή με τη βαρβαρότητα που επέδειξαν τα ΜΑΤ κατά των συνδικαλιστών της ΟΤΟΕ, θα πρέπει να συστήσουμε στον νέο υπουργό Δημόσιας Τάξης Βύρωνα Πολύδωρα να πιάσει αμέσως δουλειά. Γιατί αλλιώς τον βλέπουμε να ζητάει πολλές φορές ακόμα συγγνώμη!

ΚΥΡΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ

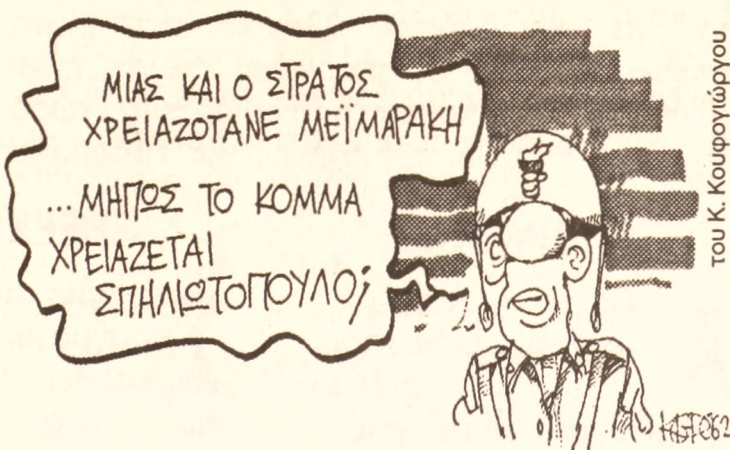
Τον πάω με χίλια γιατί αποδεικνύει πόσο ξεβράκωτοι είναι όλοι τους: από δεξιά έως light και heavy αριστερά. Έχει δε από μόνος του τη δυναμική να αλλάξει, λέμε τώρα, ακόμη και «τον ρουν των γεγονότων» —όπως έλεγαν στην παλιά ελληνική ταινία— στον πυρήνα των ψηφοφόρων που υποστηρίζουν τα κόμματα εξουσίας. Γιατί; Μα γιατί το ισχύον επίπεδο είναι αξιοθρήνητα χαμηλό και γιατί στη Θεσσαλονίκη πλέον, με ευθύνη όλων ημών, κάνουν παιχνίδι οι θρησκευόμενοι του Άνθιμου, οι πατριώτες του Ψωμιάδη και οι Ελληναράδες του ΛΑΟΣ.

Τζιμ Μπούκης

ΠΟΥΡΟΙ ΔΕΞΙΟΙ

■ αναθυμηθήκανε τα παλιά ο Μειμαράκης και ■ ο Μιχαλολιάκος στη τελετή παράδοσης-πα- ■ ραλαβής στο υπουργείο Άμυνας. Το 1984, όταν αποχωρούσε ο Μιχαλολιάκος από την ηγεσία της ΟΝΝΕΔ, τον διαδεχόταν ο Μειμαράκης. Με τη διαφορά ότι τότε τα καλόπαιδα της ΟΝΝΕΔ δεν ήταν και πολύ μονιασμένα και έπεφτε το ξύλο της αρκούδας. Έτσι, για να λύσουν τις διαφορές τους! Δεν πιστεύω τώρα σε αυτή την ηλικία να θυμηθούν και τα πάθη του παρελθόντος και να αρχίσουν οι εχθροπραξίες στο Πεντάγωνο...

Σως

Ω, ΒΥΡΩΝ!

Η ομοιομορφία σκοτώνει. Ένας ανθόκηπος με πολλά λουλούδια είναι ο κόσμος του έχοντος την τιμή να σας ομιλεί Βύρωνα Πολύδωρα. Αυτά δήλωσε από τη Θεσσαλονίκη ο νυν υπουργός Δημόσιας Τάξης στην παρουσίαση του νέου του βιβλίου και σκόρπισε ρίγη συγκινήσεως ανά το πανελλήνιο. Τυχεροί όσοι εργάζονται στα σώματα ασφαλείας. Θα γαλουχούνται καθημερινά με τα διδάγματα των ηρώων του '21, των αρχαίων φιλοσόφων και των ιαπώνων σαμουράι. (Το ότι χαρακτήρισε στην ίδια εκδήλωση τον Κώστα Ζουράρι φίλο του μας προϊδεάζει αναλόγως...)

Σως

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Μπουτάρης, Μπαρμπουνάκης, Λυσαρίδης είναι οι τρεις πράσινες υποψηφιότητες για το ΠΑΣΟΚ στη Θεσσαλονίκη.
- Γιατί να μη χαίρεται ο Παπαγεωργόπουλος;
- Ικανοποιημένος δηλώνει ο Giorgos από τη Μαριλίζα.
- Κι εμείς. Κι εμείς.
- Η Κατσέλη του παλαιού ΠΑΣΟΚ θα διεκδικήσει το δήμο της Νέας Σμύρνης.
- Και η συμμαχία ΠΑΣΟΚ και άλλων δημοκρατικών δυνάμεων τι έγινε, αδελφία;
- Εκσυγχρονιστές και γιαλαντζί αριστεροί εξακολουθούν να χύνουν χολή στον Τάσσο Παπαδόπουλο.
- Τους χάλασε τη σούπα με το σχέδιο Ανάν.
- Οι ψηφοφόροι όμως τους έχουν πάρει χαμπάρι και μόνη σωτηρία τους το Επικρατείας και οι διορισμοί σε θέσεις του δημοσίου.
- Άξιος ο μισθός τους.
- Διαβάσαμε ότι ο Κακαουνάκης σκέπτεται να εκτεθεί στη Β' Αθήνας.
- Εκεί-εκεί/ στη συμμετοχικοδημοκρατική ή/ μαζί με τη Συλβάνη/ και την Αγγελική.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ερώτηση αφελούς:
• Γιατί γύρεψαν τη γνώμη του Ανδρουλάκη οι συναγωνιστές της Αυγής για την υποψηφιότητα Τσίπρα;
• Τόσο σημαντική προσωπικότητα της πολιτικής θεωρούν τον εν λόγω κύριο περιπλανώμενο από κόμμα εις κόμμα και επιστήθιο φίλο του κ. Κρόκου;
• Ίσως σε επόμενο φύλλο να ρωτήσουν το Σημίτη και τον Κουνελάκη.
• Το γαρ πολύ του έρωτος...

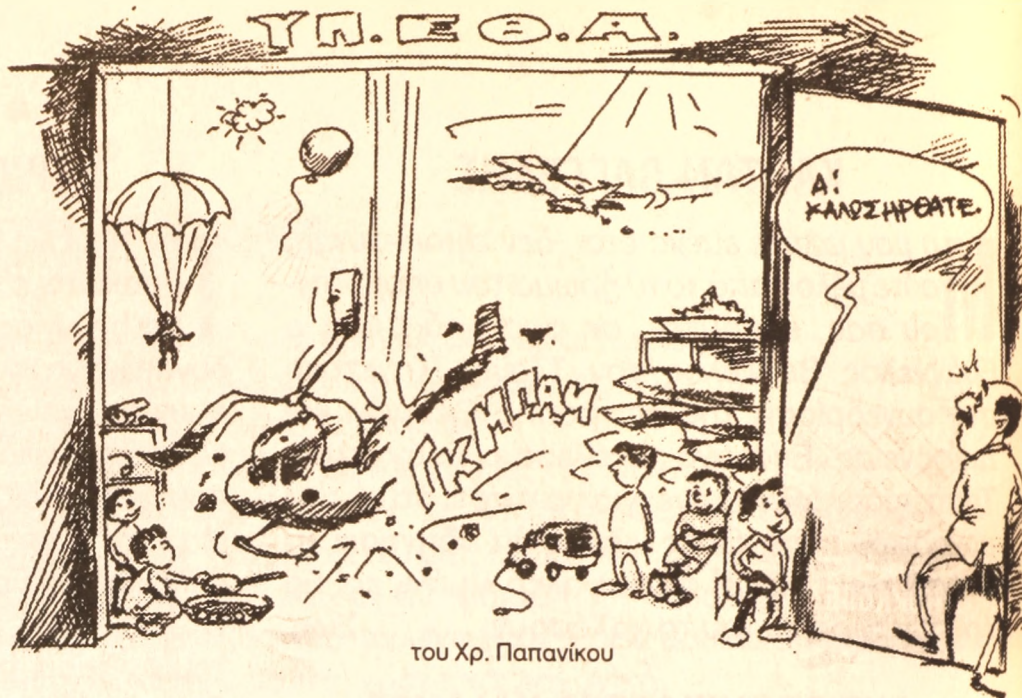
N.Μολ.

ΠΕΣ ΜΟΥ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΟΥ

Ο Νίκος Μπίστης δήλωσε ευχαριστημένος από την τοποθέτηση της Ντόρας στο ΥΠΕΞ, γιατί έχει τις ίδιες με μας (το ΠΑΣΟΚ, δηλαδή) θέσεις για το ΝΑΙ στο σχέδιο Ανάν στο Κυπριακό.

Από την άλλη, τα τουρκικά ΜΜΕ γράφουν τα καλύτερα για την νέα ΥΠΕΞ. Και από κοντά η Κοντολίζα Ράις έσπευσε να προσκαλέσει την ομόλογό της στις ΗΠΑ. Όταν οι υποτιθέμενοι αντίπαλοι ή εχθροί σου πανηγυρίζουν για την ανάδειξή σου ως ΥΠΕΞ, μήπως είναι λίγο περίεργο το ζήτημα;

Απορία: Ποια σχέση συνδέει τον κ. Ρουσόπουλο με τη Ντόρα;

του Χρ. Παπανίκου

ΣΥΜΠΤΩΣΕΙΣ;

Τις πρώτες ημέρες της αποκάλυψης του σκανδάλου των υποκλοπών στην Ελλάδα βρέθηκε –και έμεινε για μέρες– ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ κ. Μίλερ. Στις 5-2-2006 παραβρέθηκε σε γεύμα που παρέθεσε ο πρώην πρόεδρος του Ελληνοαμερικανικού Επιμελητηρίου Σ. Τσομώκος, όπου μεταξύ των παρευρισκομένων ήταν οι νυν και πρώην ΥΕΘΑ Β. Μειμαράκης και Γιάννος Παπαντωνίου, καθώς και ο νυν και ο πρώην γενικός διευθυντής Εξοπλισμών Ευθυμίου και Τραυλός. Ο κ. Μίλερ απέφυγε να μιλήσει για τις υποκλοπές και τη φωτογράφιση της αμερικανικής πρεσβείας. Βέβαιον είναι όμως ότι επί εποχής του οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες κατ' επανάληψη επιχείρησαν να «κοριάσουν» ελληνικά συστήματα ασφαλείας. Αλλά οι απόπειρες εκείνες είναι άσχετες με την υπόθεση που συγκλονίζει τώρα τη χώρα. Μεταξύ των άλλων, μια εβδομάδα

πριν από την έναρξη των Ολυμπιακών το υπουργείο Δημόσιας Τάξης απέρριψε αίτημα ομάδας Αμερικανών να επισκεφθούν το κέντρο επιχειρήσεων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Κυρίως επειδή στην ομάδα υπήρχαν λίγοι τεχνικοί και πολλοί «ειδικοί». Οι «ειδικοί» προέρχονταν μάλλον από τη NIMA (National Imagery and Mapping Agency) – μια υπηρεσία η οποία συνδέεται στενά με NSA, CIA και Πεντάγωνο, και μόλις πριν από μερικά χρόνια βγήκε από το σκοτάδι της απόλυτης μυστικότητας και απέκτησε δημόσια εικόνα. Ασχολείται ιδιαίτερα με τις δορυφορικές παρακολουθήσεις σε όλο τον πλανήτη. Να σημειωθεί τέλος πως τις διαπιστεύσεις και κατά συνέπεια το τεράστιο αρχείο των διαπιστευμένων στην Ολυμπιάδα, η διοργανώτρια της Ολυμπιάδας «Αθήνα 2004» το είχε εμπιστευθεί στην αμερικανική εταιρεία Alem (έδρα Κολοράντο).

Π.Π.

ΠΟΙΜΕΝΑΣ

Αυτό θα πει αγαστή συνεργασία. Ο Νικήτας Κακλαμάνης μπορεί να αποχώρησε από το Υγείας, σκέφθηκε ωστόσο να αξιοποιήσει τη λαοφιλία του Αρχιεπισκόπου. Γι' αυτό, λίγο πριν παραδώσει το χαρτοφυλάκιό του, ανέθεσε στον κ. Χριστόδουλο να αναγγείλει από άμβωνος την προηγούμενη Κυριακή οδηγίες σχετικά με τη νόσο των πτηνών. Η αγκαλιά του, ως αυθεντικού ποιμενάρχη, είναι ανοιχτή για τα πετεινά ουρανού τε και γης... Σως

GREEK LEGEND

Στα όρια της αδιάψευστης πραγματικότητας θα αναγκασθεί να προσγειωθεί ο έως τώρα ατσαλάκωτος Αβραμόπουλος. Από τη λάμψη του Χόλιγουντ στα ράντζα και τις ελλείψεις των νοσοκομείων. Αφού διέδωσε στα πέρατα του κόσμου με τη γνωστή του ευφράδεια το όραμα του για την τουριστική αναγέννηση της χώρας, τώρα ήρθε η ώρα του σιωπηλού στοχασμού στα όρια της απομυθοποίησης. (Οι εν Ελλάδι ασθενείς έχουν συνηθίσει πλέον να θεωρούν «μυθεύματα» τις εξαγγελίες για αναβάθμιση του συστήματος υγείας. Τον «μύθο» τους τον ζούνε από χρόνια...)

Σως

ΚΥΡΙΟΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

Σιγά τώρα μην φταίει ο Καρατζαφέρης, ο πιο καπνιστος από τους «πολιτικούς» που κυκλοφορούν τα τελευταία χρόνια στην πιάτσα και υπέρτερος πολλών ομοφρόνων του υπουργών ή νομαρχών –λέγε με «ρομαντικό φασίστα», κ. Ψωμιάδη μου–, επειδή έκανε γνωστό τον κ. Μάκη Βορίδη. Πρόλαβαν άλλοι απείρως πιο κυνικοί και αδισταχοί, όπως λ.χ. οι κορυφαίοι άγκορμαν του τόπου που τον καλούσαν, τον κ. Βορίδη, και τον καλούν στα τηλεοπτικά τους σόου, γιατί δεν αντέχουν χωρίς τις βαρυσήμαντες δηλώσεις του. Ως τι; Ρωτήστε τους ίδιους.

Τζιμ Μπούκης

ΔΙΑΣΩΣΕΙΣ

Στο υπουργείο Πολιτισμού κατέφυγε ο Γ. Βουλγαράκης για να σωθεί από τα απανωτά «κροσέ» της υπόθεσης των Πακιστανών, της απόδρασης του Ρώσου, του χειρισμού της κακοκαιρίας, της τρομοκρατίας και της «βεντέτας» με τους αναρχικούς. Κυρίως όμως επειδή από «δελφίνος» και δυνάμει διεκδικητής της νεοδημοκρατικής ηγεσίας μπήκε σφήνα στο μάτι του «Μητσοτακέικου» και της Ντόρας και προσγειώθηκε απότομα. Τυχερός ήταν. Γιατί καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά να μπει στο μάτι του Μητσοτάκη (κάνει και ρίμα). Ο Σαμαράς ακόμα να βρει θέση στην κυβέρνηση κι εγώ ψάχνω ακόμα για δουλειά.

ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ

Καλά αυτός ο Ζαγορίτης από πού προέκυψε; Τον γνώριζε ο θυρωρός της πολυκατοικίας του; Όσο για την κυρία Παπακώστα της λείπει ακόμα λίγο γκλάμουρ. Εγώ πάντως, αν ήμουν ένα μέλος της Κεντρικής Επιτροπής της ΝΔ συνεπές προς τι προεκλογικές διακηρύξεις του κόμματός μου θα ψήφιζα δαγκωτό «Καμμένο». Και караδεξιός είναι, αλλά και δεν έσπευσε να φωτογραφηθεί με τη διαπλοκή σε γήπεδα και σαλόνια.

ΤΕΛΟΣ ΕΠΟΧΗΣ! ΠΡΟΛΑΒΕΤΕ...

Η πάντα πρωτοπόρα ιδιωτική μας Α.Υ.Π. υπόκλεψε από τα διαφημιστικά τμήματα διάφορων εταιρειών τηλεφώνων και τηλεφωνίας τα διαφημιστικά συνθήματα (απλοελληνιστί: σλόγκαν) τα οποία θα κυριαρχήσουν στις νέες τους διαφημιστικές εκστρατείες, λόγω τέλους εποχής. Τα παραθέτουμε, αποκλειστικά εμείς, για έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των αναγνωστών μας:

- Οτο-ΜοτοΡΟΛΑ: Τ' ακούει όλα! Και τα λέει όλα, εκεί που πρέπει. Με ελάχιστη χρέωση.
- ΚαρφΟΤΕς πάσης φύσεως: Η πιο σταθερή σας συνακρόαση. 50% έκπτωση σε όλες τις οικογενειακές παρακολουθήσεις.
- ΕΡΡΙΞΟΝ αδειανά, πιάνω γεμάτα: Ακούμε τα πάντα, πριν από σας για σας! Μιλάει η πείρα μας. Εσείς απλώς ακούτε και συμμορφώνεστε προς τας υποδείξεις.
- TEAM: Ομαδική δουλειά! 104 υποκλοπές στην ΤΙΜή της μίας. Παρακολουθήσεις χωρίς όρια! Ειδικές ΤΙΜές και αΤΙΜίες.
- ΝεροFΟΝΕική Α.Ε.: Η φωνή σας τρέχει στις κασέτες μας σαν νερό! Παρακολουθήσεις κατ' οίκον.
- ΠιNΟΚΙο: We connect people! Παρακολουθούντες-παρακολουθούμενους. Χώνουμε τη μύτη μας παντού, η οποία μεγαλώνει με τα ψέματά μας!

Ν.Α. Λάμπης

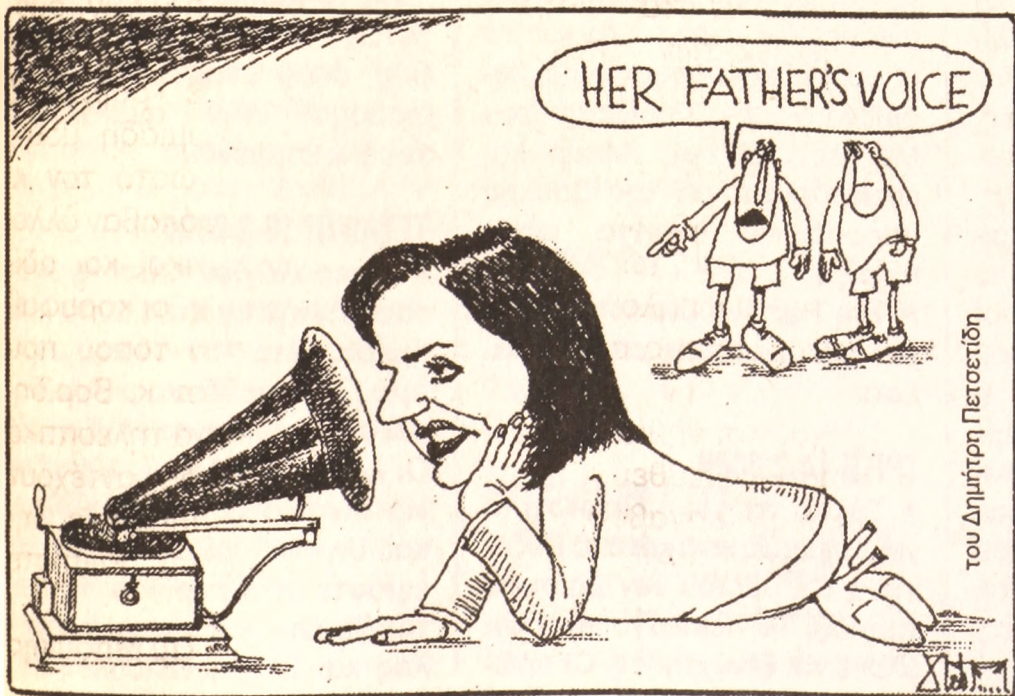
Προϊστάμενος Α.Υ.Π.

(Αντί-Υποκλοπές Παρακολουθήσεις)

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Στα χέρια του εισαγγελέα Εφετών Κ. Καρούτσου βρίσκονται οι κινήσεις των τραπεζικών λογαριασμών που διατηρεί η Κωνσταντίνα Μπουρμπούλια στην Ελβετία. Οι –σφραγισμένοι– φάκελοι έφτασαν στο υπουργείο Δικαιοσύνης και ακολούθως παραδόθηκαν στον εισαγγελέα. Άμα θέλει δηλαδή να ανοίξει η δικαιοσύνη λογαριασμούς στην Ελβετία, τους ανοίγει στο τσάκα-τσάκα. Γιατί ήταν πάλι η Εισαγγελία Εφετών που περιέφερε από γραφείο σε γραφείο κάποιους άλλους και πολύ πολύ πιο σημαντικούς λογαριασμούς μέχρι να τρέξει η παραγραφή. Μήπως γνωρίζει ο κ. Λινός με ποια άλλα αιτήματα δικαστικής αρωγής ασχολήθηκε ο συγκεκριμένος εισαγγελέας Εφετών και τι απέγιναν;

Π.Π.

ΓΙΑ ΠΟΣΟ ΙΣΧΥΟΥΝ ΟΙ ΕΥΧΕΣ;

Εγώ έλαβα τις ευχές της πρώην δημάρχου κ. Μπακογιάννη και νόμιζα ότι θα είμαι καλυμμένος για όλο το 2006. Γιατί, βλέπετε, είναι και γουρλού σαν τον μπαμπά της. Τώρα όμως που δεν είναι πια δήμαρχος άραγε οι ευχές της δεν ισχύουν;

May 2006 mark a new beginning towards growth, achievement and confirmation, for each and every one of us individually but also for the world as a whole.

Best wishes for Health, Love, Joy and Peace for all!

Happy Holidays!

Dora Blythe

Mayor of Athens

ΠΕΜΠΤΗ 9.2.2006 - ΤΕΤΑΡΤΗ 22.2.2006

ΠΕΜΠΤΗ 9.2.2006

- Το θέμα των υποκλοπών-κατασκοπείας συνεχίζει να ταλανίζει την ελληνική κοινωνία. Η «αυτοκτονία» Τσαλικίδη δημιουργεί νέα ερωτήματα, ενώ ο κ. Διώτης που διενεργεί την προκαταρκτική έρευνα έχει μπλέξει σε πολυπλόκαμο θρίλερ.
- Τα φροντιστήρια ζουν και βασιλεύουν. 230 εκ. ευρώ πλήρωσαν οι υποψήφιοι της Β' και Γ' Λυκείου για της περσινές πανελλαδικές εξετάσεις. Δηλαδή αν δεν ήταν δωρεάν η παιδεία, πόσα θα πληρώναν;
- Και το σίριαλ του ανασχηματισμού συνεχίζεται...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10.2.2006

- Οι υποκλοπές έχουν απωθήσει τον ανασχηματισμό από την επικαιρότητα. Ο κ. Κορωνιάς δεν έλυσε τις απορίες της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών. Παντελής έλλειψη εμπιστοσύνης της κοινής γνώμης προς τις αρχές ασφαλείας: το 80% των ερωτηθέντων σε έρευνα της VPRC για τον ΣΚΑΪ πιστεύει ότι οι υποκλοπές συνεχίζονται μέχρι σήμερα.
- Συνελήφθη όλο το τμήμα δίωξης ναρκωτικών του νομού Κιλκίς μετά από καταγγελία χρήστη ότι προσπάθησαν να του πουλήσουν ηρωίνη για να δώσει πληροφορίες. Θυμάστε εκείνο το περίφημο σύνθημα των αναρχικών περί πωλησης ηρωίνης και μπάτσων; Τώρα μάλλον δικαιώνεται.

ΣΑΒΒΑΤΟ 11.2.2006

- Η κυβέρνηση είχε ζητήσει

την παγίδευση 30.000 τηλεφώνων από κάθε μία εκ των τριών εταιρειών κινητής τηλεφωνίας. Λέτε να γίνονταν οι υποκλοπές με πειρατικό software; Γιατί υποτίθεται ότι το σύστημα υποκλοπών δεν είχε αγοραστεί και δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί. Χάκερ η κυβέρνηση!

Quiz: Σε τι διαφέρουν οι ανωτέρω κύριοι από τους φονταμεταλιστές του Ισλάμ;

ΚΥΡΙΑΚΗ 12.2.2006

- Φάντασμα είναι τα αυθαίρετα κτίσματα για την ελληνική πολιτεία. Ενώ χτίζονται περίπου 40.000 το χρόνο, εκ των οποίων τα 16.000 στην Αττική, στο εθνικό κτηματολόγιο καταγράφονται ως οικοπέδα. Δηλαδή θα πρέπει να ξαναδημιουργήσουμε το κτηματολόγιο για να είναι πλήρες; Υποπτεύομαι ότι το 3.000 μ.Χ. θα γνωρίζουμε πόσα κτίσματα έχει η χώρα. Κράτος με προοπτικές!
- Η πρωινή του συγκροτήματος –ένα είναι το συγκρότημα– μετά τη συνέντευξη του Κοκού αρχίζει νέα συνέντευξη-σίριαλ με τον Μητροπολίτη Πειραιώς. Άντε και στον Ιωαννίδη...

- «Είμαι μισός αστυνομικός και μισός δημοσιογράφος», δήλωσε ο πρόεδρος της ΕΣΗ-ΕΑ κ. Σόμπολος κατά τη βράβευσή του από την Ένωση Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας. Ασυμβίβαστον, κύριε πρόεδρε – για να μην πούμε τίποτε άλλο.

ΔΕΥΤΕΡΑ 13.2.2006

- Στη χώρα που ανθεί φαιδρά πορτοκαλέα, έγινε καθηγήτρια η..., έλεγε ένα παλιό τραγουδάκι εκεί ψηλά στη Σαλονίκη. Στη χώρα αυτή λοιπόν η Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων ζητά να μην ισχύσει το 10 ως βαθμός βάσης εισαγωγής στα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ, γιατί υπάρχει κίνδυνος να μείνουν τα «πνευματικά» μας ιδρύματα χωρίς φοιτητές. Ενώ αν εισαχθούν με μέσο όρο 2 π.χ., θα είναι πνευματικά. Μάλλον ο εκτροχιασμός είναι πλήρης!
- Αριστερή τρίπλα του Καρατζαφέρη, ο οποίος αναγγέλλει την κάθοδό του ως υποψηφίου για τον Δήμο Θεσσαλονίκης «για να αναχαιτίσει τις αποφάσεις Καραμανλή στο Μακεδονικό». Ζητάει λιγότερη αμερικανοκρατία και κεφαλαιοκρατία, θεωρεί τον Λεπέν φασίστα και στηρίζει υποψήφιους του ΚΚΕ. Τρικυμία εν κρανίω...
- Νεκροί κύκνοι και στην Αττική. Σειρήνες συναγερμού για τη γρίπη των πτηνών αλλά όχι για τον ανασχηματισμό. Αυξάνονται οι πωλήσεις μετρητών πίεσης! Με ανοιχτά τα κινητά υπουργοί και υπουργίσιοι περιμένουν την απόφαση του Μεγάλου Βεζύρη. Μπαρ και εστιατόρια πέριξ της Βουλής παραμένουν ανοιχτά μέχρι πρωίας.
- Στη Ραφήνα ένα απαλό ροχαλητό ακούγεται από το Παλάτι.

ΤΡΙΤΗ 14.2.2006

- Τύφλα να 'χει η Πρωτοχρονιά. Ξημερώματα και στο Βυζαντινό του Χίλτον δεν βρίσκεις τραπέζι. Το περίεργο είναι ότι όλοι είναι ξενύχτηδες. Οι πρώ-

τες φήμες λένε ότι εθεάθη ο κ. Ρουσόπουλος να μπαίνει στο Μαξίμου από την πίσω πόρτα. Σε λίγο τα τηλέφωνα παίρνουν φωτιά. Στα πηγαδάκια μιλούν για περιέργες μετακινήσεις υπουργών. Στις 2 μ.μ. ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ανακοινώνει τη δεύτερη και ίσως τελευταία νεοδημοκρατική κυβέρνηση της παρούσας Βουλής. Τα στόματα ανοίγουν δύο πήχες στο άκουσμα των νέων υπουργών Υγείας και Πολιτισμού: Δ. Αβραμόπουλος και Γ. Βουλγαράκης. Έχει χιούμορ ο πρόεδρος.

• Φεύγουν ο κ. Μολυβιάτης, ο κ. Σπηλιωτόπουλος, ο «κόκκινος» Πάνος κι ο κ. Κακλαμάνης, που χρίζεται υποψήφιος Δήμαρχος Αθηναίων. Εισέρχονται στην κυβέρνηση η Ντόρα ως επικεφαλής της ελληνικής διπλωματίας, ο κ. Μειμαράκης ως υπουργός Άμυνας, ο κ. Τσιτουρίδης, του οποίου έληξε η ιδιότυπη «εξορία», στη θέση του κ. Παναγιωτόπουλου και ο κ. Πολύδωρας στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

• Για συγκυβέρνηση Κώστα-Ντόρας μιλούν οι πρώτες εκτιμήσεις. Η Αθήνα κατατροπώνει την επαρχία: 11 στους 19 υπουργούς εκλέγονται στο λεκανοπέδιο. Στα κρύα του λουτρού οι σαραντάρες και οι σαραντάρηδες. Δεν πειράζει παιδιά, στην επόμενη ηγετική κυβέρνηση! Τώρα όλοι περιμένουν το αυριανό σόου των τελών παράδοσης-παραλαβής, όπου αναμένεται να εκφράσουν την αγανάκτησή τους οι κομμένοι.

ΤΕΤΑΡΤΗ 15.2.2006

• Ημερολόγιον καταστρώματος: σωτήριο έτος 2006, μία ημέρα μετά τον ανασχηματισμό. Ένα μούδιασμα έχει πέσει στον σύμπαντα ελληνισμό. Οι λέξεις Κυπριακό, Μακεδονία είναι στα στόματα όλων και σιγοψιθυρίζονται σαν να είμαστε στην περίοδο της Κατοχής. Οι κ.κ. Παναγιωτόπουλος και Σπηλιωτόπουλος πα-

ραδίδουν τα υπουργεία τους υποστηρίζοντας ότι δεν εξετιμήθη όσο έπρεπε η προσφορά τους. Ο πρωθυπουργός που ανασχημάτισε τον εαυτό του παραδίδοντας το υπουργείο μίλησε για έργα στον πολιτισμό. Μάλλον για μία ακόμη φορά δεν τον ενημέρωσαν σωστά. Η κυρία Ντόρα Μπακογιάννη συγκινήθηκε μόλις μπήκε στο γραφείο του πατέρα της. Οικογενειακές παραδόσεις, βλέπετε. Το απόγευμα πετάει με τον πρωθυπουργό στη Γερμανία, όπου την υποδέχεται μετά βαΐων και κλάδων η καγκελάριος Μέρκελ. Οι δημοσιογράφοι αναρωτιούνται ποιος ο κύριος ανάμεσα στις δύο κυρίες. Λέτε να είναι ο μπάτλερ;

- Όπως καταλαβαίνετε, άλλα θέματα δεν υπάρχουν. Τα σκέπασε η κρύα αύρα του ανασχηματισμού.

ΠΕΜΠΤΗ 16.2.2006

- Η νέα κυβέρνηση πιάνει δουλειά. Πρώτος στόχος οι εργαζόμενοι. Αύξηση μισθών 2,8%. Μήπως έβαλαν λάθος την υποδιαστολή;
- Το θαύμα της σύμπνοιας κράτησε μία μέρα. Ο πολιτισμός δεν μεταβιβάζεται, υποστηρίζει ο κ. Τατούλης. Ωχ, κουλτούρα να φύγουμε! Φαρμάκι Παναγιωτόπουλου και Μεϊμαράκη κατά Ρουσόπουλου. Είμαι στη ΝΔ από τα 18 υποστηρίζει ο «κόκκινος» Πάνος. Εντάξει, σύντροφε, το ξέρουμε! Δεν ρωτάω κανέναν, είμαι υπουργός, υποστηρίζει ο νέος υπουργός Άμυνας! Καλά ρε παιδιά, όλοι με τον Θεωρή τα έχετε; Αυτός έκανε τον ανασχηματισμό; Ή μήπως;
- Προς δόξαν της συνεργασίας σοσιαλιστών και δεξιών του Ευρωκοινοβουλίου ψηφίστηκε η οδηγία Μπόλκενσταϊν. Φωτιά στα πατζάκια μας!
- Καθόλου καλό το ντεμπούτο του κ. Πολύδωρα στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Τα ΜΑΤ κτυπούν ανελέητα τους συνδικαλιστές της ΟΤΟΕ. Η λαϊκή

δεξιά ανέλαβε πολύ γρήγορα δράση. «Μου θυμίζουν ένα ένα χρόνια δοξασμένα...», που έλεγε κι ένα δημοφιλές άσμα της δεκαετίας του '70.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17.2.2006.

- Ο πρωθυπουργός προειδοποιεί ότι την εξωτερική πολιτική την καθορίζει αυτός. Μάλλον κάτι θα ξέρει παραπάνω.
- Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ ζητάει εκλογές, αλλά δεν το λέει καθαρά γιατί σκέφτεται ότι αν το πάρει στα σοβαρά ο Καραμανλής, τότε... έχασε.
- Χθες αργά το βράδυ κάποιοι κύριοι βγήκαν εκεί στην Πειραιώς και ζητούσαν δανεικά από τους περαστικούς. Ξέρετε γιατί; Μισθωτοί και συνταξιούχοι είναι πλουσιότεροι από τους εστιάτορες, τους ιδιοκτήτες νυκτερινών κέντρων και τους τραγουδιστές. Ρε θα μας πέσει ο ουρανός στο κεφάλι!

ΣΑΒΒΑΤΟ 18.2.2006

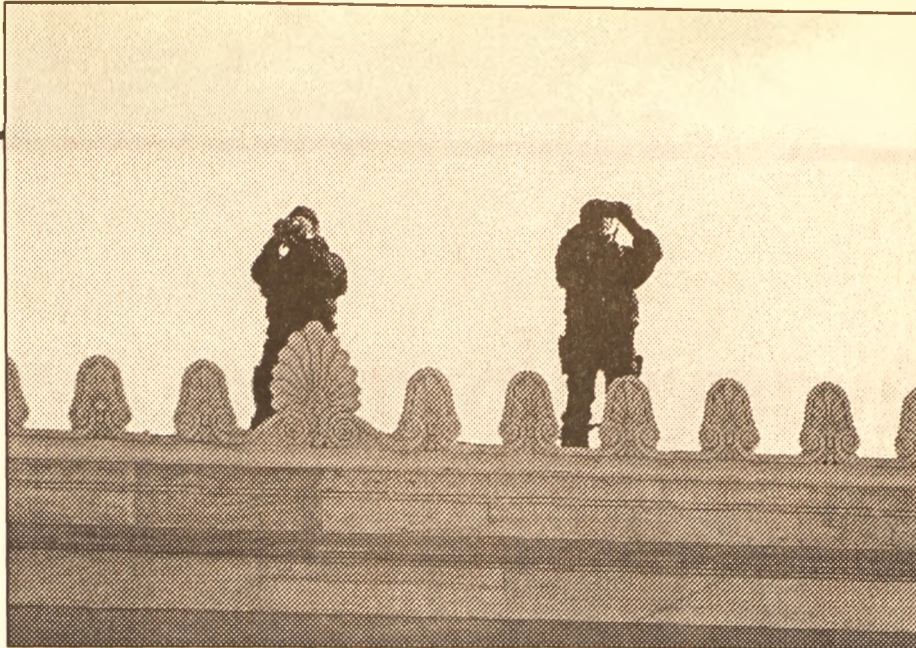
- Δεύτερη μέρα της απεργίας των ναυτεργατών και ο υπουργός Ναυτιλίας αρχίζει να νιώθει τι πάει να πει απεργία στο λιμάνι. Ο κ. Κεφαλογιάννης πρέπει να ξέρει ότι όσοι πέρασαν από το υπουργείο και δεν τα βρήκαν με τους ναυτεργάτες δεν μακροημέρευσαν στη θέση τους.
- Έντονες οι παρενέργειες της απομάκρυνσης Μεϊμαράκη από τη γραμματεία του κόμματος της ΝΔ. Στον κομματικό εκλεκτό κ. Ζαγορίτη ετοιμάζεται να αντιπαρατεθεί η κυρία Παπακώστα. Πολλοί μιλούν για λαγό της Ρηγίλλης, αλλά μάλλον την πιάνουν τα μποφόρια.

ΚΥΡΙΑΚΗ 19.2.2006

- Η χώρα ζει στον αστερισμό των υποκλοπών και του ανασχηματισμού. Εντός, εκτός και επί τα αυτά. Το τέλμα βαθύ!

ΔΕΥΤΕΡΑ 20.2.2006

- Τα πλοία δεμένα στα λιμάνια... και τα οπωροκηπευτικά σαπίζουν στις αποβάθρες. Ελλείψεις σε βασικά προϊόντα πα-

Ισραηλινοί κομμάντος στην ταράτσα της Βουλής των Ελλήνων κατά τη διάρκεια της επίσκεψης του Προέδρου του Ισραήλ. Εμπιστοσύνη στις ελληνικές αρχές ασφαλείας!

ρατηρούνται στα νησιά, ενώ έξαλλοι είναι οι παραγωγοί στην Κρήτη.

- Στο νοσοκομείο με υψηλή πίεση ο Θέμος Αναστασιάδης. Η κόντρα με τον Νίκο Χατζηνικολάου φαίνεται ότι είχε τις παρενέργειές της.
- Και το ανέκδοτο του δεκαπενθημέρου: Αθέτηση προεκλογικών δεσμεύσεων καταλογίζει στον πρωθυπουργό ο Γ. Παπανδρέου. Άμα θες να παθαίνεις αμνησία!
- Ευχέλαιο πρέπει να κάνουν στο υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Το βράδυ έπεσε ελικόπτερο του στρατού στην Ημαθία. Κατά την πτώση σκοτώθηκαν και οι τέσσερις επιβαίνοντες.

ΤΡΙΤΗ 21.2.2006

- Μάλλον θα πρέπει ν' αρχίσουν ν' ανησυχούν στην κυβέρνηση. Γιατί αν χωρίς αξιωματική αντιπολίτευση καταφέρουν να μειώσουν τη διαφορά τους από το δεύτερο κόμμα και στη Β' Αθήνας να είναι ήδη πίσω, σύμφωνα με σημερινές δημοσκοπήσεις, τότε αν το ΠΑΣΟΚ είχε στοιχειώδη αντιπολιτευτικό λόγο, πού θα ήταν;
- Νεκρωμένες οι θαλάσσιες συγκοινωνίες της χώρας. Καμία ουσιαστική επαφή μεταξύ υπουργείου και ΠΝΟ. Το μπαλάκι στον κ. Αλογοσκούφη. Κανένα φως στην άκρη του τούνελ.

ΤΕΤΑΡΤΗ 22.2.2006

- Να και τα βερμούτ! Την πολιτική επιστράτευση των απεργών ναυτεργατών αποφάσισε τα ξημερώματα η κυβέρνηση. Τα ατομικά φύλλα πορείας μοιράστηκαν στους απεργούς το

πρωί. Ο Κ. Καραμανλής στη Ραφήνα ψάχνει να βρει γιατί δεν του βγήκε ο ανασχηματισμός. Λέτε η διέξοδός του να είναι οι εκλογές την πρώτη Κυριακή του Οκτωβρίου;

- Πρωταθλήτρια Ευρώπης στο τσιμέντο αναδεικνύεται η Αθήνα: «παρέχει» στους πολίτες της τη χαμηλότερη αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο, ανάμεσα σε όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Το ποσοστό αστικού πρασίνου ανά Αθηναίο μειώθηκε τα τελευταία έξι χρόνια, περίοδο προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων. Πρώτον: σιγά την ανακάλυψη, εδώ ζούμε και το βιώνουμε καθημερινά. Δεύτερον: εκείνα τα εκατομμύρια δέντρα που θα φύτευαν για τους Ολυμπιακούς τι έγιναν; Δεν βρήκαν εργάτες να σκάψουν τους λάκκους;
- Και μέσα στην αναταραχή των συνομιλιών για το μέλλον του Κοσόβου επανήλθαν οι φήμες για σύλληψη του Μλάντιτς. Πληθαίνουν τα μαύρα σύννεφα...
- Σκούρα τα βρίσκουν οι ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή. Σε διαφορετικό μήκος κύματος κινήθηκαν οι επικεφαλής της αμερικανικής και της αιγυπτιακής διπλωματίας στο θέμα της στάσης έναντι της Χαμάς. «Πρέπει να δώσουμε χρόνο στη Χαμάς», δήλωσε ο ΥΠΕΞ της Αιγύπτου μετά τη συνάντησή του με την Κοντολίζα Ράις. «Δύσκολα τα πράγματα, κοριτσάκι», που θα έλεγε κι ο Τσάβες!

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ' Ο ΑΝΑΣΧΗΜΑΤΙΣΘΕΙΣ

Ανασχηματισμός: Δωράκια στους πολιτικούς αντιπάλους δεν δίνονται

του Βασίλη Ζήση

«Εμείς δεν χρειαζόμαστε ούτε κόμματα, ούτε μηχανισμούς. Αρκεί που έχουμε έναν επικοινωνιακό αρχηγό και αρκεί να διενεργούμε δημοσκοπήσεις και focus group, να του μεταφέρουμε τι θέλει να ακούσει ο κόσμος και αυτός να το μετατρέπει σε επικοινωνιακή επικράτηση. Με τον τρόπο αυτό θα μείνουμε στην εξουσία για πολλά χρόνια.»

Αν πιστέψει κανείς μερικά από όσα γράφονται για τον πρώτο ανασχηματισμό της κυβέρνησης της ΝΔ, θα συμπεράνει αναμφίβολα ότι με την ανάληψη του υπουργείου Εξωτερικών από την Ντόρα Μπακογιάννη (και την απομάκρυνση του Πέτρου Μολυβιάτη) ο Κ. Καραμανλής τής δώρισε το «δακτυλίδι της διαδοχής». Η δυσaréσκεια στις τάξεις της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΔ από την ενίσχυση του «μητσοτακικού θύλακα» στην κυβέρνηση και την παραμονή στον πάγκο καραμανλικών της νεότερης γενιάς είναι τόση που ορισμένοι μιλούν για «παράδοση στο Μητσοτακείο». Άλλοι κάνουν λόγο ακόμα και για την ύπαρξη μιας «συμφωνίας σε βάθος» μέσω της οποίας «θα της παραδώσει αργότερα και το κόμμα». Παράλληλα, με αφορμή την υπόδειξη του κ. Λ. Ζαγορίτη ως νέου γραμματέα της ΝΔ (μετά την τοποθέτηση του Βαγγέλη Μεϊμαράκη στο υπουργείο Άμυνας) ογκούνται και οι φωνές από τη Ρηγίλλης που μιλούν περί «υποβάθμισης» του ρόλου του κόμματος και υποταγής του στο Μαξίμου.

Κομματικά και κοινοβουλευτικά στελέχη θεωρούν ότι ο ανασχηματισμός δεν θα έχει τα επικοινωνιακά αποτελέσματα που αναμένονταν, για δύο κυρίως λόγους: Πρώτον, διότι, όπως αποδεικνύουν και τα γκάλοπ, δεν κατάφερε να εξισορροπήσει τη δυσμενή απήχηση που είχαν στην κοινή γνώμη οι ατυχείς χειρισμοί για το σκάνδαλο των υποκλοπών. Και δεύτερον και κυριότερο, διότι δεν φαίνεται να έλυσε τα προβλήματα συντονισμού της κυβέρνησης. Αντιθέτως, τα αύξησε, καθώς στην κυβέρνηση μπήκαν ισχυροί αλλά και «ανεξέλεγκτοι» υπουργοί. Πρόσωπα όπως ο Β. Μεϊμαράκης, ο Β. Πολύδωρας, ο Σ. Τσιτουρίδης και φυσικά η Ντόρα Μπακογιάννη, που δεν θα είναι καθόλου εύκολο να πειθαρχήσουν στην εκπορευόμενη καθημερινώς από το Μαξίμου «γραμμή».

Προς το παρόν η κριτική δεν απευθύνεται προσωπικά στον Κ. Καραμανλή. Σύντομα όμως θα αρχίζει να αφορά και τον ίδιο, αν κρίνουμε από όσα σημείωνε την επαύριον του ανασχηματισμού η ναυαρχίδα του Τύπου της κυβερνητικής παράταξης, η Καθημερινή,

συνοψίζοντας την κριτική που διατυπώνεται κατ' ιδίαν από κυβερνητικά και κομματικά στελέχη: «Είναι κοινός τόπος ότι το Μέγαρο Μαξίμου δεν επιλύει γρήγορα και αποφασιστικά τις αναπόφευκτες διαφωνίες μεταξύ των υπουργών, ότι δεν τους συντονίζει αποτελεσματικά, ότι δεν χαράσσει τις βασικές γραμμές του κυβερνητικού έργου και, κυρίως, ότι δεν ελέγχει τακτικά κι αυστηρά την πορεία υλοποίησής του».

Αν και διαφωνούμε με το σταχανοφικό μοντέλο ενός πρωθυπουργού που ξεθεώνεται από το πρωί μέχρι το βράδυ στη δουλειά, ή με εκείνους που θεωρούν πιο εύκολο να βάλουν καθημερινά εναντίον του δυστυχή Ρουσόπουλου «αντ' αυτού», είναι γεγονός ότι η «νέα διακυβέρνηση» από το Μαξίμου δεν είναι και η καλύτερη. Μέσα σε δυο ολόκληρα χρόνια όχι μόνο δεν εξουδετέρωσε την ισχύ του «συστήματος ΠΑΣΟΚ», όχι μόνο δεν έκανε τίποτα κατά της διαπλοκής, αλλά ούτε καν το «σύστημα Μητσοτάκη» δεν κατόρθωσε να περιορίσει.

Παρ' όλα αυτά διατηρούμε αρκετές επιφυλάξεις για το αν ο Κ. Καραμανλής δώρισε όντως το κόμμα στη Ντόρα. Κυρίως επειδή οι πρωθυπουργοί δεν καίνε εύκολα τα χαρτιά τους, ούτε κάνουν «δώρα» στους αντιπάλους τους. Αυτά γίνονται μόνο στα παραμύθια για μικρά παιδιά. Στην πραγματική ζωή, η άβυσσος που χωρίζει τον Καρα-

μανλή από την Ντόρα είναι απύθμενη και μοναδική επιδίωξη του καθένα είναι να κερδίσει αυτός όλες τις πολιτικές παρτίδες που παίζονται και θα παιχθούν και όχι ο αντίπαλός του. Αν ήθελε ο Καραμανλής να κάνει κάποιο δωράκι στη Ντόρα, θα την έπαιρνε αγκαζέ και θα την πήγαινε διαλέξει μια ωραία τσάντα. Δωράκια αυτοϋπονόμησης στους αντιπάλους δεν γίνονται.

Βάζοντας τη Ντόρα στην κυβέρνηση, στο υπουργείο Εξωτερικών, ο Καραμανλής την επισημοποιεί βεβαίως ως εναλλακτικό πόλο, με τον οποίο είναι υποχρεωμένος στο εξής να διαπραγματεύεται. Της δίνει επίσης τη δυνατότητα να διευρύνει τον ήδη ισχυρό προσωπικό και οικογενειακό μηχανισμό της. Από την άλλη όμως την αναγκάζει να προσδώσει κάτι από τη «λάμψη» της και στην κυβέρνησή του και την καθιστά συνυπεύθυνη για την συνολικότερη κυβερνητική πολιτική, την οποία πρέπει στο εξής να συνοπογράφει αντί να κάνει εύκολη κριτική απ' έξω.

Από την άλλη η Ντόρα Μπακογιάννη θα έρθει σύντομα αντιμέτωπη με τη σκληρή πραγματικότητα που είναι το Κυπριακό, το Σκοπιανό, τα Ελληνοτουρκικά, η σχεδιαζόμενη νέα εισβολή στη Μέση Ανατολή και τόσα άλλα καυτά και δύσκολα θέματα της εξωτερικής πολιτικής. Τι θα κάνει τότε; Θα υποταχθεί στο ήδη διαμορφωμένο από τον Μολυβιάτη πλαίσιο εξωτερικής πολιτικής ή θα ακολουθήσει δικό της «μπαϊράκι» και θα έρθει σε σύγκρουση με τον Κ. Καραμανλή; Προς το παρόν η ίδια διακηρύσσει παντοιοτρόπως τη νομιμοφροσύνη της και αφήνει να διαρρέει ότι «δεν πρόκειται να κάνει τα λάθη του Σαμαρά». Καλό θα ήταν να το εννοεί αυτό, γιατί πολύ θα χαιρόνταν ορισμένοι να επαναληφθεί η ιστορία. Όπως ο δράστης που επιστρέφει στον τόπο του εγκλήματος.

Γενικότερα, η νέα κυβέρνηση είναι πολύ ισχυρότερη από την προηγούμενη. Η προσθήκη της Μπακογιάννη και των Πολύδωρα, Μεϊμαράκη και Τσιτουρίδη στους «αμετακίνητους» Σουφλιά, Σιούφα, Αλογοσκούφη και Παυλόπουλο δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια διαφορετική επικοινωνιακή ει-

κόνα. Όπως και να το κάνουμε, άλλο είναι να μιλάει για την εξωτερική πολιτική η Ντόρα και άλλο ο «άχρωμος» και «υπηρεσιακός» –και γι' αυτό επιτυχημένος– Μολυβιάτης. Άλλο να έχεις στο υπουργείο Άμυνας τον Σπήλιο και άλλο τον Μεϊμαράκη. Με την ανάδειξη νέων ισχυρών προσωπικοτήτων στην κυβέρνηση ο Καραμανλής φαίνεται επίσης ότι «ακούει» την κριτική από κάτω, αλλά αντί να προσφύγει σε δραματικά μέτρα, τύπου «ξεκαθαρίσματος», ενισχύει αντιθέτως διαφορετικούς πόλους μέσα στην κυβέρνηση. «Divide and rule», όπως λένε στο πανεπιστήμιο Ταφτς.

«DIVIDE ET IMPERA», ΟΠΩΣ ΕΛΕΓΑΝ ΚΑΙ ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ

Δεν ήταν λίγοι οι πολιτικοί παρατηρητές που περίμεναν τον πρώτο ανασχηματισμό της κυβέρνησης για να διαπιστώσουν ποιες είναι οι πραγματικές προθέσεις του πρωθυπουργού για το μέλλον του υπάρχοντος πολιτικού συστήματος. Ενός πολιτικού συστήματος που είναι πλέον φανερό ότι έχει αρχίσει να κλονίζεται συθέμελα. Χωρίς να αναφερόμαστε στους εξωτερικούς (made in USA) παράγοντες που τον επηρέασαν, ο Κ. Καραμανλής προχώρησε γενικότερα με τον ανασχηματισμό στις παρακάτω κινήσεις:

- Δημιούργησε ένα πολιτικό «τρίπολο» (στα άκρα του οποίου βρίσκονται η Ντόρα, ο Β. Μεϊμαράκης ως υπουργός Άμυνας και ο Γ. Βουλγαράκης ως υπουργός... Πολιτισμού): μέσω αυτού ελπίζει ότι θα εξισορροπήσει την επιρροή της υπουργού Εξωτερικών. Άλλωστε ο Γ. Βουλγαράκης λειτουργεί ήδη ως αντίπαλος πόλος στη Ντόρα, πράγμα το οποίο πλήρωσε ακριβά. Ενώ ο Β. Μεϊμαράκης, αν και προέρχεται από το «μητσοτακικό» στρατόπεδο και διατηρεί στενές σχέσεις με τη Ντόρα, θεωρείται σήμερα «άνθρωπος του Καραμανλή».

- Ενίσχυσε την αποκαλούμενη «Λαϊκή Δεξιά» και την εκπροσώπηση των «γαλάζιων παιδιών».

- Ενίσχυσε τη δυναμική της ΝΔ στη Β' Αθηνών ενόψει και εκλογικής περιόδου.

- Έδωσε γραφείο και τηλέφωνο στο

Μαξίμου στον Γιάννη Κεφαλογιάννη, γνωστό για την κοινοβουλευτική εμπειρία του αλλά και για την... «αντιμητσοτακική» παιδεία του.

- Απομακρύνεται οριστικά από το «παλαιοκαραμανλικό» περιβάλλον.

Οι προηγούμενες κινήσεις είναι ορατές δια γυμνού οφθαλμού. Αυτή που μόλις διαφαίνεται στον ορίζοντα είναι η πρόθεση του Καραμανλή να περιχαράκώσει τις πολιτικές εξελίξεις στα μέτρα των επιδιώξεών του και να ηγεμονεύσει στο μελλοντικό πολιτικό σκηνικό απαλλαγμένος από τις σημερινές κομματικές και άλλες δεσμεύσεις και εξαρτήσεις. Γι' αυτό το λόγο οι εσωκομματικοί αντίπαλοί του καλό θα ήταν να βλέπουν όχι μόνο το τυρί αλλά και τη φάκα. Και να θυμούνται πάντα το ρηθέν από τον κορυφαίο πρωθυπουργικό σύμβουλο κ. Λούλη: «Εμείς δεν χρειαζόμαστε ούτε κόμματα, ούτε μηχανισμούς. Αρκεί που έχουμε έναν επικοινωνιακό αρχηγό και αρκεί να διενεργούμε δημοσκοπήσεις και focus group, να του μεταφέρουμε τι θέλει να ακούσει ο κόσμος και αυτός να το μετατρέπει σε επικοινωνιακή επικράτηση. Με τον τρόπο αυτό θα μείνουμε στην εξουσία για πολλά χρόνια». Εδώ θα είμαστε και θα δούμε...

του Χρ. Παπανίκου

Τι συμβαίνει όταν οι υπηρεσίες Ασφαλείας χρησιμοποιούν κινητά Vodafone

του Ρεπόρτερ

Τι μπορεί να συμβεί όταν μεγάλη μερίδα του κρατικού μηχανισμού και ιδιαίτερα η ΕΥΠ και άλλα σώματα ασφαλείας χρησιμοποιούν αποκλειστικά κινητά τηλέφωνα μάρκας Vodafone; Πόσο αφελείς ή επικίνδυντοι, για να μην χρησιμοποιήσουμε κάποια βαρύτερη έκφραση, είναι οι υπουργοί Δημόσιας Τάξης και Άμυνας μιας κυβέρνησης της ΝΔ που στηρίζονται, ακόμα, δύο ολόκληρα χρόνια μετά την άνοδό της στην εξουσία, στο «σύστημα ΠΑΣΟΚ» και το διαπλεκόμενο παρακράτος, για να διεκπεραιώσουν κρίσιμα ζητήματα εθνικής ασφαλείας; Ποια σοβαρότερη αφορμή από την παρακολούθηση των επικοινωνιών του μπορεί να δοθεί στον Κ. Καραμανλή για να υλοποιήσει επιτέλους αυτά που υποσχέθηκε προεκλογικά; Να φέρει δηλαδή τα πάνω κάτω; Ανάμεσα στα 9.000 βιβλία που έχει στη βιβλιοθήκη του ο κ. Ρουσόπουλος δεν υπάρχει ούτε ένα που να εξηγεί ότι «ισορροπίες» κρατούν μόνον οι αντιπολιτευόμενοι ηγέτες και όχι οι εκλεγμένοι πρωθυπουργοί;

Αν αρχικά η αποκάλυψη για τις υποκλοπές δημιούργησε την εντύπωση ότι ο Κ. Καραμανλής επιτέλους αποφάσισε να «σπάσει αβγά», στην πορεία η στάση της κυβέρνησης (που δεν δίνει κανένα στοιχείο, και πολύ περισσότερο τους εγκεφάλους των υποκλοπών) προκαλεί σοβαρά ερωτήματα. Έτσι όμως ενισχύεται η αίσθηση ότι κάτι πολύ πιο σοβαρό και μεγάλο θέλει να κρύψει. Πολύ περισσότερο καθώς η υπόθεση κρατήθηκε μυστική –και ατελέσφορη– για έναν ολόκληρο χρόνο. Κανείς δεν γνωρίζει και πιθανότατα ούτε πρόκειται ποτέ να μάθει τι έγινε στο διάστημα αυτό. Αν κλείσθηκαν συμφωνίες και με ποιους.

ΤΑ ΠΑΡΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΩΝ ΥΠΟΚΛΟΠΩΝ

Ένα είναι σίγουρο: Οι 11 μήνες που μεσολάβησαν από την «αυθόρμητη» προσέλευση του κ. Κορωνιά στο πρωθυπουργικό γραφείο μέχρι την αποκάλυψη της υπόθεσης από τους τρεις υπουργούς ήταν υπεραρκετή για να βρεθεί η αλήθεια. Φαίνεται όμως πως

έκαναν ό,τι μπορούσαν για να μην την βρουν, αφού οι ανακρίσεις προχώρησαν με ρυθμό ενός μάρτυρα το μήνα. Η βραδύτητα που επέδειξαν τόσο η δικαιοσύνη όσο και οι αρμόδιοι υπουργοί είναι και πρωτοφανής και σκανδαλώδης. Και δεν εξηγείται...

Τα ερωτήματα τίθενται από μόνα τους: Είναι άραγε τυχαίο ότι το χρονικό διάστημα της περιέργης και ατελέσφορης προανάκρισης για τις υποκλοπές συμπίπτει απολύτως με τις αποκάλυψεις για τα παραδικαστικά κυκλώματα και τις αντίστοιχες πιέσεις προς τη δικαιοσύνη; Οι δυο υποθέσεις συνδέονται; Οι πληροφορίες που οδήγησαν στην αποκάλυψη των συγκεκριμένων παραδικαστικών κυκλωμάτων και των άλλων υποθέσεων που απασχόλησαν τα τηλεδικεία συνδέονται άραγε με την υπόθεση των υποκλοπών;

Τις υποψίες ενισχύει η «σανίδα σωτηρίας» που έριξε ο Κ. Καραμανλής στον Γ. Βουλγαράκη με την τοποθέτη-

σή του στο «απυρόβλητο» του υπουργείου Πολιτισμού, ύστερα από κατ' ιδίαν συνάντησή τους στην Αράχωβα. Κι όμως, ο μέχρι πρότινος υπουργός Δημόσιας Τάξης ήταν εκείνος που όχι μόνον χειρίστηκε, σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα, την υπόθεση, αλλά και έριξε λάδι στη φωτιά αφενός φωτογραφίζοντας την αμερικανική πρεσβεία ως τον εγκέφαλο των υποκλοπών, αφετέρου καλύπτοντας τον Γ. Κορωνιά. Ωστόσο, μέχρι τώρα η κυβέρνηση ούτε στοιχεία για τους Αμερικανούς έδωσε ούτε έπεισε ότι ο επικεφαλής της Vodafone στην Ελλάδα είναι άμοιρος ευθυνών.

Είναι πάντως γεγονός ότι η άκρα του τάφου σιωπή εκ μέρους του Μαξίμου, κάνει πολλούς να χαρακτηρίζουν την υπόθεση απλώς ως «ένα γεγονός που διογκώθηκε, προκειμένου να κτυπηθούν πολιτικοί και οικονομικοί αντίπαλοι της κυβέρνησης ή ακόμα και για να εξυπηρετηθούν συγκυριακοί στόχοι, όπως ο ανασχηματισμός». Την εντύπωση αυτή ενισχύει και η διατυπωθείσα δημοσίως άποψη του υπουργού Δικαιοσύνης περί «προβοκάτσιας» και η χρονική συγκυρία που επιλέχθηκε για να γίνει η αποκάλυψη. Υπάρχει βεβαίως και ένα άλλο ενδεχόμενο που το σημειώνουμε σε πείσμα όσων διατυμπανίζουν τις «ανεπάρκειες» του Μαξίμου. Είναι δύσκολο έως αδύνατο να κυβερνήσει κανείς μια χώρα η οποία, ύστερα από δύο δεκαετίες διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ, ελέγχεται ακόμα απολύτως από τη διαπλοκή και το παρακράτος της, το «σύστημα ΠΑΣΟΚ» εν ολίγοις. Δεν απομένει λοιπόν στον Κ. Καραμανλή παρά μόνο μια τακτική επαναλαμβανόμενων και ελεγχόμενων κρίσεων, μέσα από τις οποίες θα προσπαθήσει να απαλλάξει τη χώρα από τους διάφορους μηχανισμούς που την

ελέγχουν. Το κάνει όμως; Κι αν το κάνει, με πόση συνέπεια και ποιους συνεργάτες;

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΛΑΜΨΑΚΟΥ

Είναι ενδεχόμενο η κυβέρνηση να «κρατάει» πολλούς με στοιχεία για τις υποκλοπές, αλλά και να «κρατούν» παρόμοια στοιχεία και αντίπαλοί της. Η εκτίμηση αυτή ενισχύεται από τις συστηματικές διαρροές από το περιβάλλον Κορωνιά ότι αν μιλήσει για τα πραγματικά γεγονότα, πολλοί από την κυβέρνηση θα χάσουν τον ύπνο τους. Και όπως δείχνει η συνεχιζόμενη σιωπή της κυβέρνησης, το πιθανότερο είναι ότι σε αυτήν ακριβώς την ισορροπία του τρόμου κινήθηκαν και τα αλισβερίσια που έγιναν στον έναν χρόνο που κρατήθηκε επτασφράγιστο το μυστικό.

Διότι είναι τουλάχιστον φαιδρό να δημοσιεύονται πρωτοσέλιδα στα οποία παρουσιάζεται η πολυκατοικία της οδού Λαμψάκου 5, απέναντι από την αμερικανική πρεσβεία, ως το διαμέρισμα-άντρο των υποκλοπών, και κατόπιν να πληροφορείται η κοινή γνώμη ότι το μέρος ουδεμία σχέση έχει με την υπόθεση. Αντίθετα, καταστηματαρχες και περίοικοι έλεγαν ότι στο δρόμο αυτό είχε θεαθεί από τον Σεπτέμβριο του 2005 έως πρόσφατα 5-6 φορές ο ίδιος ο κ. Βουλγαράκης, όχι πάντως για να ανακαλύψει... «κοριούς». Άλλα «ντεσού» αναζητούσε μάλλον. Όπως και να 'χει, όλα αυτά μόνον στην ενίσχυση της σοβαρότητας που επεδίωκε η κυβέρνηση με την αποκάλυψη του σκανδάλου δεν συμβάλλουν.

Αν η προκειμένη υπόθεση προκαλεί ιλαρότητα, δεν μπορεί να ειπωθεί το ίδιο για τα «αδελφικά μαχαιρώματα» που προκάλεσε η υπόθεση των υποκλοπών στην ΕΥΠ, την ΕΛΑΣ και το υπουργείο Εθνικής Αμύνης. Το «μπάχαλο» που επικρατεί αυτές τις μέρες στους χώρους του υπουργείου Δημόσιας Τάξης και του υπουργείου Εθνικής Άμυνας είναι πρωτοφανές. Όπως και τα αλληλοκαρφώματα και οι διαρροές. Γι' αυτό το λόγο «αναδομήθηκαν» οι επικεφαλές και των δύο υπουργείων.

Με την αποκάλυψη της υπόθεσης των υποκλοπών, το υπουργείο Άμυνας άρχισε να διοχετεύει στοιχεία που φωτο-

γράφιζαν ως υπεύθυνη την ΕΥΠ και «έκαιγαν» ονόματα πρακτόρων του ευαγούς αυτού ιδρύματος. Μεταξύ άλλων διέρρευσε και το όνομα του αντισυνταγματάρχη Στ. Κατσούλη, ο οποίος είχε αποσπαστεί το 1998 από τον στρατό στην ΕΥΠ. Από την πλευρά της, η ηγεσία της ΕΥΠ όχι μόνον κάλυψε όσα ονόματα διέρρευσαν, αλλά και απέδιδε τον θόρυβο σε αντιπαραθέσεις μεταξύ στρατιωτικών, οι οποίοι έχουν δυσανεχθεί επειδή μετά την «πολιτικοποίηση» της ηγεσίας της δεν έχουν πλέον τον αποκλειστικό έλεγχο της.

Έχει επίσης γραφτεί ότι εξαιτίας του θορύβου των αποκαλύψεων για το σκάνδαλο των υποκλοπών «μπήκαν στο ψυγείο» 5-6 στελέχη της ΕΥΠ. Ανάμεσα σε αυτούς φαίνεται ότι είναι ένας «γαλάζιος» και ένας «πράσινος», τα ονόματα των οποίων εμπλέκονται από διάφορα δημοσιογραφικά γραφεία στην υπόθεση των υποκλοπών – χωρίς όμως να υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία, γεγονός που αποδεικνύει ότι τα αλληλοκαρφώματα και τα ξεκαθαρίσματα δίνουν και παίρνουν.

Άσχετα πάντως από τις ενδοϋπηρεσιακές και διαϋπηρεσιακές κόντρες, διαπιστώσαμε το εξής καταπληκτικό: Και τα δύο αυτά κρίσιμης σημασίας υπουργεία είχαν αποκλειστικές συμβάσεις με τη Vodafone. Στην ΕΥΠ μάλιστα όχι μόνο όλα τα υπηρεσιακά τηλέφωνα που έχουν (επί ΠΑΣΟΚ) δοθεί σε υπαλλήλους της είναι μάρκας Vodafone, αλλά τρεις υπάλληλοί της που συνεργάζονταν ιδιωτικά με την εταιρεία αυτή φρόντισαν να είναι της ίδιας μάρκας και τα προσωπικά κινητά των υπαλλήλων. Και ρωτάμε ως αφελείς παρατηρητές όσων πρωτοφανών συμβαίνουν: Πόσο μεγάλο ή δύσκολο είναι το επόμενο βήμα;

Να σημειωθεί ότι ο διπλωμάτης κ. Κοραντής, λίγες μόνον ημέρες μετά την ανάληψη της διοίκησης της ΕΥΠ, περί τα τέλη Νοεμβρίου 2004 –τέσσερις μήνες δηλαδή μετά τους Ολυμπιακούς– απαντούσε αρνητικά σε απαντωτά αιτήματα του υπουργείου Εθνικής Άμυνας να «επιστρέψει» τον Κατσούλη στην υπηρεσία του, στο στρατό. Στη δισέλιδη απάντησή του ανέφερε πως «για σοβαρούς εθνικούς λόγους, ο Κατσούλης

πρέπει να παραμείνει στην Υπηρεσία, καίτοι έχει συμπληρώσει πέντε χρόνια». Στρατιωτικοί αναφέρουν ότι οι αξιωματικοί αποσπώνται στην ΕΥΠ συνηθώς για πέντε χρόνια. Ο συγκεκριμένος όμως είχε ξεπεράσει τα έξι.

ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

Στο ίδιο μήκος κύματος με τον κ. Κοραντή είχε κινηθεί προηγουμένως και ο προκάτοχός του, επίσης διπλωμάτης, Παύλος Αποστολίδης. Ο τελευταίος, που τοποθετήθηκε στην ΕΥΠ μετά την υπόθεση Οτσαλάν, κατόπιν συμφωνίας, όπως λέγεται, μεταξύ Σημίτη και Μητσοτάκη(!), είχε αρνηθεί να αποχωρήσει ο Κατσούλης από την ΕΥΠ μετά τους Ολυμπιακούς, λέγοντας ότι πρέπει να παραμείνει εκεί μέχρι τις 31/12/2004 «λόγω της εμπλοκής του στην ασφάλεια των Ολυμπιακών, καθώς και της συμμετοχής του σε σοβαρές επιχειρησιακές δραστηριότητες που άπτονται θεμάτων εθνικής ασφαλείας». Να σημειωθεί πως ο κ. Κοραντής, όταν ανέλαβε την ΕΥΠ, δεν έκρυψε ότι ένας από τους στόχους του ήταν η συνέχεια του έργου του κ. Αποστολίδη και δήλωσε τότε: «Παραλαμβάνω μια υπηρεσία όπου ο προκάτοχός μου, φίλος και συνάδελφος πρέσβης έβαλε τη σφραγίδα του και ψηλά τον πήχυ».

Στην ΕΥΠ ο Κατσούλης ήταν στο γραφείο του διοικητή κ. Αποστολίδη, υπεύθυνος για θέματα πληροφορικής και τεχνολογίας. Επίσης χειρίστηκε προμήθειες πολύ ακριβού εξοπλισμού και, μεταξύ άλλων, συστημάτων για υποκλοπές. Στον τομέα αυτόν φέρεται να δούλευε μαζί με έναν ακόμη ταγματάρχη των διαβιβάσεων και τουλάχιστον δύο πολιτικά στελέχη της ΕΥΠ. Από τον Οκτώβριο 1992 έως τον Σεπτέμβριο 1993 έκανε μεταπτυχιακά στο στρατιωτικό πανεπιστήμιο Cranfield της Βρετανίας, στην πληροφορική. Από το 1994 έως το 1998 ήταν στη Σχολή Ευελπίδων. Φέρεται να είχε σταλεί εκ μέρους της ΕΥΠ και στην ομάδα OLAF (ευρωπαϊκή ομάδα δίωξης απάτης). Το 1987-1989 υπηρέτησε σε μονάδα στην Κομοτηνή. Από τότε μέχρι πρόσφατα βρισκόταν στην Αθήνα. Πριν από τη μετάθεσή του ο αξιωματικός είχε κάνει ασφαλιστικά μέτρα κατά

του υπουργείου Εθνικής Άμυνας και η απόφαση του Εφετείου ήταν σε βάρος του. Δεν έφευγε δηλαδή με τίποτα.

Πάντως η επιμονή του υπουργείου Άμυνας ξεπέρασε κάθε όριο, σε σημείο να προκληθεί σοβαρή παρεξήγηση μεταξύ Κατεχάκη και Χολαργού. Κατά κάποιες εκτιμήσεις μάλιστα, ένας από τους λόγους που «έσκασε» τώρα η υπόθεση των υποκλοπών, ενώ την κρατούσαν καλά φυλαγμένη για πολλούς μήνες, είναι ακριβώς αυτή η κόντρα και ο κίνδυνος να έβγαινε στη δημοσιότητα. Κάτι που θα είχε σοβαρές συνέπειες για την κυβέρνηση.

Ανεξαρτήτως πάντως όλων αυτών, είναι προφανές ότι η γαλάζια ηγεσία του υπουργείου Δημόσιας Τάξης συνέχισε να δουλεύει με τους μηχανισμούς και τις δομές που άφησε πίσω του το ΠΑΣΟΚ στην ΕΥΠ. Γι' αυτό και την πάτησε. Δεν είναι τυχαίο ότι κάθε φορά που ο κ. Βουλγαράκης βαλλόταν πανταχόθεν, όπως στην περίπτωση των υποκλοπών, έβρισκε απλόχερη στήριξη από τον υπουργό Δημόσιας Τάξης επί ΠΑΣΟΚ Μιχάλη Χρυσόχοϊδη.

ΚΑΙ ΕΝΤΟΣ ΟΛΙΓΟΥ... ΚΑΣΕΤΕΣ ΣΤΗΝ ΟΜΟΝΟΙΑ

Αδιευκρίνιστος παραμένει ακόμα ο ρόλος του κ. Κορωνιά στην υπόθεση. Γιατί άραγε να πάει και να πει στην κυβέρνηση για τις παρακολουθήσεις από τη Vodafone, εάν δεν κινδύνευε να αποκαλυφθεί το σκάνδαλο; Το έκανε άραγε λόγω του πατριωτισμού του, όπως ισχυρίζεται χωρίς να ερυθριά ο κ. Βουλγαράκης;

Βέβαια, σε συνέντευξή του, η οποία ωστόσο «διαψεύσθηκε»(!), εμφανίστη-

κε να υποστηρίζει ότι όταν, πριν από τους Ολυμπιακούς, του ζήτησαν από την Αστυνομία «παράνομες υποκλοπές, τους πέταξα έξω».

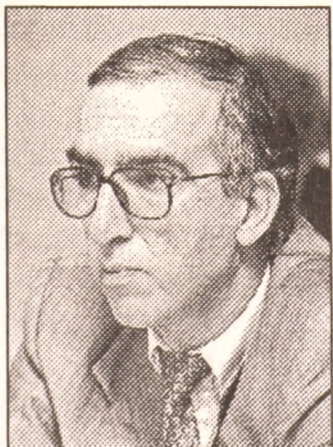
Και στο θέμα αυτό δεν είπε όλη την αλήθεια, διότι η υπόθεση έχει ως εξής: Συνηθισμένοι στην καθιερωμένη πρακτική των παρακολουθήσεων, αξιωματικοί της ΕΛΑΣ θεώρησαν υπόθεση ρουτίνας να ζητήσουν «άδεια» για υποκλοπές για μια μεγάλη και γνωστή υπόθεση λαθρεμπορίας ναρκωτικών που έφτασε τελικά στα δικαστήρια. Μαζί τους ήταν και αμερικανοί πράκτορες της DEA (ομοσπονδιακή υπηρεσία δίωξης ναρκωτικών), εκπρόσωπος της οποίας παραβρέθηκε στις επίσημες ανακοινώσεις, αργότερα, όταν εξαρθρώθηκε το κύκλωμα. Η Vodafone όμως αρνήθηκε, επειδή δεν είχε δήθεν ενεργοποιήσει το λογισμικό των υποκλοπών που είχε ήδη εγκαταστήσει η κατασκευάστριά του σουηδική Ericsson(!). Η άρνηση προκάλεσε μεγάλο καβγά ανάμεσα στους αστυνομικούς και την εταιρεία. Λέγεται μάλιστα πως αστυνομικός τούς είπε: «Εδώ οι κασέτες με τις υποκλοπές που γίνονται στην εταιρεία σας, σε λίγο θα κυκλοφορούν στην Ομόνοια, και εσείς αρνείστε την παρακολούθηση;».

Επρόκειτο δηλαδή για ένα συνηθισμένο αίτημα παρακολούθησης, το οποίο όμως προσέκρουσε στην κατηγορηματική άρνηση της Vodafone. Για ποιο λόγο αντέδρασε έτσι η εταιρεία δεν έχει απαντηθεί ακόμα. Ούτε βεβαίως έχει εξηγήσει πώς ως εκ θαύματος, ενεργοποιήθηκε τελικά το λογισμικό που παρακολουθούσε τον πρωθυπουργό. Να υποθέσουμε ότι αν κάποιοι έμπαιναν στο σύστημα θα ανακάλυ-

πταν τι γινόταν; Μήπως το αίτημα της δίωξης ναρκωτικών ήταν η αφορμή που οδήγησε στην αποκάλυψη της αλήθειας και ανάγκασε τον Γ. Κορωνιά να εμφανισθεί ως πατριώτης; Patriot games. Οι ισχυρισμοί Κορωνιά είναι γεμάτοι «μαύρες τρύπες» και πελώρια ερωτηματικά.

Να σημειωθεί ότι μόνον στο πρώτο επτάμηνο του 2004 ο αρμόδιος εισαγγελέας έδωσε περισσότερες από 500 άδειες για «νόμιμες» παρακολουθήσεις κινητών και όλες εκτελέστηκαν από τις εταιρείες. Το 49% των περιπτώσεων αφορούσε θέματα εθνικής ασφάλειας, το 37,5% ειδικά εγκλήματα ασφάλειας, μεταξύ των οποίων και η τρομοκρατία, το 9,5% εγκλήματα που έχουν σχέση με ανθρωποκτονίες, λαθρεμπόριο, ναρκωτικά, όπλα, εκρηκτικά, κλοπές, κ.λπ., και το 4% ύποπτους για διαφθορά αστυνομικούς και δημοσίους υπαλλήλους.

Είναι φανερό ότι υποκλοπές γίνονταν συστηματικά επί σειρά ετών. Κι ως ισχυρίζονται οι κυβερνήσεις της ΝΔ και παλαιότερα του ΠΑΣΟΚ ότι δεν διέθεταν οι κρατικές αρχές τέτοιον εξοπλισμό. Το ερώτημα είναι εάν το λογισμικό της Vodafone συνδεόταν με μηχανήματα υποκλοπών στην ΕΥΠ, εφόσον τέτοια είχε προμηθευτεί η Υπηρεσία. Επί ΠΑΣΟΚ δημιουργήθηκε ο στρατός των κρατικών «ωτακουστών» και εξοπλίστηκε με σύγχρονα μηχανήματα (Βαν, κάμερες, κ.λπ.) και επί ΝΔ συνέχισε το θεάρεστο έργο του. Τώρα μάλιστα, με τη σφραγίδα των Βρυξελλών, οι παρακολουθήσεις γενικεύονται και το λογισμικό της Vodafone και των άλλων εταιρειών θα δουλεύει πια και με το νόμο.

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο τεύχος (σ.19) κάτω από τη φωτογραφία του κ. Αποστολίδη σημειώσαμε ότι το μικρό του όνομα είναι Λουκάς. Λάθος! Ο κ. Αποστολίδης βαφτίστηκε Παύλος. Αλλά παραλείψαμε και κάτι άλλο από τα παλιά που μας θύμισε φίλος διπλωμάτης. Ο κ. Παύλος Αποστολίδης στα χρόνια της χούντας και συγκεκριμένα τον Νοέμβριο του 1973, ως εκπρόσωπος της ελληνικής πρεσβείας στο Λονδίνο, εδήλωνε ότι το Πολυτεχνείο «είναι υπόθεση αλητών και τραμπούκων». Αλλά αυτά είναι παλιές ιστορίες. Διότι ο κ. Σημίτης τον είχε επιλέξει ως δημοκράτη στη θέση του Διοικητή της ΕΥΠ. Ο σημερινός αντικαταστάτης του, ο κ. Γιάννης Κοραντής είναι απλώς ο υιός του κ. Κοραντή που ήταν χαφίης της χούντας στο προξενείο της Φραγκφούρτης. Όμως άλλο υιός κι άλλο πατέρας.

Σε αναζήτηση της απλής λογικής

Η υπόθεση των υποκλοπών κινείται μέχρι σήμερα στο απόλυτο σκοτάδι. Παρά το επικοινωνιακό τρικ που έστησαν οι Ρουσόπουλος-Βουλγαράκης στη διυπουργική συνέντευξη Τύπου με τα φοβερά σχεδιαγράμματα και τα σχέδια του Γ. Βουλγαράκη στον πίνακα (έτσι για να καταλάβουν και οι πολίτες-«παπούα»), έως τώρα δεν έχει απαντηθεί όχι μόνον ποιοι ήταν οι εγκέφαλοι, αλλά ούτε καν ποια τα εκτελεστικά όργανα των παρακολουθήσεων. Είναι η μοναδική περίπτωση στη σύγχρονη ελληνική ιστορία που η ίδια η κυβέρνηση αποκαλύπτει ότι παρακολουθείται ο πρωθυπουργός της χώρας και δεν δίνει στη δημοσιότητα ούτε καν έναν αποδιοπομπαίο τράγο.

Δεν ανήκουμε στο πριβέ εκείνο κλαμπ όπου καταλήγει καθημερινά ο μονόδρομος των υψηλών διαρροών για το Vodafonegate. Βαδίζουμε κι εμείς στο σκοτάδι, μαζί με όλους όσους θέλουν πράγματι να αποκαλυφθεί η αλήθεια για το παμμέγιστο αυτό σκάνδαλο και δεν αποδέχονται εύκολα και άκριτα τα απίθανα σενάρια που βλέπουν το φως της δημοσιότητας για ξένους και ιθαγενείς κατασκόπους, παρακρατικούς μηχανισμούς, διαπλεκόμενους επιχειρηματίες και ιδανικούς αυτόχειρες.

Στηριζόμαστε μόνο στην απλή λογική, η οποία μας οδήγησε στη διαπίστωση του προηγούμενου τεύχους ότι οι ένοχοι πρέπει να αναζητηθούν καταρχήν στους μυστικούς «μηχανισμούς ασφαλείας» που με την πιθανότατη συνεργασία στελεχών της Vodafone συνέχισαν να χρησιμοποιούν για ιδιοτελείς σκοπούς το μηχανισμό παρακολούθησης που είχε στηθεί για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων ή από πιο πριν, για τις έρευνες για την τρομοκρατία». Όπως προκύπτει τώρα από τις ακροάσεις και την έρευνα της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), «οι συστηματικές υποκλοπές ξεκίνησαν κατά την προ-ολυμπιακή περίοδο και ιδίως μετά τη δολοφονία Σόντερς» με πρό-

σχημα τις έρευνες για την τρομοκρατία και την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων.

Αυτή φαίνεται να είναι και η πιθανότερη εξήγηση. Κάποιοι χρησιμοποίησαν το μηχανισμό υποκλοπών που είχε στηθεί πριν από τις εκλογές του Μαρτίου 2004 για να παρακολουθούν πρωτίστως τις κινήσεις του σημερινού πρωθυπουργού και άλλων ηγετικών στελεχών της ΝΔ. Μαζί με αυτούς άρχισαν να παρακολουθούν και τις κινήσεις των στόχων που ενδιέφεραν τους πρόθυμους «πελάτες» που βρήκαν στην πορεία (επιχειρηματίες, «τρομοκράτες», στελέχη της αστυνομίας και των ενόπλων δυνάμεων κ.λπ.).

Αυτό είναι το μόνο ασφαλές συμπέρασμα στο οποίο μπορούμε να καταλήξουμε από όσα γνωρίζουμε μέχρι στιγμής. Από εκεί και πέρα οι πληροφορίες που διαθέτουμε θέτουν προς απάντηση μερικά ακόμα πολύ κρίσιμα ερωτήματα:

1. Η ευθύνη της ασφάλειας των επικοινωνιών του πρωθυπουργού είναι ή δεν είναι ευθύνη της ΕΥΠ και συγκεκριμένα της Γ' Διεύθυνσής της; Αν είναι, τότε γιατί δεν έχουν πέσει τα κεφάλια των υπευθύνων και πρώτου απ' όλους του πρώην πολιτικού προϊσταμένου της, του Γ. Βουλγαράκη;

2. Ποιος είναι ο πραγματικός ρόλος της ΕΥΠ στην υπόθεση των υποκλοπών; Αληθεύει η πληροφορία ότι με τις ευλογίες της πρώην κυβέρνησης και του πρώην διοικητή της Αποστολίδη, δηλαδή του «συστήματος ΠΑΣΟΚ», χρησιμοποίησε τα δισεκατομμύρια που εισέπραξε από το περιβόητο κοινοτικό πρόγραμμα Olaf όχι για να καταπολεμήσει το οργανωμένο έγκλημα αλλά για να στήσει έναν άκρως εξελιγμένο τεχνολογικά μηχανισμό παρακολούθησης και υποκλοπών;

3. Αληθεύει η πληροφορία ότι όχημα παρακολούθησης που αγοράστηκε με χρήματα του κοινοτικού προγράμματος Olaf «πιάστηκε» έξω από το ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία να παρακολουθεί συ-

νάντηση του σημερινού πρωθυπουργού;

4. Γιατί δεν ερευνήθηκε η υπόθεση διεξοδικά, ώστε να υπάρξουν συγκεκριμένα αποτελέσματα, αλλά αμέσως δόθηκε στη Δικαιοσύνη; Γιατί η Δικαιοσύνη επί ένα έτος δεν έβγαλε κανένα νέο στοιχείο; Την κράτησαν στο σκοτάδι ή δεν υπήρχε εξ αρχής βούληση για διαλεύκανση της υπόθεσης;

5. Ποιοι ήταν οι υποκλοπείς; Ήταν ξένες μυστικές υπηρεσίες; Ήταν ελληνικό παρακρατικό κύκλωμα, το οποίο συνεργαζόταν με ξένα και ντόπια συμφέροντα; Επρόκειτο για τον κρατικό μηχανισμό παρακολουθήσεων που στήθηκε με αφορμή την εξάρθρωση της 17N και κορύφωσε τη δράση του με τους Ολυμπιακούς, αλλά στη συνέχεια αυτονομήθηκε; Δηλαδή, μια ομάδα πρακτόρων της ΕΥΠ και στελεχών της ΕΛΑΣ που από μια στιγμή και πέρα έκαναν μπίζνες, πουλώντας πληροφορίες προς κάθε ενδιαφερόμενο, έναντι αδράς αμοιβής;

6. Ας απαντήσουν τέλος οι αρμόδιοι: Η ΕΥΠ και άλλες υπηρεσίες ασφαλείας που είναι υπεύθυνες για την ασφάλεια των τηλεπικοινωνιών του πρωθυπουργού και των υπουργών είχαν ή δεν είχαν βρει ότι παρακολουθούνται τα τηλέφωνα;

7. Συνδέεται το κύκλωμα με επιχειρηματίες, μεσαίου και μεγάλου επιπέδου εκδότες, μεσάζοντες οπλικών συστημάτων, κ.λπ., όπως υποστηρίζουν υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη; Κατά τους ίδιους, από τις υποκλοπές συγκεντρώνονταν πληροφορίες για επιχειρηματικές δραστηριότητες, ακόμα και για χρηματιστήριο, για τρομοκρατία, τους πολιτικούς, τις προμήθειες πανάκριβου αμυντικού υλικού, τον υπόκοσμο και το λαθρεμπόριο. Από την «εταιρεία» ψώνιζαν επιχειρηματίες, ξένες μυστικές υπηρεσίες, κυρίως Αμερικανοί και Βρετανοί, ακόμα και «αλογομούρηδες» που ήθελαν πληροφορίες για ιπποδρομίες. Αναπάντητο ερώτημα παραμένει επίσης, εάν αυτό ήταν το κύκλωμα που προώθησε προϊόντα υποκλοπών για σεξουαλικά και άλλα σκάνδαλα στην Εκκλησία, κ.ο.κ.

Κυπριακό: Κινητικότητα για το θεαθήναι

Νέα φάση, την πλέον καθοριστική, διέρχεται ήδη το Κυπριακό, εδώ και αρκετό καιρό, με στόχο, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, να εκβιασθεί μια τελική λύση. Μια λύση όμως για την οποία από τα μέχρι τώρα στοιχεία διαφαίνεται ότι μάλλον δεν θα είναι ούτε δίκαιη ούτε λειτουργική και κατ' επέκταση ούτε βιώσιμη όπως διακηρύσσουν ότι επιδιώκουν όλες οι πλευρές.

Στις 28 Φεβρουαρίου ο Πρόεδρος Τ. Παπαδόπουλος πρόκειται να συναντηθεί στο Παρίσι με τον γ.γ. του ΟΗΕ Κόφι Ανάν, σε μια προσπάθεια να τεθούν οι βάσεις για μια εκ νέου προσέγγιση στην προοπτική μιας λύσης. Σύμφωνα μάλιστα με απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου της Κυπριακής Δημοκρατίας που συνήλθε την περασμένη Παρασκευή, ο κύπριος Πρόεδρος μεταξύ των άλλων θα ζητήσει από τον γ.γ.: α) τον διορισμό, το συντομότερο, ενός νέου μόνιμου αντιπροσώπου του στην Κύπρο, β) αναφορικά με τη διαδικασία επίλυσης του ζητήματος, την εμπλοκή σ' αυτήν και της Ευρωπαϊκής Ένωσης –σε βαθμό, βεβαίως, που δεν θα αφαιρεί τον κύριο λόγο από τα Ηνωμένα Έθνη– αλλά επίσης την εμπλοκή και των πέντε μόνιμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας και όχι μόνο των ΗΠΑ και της Βρετανίας.

Χαρακτηριστικό είναι ωστόσο ότι κατά τη συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου σημειώθηκαν έντονοι καβγάδες μεταξύ των πολιτικών αρχηγών, γεγονός που δείχνει ότι στη Λευκωσία δεν υπάρχει κοινή γραμμή πλεύσης, λόγω διαφορετικών θέσεων και απόψεων μεταξύ των παρατάξεων, αλλά και λόγω των επικείμενων εκλογών που θα διεξαχθούν στην Κυπριακή Δημοκρατία τον ερχόμενο Μάιο.

Έτσι, η συνάντηση Παπαδόπουλου-Ανάν κάθε άλλο παρά με πραγματική πρωτοβουλία για την αναζήτηση μιας λύσης μοιάζει. Αντίθετα, κάτω από το

πρίσμα των τελευταίων εξελίξεων, δείχνει περισσότερο ότι η ελληνοκυπριακή ηγεσία υποχρεώθηκε να επιδείξει κάποια κινητικότητα, με κύριο στόχο να αντισταθμίσει το κλίμα που δημιουργήθηκε αρχικά από την τελευταία «πρόταση» της Άγκυρας, αναφορικά με την εφαρμογή του πρωτοκόλλου για την τελωνειακή ένωση, και στη συνέχεια από την υποστήριξη που είχε η πρόταση αυτή τόσο από τις ΗΠΑ και τη Βρετανία όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και τον ίδιο τον ΟΗΕ.

Η πρόταση της Άγκυρας, όπως είναι γνωστό, συνίσταται στο άνοιγμα των λιμανιών και των αεροδρομίων της Τουρκίας στα υπό κυπριακή σημαία πλοία και αεροπλάνα, με αντάλλαγμα όμως την παράλληλη αναβάθμιση του κράτους που έχει συσταθεί στη βόρεια Κύπρο. Η ίδια πρόταση είχε υποβληθεί από την τουρκική κυβέρνηση και πριν από ένα χρόνο περίπου, οπότε είχε –και τότε– απορριφθεί από την ελληνική πλευρά, χωρίς όμως να δοθεί καμία συνέχεια, ενώ τώρα Ουάσιγκτον και Λονδίνο έσπευσαν να την επικροτήσουν ως «θετικό βήμα», επιβάλλοντας την άποψη αυτή στον ΟΗΕ και την ΕΕ, και προκαταλαμβάνοντας έτσι τις όποιες αντιδράσεις θα εγείρονταν κυρίως από την πλευρά της Λευκωσίας και της Αθήνας.

Με βάση τα παραπάνω λοιπόν, το κύριο ερώτημα που προκύπτει είναι τι μπορεί να περιμένει ο Πρόεδρος Τ. Παπαδόπουλος από τη συνάντησή του με τον Κόφι Ανάν, καθώς τα πρό-

σφατα γεγονότα περισσότερο μοιάζουν με μια προσπάθεια να «βραχυκυκλωθεί» η ελληνική πλευρά στο σύνολό της. Προσπάθεια παρόμοια με εκείνη που είδαμε να εκδηλώνεται πριν από δυο χρόνια στη Νέα Υόρκη –με τη συμμετοχή της τότε ελληνικής κυβέρνησης– και στη συνέχεια στη διάσκεψη του Μπούργκενστοκ, αλλά και στο κλίμα που διαμορφώθηκε αμέσως μετά το δημοψήφισμα, με το οποίο απορρίφθηκε τελικά από την ελληνοκυπριακή πλευρά το περίφημο σχέδιο Ανάν.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής εντάχθηκαν άλλωστε η πρόσφατη επίσκεψη που πραγματοποίησε σε Κύπρο, Ελλάδα και Τουρκία ο βρετανός υπουργός Εξωτερικών Τζακ Στρο, ταυτόχρονα σχεδόν με την κατάθεση της τουρκικής πρότασης, αλλά και οι δηλώσεις που έκανε ο ίδιος στη συνέχεια, σε ομιλία του στη βρετανική Βουλή, όπως και η επίσκεψη, κατά την ίδια περίοδο, ειδικού απεσταλμένου του Στέιτ Ντιπάρτμεντ στις Βρυξέλλες, προκειμένου να ξεκαθαριστεί η θέση των ΗΠΑ σε ό,τι αφορά την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πράγμα που σημαίνει προφανώς ότι Ουάσιγκτον και Λονδίνο έχουν θέσει σε προτεραιότητα, αυτή την στιγμή, την ομαλή πορεία των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, με την οποία θέλουν να τελειώνουν, όπως θέλουν να τελειώνουν και με άλλες εκκρεμότητες στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και των Βαλκανίων, καθώς βιάζονται να ασχοληθούν με σοβαρότερα θέματα. Κυρίως βιάζονται να θέσουν σε εφαρμογή το νέο στρατιωτικό δόγμα που έχει εκπονήσει η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία των ΗΠΑ, με την άμεση συμμετοχή της Βρετανίας, και από το οποίο επιδιώκει να βγει κερδισμένη και η Τουρκία, η οποία, με την ευκαιρία, επιχειρεί τις τελευταίες ημέρες να εμφανισθεί ως ισχυρός παράγοντας στην ευρύτερη περιοχή.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, για τον Πρόεδρο Τ. Παπαδόπουλο φαίνεται μάλλον δύσκολο να πετύχει μια καλύτερη προσέγγιση στα πάγια αιτήματα της ελληνοκυπριακής πλευράς, όπως είναι για παράδειγμα το καθεστώς κατοχής στη βόρεια Κύπρο από τον τουρκικό στρατό, η συμφωνία για τη λήψη μέτρων που θα διασφαλίζουν τον ενιαίο χαρακτήρα της μεγαλονήσου –όπως προβλέπεται και από τη συμφωνία ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση– και η παρουσία των βρετανικών βάσεων στο νησί, για τις οποίες η Βρετανία ακόμα χρωστά ενοίκια πολλών χρόνων.

Πολύ περισσότερο, αν ο κύπριος Πρόεδρος μείνει και πάλι μόνος «να βγάλει το φίδι απ' την τρύπα», όπως έχει μείνει τα δυο τελευταία χρόνια, καθώς η Αθήνα, στη βάση του δόγματός «η Κύπρος αποφασίζει κι εμείς την στηρίζουμε», αποφεύγει συστηματικά να αναλάβει ουσιαστικές πρωτοβουλίες. Στο πλαίσιο αυτό μάλιστα, πολλά ερωτηματικά διατυπώνονται αναφορικά με το γεγονός ότι στο ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών προΐσταται πλέον η Ντόρα Μπακογιάννη, η οποία διατηρεί στενές φιλικές σχέσεις με την οικογένεια του αμερικανού προέδρου Τζορτζ Μπους.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΟΣ

Η υπουργός Εξωτερικών κυρία Ντόρα Μπακογιάννη με τον ομόλογό της της Κύπρου κ. Γ. Ιακώβου στη συνέντευξη τύπου μετά τη συνάντησή τους την περασμένη Τετάρτη.

Και ναυτικό επεισόδιο με πολλά ερωτηματικά

Ος εκ περισσού θεωρείται το επεισόδιο που σημειώθηκε τις ημέρες αυτές, με την άρνηση των τουρκικών αρχών να επιτρέψουν τον ελλιμενισμό ενός κυπριακού εμπορικού πλοίου που μετέφερε 16 κοντέινερ με εμπορεύματα με προορισμό το λιμάνι της Μερσίνας.

Όπως έγινε γνωστό την Τετάρτη, το πλοίο Able F κατέπλευσε την περασμένη Δευτέρα στο λιμάνι της Μερσίνας, από τις αρχές του οποίου είχε ζητηθεί ήδη άδεια ελλιμενισμού εκ μέρους της ναυτιλιακής εταιρείας Ατακο, με έδρα τη Μερσίνα. Οι αρχές όμως αρνήθηκαν να δώσουν την άδεια, οπότε το πλοίο παρέμεινε δύο ναυτικά μίλια από τις τουρκικές ακτές, επί δυο ημέρες, επιτηρούμενο από σκάφη της τουρκικής ακτοφυλακής, περιμένοντας την άδεια η οποία δεν δόθηκε τελικά.

Το πλοίο αναχώρησε από τη Μερσίνα την Τετάρτη, παραμένουν όμως κάποια ερωτηματικά, όπως: Γιατί, αν το θέμα είναι τόσο σοβαρό όσο επιδιώκεται να παρουσιασθεί, δεν ανακοινώθηκε αμέσως μόλις εκδηλώθηκε το πρόβλημα, ώστε να γίνουν έγκαιρα οι κατάλληλες ενέργειες από ελληνοκυπριακής πλευράς; Γιατί και πάνω σε ποια βάση ζητήθηκε από τις τουρκικές αρχές η άδεια ελλιμενισμού ενός κυπριακού πλοίου, τη στιγμή που το θέμα του πρωτοκόλλου τελωνειακής ένωσης εξακολουθεί να παραμένει σε εκκρεμότητα;

Εναλλακτική οικονομική πολιτική και οι αξίες της Αριστεράς

του Ευκλείδη Τσακαλώτου

Στην αριστερά ζούμε τα τελευταία χρόνια μια σημαντική αντίφαση. Από τη μια μεριά οι παραδοσιακές αξίες της αριστεράς, όπως η ισότητα, η κοινότητα, η αλληλεγγύη και η αυτοπραγμάτωση, δεν έχουν χάσει την αίγλη τους. Επιπλέον οι αξίες του νεοφιλελευθερισμού, όπως ο ατομισμός, η δυνατότητα της επιλογής και η ευελιξία, δεν φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ελκυστικές. Από την άλλη η αριστερά δεν πείθει ότι έχει μια στρατηγική που θα μπορούσε να θεσμοθετήσει αυτές τις αξίες σε μια εναλλακτική και αποτελεσματική οικονομία και κοινωνία. Πώς βγαίνουμε από αυτό το αδιέξοδο;

Δεν είναι εύκολο να είναι κανείς εναλλακτικός οικονομολόγος, ούτε να προτείνει ρεαλιστικές οικονομικές προτάσεις που θα ενσωματώνουν διαφορετικές αξίες και προτεραιότητες από το κυρίαρχο μοντέλο. Ένα πρόβλημα έχει να κάνει με το πώς πρέπει να κατανοήσουμε την απαίτηση για ρεαλιστικές προτάσεις, μια και το τι είναι ρεαλιστικό συνήθως εξαρτάται από το γενικό πλαίσιο. Και το γενικό πλαίσιο κάθε άλλο από ευνοϊκό είναι για εναλλακτικές παρεμβάσεις. Εξάλλου αυτός είναι και συστατικός στόχος του νεοφιλελευθερισμού τα τελευταία είκοσι χρόνια, μία σειρά από παρεμβάσεις που έθεταν δομικά όρια στο τι μπορούσαν να ελπίζουν να πετύχουν οι όποιες προοδευτικές πολιτικές. Η κατάργηση των περιορισμών στη ροή κεφαλαίων εξασφάλισε ότι οι οικονομικές πολιτικές της κυβέρνησης θα υπόκειντο πλέον στην έγκριση της χρηματοοικονομικής «κοινότητας». Οι ιδιωτικοποιήσεις και η άρση των θεσμικών ρυθμιστικών μηχανισμών συνέτειναν στο να διευρυνθεί ο ρόλος της ελεύθερης αγοράς. Αφού ο ιδιωτικός τομέας ανακηρυσσόταν πια στον μόνο πραγματικό μοχλό ανάπτυξης, τι νόη-

μα είχε η όποια αντίσταση στις απαιτήσεις του; Σε αυτό το πλαίσιο σκοντάφτουν «ρεαλιστικές» προτάσεις, για παράδειγμα για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα ή για την αναδιάρθρωση του φορολογικού συστήματος.

Μια απάντηση θα μπορούσε να είναι ότι η αριστερά χρειάζεται ένα πρόγραμμα που θα συνδυάζει προτάσεις για το δομικό πλαίσιο στο επίπεδο της ΕΕ (φόρος Tobin για τη ρύθμιση των κεφαλαιαγορών, κατάργηση του Σύμφωνου Σταθερότητας, μέτρα για την αντιμετώπιση των πολυεθνικών κ.λπ.), με πιο συγκεκριμένες προτάσεις στο εθνικό επίπεδο για το φορολογικό, το ασφαλιστικό, το εργασιακό κ.λπ. Το πρόβλημα με αυτή τη σύλληψη είναι η αποκλειστική έμφαση που δίνεται στην κεντρική πολιτική σκηνή. Για τους αριστερούς η κριτική του κυβερνητισμού είναι διττή. Από τη μια μεριά ο νεοφιλελευθερισμός έχει οδηγήσει στην απαξίωση της πολιτικής με την έννοια ότι όλο και περισσότερο ο κόσμος δεν πιστεύει ότι η πολιτική, και η αλλαγή των κυβερνήσεων, μπορούν να αλλάξουν τα πράγματα, ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα. Οι αποτυχίες των κεντροαριστερών κυβερνήσεων έχουν παίξει καταλυτικό ρόλο σε αυτή την εξέλιξη. Οι ψηφοφόροι τείνουν να αντιμετωπίζουν όλα τα προγράμματα με αρκετή δόση κυνισμού.

Από την άλλη ο κυβερνητισμός έχει την τάση να εξουδετερώνει ίσως το πιο ισχυρό όπλο της αριστεράς – δηλαδή τον ίδιο τον κόσμο της. Ένα από τα καίρια σφάλματα των σοσιαλδημοκρατών στη μεταπολεμική περίοδο ήταν η παραδοσιακή «ιατρική» αντίληψη του ρόλου τους. Η κοινωνία ήταν ο ασθενής και οι σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί είχαν τις απαραίτητες θεραπείες. Οι σύγχρονοι κεντροαριστεροί και εκσυγχρονιστές έχουν μια παρόμοια αντίληψη του ρόλου τους. Μία πραγματικά σύγχρονη αριστερά οφείλει να απορρίψει μία τέτοια αντίληψη. Οι πολιτικές και οι θεσμοί μας δεν μπορεί να είναι για την κοινωνία παρά το αποτέλεσμα κοινωνικών και πολιτικών συμμετοχικών διαδικασιών σε διάφορα επίπεδα μέσα στην ίδια την κοινωνία. Τον βασικό λόγο τον έχει εξηγήσει πολύ καλά η Hilary Wainwright: «Τα μέλη και οι οπαδοί των μαζικών σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων αποτελούν, ή αποτελούσαν, τη μεγάλη πλειοψηφία των εργαζομένων και των πολιτών από τους οποίους εξαρτάται η καπιταλιστική οικονομία και το κράτος. Πρόκειται για μορφωμένους και ειδικευμένους ανθρώπους των οποίων οι αξίες περί κοινωνικής δικαιοσύνης βρίσκονται σε νάρκη ή εκφράζονται ανεπαρκώς στην καθημερινή τους ζωή, στη δουλειά και στην κοινότητα. Δυνητικά, αποτελούν τεράστια και δημιουργική δύναμη αλλαγής. Για να υλοποιηθεί όμως η δυναμική αυτή, αυτή η δημιουργικότητα, η γνώση και η δυνητική ισχύς τους πρέπει να εστιαστεί ενσυνείδητα στη δημιουργία των κοινωνικών σχέσεων της νέας κοινωνίας παρά στον καθημερινό αγώνα για επιβίωση στην υπάρχουσα κοινωνία, την οποία υποσυνείδητα τείνουν να αναπαράγουν».

Μια τέτοια αντίληψη έχω υποστηρίξει

Ο Ευκλείδης Τσακαλώτος είναι καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθένas.

στο βιβλίο μου για τις Αξίες και Αξία της Αριστεράς (εκδόσεις Κριτική, 2005). Αυτό που χρειάζεται είναι να ξαναχτίσουμε την εμπιστοσύνη του σοσιαλιστικού κινήματος σε μία εναλλακτική αντίληψη. Σίγουρα αυτό θα οδηγήσει σε συζητήσεις για τις λεπτομέρειες της όποιας εναλλακτικής οικονομικής στρατηγικής. Αλλά είναι σφάλμα να νομίζουμε ότι μία τέτοια στρατηγική είναι προαπαιτούμενο ενός τέτοιου κινήματος. Η κοινωνική διαμαρτυρία και η κινητοποίηση πρέπει να πηγαίνουν χέρι-χέρι με τις πρακτικές προτάσεις πολιτικών. Τη βασική ιδέα την διατύπωσε με λυτό τρόπο ο Κώστας Γαβρόγλου: μέσα από τη συμμετοχή σε πολλαπλά πολιτικά επίπεδα, η αριστερά θα καταφέρει να μορφοποιήσει τις προτάσεις της, και δεν είναι ένας οργανισμός που απλώς θα προσαρμόζει «αριστερότερα» διάφορες τεχνοκρατικές προτάσεις.

Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου εξετάζονται αρκετά πειράματα από την παράδοση της αριστεράς παγκοσμίως, που έχουν δημιουργήσει διαφορετικές πρακτικές που ενσωματώνουν αριστερές αξίες και συγχρόνως λύνουν πρακτικά προβλήματα (διαφθορά, οικονομική αποτελεσματικότητα κ.λπ.). Ο συμμετοχικός προϋπολογισμός, και οι προσπάθειες των εργαζόμενων να ελέγχουν τα τεράστια ποσά των αποταμιεύσεων και συντάξεών τους, αποτελούν μόνο δύο από τα παραδείγματα σε αυτή την κατεύθυνση. Στο πλαίσιο ενός άρθρου είναι δύσκολο να συζητηθούν τέτοια παραδείγματα σε περισσότερο βάθος. Αλλά πολλές από τις προτάσεις που αναφέρονται έχουν κοινά χαρακτηριστικά που αξίζει να τονίσουν. Πρώτον, προσπαθούν να αξιοποιήσουν τις αλλαγές που συντελούνται μέσα στον ίδιο τον καπιταλισμό, και οι οποίες αφήνουν να διαφανούν εμβρυακές μορφές κοινωνικοποίησης. Η θέση αυτή θεμελιώνεται σε μια μακρόχρονη σοσιαλιστική παράδοση που ξεκινά από τις παρατηρήσεις του Μαρξ για τις μετοχικές εταιρείες και για το διαχωρισμό ιδιοκτησίας και ελέγχου στις σύγχρονες καπιταλιστικές οικονομίες. Οι προτάσεις μας υποστηρίζουν επίσης ότι η σοσιαλιστική οικονομία θα είναι μάλλον εξαιρετικά σύνθετη –

όπως υποστήριζε ο Alec Nove, το επιθυμητό και εφικτό μέλλον είναι απίθανο να προκύψει από τη συνολική απόρριψη του παρόντος, σα να μην είχαμε να διδαχθούμε τίποτα από τις καπιταλιστικές εμπειρίες και θεσμούς. Αυτό συνάδει με την περιγραφή του σοσιαλισμού από τον David Laibman ως «μακράς, αργής και διαλεκτικής διαδικασίας αλλαγής των κοινωνικών συνθηκών και συνειδήσεων, κατά την οποία η νέα συνείδηση καθιστά εφικτά νέα επιτεύγματα στον δημοκρατικό έλεγχο της οικονομίας και της κοινωνίας από τη μια, ενώ από την άλλη οι νέες συνθήκες θα δημιουργήσουν με τη σειρά τους την εμπειρική βάση πάνω στην οποία μπορεί να παγιωθεί και να προ-

Ο νεοφιλελευθερισμός έχει οδηγήσει στην απαξίωση της πολιτικής: όλο και περισσότερο ο κόσμος δεν πιστεύει ότι η πολιτική, και η αλλαγή των κυβερνήσεων, μπορούν να αλλάξουν τα πράγματα, ιδιαίτερα στον οικονομικό τομέα

χωρήσει η νέα συνείδηση».

Έτσι, ένα δεύτερο κοινό μοτίβο των προτάσεών μας είναι η σημασία που δίνουν στην εκπαίδευση, στη μάθηση και στις ικανότητες. Σύμφωνα με μαρξιστές όπως ο Λένιν και ο Γκράμσι, κεντρικό γνώρισμα της δικτατορίας του προλεταριάτου, και των σοβιέτ ειδικότερα, ήταν ο μετασχηματισμός των ανθρώπων και η εκπαίδευσή τους στο σοσιαλισμό. Όμως στις προτάσεις που συζητούνται στο βιβλίο, η βασική ιδέα είναι ότι η διαδικασία αυτή πρέπει να αρχίσει μέσα στους θεσμούς και με πρωτοβουλίες που μπορούν να προωθηθούν στο πλαίσιο του υπάρχοντος καπιταλισμού. Σύμφωνα με τον Sam Gindin και με πολλούς άλλους, η αριστερή αντι-ιδεολογία αναπτύσσεται

μέσα στις πρακτικές και η υπόθεση του σοσιαλισμού είναι δύσκολη ακριβώς επειδή «ο σοσιαλισμός δεν αποτελεί κατάσταση πραγμάτων, αλλά διαδικασία... Κεντρικό θέμα της διαδικασίας αυτής είναι η εμμονή στις ανθρωπινες ικανότητες».

Η αντίληψη αυτή αναδεικνύει ένα τρίτο σημείο: τη σημασία τόσο της ιδεολογικής πάλης όσο και της κοινωνικής κινητοποίησης, πεδία που έχουν εγκαταλείψει τα περισσότερα κόμματα της κεντροαριστεράς. Έτσι, όπως υποστηρίζουν οι Gamble και Kelly, «κανένα πρόγραμμα δεν θα είναι αποτελεσματικό αν δεν προωθεί νέες μορφές συλλογικής δράσης με στόχο τη διαμόρφωση κανόνων και προσδοκιών ισότητας». Υπάρχει μια σαφής σύνδεση μεταξύ αξιών, κοινωνικής κινητοποίησης και εναλλακτικών προτάσεων. Οι φορείς συλλογικής δράσης δεν είναι δεδομένοι. Διαμορφώνονται εν μέρει μέσα στους κοινωνικούς αγώνες και ένα από τα στοιχεία των αγώνων αυτών είναι το όραμα μιας εναλλακτικής κοινωνίας.

Πολλά μένει να γίνουν ακόμη ώστε οι υπάρχουσες προτάσεις να εξειδικευτούν και νέες να διατυπωθούν. Όλα αυτά όμως αποκτούν νόημα μόνον όταν η αριστερά πιστέψει στις αξίες της και προσπαθήσει να προωθήσει εναλλακτικές πρακτικές και λύσεις που να τις ενσαρκώνουν. Υπάρχει εδώ ένα ζήτημα πίστης: οι πολίτες και οι εργαζόμενοι, αν βρεθούν σε ένα περιβάλλον που επιτρέπει τόσο την ανακούφιση των άμεσων υλικών αναγκών τους όσο και την προστασία τους από ισχυρά ιδιωτικά συμφέροντα, έχουν την ικανότητα να διαβουλεύονται και να καταλήγουν σε λογικές αποφάσεις για τις κοινότητες και τους τόπους εργασίας τους και να εξασφαλίζουν την εφαρμογή τους. Τα αντεπιχειρήματα θα ήταν πειστικότερα, αν οι υποστηρικτές τους δεν προωθούσαν τόσο εξόφθαλμα πολιτικές και θεσμούς που ενισχύουν τη δύναμη και την επιρροή όσων ήδη διαθέτουν και τα δύο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1. Βλ. Wainwright H., *Changing the World by Transforming Power Including State Power!*, Red Pepper, 2004.

Πού πάει η Αριστερά;

Η κυκλοφορία του βιβλίου του Λαοκράτη Βάσση *Ανοιχτή Συζήτηση. Μεταπολίτευση, ΠΑΣΟΚ, Αριστερά* και οι ομιλίες που έγιναν κατά την παρουσίασή του στις 10.11.2005 μας δίνουν την αφορμή να ανοίξουμε μια συζήτηση που πιστεύουμε ότι εκκρεμεί από καιρό και σήμερα γίνεται επίκαιρη.

Στις σελίδες που ακολουθούν παραθέτουμε αποσπάσματα από τις ομιλίες των Σοφίας Καϊτατζή-Γουίτλοκ, Παναγιώτη Νούτσου και Μιχάλη Σπουρδαλάκη. Στο επόμενο τεύχος κείμενα των Λαοκράτη Βάσση, Γιώργου Κοντογιώργη, Γιώργου Χ. Σωτηρέλη κ.ά.

ΣΟΦΙΑ ΚΑΪΤΑΤΖΗ-ΓΟΥΙΤΛΟΚ:

Πώς φτάσαμε στο τέλμα της σημερινής διαφθοράς;

Γιατί εγκαταλείψαμε την πολιτική; Μήπως ποτέ δεν κατακτήσαμε τη δημοκρατία; Αυτά τα ερωτηματικά κυριαρχούν καθώς διαβάζω το βιβλίο *Ανοιχτή Συζήτηση*: ένα στοχαστικό και καυστικό κριτικό διαλογικό δοκίμιο. Ακριβέστερα, όπως δηλώνεται, πρόκειται για «οιονεί διάλογο», ο οποίος ανασυγκροτείται και μεταγράφεται *ποιητική αδεία* από τον συγγραφέα.

Συνομιλούν και επιχειρηματολογούν δεκατρία μέλη μιας πολιτικής συντροφιάς, που είχαν ξεκινήσει ως «πρωταγωνιστές της ιστορίας», σε χαλεπούς μάλιστα καιρούς, για να καταλήξουν παροπλισμένοι και ματαιωμένοι πολίτες στην «εποχή της δημοκρατίας...». Πώς, λοιπόν, εξηγείται αυτό το σκαίο και σκληρό παράδοξο;

Οι διαλεγόμενοι πιάνουν την άκρη του νήματος του φαύλου κύκλου και θέτουν επί τάπητος τα κεντρικότερα προβλήματα του δημόσιου βίου της χώρας. Η συζήτησή τους αποτελεί ουσιαστικά αποτίμηση ολόκληρης της 30ετούς μεταπολιτευτικής περιόδου: 1974-2004. Με σπάνια ειλικρίνεια και ευθυκρισία, χωρίς ανώφελες ωραιοποιήσεις, επανεξετάζουν βήμα βήμα τις πράξεις, τις διαδικασίες, τα γεγονότα και προσπα-

θούν να εξιχνιάσουν την αρχική πηγή του λάθους, φτάνοντας μέχρι το πολιτικά συντριπτικό υπαρξιακό ερώτημα αν οι ίδιοι ως αριστεροί αγωνιστές και πολίτες υπήρξαν «λάθος μέσα στο λάθος» της ελληνικής Αριστεράς.

Άλλοι απ' αυτούς άκαμπτοι και αυστηροί κι άλλοι επιεικέστεροι και διαλλακτικότεροι, θέτουν συλλογικά τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων. Ακουμπούν πάνω στα πολλαπλά και αλληλένδετα οικεία κακά. Ανασκαλεύουν οδυνηρά τραύματα της μεταπολιτευτικής πραγματικότητας και τις παθογένειες της πολιτικής μας κουλτούρας. Η καταγραφή διαδοχικών επεισοδίων αναμέτρησης και ήττας φωτίζει προσωπικά, συλλογικά αλλά και εθνικά αδιέξοδα.

Το πρωταρχικό ζήτημα που τους βασανίζει και το οποίο πραγματεύονται εν εκτάσει είναι το αν καλώς ή κακώς συγκρούστηκαν το 1975 με τον Ανδρέα Παπανδρέου, έτσι ώστε να οδηγηθούν στον *εν ου παικτοίς* χώρο σε σχέση με την πολιτική εξουσία. Μέτρο και κριτήριο για το αν ήταν σωστή ή λαθεμένη εκείνη η επιλογή, είναι η αποτίμηση του αν υπήρξε, συνολικά, επιτυχημένη ή αποτυχημένη η κυβερνητική θητεία του ΠΑΣΟΚ. Το δεύτερο ζήτημα που

τους ταλανίζει σχετίζεται με τις επόμενες πολιτικές τους κινήσεις. Συγκεκριμένα, για το αν καλώς ή κακώς έπραξαν που δεν επανέκαμψαν στο ΠΑΣΟΚ και εάν καλώς πολιτεύθηκαν στις διαδοχικές συνεργασίες τους με τα διάφορα σχήματα της Αριστεράς.

Αποδύονται σε μια εκπληκτικά διεσδυτική, εξομολογητική και άκρως ενδιαφέρουσα συζήτηση, όπου η κριτική και η αυτοκριτική είναι σκληρότατες και όπου ορισμένοι, όπως ο Διομήδης, δεν φείδονται αιχμηρών και αφοριστικών κρίσεων για πράγματα και πρόσωπα. Η αλυσίδα των *de profundis* εξομολογήσεων εναλλάσσεται με μια αλυσίδα αμείλικτων «γιατί», που ακολουθούνται από μια αλυσίδα κοφτών «διότι».

Παρακολουθούμε έτσι την εξιστόρηση του τι έφταιξε και πώς φτάσαμε στο τέλμα της σημερινής πολιτικής παθογένειας και διαφθοράς. Στο στόχαστρο είναι κυρίως το ΠΑΣΟΚ αλλά και η Αριστερά, καθώς αυτές είναι οι πολιτικές δυνάμεις οι οποίες ήγειραν και πυροδότησαν προσδοκίες αλλαγών, εκδημοκρατισμού, ανασυγκρότησης και αναγέννησης του τόπου μετά την εφτάχρονη τυραννία.

Στο κεντρικό ερώτημα της ορθότητας ή μη της ρήξης με τον Παπανδρέου, οι

απόψεις σε αδρές γραμμές συγκλίνουν. Δίίστανται μόνο με την έννοια των λεπτών αποχρώσεων. Στην πλειονότητα οι πρώην σύντροφοι συμφωνούν ότι καλώς έπραξαν που συγκρούστηκαν με το αρχηγικό ΠΑΣΟΚ που επέλεξε να οικοδομήσει ο Ανδρέας Παπανδρέου.

Η συζήτηση επικεντρώνεται στην κυβερνητική πολιτεία του ΠΑΣΟΚ, αλλά και στις εναγώνιες προσπάθειες των διαγραμμένων του 1975 να συμβάλουν ενεργά στην πολιτική ανάταξη του τόπου. Κορυφαία γεγονότα που ξεχωρίζουν είναι αφενός οι αντιφατικές και λαϊκίζουσες πολιτικές των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ και αφετέρου τα αποτυχημένα εγχειρήματα της μεταπολιτευτικής Αριστεράς («Συμμαχία» και «Συνασπισμός»).

Η κριτική που ασκούν γίνεται με στέρεα εσωτερικά κριτήρια. Το ΠΑΣΟΚ κρίνεται με μέτρο τις αρχές που το ίδιο θέσπισε και διεκήρυξε. Αλλά και τις αρχές που το ίδιο άρδην και εξ αρχής περιφρόνησε, κατά τον συγγραφέα αλλά και ένα τμήμα του ελληνικού λαού που συμφωνεί μ' αυτόν. Εν τέλει, η περιφρόνηση και η καταστρατήγηση των *Δημοκρατικών Διαδικασιών* δεν έγινε η αιτία μόνον του αποκλεισμού κάποιων πρώην μελών. Ήταν η απώλεια της ασπίδας του ίδιου του κόμματος απέναντι στα διαβρωτικά φαινόμενα, που επέτεινε τις εκφυλιστικές του τάσεις.

Η *Ανοιχτή Συζήτηση* δίνει τροφή για προβληματισμό γύρω από συγκεκριμένα παρακμιακά φαινόμενα, στα οποία, το γνωρίζουμε ή το διαισθανόμαστε, όλοι πλέον έχουμε εγκλωβιστεί. Κατά τους διαλεγόμενους η κρίσιμη μεταστροφή του ΠΑΣΟΚ επήλθε στην κρίση του 1975. Οι επιδράσεις και οι επιπτώσεις από εκείνη την επιλογή απεμπόλησης των θεμελιωδών δημοκρατικών αρχών λειτουργίας υπήρξαν καθοριστικές. Παρά τις περί του αντιθέτου διακηρύξεις και προσδοκίες, οικοδομήθηκε ένα κόμμα χωρίς συμμετοχή των μελών του στη λήψη των αποφάσεων. Κι επειδή «στη δημοκρατία η διαδικασία είναι ουσία», η εξέλιξη αυτή σήμανε αυτόχρονα την απεμπόληση της προσδοκίας, αν όχι του στόχου, για εκδημοκρατισμό και ηθική ανάταξη της κοινωνίας, η οποία, ας μη το λησμονού-

Σ. Κωστόπουλος, Ανδρέας Παπανδρέου και Δ. Μαρούδας σε συνέντευξη Τύπου.

με, μόλις έβγαινε από το σκότος της χούντας. Επικράτησε ο «νόμος» της διάζευξης λόγων και έργων. Η ασυνέπεια αρχών και πράξεων έγινε το «διδόμενο παράδειγμα». Άλλα λέμε και άλλα κάνουμε. Σηματοδοτήθηκε κάτι θεμελιακά διαβρωτικό για οποιαδήποτε πολιτική κοινωνία, ότι δηλαδή εμείς κανόνες θεσπίζουμε, μα κανόνες δεν τηρούμε. Με άλλα λόγια, επικράτησε ως γενικό κανονιστικό δίδαγμα το «δάσκαλε

τους κανόνες ατομικής ή συλλογικής συμπεριφοράς; Η ίδια αυτή τάση υποδηλώνει αναμφίβολα ότι οι νεο-Έλληνες συμμορφωνόμαστε στους αυτονόητους κανόνες μόνον με εξωτερική επιβολή, με χειραγωγική προπαγάνδα ή με αστυνόμευση. Αυτή η πρωτοβάθμια ανικανότητα καθιστά οποιοδήποτε κοινωνικό στόχο ή συλλογικό σύστημα σχέσεων έωλο και αστήρικτο. Και, βέβαια, οι πολιτικά συγκροτημένες δυνάμεις φέρουν, συνολικά, ακέραια την ευθύνη γι' αυτό το έλλειμμα πολιτικής κοινωνικοποίησης. Γοργά και σταθερά η ασυδοσία ανήχθη σε «εθνική μαγκιά».

Οι δυσοίωνες όμως αυτές εξελίξεις δεν είναι ένα αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο. Ο συγγραφέας της *Ανοιχτής Συζήτησης* εντοπίζει εύστοχα τις επιδράσεις του καταναλωτικού προτύπου που κυριάρχησε και τις ευρύτερες παγκόσμιες αιτίες για το σάρωμα όχι απλώς των σοσιαλιστικών αρχών, αλλά ακόμη και των πλέον ζωτικών πολιτικών και οικολογικών προταγμάτων. Συγκρίνει τη μετάλλαξη όλων των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων στην Ευρώπη σε σοσιαλ-φιλελεύθερα, παραπέμποντας στη ακάθεκτη δυναμική και στην εμπέδωση της ηγεμονίας του πολιτικά ανεξέλεγκτου παγκόσμιου καπιταλισμού. Ας μη μας διαφεύγει ότι το ΠΑΣΟΚ ανερχόταν ως πολιτική δύναμη στην Ελλάδα, την εποχή που στον οικονομικά αναπτυσσόμενο Βορρά ανερχόταν ρωμαλέα η λαίλαπα του ultra-νεοφιλελευθερισμού της Θάτσερ και του Φρή-

**Με το ΠΑΣΟΚ
σηματοδοτήθηκε κάτι
θεμελιακά διαβρωτικό
για οποιαδήποτε πολιτική
κοινωνία, ότι δηλαδή
εμείς κανόνες
θεσπίζουμε, μα κανόνες
δεν τηρούμε...**

που δίδασκες και νόμο δεν εκράτης».

Είναι, λοιπόν, τυχαία η βαθιά ανομία που μαστίζει σήμερα τη χώρα μας και η οποία αποκρυσταλλώνεται στη συμπεριφορική ανικανότητα των νεο-Ελλήνων να συμμορφώνονται σε αυτονόη-

ντμαν. Πόσο εναλλακτικά μπορούσαν να πράττουν οι «σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις», μέσα στο προκρούστειο πλαίσιο της Ενιαίας Αγοράς της ΕΕ; Έτσι, τα διλήμματα και τα βαρύγδουπα απανωτά τελεσίγραφα των εθνικών κυβερνήσεων απλώς μετέφραζαν τους υπερεθνικούς καθορισμούς και τις επιταγές για τα «σοκ» που έπρεπε να υποστεί η δημοκρατικο-πολιτικά παραιτημένη και παρατημένη ελληνική κοινωνία. Μπορούμε, επομένως, να είμαστε επιεικέστεροι απέναντι στους πρωταγωνιστές, αλλά συγχρόνως και πιο απέλπιδες απέναντι στο μέλλον.

Η σχέση μας με τον κριτικό διάλογο είναι βαθιά προβληματική και χρήζει επείγουσας και εντατικής αγωγής. Ο ουσιαστικός και συμπεριληπτικός κοινωνικός διάλογος απουσιάζει, ενώ ο συνήθης μανιχαϊκός τρόπος αντιμετώπισης κρίσιμων υποθέσεων, στον δημόσιο διάλογο, μόλις που συγκαλύπτει τις δυσθεράπευτες τάσεις χειραγώγησης και προπαγάνδας. Είναι σαφές, ωστόσο, ότι ο αυταρχισμός, η αδιαφάνεια, η κλικαδόρική νοοτροπία, η κατ' επίφαση συντροφικότητα σε συνδυασμό με την υπόγεια τάση ηγεμόνευσης, είναι φαινόμενα που ανθούν κατ' εξοχήν σε περιβάλλοντα με ελλιπή δημόσιο διάλογο.

Δεδομένης της συγγνωστής μεροληψίας του κάθε γράφοντος, θα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον όσο και χρήσιμο για την πολιτεία και την αυτογνωσία μας να διαβάσουμε –σύντομα– άλλες αντίπαλες εκδοχές πάνω στην ίδια αλληλουχία γεγονότων. Εκδοχές από τις «αντίπερα όχθες», καθώς ο συγγραφέας «τα βάζει» τόσο με το ΠΑΣΟΚ της εξουσίας όσο και με την Αριστερά των παρυφών της εξουσίας και μη.

Είθε η *Ανοιχτή Συζήτηση* να γίνει ένας μικρός καταλύτης που θα σπάσει τον φαύλο κύκλο της τιποτολογίας και θα ανοίξει τον πραγματικό δημόσιο διάλογο για τα σημαντικά και μείζονα προβλήματα της μεταπολίτευσης, του παρόντος και του μέλλοντος της κοινωνίας μας και του τόπου μας. Και είθε αυτός ο διάλογος να είναι διαρκής, δημόσιος και προσιτός, ώστε να επανακάμψουν τα καίρια προτάγματα της πολιτικής δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ: Από την Ένωση Κέντρου έως τις ημέρες του ΠΑΣΟΚ

Αγροτικές κινητοποιήσεις. Αγρίνιο, Μάρτης 1979.

Η «Κεντροαριστερά» υπήρξε, λίγο πριν από την εγκαθίδρυση της δικτατορίας των συνταγματαρχών, ευκρινές τμήμα της Ένωσης Κέντρου. Ακριβέστερα, κατά τη δεκαετία του '60 στη χώρα μας είχε επισφραγιστεί πλήρως η διεργασία απογραφής σοσιαλιστών χωρίς σοσιαλιστικό Κόμμα.

Η πολυσυλλεκτική –τόσο στη σφαίρα των στελεχών όσο και στη λαϊκή της βάση– Ένωση Κέντρου το υποκαθιστά ως προς το ένα μέρος της πολιτικής της, με διαφαινόμενη αποτελεσματικότητα ως προς την αναδιάταξη των θεσμών που παγιώθηκαν από την εποχή του εμφύλιου πολέμου. Ολιγάριθμες σοσιαλιστικές ομάδες, με ετερογενή αφόρμηση και σταδιοδρομία, συνέκλιναν στη «Σοσιαλιστική Δημοκρατική Ένωση» (1963) επιδιώκοντας να καταδείξουν την αυτοδυναμία τους ανάμεσα από τις συμπληγάδες της ΕΔΑ και

της Ένωσης Κέντρου. Προσδοκούν να παίξουν καταλυτικό ρόλο στο εγχείρημα «σύγκλισης» Ανατολής και Δύσης που θα απορρίπτει τον «κρατικό απολυταρχισμό του Σταλινισμού», όπως έγραφε το 1965 ο Στρατής Σωμερίτης, και συνάμα θα επανασυνδέει τον σοσιαλισμό με τη δημοκρατική πρακτική.

Ο τρόπος πάντως της κομματικής αυτής στέγασης των σοσιαλιστών, στους κόλπους πρώτιστα της Ένωσης Κέντρου και στη Σοσιαλιστική Δημοκρατική Ένωση δευτερευόντως, θα προκαθορίσει τη φυσιογνωμία και τη δυναμική των οικείων μεταπολιτευτικών σχημάτων που θα ονομαστούν αντίστοιχα «Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα» (ΠΑΣΟΚ) και «Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού» (ΚΟΔΗΣΟ). Την «Κεντροαριστερά», στο πεδίο πάντα της Ενώσεως Κέντρου, εξέφρασε ο Ανδρέας Παπανδρέου μορφοποιώντας μια δυναμική τάση, με ερείσματα στον αρ-

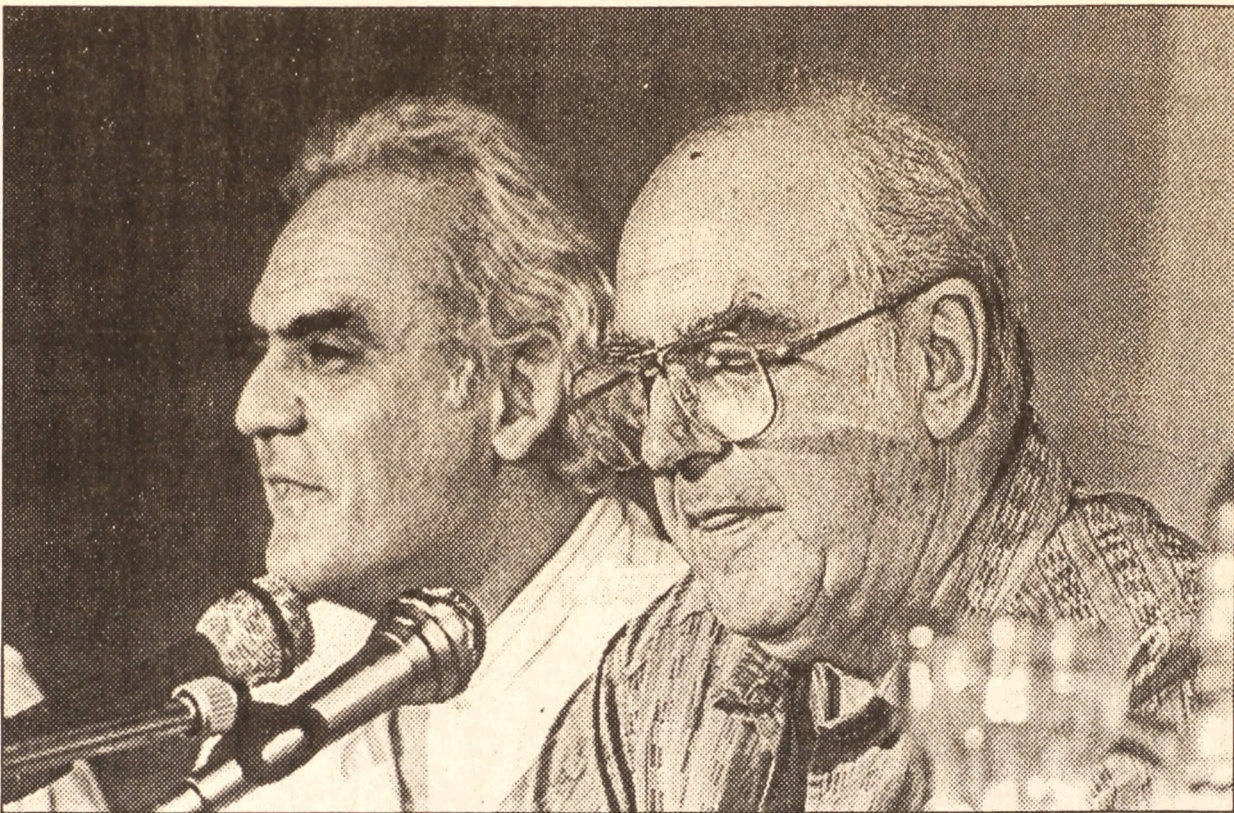
τισύστατο «Όμιλο Παπαναστασίου» και στους συνεργάτες του περιοδικού *Νέα Οικονομία*. Στο περιοδικό *Νέοι Δρόμοι* ο «Ανδρέας» (όπως ονομάζεται πια με το μικρό του όνομα) διευκρινίζει ότι «αυτή τη φορά ο αγώνας για τη λαϊκή κυριαρχία πήρε βάθος ιδεολογικό, στηρίχτηκε σε μια βαθιά και ώριμη κατανόηση της διαρθρώσεως των πολιτικών δυνάμεων της χώρας και του ελληνικού προβλήματος».

Στη συνέχεια, στο πλαίσιο του «Πανελληνίου Απελευθερωτικού Κινήματος» (ΠΑΚ), οι διαπιστώσεις αυτές θα αφορούν στη διεκδίκηση της «νέας ελληνικής σοσιαλιστικής δημοκρατίας» με θεμελιώδεις άξονες την «εθνική ανεξαρτησία», τη «λαϊκή κυριαρχία», την «κοινωνική δικαιοσύνη» και τη «δημοκρατική διαδικασία». Στο σκηνικό της μεταπολίτευσης το ΠΑΣΟΚ, ως μετεξέλιξη και αποσαφήνιση του περιγράμματος της «Κεντροαριστεράς» (ο όρος είχε πια εξοστρακιστεί), ως την εκλογική του επιτυχία το 1981 και την άνοδό του στην κυβερνητική εξουσία, κάλυψε βαθμιαία ολόκληρο το «Κέντρο», απορροφώντας τα ηγετικά στελέχη ή απλώς συνεργαζόμενο μ' αυτά (Γ. Μαύρος, Ι. Ζίγδης κ.λπ.) και συνάμα ωθώντας ένα τμήμα του «κέντρου» προς τη Δεξιά, αλλά και αντίστοιχα ένα άλλο μέρος του ΠΑΣΟΚ να ωθείται προς την Αριστερά ή στον διευρυμένο χώρο των «ανένταχτων».

1985. Τα χέρια δείχνουν Ανδρέα, Μένιο και Γεράσιμο.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΠΟΥΡΔΑΛΑΚΗΣ: Η ταυτότητα της μεταπολίτευσης

Δεν γνωρίζω να γίνεται ένας πολιτικός απολογισμός τόσο μεγάλος, τόσο μακρύς και σύνθετος, που άπτεται μιας σειράς πολύ σημαντικών πολιτικών ζητημάτων, μιας 30χρονης πολυκύμαντης ιστορίας, και που να δίνεται μ' αυτόν τον τρόπο. Γίνεται μια αποτίμηση αυτής της περιόδου αλλά είναι σαφές ότι γίνεται από την πλευρά της Αριστεράς. Μιλάει το βιβλίο με τρόπο ανοιχτό για τα διλήμματα όλων αυτών των ετών, τα διλήμματα της Αριστεράς. Για το ΠΑΣΟΚ, τη Σοσιαλιστική μας Πορεία, τη Συμμαχία, το ΚΚΕ Εσωτερικού, την ΕΑΡ, τον Συνασπισμό, τη στάση μας απέναντι στις διαδικασίες μετάβασης στη Δημοκρατία, το κυβερνητικό ΠΑΣΟΚ της δεκαετίας του '80, το καθόλου βρόμικο '89, για την εκσυγχρονιστική υποκρισία.

Θα πει κανείς ότι όλα αυτά είναι ζητήματα που έχουν τελειώσει, δεν αξίζει να τα συζητήσουμε. Μάλιστα, κάποιος από τους πρωταγωνιστές του βιβλίου το λέει αυτό. Λέει: «Μα όλα αυτά είναι κλειστά, είναι εξαντλημένες οι συζητήσεις αυτές». Όμως δεν υπάρχουν εξαντλημένες συζητήσεις για τέτοια σημαντικά ζητήματα. Και δεν υπάρχουν κλειστές και εξαντλημένες συζητήσεις, κυ-

ρίως για την Αριστερά. Αλλά ποια Αριστερά; Για την Αριστερά του βιώματος, της υπαρξιακής ανάμιξης, της αφοσίωσης, της ανιδιοτέλειας, της προσφοράς, του σεβασμού των λαϊκών αιτημάτων. Τα ζητήματα εξαντλούνται και κλείνουν, αντίθετα, στις συζητήσεις ή στις συζητήσεις που μάλλον δεν γίνονται για τη λεγόμενη Αριστερά, την Αριστερά των τακτικών ελιγμών, των υπολογισμών, των συσχετισμών, των δημοσίων σχέσεων, την Αριστερά που θεωρεί λίγο ως πολύ, ότι η χώρα μας βρίσκεται κάπου μεταξύ Λουξεμβούργου και Βελγίου, την Αριστερά που αντιμετωπίζει τα λαϊκά αιτήματα, τις λαϊκές αγωνίες ως λαϊκισμό, την Αριστερά που αντιμετωπίζει τα αντι-ιμπεριαλιστικά συναισθήματα και κινήσεις σαν εθνικισμό, την Αριστερά που αυτοχαρακτηρίζεται ανάλογα με τη μόδα, άλλοτε ως εκσυγχρονιστική, άλλοτε ως πληθυντική, άλλοτε ως συμμετοχική, και πάει λέγοντας.

Πρόκειται για ένα βιωματικό και από καρδιάς διάλογο, για μια συζήτηση όλων των θεμάτων αυτής της περιόδου: μια ανάλυση χωρίς βεβαιότητες, χωρίς δογματισμούς, χωρίς αυταρέσκειες, χωρίς αυτοεπιβεβαιώσεις.

Τα Βόρνεα της νήσου Βόρνεο

Μια πολιτικοστρατιωτική ανάλυση εθνοκοινωνιολογικού περιεχομένου

στη μνήμη του Ηλία Λάγιου

Με αναφορές στην Τρικυμία του κ. Σέξπιρ, ιατρού-εθνοψυχολόγου
Υπό Τζιμ Μπούκη καραεθνολόγου-επιδημιολόγου

Στην αχανή θάλασσα της Ινδονησίας και στο βορρά της νήσου Βόρνεο ευρέθη εσχάτως από ανθρωπολόγους ένα γεωγραφικό κομμάτι και μια ανθρώπινη κοινωνία εντελώς ανέγγιχτη από τον πολιτισμό. Ο μικρός αυτός παράδεισος ανήκει στην επαρχία Παπούα και θεωρείται ό,τι το κοντινότερο προς την βιβλική Εδέμ (Οι εφημερίδες).

Η ΤΡΙΚΥΜΙΑ ΑΡΧΙΖΕΙ

Ενώ έπλεε η γαλέρα του Πρόσπερου στην αχανή θάλασσα αίφνης ηκούσθη ο διάλογος που ακολουθεί εν αρχή της Τρικυμίας σύμφωνα με τη μετάφραση του Ιακώβου Πολυλά:

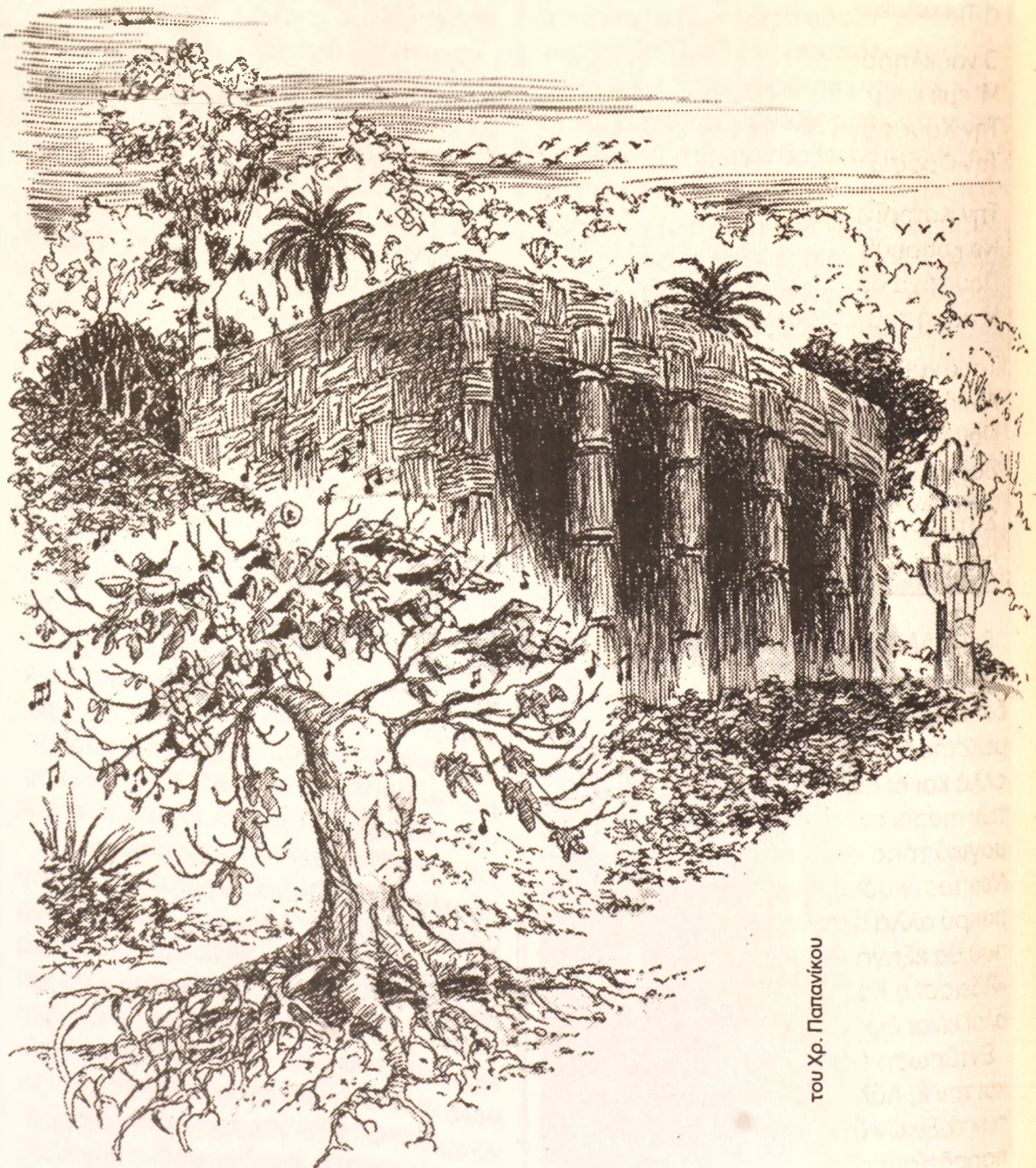
Φωνή του Καραβοκύρη:

«-Πλωρήτη!»

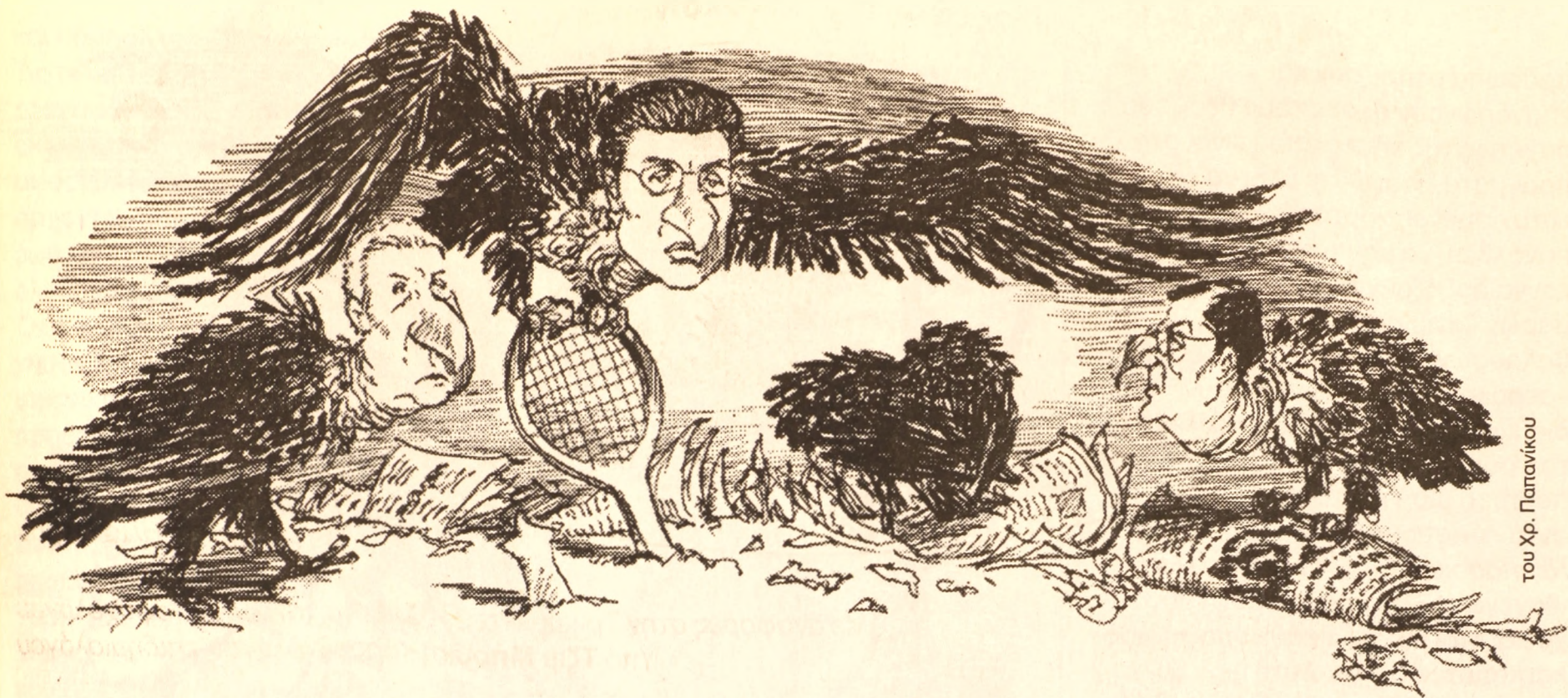
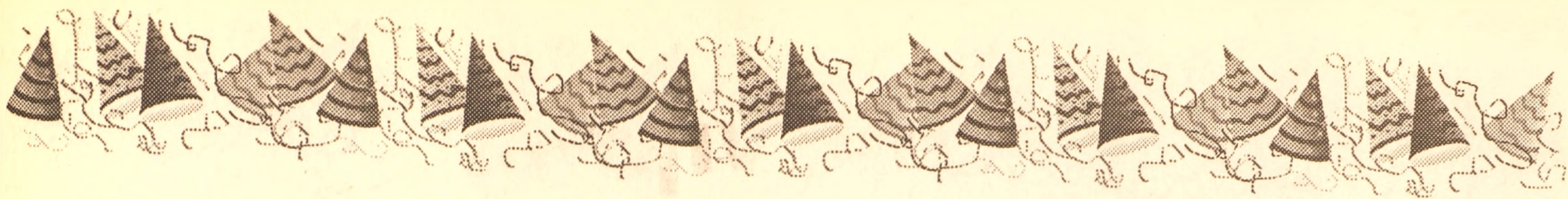
Εν συνεχεία ακούγεται η φωνή του Πλωρήτη:

«-Εδώ, αφέντη· πώς ακούς την καρδιά σου;»

Έτσι ακριβώς αρχίζει η Τρικυμία. Από τη μια ο Δόλιος Καραβοκύρης και από την άλλη ο Πλωρήτης!

του Χρ. Παπανίκου

του Χρ. Παπανίκου

Η τρικυμία

Ο ναύκληρος, ο δούλος του,
Μ' εμέ και μ' άλλους δυο,
Την Χρυσαιγή αγαπούσαμε,
Την Φρόσω, την Μαριώ.

Την Κατερίνη αφίναμε
Να κουρευθ' η γλωσσού,
Που τάχα δεν της άρεγε
Η οσμή του κατραμιού.

Τους ναύταις καταργιότουνε·
Αμμή το ξέρω 'γω,
Που για 'να ράφτ' η δύστυχη
Βαστούσε τον καϊμό.

Στη φούρκ' αυτή και ο ράφτης της,
Κ' εμείς για το γιαλό.

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ

Οι δεκάδες ειδικοί μελετητές που έσπευσαν στην περιοχή για να μελετήσουν το μοναδικό φαινόμενο αλλά και οι λογής περιεργοπερίεργοι των media ονόμασαν αυτόν τον μαγικό τόπο από την πρώτη στιγμή *Νεοπασοκοδημοκρατολάνδη* (λίγο μακρύ αλλά άκρως εύηχο) για λόγους που θα εξηγήσουμε παρακάτω. «Άδειασ' η Κόλαση, κ' οι ευδαίμονες όλοι είναι δω μέσα».

Εντύπωση έκανε στους εθνολόγους και τον κ. Λάλα η απόλυτη απουσία των ταξικών διαχωρισμών σ' αυτήν την παραδείσια κοινωνία αλλά και η όσμωση ούτως ειπείν των κομματικών

σχηματισμών αναμεταξύ τους προς επίτευξιν μιας πολιτικής σούπας κατευνασμού και αλληλεγγύης, η οποία σερβίρεται προ ή μετά το φαγητό και σαν κατάπλασμα. Οι ευτυχισμένοι κάτοικοι της Νεοπασοκοδημοκρατολάνδης έχουν τρεις ιερές οικογένειες – εκτός των ιερών αγελάδων.

«Εσείς είσθε τρεις κακούργοι, και η *Μοίρα* (της οποίας ετούτος ο κάτω κόσμος μ' όσα έχει μέσα του είναι όργανο) έκαμε τη θάλασσα να σας ξεράση μέσ' από τον αχόρταγο βυθό της, εις τούτο το νησί, που άνθρωπος δεν κατοικάει, ανάξιοι καθώς είσθε με ανθρώπους να συζήτε. Εγώ σας επήρα τον νου».

Αυτές τις τρεις οικογένειες που βόσκουν ελεύθερες στον κρατικό μηχανισμό και οι οποίες ανά τετραετία, μετά από μια μυητική τελετή που την λένε εκ-λο-γού-α, δίνουν τον αρχηγό, έναν κάθε φορά: είτε τον χοντρούλη, είτε τον ψηλούλη είτε την αλογούλα.

Στη χώρα αυτή εδώ και χρόνια κυριαρχεί ο ανθρωπότυπος του *νεοπασοκοδημοκράτη*, ο οποίος φέρει την ευλογία των πνευμάτων, την εύνοια των θεών και συγχρόνως στηρίζει την κυβέρνηση και τις εξουσίες της μέσα από μια μοναδική εμπειρία επιβίωσης. Αυτή την περίοδο τα βόρνεα της νήσου Βόρνεο έχουν ως αρχηγό τον χοντρούλη

εκπρόσωπο της κάστας Καραμανλούα με οιονεί αντιπάλους, οιονεί φίλους τον ψηλούλη της κάστας Παπανδρεούα και την αλογούλα της κάστας Μητσοτακούα.

«Αδριανός: Η κρίση της πρέπει εξ ανάγκης να είναι ψιλή, γλυκειά, και τρυφερή.

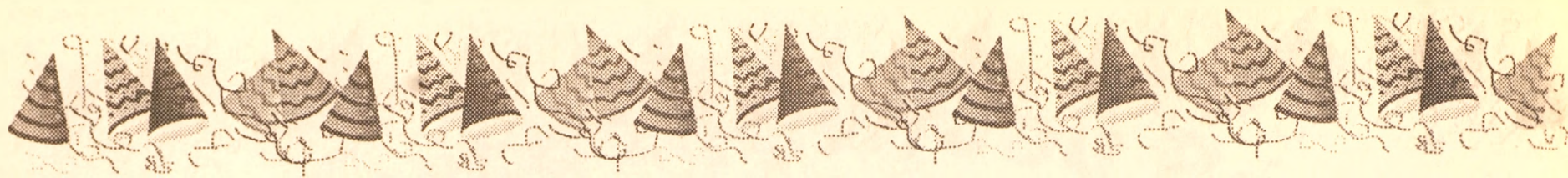
Αντώνιος: Η κοπέλλα ήταν γλυκοτρυφεροζυμωμένη.

Σεβαστιανός: Ναίσκε, και ήξερε ψιλές κατεργαριές...»

Το ενδιαφέρον όμως σ' αυτήν την ιδανική κοινωνία δεν είναι ο τρόπος με τον οποίο εναλλάσσονται οι άρχοντες στο παλάτι Μαξιμούα αλλά το πώς τα ίδια απαράλλαχτα

του Νίκου Καρμασελέ

πρόσωπα στηρίζουν και επανδρώνουν όλους τους θεσμούς ασχέτως της κάστας που είναι στα πράγματα, έτσι ώστε όλοι να είναι ευτυχισμένοι, χορτάτοι, χαρούμενοι, πανόλβιοι, να μην τους λείπει τίποτε και να δοξάζουν τα πνεύματα των δασών –ανιμισμός– και των θαλασσών –νατοϊσμός– και του αέρα –αεροκοπανισμός– για τις συνθήκες διαβίωσής τους τις οποίες ζηλεύουν τα προηγμένα κράτη της Δύσης με τα πάθη, τα μίσση και τους ανταγωνισμούς. Στην Νεοπασοκοδημοκρατολάνδη των ιθαγενών Ελληνούα υπομονή μόνο χρειάζεται να 'χει ο κάθε υποψήφιος και κάποτε θα βγει. Αυτή η κληρονομική δημοκρατία, αρχαϊκής-πατριωτικής μητριαρχίας τύπου, κληροδοτείται από πατέρα και μητέρα σε γιο και κόρη, με την καλή έννοια, και με τους ανάλογους πρωθυπουργικούς και υπουργικούς θώκους, προεδρίες οργανισμών, τράπεζες, ΕΛΤΑ κ.λπ. Βλέπετε, είναι πολλά τα λεφτά και στην Νεοπασοκοδημοκρατολάνδη και άρα δεν συμφέρει να καλλιεργούνται εσωτερικές συγκρούσεις, διαφωνίες, αντιπαραθέσεις, ανατροπές ή επανιδρύσεις του κράτους όπως είχε προτείνει ένας κουφιοκεφαλάκης σύμβουλος του Μαχαραγιά. Ο Μαχαραγιάς, ο οποίος στην αρχή σύχναζε στο μαγαζί σουβλακερί δι' οικογενείας και βουλευτάς με το συμπάθιο «οι 5 Νταβατζήδες», έπειτα στο τεϊοποτεϊόν «οι 4 συνεταίροι», μετά στο κοσμικό μπαρ «τα 2 εξαδέλφια», κατέληξε τέλος στο μπουγατσάδικο «Ο Μοναχογιός». Προς μεγάλη απογοήτευση του ψηλούλη Παπανδρεούα, του αδελφού του Νικολούα, της μαμάς Μαργαρίτας και της συζύγου Άντας, η οποία μας αγαπάει πάντας. Αλλά και της Αλογούλας, της μαμάς Μαρίκας και του αδελφού Κυριακούα. Βλέπετε, στον μακάριο τόπο της Νεοπασοκοδημοκρατολάνδης πάνω απ' όλα ισχύει ο θεσμός της οικογένειας. Όλα τ' άλλα είναι απλώς μπίζνες ή εταιρείες off shore ή εταιρείες εισηγμένες στο

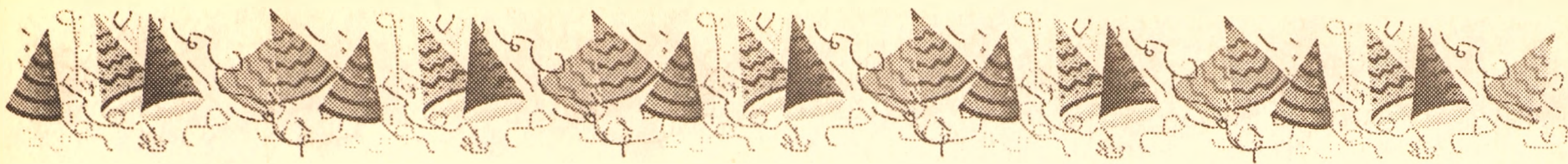
του Χρ. Παπανικολάου

χρηματιστήριο απ' το παράθυρο ή το 1% του Βασικού Μετόχου, αν έχετε ακουστά το ανέκδοτο. Επίσης παίζουν πολύ οι κουμπαριές, οι κουμπάροι αλλά και οι κουμπουριές σε γάμους, βαφτίσια αλλά όχι κηδείες (στην τελευταία περίπτωση έχουν οι κουμπουριές προηγηθεί).

...ΚΑΙ Η ΚΟΛΑΣΗ ΕΔΩ ΕΙΝΑΙ

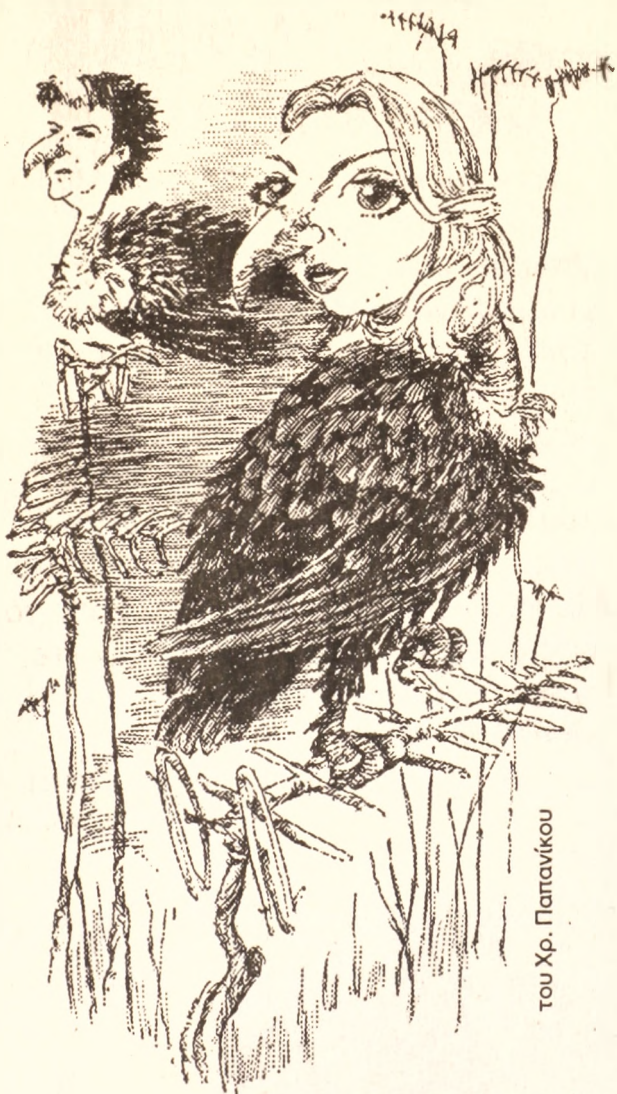
Οι ευτυχισμένοι, όπως προείπα, κάτοικοι αυτού του μαγικού τόπου θέλουν να γίνουν σαν τους άρχοντές τους. Εξάλλου απ' αυτούς παίρνουν παραδείγματα και γι' αυτό από μικροί εξασκούνται στο Βόρνεο για να καταστούν βόρνεα (με την καλή έννοια). Δεν ακολουθούν πολλές σπουδές για να μην χάσουν την αθωότητά τους και δεν καταπονούν το πνεύμα των με υπεβολικές αναγνώσεις ώστε να το διατηρούν νέον και άθικτον. Την θεάρεστο αυτή

παράδοση ακολουθούν πρωθυπουργοί, υπουργοί, αρχηγοί κομμάτων, αρχιεπίσκοποι, μητροπολίται, διοικηταί στρατιών, τραπεζών και άλλα είδη από την πανίδα και την χλωρίδα της τεραστίας αυτής νήσου. Και επειδή, όπως ήδη έγινε κατανοητό, εδώ ισχύουν κατά θαυμαστό τρόπο παραδείσiai συνθήκαι, και τα ζώα και φυτά, όλως άκακα και αθώα, ομιλούν με ανθρώπινη φωνούλα και λένε, όλη τη μέρα τιτιβίζοντας λεξούλες, τα δικά των. Έτσι σ' αυτόν τον ευλογημένο τόπο ομιλούν τα φίδια, τα γουρούνια, τα γαϊδουράκια, οι μαϊμούδες, οι πίθηκοι, οι ύαινες και οι γλυκύτατοι ασβοί. Επίσης ομιλούν συνεχώς και αδιαλείπτως από τηλεοράσεις, από παραθύρων και από Μεγάρου ακόμη, ποικίλοι πόαι, θάμνοι, καλάμια, καλαμιώνες, ακάλυπτοι, ευκάλυπτοι και προπάντων συκέαι, συκομωρέαι,

και πάμπολλες ξεμωραμένες συκιές. Τις τελευταίες, οι οποίες χορεύουν, τραγουδούν και γράφουν λιμπρέτα, ακούνε μετά θρησκευτικής αφοσιώσεως απαξάπαντες οι άρχοντες απαξαπασών των καστών, έως και η Λετίτσια Κάστα, όλων ολούθε απεξαπανεκάθεν των κλικών. Όλα κι όλα, αι γηραλέαι συκαί εις την νήσον Βόρνεο θεωρούνται σοφαί και ιαματικά: γι' αυτό και τους προσπορίζεται το 70% του προϋπολογισμού του ΥΠΠΟ (την γην) υπουργείου φεστιβάλ, πολιτισμών των πολιτισμών και άλλων περιπτώσεων υποθέσεων, αλλά και το 95% των χορηγιών της Εθνικής Τράπεζας μπανανών, χουρμάδων και λοιπών εδωδίων εξώδικων και αποικιακών (γέλια). Έτσι το ΥΠΠΟ (την γην) επέτρεψε να χτιστεί μια υπέροχη καλυβάρα, το Μεγαρούα, και μια πιο υπέροχη υπογειάρα (ειδικότης όλων των ΥΠΠΟγειων αρχόντων), η Οπερούα. Μιλάμε, κόλαση αγαθοεργιών, προσφοράς και τεχνών, που διαδίδονται με μαραθωνίους αγάπης στους οποίους χορεύει και τραγουδάει η πιο χαρακτηριστική νεοπασοκοδημοκράτισσα των ΜΜΕ, η Έλλη του Αντενούα με τα πράσινα μάτια, την πράσινη καρδιά και τον πράσινο τραπεζίτη (στην κάτω γνάθο). Η οποία όμως πάραυτα λάμπει και στο γαλάζιο στερέωμα σαν τον Βέγα, το άστρο του μυστηρίου και της σαγήνης. Αυτή και μόνον αυτή υπερακόντισε σε σέξαπηλ και νάζι την ιέρεια της γαλαζοπράσινης φυλής, την Παναγιωταρούα, συγγραφέα και ακαδημαϊκό πάσης πανίδας και χλωρίδας της νήσου Βόρνεο, καλυτέρα ακόμη και από την πρύτανη της Σορβόνης, των Δελφών, της Άνδρου και επίτιμο πρόεδρο των χρυσορυχείων Γουλανδρή μαντάμ Σκερβελερτζούα. Από κοντά και η στιχουργός των ασμάτων του Notis και πρωθιέρεια του φωτός του «Απόλλωνα» – όχι του Θεού αλλά του μπουζουξιδίκου– αισθητικός της πλάκας και επονομαζομένη Μπερναρντούα. (Καμία σχέση με την άλλη Μπερνάρντα, την Αιγυπτία από

τας Ινδίας). Στο Σπίτι της Μπερναρντούα Πλάκα έχει πολλή κοσμική πλάκα και πηγαινοέρχονται οι ωραιότεροι τύποι της Νεοπασοκοδημοκρατολάνδης: Η Δήμητρα, ο Ευαγγέλης, η Ντόρα, ο Μικρουτσίκ, η Γιάννα και πάμπολλα άλλα πυγμαία μεγέθη, ως και η χουχού του Γκαούρ και η Τζέιν του Ταρζάν, γνωστά κοσμικά εις όλο το φιλοθέαμον κοινό της νήσου Βόρνεο. Υπάρχει και μια παρθένα, αγνή και άδοξη κρατική τηλεόραση, στην οποία βασιλεύει ο κ. Γιώργος Χουλιάρας από την ΚΝΕ, που όμως αγάπησε τον Εκσυγχρονισμό και δέθηκε με τη Ρηγίλλης. Είναι αυτό

του Χρ. Παπανίκου

που λέμε δεσμοί αίματος. Σαν τον Παύλο Τσίμα, που από την ΚΝΕ, τη δεύτερη Μεγάλη του Γένους Σχολή με την Σταυράκου, πήγε στον Ριζοσπάστη, για να καταλήξει στην Magic αγκαλιά του Κόκκαλη. Αλλά και στα ΝΕΑ, το Mega, την ΕΡΤ κ.λπ. Οι καλοί δεν χάνονται ούτε στην Ζουλουλάνδη, ούτε στην Ελληνολάνδη. Μόνο από την Αυριανή

Ο Εθνικός Ύμνος

της Νεοπασοκοδημοκρατολάνδης
αφιερωμένος στους λογής
Διονύσηδες

Σε ρυθμό Largo

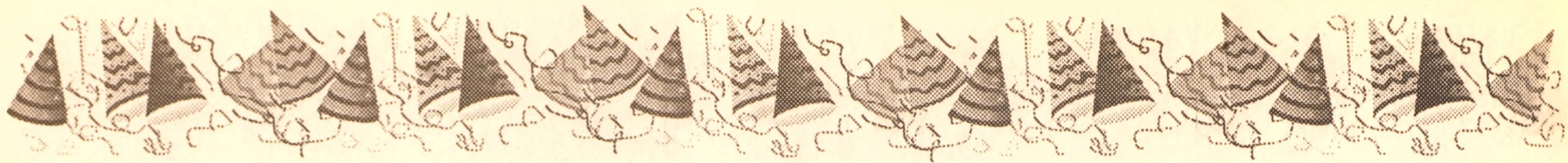
Μαλώνω μάλλον μ' άλλον
σε λάθος περιβάλλον.
Λύπη φέρνουν τα λήπη
κι όλο κάτι μου λείπει
κι αν δεν πληρώνω νοίκι
τάχα μου αυτό είναι νίκη; ΟΛΕ!

δεν πέρασε ο κ. Τσίμας. Ξέρετε, είναι η εφημερίδα που γκρέμισε τον Καραμανλισμό, στηρίζει τον Κωστάκη και γράφουν σ' αυτή οι Ανδριανόπουλος, Βερελής, Ευθυμίου, Κουβέλης, Λαφαζάνης κ.λπ. Βλέπετε, τα ΜΜΕ είναι η πιο πονεμένη ιστορία του Β. Βόρνεο και εκεί που κάνει κυριολεκτικά θραύση η νόσος των κοτών.

ΚΙ ΑΛΛΟΙ ΕΚΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΙ, ΗΓΟΥΝ ΝΕΟΠΑΣΟΚΟΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΒΟΡΝΕΑ

Στην εγγενή αυτή παραδείσια χώρα, όπου ζουν πολλά παραδείσια πτηνά με όλας τας νόσους τους, δεν πλήττει κανείς ποτέ. Είναι τόσα πολλά τα παραδείγματα της όσμωσης και της καταλαγής των παθών και του εθνοκτόνου μίσους που οι εθνολόγοι και οι ανθρωπολόγοι έχουν εκπλαγεί. Εδώ τα βόρνεα τρέφονται, όπως παντού, με σάρκες πτωμάτων· τα πτώματα όμως είναι λίαν ευτυχή για την τύχη των! Και γαμώ τα κοινωνικά συστήματα δηλαδή περίθαλψης και αλληλεγγύης. Την αρχή έκαναν οι λεγόμενοι «Εκσυγχρονιστούα», κάτι χαριτωμένοι τύποι Παπούα με φύλαρχους τους Σημιτούα και Μουζελούα (from the London School of Economics παρακαλώ).

Αυτή η London School of Economics φταίει για πολλές από τις συμφορές που έπληξαν την κατά τ' άλλα ανέφελο ζωή της Νεοπασοκοδημοκρατολάνδης του Βόρειου Βόρνεο. Κατ' αρχάς από εκεί ήρθε ο μάγος Χριστοδουλάκ, επιστήθιος φίλος του αλόγου

του Χρ. Παπανίκου

Αλογοσκούφ (είπαμε πως εδώ μιλάνε κυρίως τα ζώα και πρωτίστως τ' άλογα. Συχνά και τα μουλάρια. Τα γαϊδούρια ογκανίζουν απλώς. Κλείνει η παρένθεση).

Όμως ο πιο καταπληκτικός τύπος νεοπασοκοδημοκράτης είναι ο... -ποιος άλλος;- ο υπουργός τύπου, ο Θοδωρούα. Αυτός ξεκίνησε ως δημοσιογράφος προτού γίνει πανίς και χλωρίς του κυρίαρχου οικοσυστήματος. Στην αρχή δούλευε στην *Ελευθεροτυπία*, μετά στο *Mega* και τέλος δουλεύει τον Καραμανλούα ψιλό γαζί (με την καλή έννοια). Είναι τρόπον τινά ο φύλαξ άγγελός του. Ο Γαβριήλ του, που πηγαίνει τον κρίνο -είπαμε και τα φυτά μιλάνε- μια στους

Μπομπολούα, άγρια πολεμόχαρη φυλή του νότιου Βόρνεο, μια στους Κοκκαλούα, άγρια πολεμόχαρη φυλή που ακόμη στάζει φαρμάκι και που ροκοανίζει το σύστημα από μέσα, και τέλος στους δόλιους τους ΔΟΛούα που θυμηθήκανε στη γεροντική τους άνοια τον προ-πρώην Μαχαραγιά, τον Μεγαλειότατο Βλακούα τον Β', τον οποίο και έχουνε βγάλει στο Βήμα πουνρό-πουνρό για να μας νανουρίζει γλυκά, ζώντας τε και τεθνεώτας.

Βλέπετε, οι ΔΟΛούα τρέφονται αποκλειστικά με σάρκες· κι αν αυτές είναι οδωδυίες και σεσηπώσεις, ακόμη καλύτερα. Να αγιάσουν τα πεθαμένα σου, -άσχετο- σου λέει ο άλλος. Έτσι έχουν τα πράγματα, μόνο που πλάκωσαν και κάποιοι δευτερότριτοι κουμπάροι, ο Κοντομηνούα, ο Κυριακούα -ακόμη πιο κοντός-, ο Κοπελουζούα μαζί με τα εξαπτέρυγά τους που φτιάχνουνε ειδήσεις υποκλέπτοντας ειδήσεις αφού πρώτα έχουν παρασιωπήσει ειδήσεις -η βαριά βιομηχανία των βόρνων του Βόρνεο- και μαζί με τον Χατζησαρίπολο, τον αντιπρόεδρο του προέδρου του, γαλαζοπράσινο γιαλαντζί, θέλουνισιν ομοθυμαδόν -ανοίξτε και κάνα λεξικό ρε στραβάδια- να κάνουνισιν παιχνίδι. Εδώ οι μελετητές σταματούν τις έρευνες και μελετούν με εμβρίθεια το σπάνιο, το μοναδικό είδος του Προκόπη Παυλούα, υπουργού περιπτών υποθέσεων κι αυτού, στη νέα Εδέμ. Υπήρξε νομικός σύμβουλος του Κοκκαλούα αλλά και άλλων βησιγόθων αρχηγών ου μην και οστρογόθων, υπηρέτησε τον Καραμανλούα τον Α' και τώρα προσφέρει τις υπηρεσίες του στον Καραμανλούα τον Β' κάνοντας τις λιγότερες δυνατές γκάφες που μπορεί. Πολλοί τον ονομάζουν Βενιζέλο της ΝουΔούα και μαέστρο της συνωμοσίας των εκδοτούα.

Ο Άριελ τραγουδάει...

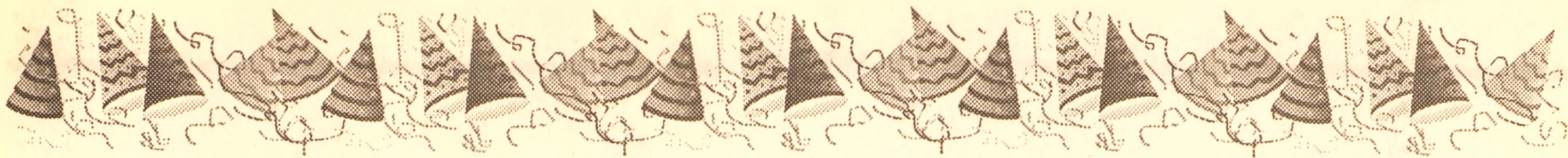
Εδώ στους άμμους φθάσετε,
κ' εδώ χεροπιασθήτε·
δώστε φιλιά και λάβετε
(το κύμα αποκοιμείται)
κ' εδώ 'πιδέξιο στήσετε
στην αμμουδιά, χορό.
Και αντιφωνήστε, Πνεύματα,
γλυκά σ' ό,τι λαλώ,
να, να, τους αγροικώ.
Μπάου, βγάου.
Γαυγίζουν τα μαντρόσκυλα.
Μπάου, βγάου.
Τον πέτειν' αγροικάω·
με κορδωμένο φέρσιμο
λαλεί κουκουρουκού.

του Νίκου Καμπασελέ

... και ξανατραγουδάει

Εις πολύ βάθος κοιτάται
το σώμα του πατρός σου·
κοράλια είναι τα κόκκαλα,
τα μάτια μαργαρίτες.
Κάθε φθαρτό της φύσης του,
μέσα στο κύμα παίρνει
ξένη μορφή πολύτιμη,
και οι κόρες της θαλάσσης
απ' ώρα σ' ώρα σήμαντρο
βαρούν για τη θανή του.
Άκου τες· τώρα τες γροικώ,
ντιν, ντον, νεκρά σημαίνουν.
Ντιν, ντον.
δώστε φιλιά και λάβετε
(το κύμα αποκοιμείται)...

ΚΙ ΑΛΛΑ ΑΚΟΜΗ ΒΟΡΝΕΑ

Αυτά βλέποντος του Καραμανλούα και παρόμοια πράγματα αγναντεύοντας του Γιωργάκη του Αιμοδιψούς και οξυδερκούς συνάμα –«ευφυΐα» τον ονόμασε ο Ανδρουλάκης στην ΕΤ3– κάθονται και τα λένε μυστικά οι δύο φύλαρχοι και φίλοι: Βρε λες να μας το κλείσουνε το μαγαζί αυτά τα όρνια που μια θυμούνται τον Κωνσταντίνο και μια αβαντάρουν τον καταφερτζή Καρατζαφερούα; Ούτε στις Φερούες νήσους δεν γίνονται τέτοιες λαμογιές. Ούτω πως συσκεφθέντων, λέμε τώρα, των πάνσοφων αρχηγών, ξαναλέμε τώρα, είπανε να καταλήξουν από κοινού και σε συμφωνία –γιατί σε όλα συμφωνούν, από Στεφανόπουλο έως Παπούλια και από «Μηχανική» έως Άβακα και Άκτορα· όλα τ' άλλα είναι ηθοποιίες της Actors' studio– σ' ένα μικροσκάνδαλο υποκλοπών gate, λέει. Gay πράγματα δηλαδή. Για να μην σου λέει ο εργαζόμενος «γιατί μου κλέβεις την αύξηση και δεν μου δίνεις σταθερή εργασία;» και για να μην θυμώνει ο συνταξιούχος για τα χάλια του και ο μικρομεσαίος για τα ληστρικά επιτόκια των τραπεζών. Κάτι η νόσος των κοτών, κάτι ο πανικός των νεοσσών (της πολιτικής), κάτι ο τρόμος των κουνητών που υποκλέπτουν δαιμόνιοι λαθρακουστές, στην νήσο Βόρνεο όλες οι κότες ποιούν την νήσσαν (η χαρά της εξουσίας δηλαδή).

Επ' αυτού συσκέπτονται συνεχώς όλοι οι διαπρεπείς νεοπασοκοδημοκράτες: Ο κ. Κύρτσος, που από την ΚΝΕ δάγκωσε τον Ελεύθερο Τύπο ώσπου να τον δαγκώσει ο Έβερετ και σήμερα να κυκλοφορεί ως ελεύθερος σκοπευτής της δεξιάς. Κάτι δηλαδή σαν τον Πρετεντέρη μετά την πτώση του υπαρκτού ανύπαρκτου (εκσυγχρονισμού). Επίσης οι εντιμότατοι φίλοι μας κκ. Μάνος και Ανδριανόπουλος, παπαγαλάκια του Γιωργάκη, επειδή δεν κατάφεραν να γίνουν αρχηγοί του νεοφιλελευθερισμού εν Ελληνούα (το ξαναλέμε: τα πτηνά, κυρίως αυτά, και

δη τα παπαγαλοειδή ομιλούν με ανθρώπινη φωνίτσα στην Νεοπασοκοδημοκρατολάνδη). Θέλετε κι άλλους; Ο κ. Θανάσης Βαλτινός, που εδήλωνε στην Αυγή της 29ης Μαρτίου 2001 ότι «Η Αριστερά σήμερα είναι αυτή που αντιστέκεται στα μασκαρέματα του εκσυγχρονισμού», αλλά μόνο που σήμερα είναι εκ των στυλοβατών του βαλτώματος του πολιτισμού στη Β. Βόρνεο καθιστάμενος ο βασιλικότερος Βασιλικός της Ν.Δ. Τότε το «Ζ» τώρα η «Ορθοκωστά». Πάντα στην πρωτοπορία οι διανοούμενοι αυτή της παραδείσιας χώρας! Και επειδή δεν υπάρχει Χατζιδάκις, έχουν επινοήσει έναν μεταθεοδωράκη - υπερπατερούλη με τη φάτσα του Μίκη και βεβαίως-βεβαίως ποικίλους μικρουτσίκους συνθέτες οι οποίοι εναλλάσσονται σε ποικίλα πόστα, ορχήστρες, ραδιόφωνα, ιδρύματα ανάλογα του ειδικού τους βάρους. Όπου παχούλης συνθέτης και κρατική θέση ή Γ'

του Χρ. Παπανίκου

πρόγραμμα. Σήμερα το ταλέντο πάει με το κιλό και οι παχούληδες έχουν την τιμητική τους. Η φυλή, πάλι, των Νιονιοούα-ούα με τα διάφορα

του Νίκου Καμπασαλέ

νταλαραβέρια τους γύρω-τριγύρω βρίσκονται πάντα στη μόδα. Και το λαϊκό έντεχνο εμπορικό, που πουλάνε ανενδοίαστα βεβαίως-βεβαίως. Μόδα παντός καιρού: Αριστεροί πονεμένοι, μεταπολιτευόμενοι πολιτευτάκηδες, Μητσοτάκ-επιτήδειοι, νεοορθόδοξοι σεβάσμιοι και καρασημιτικοί εκσυγχρονισταράδες και με

Ολυμπιάδες και με τον Βαρβιτσιώτη και με το στράτευμα ως σημαία.

Όξω ξεφτίλες από την παράγκα! Τουλάχιστον οι άλλοι τρώνε χωρίς να μας παραμυθιάζουν.

Θα μου πείτε, καλά, σ' αυτή τη νέα Εδέμ όπου όλοι κυκλοφορούν σε αδαμιαία περιβολή –επειδή ως γνωστόν όσο πιο ψηλά ανεβαίνει η μαϊμού, τόσο πιο καθαρά φαίνεται το κωλαράκι της– δεν υπάρχει, εκτός των δύο κυρίαρχων φυλών, και η φυλή της Αριστεράς;

Αυτό ακριβώς, φίλοι μου, το δυσκολότατο επιστημονικώς ζήτημα ερευνούν αυτή τη στιγμή οι ανθρωποκοινωνιολόγοι που έστειλε η διεθνής κοινότητα για να μελετήσει και ερμηνεύσει τα παράδοξα και θαυμαστά του Β. Βόρνεο με τα όλα τα βόρνεά του.

Τζιμ Μπούκης
σεισμολόγος-επιδημιολόγος

Οι εποικισμοί κτίζονται μπροστά στα μάτια των παιδιών

Το «χωριό μου», το Μπιλαΐν, βρίσκεται δυτικά της Ραμάλα, κοντά στην πράσινη γραμμή. Έχει περίπου 1.600 φιλόξενους κατοίκους και οι περισσότεροι είναι αγρότες, κυρίως ελαιοπαραγωγοί. Θυμίζει πολύ ελληνικό χωριό στο τοπίο και τα πρόσωπα των ανθρώπων, έχει όμως μία σημαντική διαφορά: ζει υπό ισραηλινή κατοχή, επιβιώνει και αντιστέκεται. Τα τελευταία πέντε χρόνια η κατάσταση έχει επιδεινωθεί, καθώς όσοι εργάζονταν μέσα στο Ισραήλ έχασαν τις δουλειές τους μετά την έναρξη της δεύτερης Ιντιφάντα. Η ανεργία έχει δημιουργήσει σοβαρά οικονομικά προβλήματα σε αρκετές –συνήθως πολύτεκνες– οικογένειες. Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, εδώ και ένα χρόνο προστέθηκε άλλο ένα δεινό: το διαβόητο τείχος. Για να συνεχιστεί η κατασκευή αυτού του τεραστουργήματος που γυρίζει την ανθρωπότητα πίσω στο Μεσαίωνα (για τους ιστορικούς του μέλλοντος θα είναι σίγουρα ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα του 21ου αιώνα), κατάσχετα από τις ισραηλινές αρχές με καταναγκαστικό και αυθαίρετο τρόπο περίπου 65% της καλλιεργήσιμης γης του Μπιλαΐν! Από το ισραηλινό τείχος υποφέρουν και ασφυκτιούν πολλά χωριά και πόλεις της Παλαιστίνης και πρέπει να τονιστεί ότι η διαδρομή του δεν ακολουθεί την πράσινη γραμμή αλλά εισχωρεί βαθιά στη Δυτική Όχθη δημιουργώντας γκέτο (τραγικά παραδείγματα η Βηθλεέμ και η Καλκίλια).

Στο Μπιλαΐν οι κάτοικοι δεν απογοητεύονται εύκολα και από τον Φεβρουάριο του 2005 έχουν καθιερώσει ειρηνικές πορείες διαμαρτυρίας, συνήθως κάθε Παρασκευή, που είναι ημέρα αργίας για τους μουσουλμάνους. Με υπομονή, επιμονή, φαντασία και αρμονική συνεργασία με ισραηλινούς και

Χάρτης της περιοχής της Ραμάλα με το ισραηλινό τείχος που αναπτύσσεται γύρω της.

διεθνείς ακτιβιστές, η Λαϊκή Επιτροπή Εναντίον του Τείχους και των Εποικισμών έχει κατορθώσει να κάνει το χωριό τους φημισμένο και να τραβήξει την προσοχή των ΜΜΕ στα προβλήματα του. Η βία του ισραηλινού στρατού και της αστυνομίας είναι δυστυχώς παρούσα σε κάθε ειρηνική διαμαρτυρία και οι συλλήψεις ακτιβιστών συχνές (για τους αλλοδαπούς η σύλληψη συνήθως σημαίνει απέλαση). Το Μπιλαΐν πληρώνει βαρύ τίμημα, καθώς 21 νέοι, μερικοί από τους οποίους ανήλικοι, έχουν συλληφθεί κατά τη διάρκεια νυχτερινών επιδρομών του στρατού στο χωριό, κυρίως από τον Οκτώβριο και μετά. Τον μικρότερο, έναν 14χρονο, τον συνέλαβαν κυριολεκτικά στο κρεβάτι του! Όλοι έχουν υποστεί κακομεταχείριση και βασανιστήρια στη φυλακή και για να αφεθούν ελεύθεροι τους επιβάλλονται από τα ισραηλινά δικαστήρια βαριά οικονομικά πρόστι-

μα (στη συγκέντρωση των χρημάτων βοηθούν γενναιόδωρα οι οργανώσεις των ακτιβιστών). Μέχρι αυτή τη στιγμή έχουν αφεθεί ελεύθεροι 8 πολίτες του χωριού και παραμένουν στη φυλακή άλλοι 13.

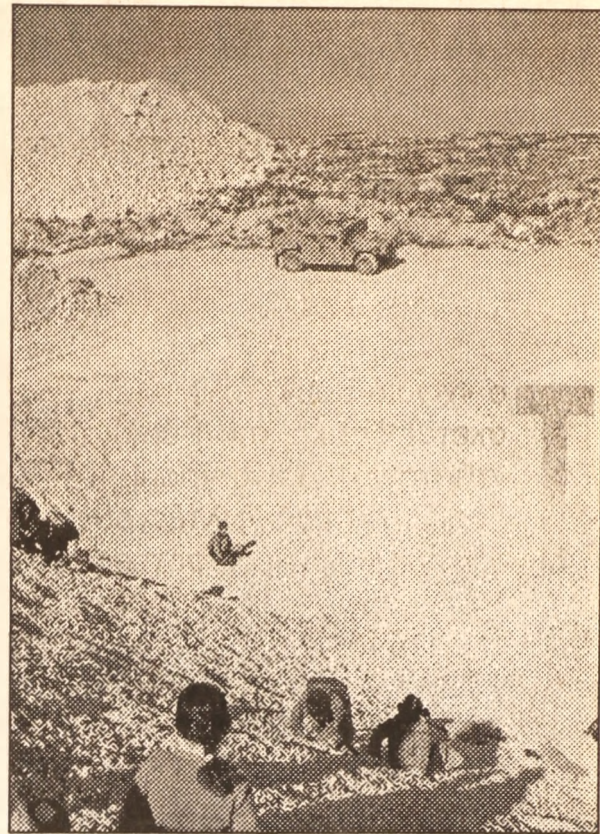
Ένα από τα πιο πρόσφατα επιτεύγματα του Μπιλαΐν είναι το κτίσιμο ενός μικρού σπιτιού, λίγα μέτρα από τον νέο εποικισμό Matityahu Mizrah, σε χωράφι του χωριού που αποκόβεται παράνομα για την κατασκευή του τείχους. Το συμβολικό αυτό δωμάτιο, που ονομάστηκε «Κέντρο Κοινού Αγώνα», κτίστηκε τη νύχτα της 26ης Δεκεμβρίου 2005 και παραμένει στη θέση του μέχρι σήμερα, αφού περιφρουρείται όλο το εικοσιτετράωρο από κατοίκους του χωριού και ακτιβιστές (είχα κι εγώ την ευκαιρία να συμμετέχω για δύο εβδομάδες). Στις 7 Φεβρουαρίου 2006 ανακοινώθηκε από τις ισραηλινές αρχές κατοχής η

κατάσχεση επιπλέον 6 στρεμμάτων από τη γη του Μπιλαϊν για την κατασκευή στρατιωτικού πύργου ελέγχου! Η αντίδραση των κατοίκων του χωριού ήταν άμεση και μέσα σε δύο μόνο ώρες έκτισαν δεύτερο σπιτάκι σε εκείνο το σημείο.

Η περίπτωση του «Κέντρου Κοινού Αγώνα» του Μπιλαϊν έχει απασχολή-

σει, εκτός από τα αραβικά και διεθνή ΜΜΕ, το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ. Την υπόθεση ανέλαβε ο ισραηλινός δικηγόρος Michael Sfard εκ μέρους της κοινότητας του Μπιλαϊν, που ζητάει την αλλαγή της πορείας του τείχους ώστε να μην εμποδίζεται η πρόσβαση των αγροτών στα χωράφια τους. Παρουσιάστηκε επίσης η περι-

Χωρίς όρια αναπτύσσεται ο παράνομος νέος εποικισμός παλαιστινιακών εδαφών.

πτωση των 750 νέων διαμερισμάτων που κατασκευάζονται στο Matityahu Mizrah, την ολοκαίνουργια συνοικία του εποικισμού Modi'in Illit (σημαίνει «η υπερ-ορθόδοξη πόλη του μέλλοντος»!). Αυτές οι νέες οικοδομές δεν έχουν ούτε καν ισραηλινή άδεια· εννοείται ότι είναι παράνομες σύμφωνα με όλους τους διεθνείς κανονισμούς. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε το πάγωμα των οικοδομικών εργασιών, αλλά η ισραηλινή αστυνομία κάνει, όπως συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις, τα στραβά μάτια.

Στις 20 και 21 Φεβρουαρίου, η Λαϊκή Επιτροπή του Μπιλαϊν διοργάνωσε διεθνές συνέδριο στο χωριό με θέμα τη μη βίαιη αντίσταση και το νόημα του τείχους και των εποικισμών. Συμμετείχαν Παλαιστίνιοι, Ισραηλινοί και διεθνείς ακτιβιστές οι οποίοι φιλοξενήθηκαν σε οικογένειες του χωριού. Το μήνυμα ήταν ξεκάθαρο: η κατασκευή του τείχους από την ισραηλινή κυβέρνηση δεν γίνεται για την πολυσυζητημένη «ασφάλεια», αλλά για την κλοπή όσο το δυνατόν περισσότερης παλαιστινιακής γης, την οικονομική εξαθλίωση του πληθυσμού και την επέκταση των εποικισμών.

ΜΑΡΙΑ

Διεθνής Κίνηση Αλληλεγγύης

Εκλογικά «σοκ» στη Μέση Ανατολή

του Carl Dundas

Η νίκη της Χαμάς στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές στην Παλαιστίνη είναι το τελευταίο σε μια σειρά γεγονότων-εκπλήξεων, τα οποία έχουν αλλάξει την πορεία των συζητήσεων για την επίλυση της ισραηλινο-παλαιστινιακής διένεξης. Στο άρθρο που ακολουθεί, το Αντί διερευνά τους παράγοντες που οδήγησαν στην εκλογική νίκη της Χαμάς καθώς και τις διεθνείς αντιδράσεις σ' αυτή την απρόσμενη εξέλιξη.

Η νίκη-έκπληξη της Χαμάς στις εκλογές της 25ης Ιανουαρίου στις περιοχές των Παλαιστινίων υπήρξε η τελευταία σε μια σειρά εξελίξεων –με πρώτη την αποχώρηση του Ισραήλ από τη Γάζα τον περασμένο Αύγουστο– οι οποίες άλλαξαν τους πολιτικούς υπολογισμούς πολλών.

Η πολιτική επίπτωση της αποχώρησης των Ισραηλινών από τη Γάζα ήταν ο διαμελισμός του κόμματος Λικούντ και η αποχώρηση από αυτό του Αριέλ Σαρόν, μαζί με μερικά ηγετικά στελέχη με τα οποία σχημάτισε το νέο κόμμα με την επωνυμία «Καντίμα».

Η απόφαση, μάλιστα, του Σιμόν Πέρες να ενταχθεί στο «Καντίμα», μετά την ήττα του στο Εργατικό Κόμμα, έδωσε την αίσθηση ότι η πολιτική στο Ισραήλ βρισκόταν εμπρός σε μια μεγάλη αλλαγή προσανατολισμού. Η αίσθηση αυτή εντάθηκε και από το γεγονός ότι το «Καντίμα» προηγούνταν στις σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης ενόψει των βουλευτικών εκλογών που αποφασίστηκε να διεξαχθούν στις 28 Μαρτίου.

Η ξαφνική αποχώρηση του Αριέλ Σαρόν από την πολιτική ζωή, εξαιτίας καρδιακής προσβολής στις αρχές Ιανουαρίου, προκάλεσε νέες αβεβαιότητες στην πολιτική σκηνή. Φαίνεται όμως ότι το «Καντίμα», υπό την ηγεσία του πρώην δημάρχου της Ιερουσαλήμ Εχούντ Ολμέρ, διατηρεί ακόμη το προβάδισμα στις σφυγμομετρήσεις, δεί-

χνοντας ότι προεξοφλεί ήδη τη νίκη στις επικείμενες εκλογές. Κανένας σοβαρός αναλυτής ωστόσο δεν θα στοιχημάτιζε γι' αυτό!

Ενώ λοιπόν συνέβαιναν αυτά, οι Παλαιστίνιοι ζούσαν την αρχή του δικού τους πολιτικού τσουνάμι. Μετά τον θάνατο του Γιάσερ Αραφάτ το Νοέμβριο του 2004, η κυβερνώσα οργάνωση Φατάχ άρχισε να αποδομείται. Κατηγορούμενη ήδη για έντονα φαινόμενα ρουσφετολογίας και διαφθοράς, αλλά και δεχόμενη σκληρή κριτική για τον χειρισμό των διαπραγματεύσεων με το Ισραήλ, έχανε τους στενούς δεσμούς της με την παλαιστινιακή κοινωνία στα κατεχόμενα.

Από την άλλη, οι ομάδες των νεαρών φρουρών της οργάνωσης προκαλούσαν κλιμακούμενη σύγκρουση με την ηγεσία της, η οποία έδειχνε να είναι από τις κυριότερες αιτίες που το εθνικό κίνημα είχε φτάσει σε τόσο χαμηλά επίπεδα αξιοπιστίας. Εξάλλου, η αυξανόμενη αναρχία στις παλαιστινιακές περιοχές οδηγούσε στη συνεχή διαρροή στελεχών της Φατάχ προς τους πολιτικούς της αντιπάλους, κυριότερος των οποίων ήταν η Χαμάς.

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΜΑΣ

Η Χαμάς ήταν από την αρχή αντίθετη με την ειρηνευτική συμφωνία του Όσλο, την οποία θεωρούσε ως μια υποχώρηση των Παλαιστινίων στις αξιώσεις του Ισραήλ. Γι' αυτό και είχε ξεκαθαρίσει ότι θα απελευθέρωνε κά-

θε σπιθαμή της παλαιστινιακής γης με ένοπλη δράση. Αποτέλεσμα της θέσης αυτής ήταν το 1996 να μποϊκοτάρει τις εκλογές για την ανάδειξη του Νομοθετικού Συμβουλίου, ενώ παράλληλα απείχε από κάθε επίσημη συζήτηση με την Παλαιστινιακή Αρχή. Οι επιθέσεις αυτοκτονίας εναντίον ισραηλινών στόχων που είχαν αρχίσει ήδη από το 1994, όξυναν τις αντιθέσεις της Χαμάς με την κυβερνώσα Φατάχ, με αποτέλεσμα να οδηγήσουν στην ανάληψη εκστρατείας εκ μέρους της Παλαιστινιακής Αρχής εναντίον της Χαμάς, συχνά σε συνεργασία με τις ισραηλινές αρχές.

Παρ' όλα αυτά, ο Γιάσερ Αραφάτ συνειδητοποίησε ότι η Χαμάς, μια οργάνωση παρακλάδι των Αδελφών Μουσουλμάνων, η οποία δημιουργήθηκε στη διάρκεια της πρώτης Ιντιφάντα, είχε αποκτήσει βαθιές ρίζες στις κατεχόμενες παλαιστινιακές περιοχές και ιδιαίτερα στη Γάζα, οπότε αποφάσισε να επιδιώξει μια συμφωνία μαζί της, με την οποία η μεν Χαμάς θα απείχε από

κάθε άμεση πρόκληση σε βάρος της διαδικασίας του Όσλο, ενώ η Παλαιστινιακή Αρχή θα απέφευγε τις επιθέσεις κατά των οργάνων της οργάνωσης. Και για μεγάλο διάστημα οι δυο πλευρές τήρησαν τους «κανόνες του παιχνιδιού».

Η απόφαση της Χαμάς να συμμετάσχει στις πρόσφατες εκλογές, οφείλεται σε αρκετούς παράγοντες. Ήδη η συμμετοχή της στην Ιντιφάντα και η σειρά επιθέσεων αυτοκτονίας, ως ένα σημαντικό τμήμα της ένοπλης δράσης της, είχε προκαλέσει τις σκληρές επιθέσεις εναντίον της εκ μέρους των Ισραηλινών, με αποτέλεσμα να δολοφονηθούν σημαντικοί ηγέτες της, περιλαμβανομένου και του ιδρυτή της σείχη Άχμαντ Γιασίν, ενώ πολλοί αξιωματούχοι της υποχρεώθηκαν να περάσουν στην παρανομία προκειμένου να αποφύγουν τον θάνατο. Το άγριο κυνηγητό εκ μέρους των Ισραηλινών ίσως μάλιστα να εξηγεί γιατί η οργάνωση αποφάσισε να συμμετάσχει στην κατάπαυση του πυρός τον περασμένο χρόνο, γεγονός που έθεσε τις βάσεις και για τη συμμετοχή της στις εκλογές του περασμένου μήνα.

Επίσης η Χαμάς εκμεταλλεύτηκε επικοινωνιακά την αποχώρηση των Ισραηλινών από τη Λωρίδα της Γάζας, ισχυριζόμενη –με αρκετή πειστικότητα– ότι στην ενέργεια των Ισραηλινών είχε παίξει αποφασιστικό ρόλο η δική της ένοπλη δράση. Αυτό μάλιστα της απέδωσε ένα σημαντικό πολιτικό κεφάλαιο, το οποίο ενδεχομένως να συνέβαλε στην απόφαση για συμμετοχή στις εκλογές.

Τέλος, ένας ακόμη πιθανός λόγος που συνέβαλε στην απόφαση της Χαμάς να συμμετάσχει στις εκλογές, ενδεχομένως να ήταν η κατάρρευση των συμφωνιών του Όσλο, πράγμα που σημαίνει ότι πλέον μπορούσε να μπει στην πολιτική διαδικασία χωρίς να χρειάζεται να αποδεχτεί τις συμφωνίες.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ο δρόμος της Χαμάς προς την εκλογική επιτυχία άρχισε τον Μάιο του 2005, όταν η οργάνωση, μαζί με άλλους παλαιστινιακούς φορείς, αποδέχτηκε την αποκαλούμενη Διακήρυξη

του Καΐρου, με την οποία η Χαμάς συμφώνησε να τηρήσει κλίμα ηρεμίας, να συμμετάσχει στις εκλογές για την παλαιστινιακή Βουλή, οι οποίες είχαν καθορισθεί για το 2005, και να αρχίσει συνομιλίες για την ένωσή της με την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO).

Στο μεταξύ η Χαμάς είχε αρχίσει ήδη να συμμετέχει στις τοπικές εκλογές, οι οποίες, μετά από μια αναβολή το 2004, διεξήχθησαν τελικά το 2005 και απέδωσαν μεγάλα κέρδη στην οργάνωση, που κατάφερε να εξασφαλίσει 7 από τα 26 δημοτικά συμβούλια της Δυτικής Όχθης και 7 από τα 9 της Λωρίδας της Γάζας, σε βάρος φυσικά της Φατάχ, η οποία έχασε ακόμα και την πόλη Νάμπλους.

Η εντυπωσιακή νίκη της Χαμάς στις δημοτικές εκλογές θορύβησε ωστόσο την Παλαιστινιακή Αρχή, η οποία αποφάσισε να αναβάλει τις βουλευτικές εκλογές που επρόκειτο να γίνουν τον ίδιο χρόνο, ώστε να δοθεί χρόνος στη Φατάχ να ξανακερδίσει το χαμένο έδαφος. Στο πλαίσιο αυτό μάλιστα, η Φατάχ, σε συνεργασία με κάποια μέλη της διεθνούς κοινότητας, ιδιαίτερα της Αιγύπτου, προσήλκυσαν τη διεθνή υποστήριξη, με στόχο να δημιουργηθεί μια καλή εικόνα για τη Φατάχ στους ψηφοφόρους, ενόψει των εκλογών που επαναπροσδιορίστηκαν για τις 25 Ιανουαρίου 2006, αν και ορισμένα ηγετικά στελέχη της Φατάχ πίεζαν τον

Πρόεδρο Μαχμούντ Αμπάς, μέχρι την τελευταία στιγμή, και για νέα αναβολή των εκλογών.

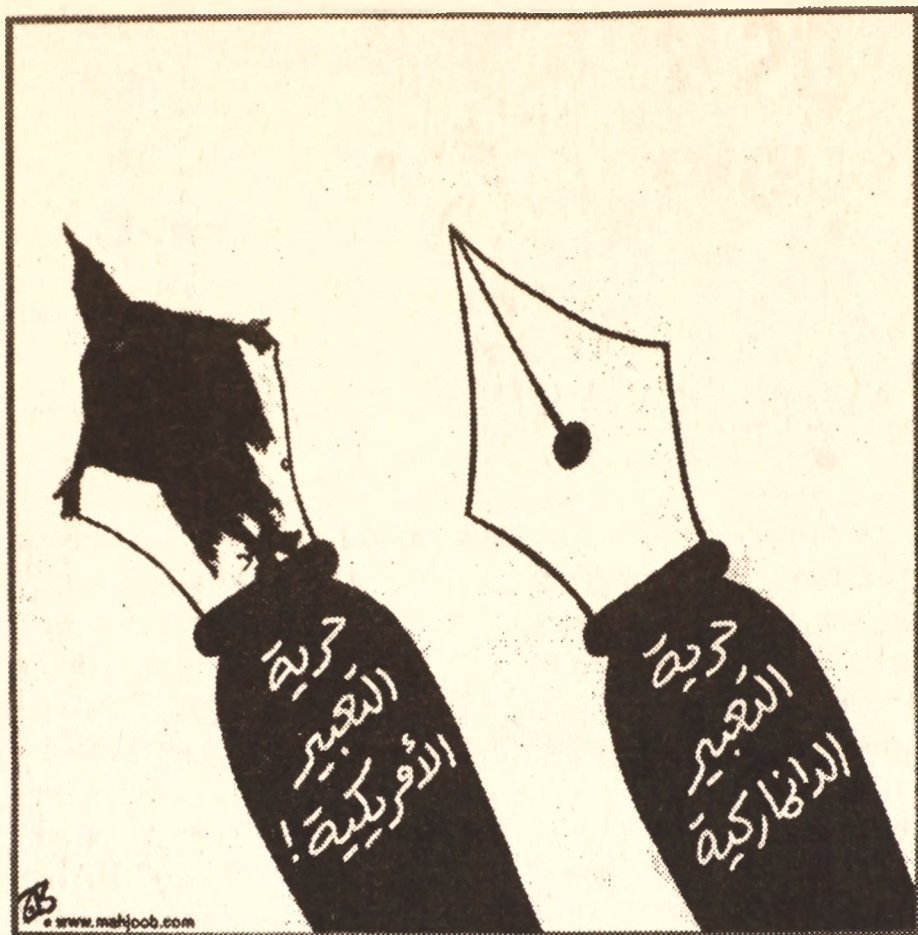
Το θέμα όμως ήταν ότι ο Αμπάς είχε συνειδητοποιήσει ότι χρειαζόταν τη συνεργασία της Χαμάς, προκειμένου να αντιμετωπίσει τη χαώδη κοινωνική κατάσταση στην Παλαιστίνη. Για τον λόγο αυτό αντιστάθηκε τόσο στις πιέσεις για νέα αναβολή των εκλογών όσο και στην αξίωση του Ισραήλ να εξαιρεθεί η Χαμάς από τις εκλογές. Έτσι οι εκλογές έγιναν κανονικά και, σύμφωνα με το τελικό αποτέλεσμα, η Χαμάς κέρδισε τις 74 από τις 132 έδρες του κοινοβουλίου, έναντι 45 που κέρδισε η Φατάχ.

ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Το αποτέλεσμα των εκλογών ήταν ένα πραγματικό σοκ για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, περιλαμβανομένης και της ίδιας της Χαμάς, η θετική εικόνα της οποίας μέτρησε περισσότερο για τους ψηφοφόρους από όσο η εικόνα της Φατάχ, που έδειχνε ανίκανη στο πολιτικό πεδίο και πνιγμένη από την εκτεταμένη διαφθορά. Παρ' όλα αυτά, η έκταση της νίκης που πέτυχε η Χαμάς μειώνεται κάπως αν σκεφθεί κανείς ότι τελικά συγκέντρωσε το 44% των ψήφων, έναντι 41% της Φατάχ.

Το ερώτημα ωστόσο είναι τι θα γίνει από δω και πέρα, καθώς η Χαμάς, η οποία δεν ανέμενε αυτό το εκλογικό αποτέλεσμα, αντιμετωπίζει μια σειρά

Αριστερά:
αμερικανική
ελευθερία
έκφρασης· δεξιά:
δανέζικη
ελευθερία
έκφρασης. Σκίτσο
από την αραβική
εφημερίδα
αλ-Κουντς που
εκδίδεται στο
Λονδίνο.

από σοβαρά διλήμματα. Για παράδειγμα, η Παλαιστινιακή Αρχή ιδρύθηκε το 1994 ως ένα διοικητικό όργανο για τη μεταβατική περίοδο της Συμφωνίας του Όσλο, που κανονικά επρόκειτο να διαρκέσει μέχρι το 1999, οπότε θα έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί οι διαπραγματεύσεις για το τελικό στάτους του παλαιστινιακού κράτους.

Επίσης, η Παλαιστινιακή Αρχή στηρίζεται οικονομικά στη βοήθεια των ξένων δωρητών, οι οποίοι προσφέρουν γύρω στο ένα δισ. δολάρια το χρόνο. Όλα αυτά όμως είναι σήμερα στον αέρα, καθώς οι ευρωπαϊκές χώρες αρνούνται να προσφέρουν οποιαδήποτε οικονομική βοήθεια σε μια κυβέρνηση της Χαμάς η οποία δεν καταδικάζει τη βία, δεν αναγνωρίζει επίσημα το Ισραήλ και δεν δέχεται τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί μέχρι τώρα.

Την ίδια στάση τηρούν εξάλλου και οι ΗΠΑ, οι οποίες αρνούνται την απευθείας παροχή βοήθειας σε κυβέρνηση της Χαμάς, αν και ανεπίσημα ενθαρρύνουν διάφορες αραβικές κυβερνήσεις να συνεχίσουν να παρέχουν βοήθεια στην Παλαιστινιακή Αρχή.

Επίσης, η ισραηλινή κυβέρνηση αρνείται να έχει δοσοληψίες με μια κυβέρνηση της Χαμάς, και στο πλαίσιο αυτό διέκοψε την καταβολή των ει-

σπράξεων από δασμούς και φόρους που κανονικά πρέπει να αποδίδονται στο υπουργείο Οικονομικών των Παλαιστινίων. Από την άλλη πλευρά ωστόσο, οι ισραηλινές αρχές σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης συναλλάσσονται ήδη με τη Χαμάς στις κατεχόμενες περιοχές. Και έπειτα, η τελική στάση των Ισραηλινών θα κριθεί μετά τις βουλευτικές εκλογές που πρόκειται να διεξαχθούν στη χώρα σε ένα μήνα περίπου.

ΤΟ ΝΕΟ ΣΚΗΝΙΚΟ

Η Χαμάς αντιμετωπίζει επίσης ορισμένα ζητήματα σε σχέση με το συνταγματικό καθεστώς, το οποίο δίνει αυξημένες εξουσίες στον Πρόεδρο Μαχμούντ Αμπάς, όπως π.χ. να προτείνει και να απορρίπτει νόμους, να διορίζει και να παύει τον πρωθυπουργό, να ελέγχει τις δυνάμεις ασφαλείας, να εκδίδει προεδρικές αποφάσεις με ισχύ νόμου και να κηρύσσει κατάσταση έκτακτης ανάγκης, οπότε οι εξουσίες του γίνονται περισσότερες.

Πέρα από αυτό, οι εκλογές έγιναν για το Νομοθετικό Συμβούλιο που ιδρύθηκε στο πλαίσιο των συμφωνιών του Όσλο και όχι για το Εθνικό Συμβούλιο. Άλλωστε το αντιπροσωπευτικό σώμα του PLO θεωρείται ως μια

εξόριστη βουλή από την πλειονότητα των Παλαιστινίων και ιδιαίτερα τους πρόσφυγες, που αποτελούν και το μεγαλύτερο κομμάτι του παλαιστινιακού λαού. Πραγμα που σημαίνει ότι το πόσο μια κυβέρνηση της Χαμάς θα αντιπροσωπεύει το σύνολο του παλαιστινιακού λαού, τελεί υπό σοβαρή αμφισβήτηση. Πέρα από αυτό, ο Μαχμούντ Αμπάς, ως πρόεδρος και του PLO –το οποίο έκανε τις διαπραγματεύσεις στο Όσλο– διατηρεί το δικαίωμα να λαμβάνει εκείνος όλες τις αποφάσεις στο όνομα του παλαιστινιακού λαού, που σημαίνει ότι βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση, η οποία του επιτρέπει να ασκήσει πιέσεις στην κυβέρνηση της Χαμάς, όταν θα έλθει η ώρα για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με το Ισραήλ. Για να τονίσει την πλεονεκτική θέση του, άλλωστε, ο Αμπάς έχει ήδη ξεκαθαρίσει τη στάση του έναντι της Χαμάς: ότι δηλαδή η οργάνωση θα πρέπει να σεβαστεί τις προηγούμενες συμφωνίες που έχουν συναφθεί και να σχηματίσει μια κυβέρνηση που θα είναι αποδεκτή από τη Δύση.

Στο πλαίσιο αυτό, ο αυτοεξόριστος ηγέτης της Χαλίντ Μεσάλ δήλωσε ότι η Χαμάς δεν πρόκειται να αναγνωρίσει ποτέ το δικαίωμα του Ισραήλ να υπάρχει, είναι όμως έτοιμη να διαπραγματευθεί όρους για μια εκεχειρία, προκειμένου το Ισραήλ να αποχωρήσει από όλες τις κατεχόμενες περιοχές.

Το πώς θα κινηθεί η Χαμάς μέσα στις παραμέτρους των θεσμών που επιβλήθηκαν από τις συμφωνίες του Όσλο, πώς θα αντιμετωπίσει τα συνταγματικά θέματα που ενδεχομένως θα δημιουργηθούν και πώς θα χειριστεί τον διεθνή σκεπτικισμό, παραμένει αίνιγμα. Ένα άλλο πρόβλημα είναι η στάση που θα τηρήσει η Φατάχ. Μέχρι τώρα, η ηγεσία της οργάνωσης έχει αρνηθεί τη συμμετοχή της σε μια κυβέρνηση συνασπισμού, ενώ οι δυνάμεις ασφαλείας, που ελέγχονται πλήρως από αυτήν, έχουν ξεκαθαρίσει ότι δεν πρόκειται να έχουν καμία δοσοληψία με την διοίκηση υπό την Χαμάς. Που σημαίνει ότι οι κίνδυνοι για μια ενδεχόμενη σύγκρουση είναι πέρα για πέρα πραγματικοί.

Μουσουλμάνοι της Θράκης: Αναζητείται νέο μοντέλο

της Μαρίνας Βήχου

Τον κώδωνα του κινδύνου για την κατάσταση στους κόλπους της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη έκρουσαν όλοι οι ομιλητές στην εκδήλωση «Καθυστερημένη μεταπολίτευση ή η μεταπολίτευση που δεν έγινε», που διοργάνωσε στην ΕΣΗΕΑ πριν μια βδομάδα το Ινστιτούτο «Ν. Πουλαντζάς» και η *Αυγή*. Ομιλητές στην εκδήλωση, στην οποία απηύθυνε χαιρετισμό και ο πρόεδρος του ΣΥΝ Αλέκος Αλαβάνος, ήταν ο πρώην βουλευτής του ΣΥΝ στο νομό Ροδόπης Μουσταφά Μουσταφά, ο Σταμάτης Σακελλίων, θεολόγος και δημοσιογράφος που ζει στην Κομοτηνή, ο γιατρός Ιμπράμ Ουσούνογλου και ο Δημήτρης Χριστόπουλος, καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο Άλκης Ρήγος, καθηγητής στο Πάντειο.

Χαρακτηριστική ήταν η αναφορά του Στ. Σακελλίωνα στα πολλά πρόσωπα της μειονότητας, αφού όπως τόνισε διαφορετικά νιώθει αυτός που ζει στην Κομοτηνή και διαφορετικά αυτός που ζει σ' ένα ορεινό χωριό της Ροδόπης όπως ο Κέχρος. Μάλιστα επισήμανε ότι για τον νέο που ζει μακριά από την πόλη και βιώνει την ανεργία και τον κοινωνικό αποκλεισμό, το πιθανότερο είναι «να αναζητήσει τη μοίρα του στο πρόσωπο ενός Θεού και όχι στην Αριστερά».

Μίλησε επίσης για την «ομηρεία» στην οποία βρίσκονται σήμερα τα παιδιά της μειονότητας, ανάμεσα σε Αθήνα και Άγκυρα, μαθαίνοντας τα ελληνικά σαν ξένη γλώσσα, γεγονός που τα εμποδίζει να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους στη δευτεροβάθμια, πόσο μάλλον στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η έλλειψη μιας καλύτερης προοπτικής μέσω της εκπαίδευσης, όπως και η παντελής αδιαφορία της ελληνικής πολιτείας να ενημερώσει τις 9.000 μουσουλμανικές οικογένειες της Ροδόπης που ζουν αποκλειστικά από τα καπνά, για το τι θα γίνει με τον τερματισμό των επιδοτήσε-

ων, δημιουργούν ένα εκρηκτικό κοκτέιλ.

Στα «πέτρινα χρόνια» της μειονότητας μέχρι το 1992, οπότε στα χαρτιά τουλάχιστον αναγνωρίστηκε η ισονομία-ισοπολιτεία, αναφέρθηκε ο Μουσταφά Μουσταφά, για να εξηγήσει ότι «μέχρι τότε η μεταπολίτευση είχε σταματήσει στο Νέστο. Από κει και πέρα ίσχυε ένα ιδιότυπο καθεστώς, που οριζόταν από το ΥΠΕΞ, την Υπηρεσία Πολιτικών Υποθέσεων Θράκης και τα κατά νομό γραφεία της». Πρόσθεσε ακόμη ότι για τους ανιθαγενείς η μεταπολίτευση δεν έχει έρθει ακόμα, χαρακτηρίζοντας «Στελθ» κατά της μειονότητας το αρ. 19 του κώδικα ελληνικής ιθαγένειας, βάσει του οποίου σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία απώλεσαν την ελληνική ιθαγένεια 40.000 άτομα. Το άρθρο 19 καταργήθηκε μεν το 1990, απ' όσους όμως είχε αφαιρεθεί η ιθαγένεια παρέμειναν ανιθαγενείς.

Χαρακτηριστικά επίσης ανέφερε ότι για τις τουρκικές οργανώσεις που δεν αναγνωρίζει το ελληνικό κράτος, «η μεταπολίτευση θα έρθει στο Στρασβούργο».

Ο γιατρός Ουσούνογλου υπογράμμισε την ανάγκη για περισσότερες θετικές διακρίσεις για τους μειονοτικούς, όπως η ποσόστωση 0,5%, που ισχύει για την εισαγωγή στα ελληνικά πανεπιστήμια, προκειμένου να γεφυρωθεί το χάσμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Ο ίδιος έκρινε εξάλλου τα μέτρα που εφαρμόστηκαν απ' το 1992 ως σήμερα «ανεπαρκή, άτολμα και διστακτικά» και περιέγραψε τη μειονότητα σε κατάσταση «βαθιάς δυσπιστίας έναντι της ελληνικής πολιτείας».

Διεξοδική ανάλυση της κατάστασης και των αιτιών που διαμόρφωσαν την ελληνική πολιτική έναντι της μειονότητας έκανε ο Δημήτρης Χριστόπουλος. Μίλησε για την εδραιωμένη στο ελληνικό κράτος αντίληψη -βάσει της οποίας πορεύτηκε- ότι η μειονότητα δεν είναι αφομοιώσιμη, γεγονός που οδήγησε τις εκάστοτε ελληνικές κυβερνήσεις να μην εφαρμόσουν πολιτική αφομοίωσης, όπως έκαναν και

με τους Εβραίους.

Αναφερόμενος στο πογκρόμ του 1990, στο οποίο καταστράφηκαν 350 καταστήματα μουσουλμάνων στην Κομοτηνή, προσπάθησε να εξηγήσει πως το χριστιανικό στοιχείο έφθασε εκεί με αισθήματα του τύπου «η Αθήνα δεν μας καταλαβαίνει και πρέπει να πάρουμε την κατάσταση στα χέρια μας», και με τους τοπικούς μηχανισμούς λήψης αποφάσεων σε αντιπαλότητα με τις κεντρικές πολιτικές επιλογές, μέσω και της επίκλησης της τουρκικής απειλής.

Ο ίδιος σημείωσε ότι «η κοινωνική μεταπολίτευση έχει πολύ δρόμο μπροστά της», καθώς σήμερα επικρατούν αισθήματα καχυποψίας και απόρριψης. Εξάλλου επέκρινε και την πολιτική ελίτ της μειονότητας ότι με την πρόσδεσή της στο άρμα του τουρκικού εθνικισμού περιχαράκωθηκε. Επέκρινε όμως και την ελληνική πολιτική ως «μυωπική», υποστηρίζοντας ότι πρέπει «να αναζητηθεί ένα νέο μοντέλο προστασίας της μειονότητας στη Θράκη, που δεν θα είναι ούτε το Μιλλέτ, ούτε η αφομοίωση».

Τρίμηνη Επιθεώρηση
Εκπαιδευτικών
Θεμάτων

**Σύγχρονη
Εκπαίδευση**

Το έγκυρο επιστημονικό
περιοδικό

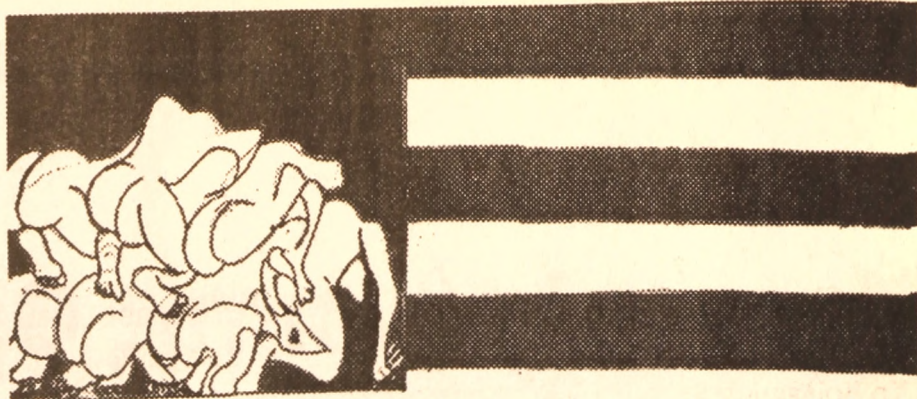
**26 χρόνια "Σύγχρονη Εκπαίδευση":
μαχητική, συνεπής και
συνεχής παρουσία
στον εκπαιδευτικό χώρο
για ενημέρωση στις εξελίξεις των
Επιστημών της Αγωγής**

Σύγχρονη Εκπαίδευση
Τ.Θ. 250 85 - 100 26 Αθήνα
e-mail: sygekr@hol.gr

Τηλ. 210-88.23.762

κοσμο δρομιο

Σκίτσο από την
αραβική
εφημερίδα
αλ-Κουντς που
εκδίδεται στο
Λονδίνο.

ΗΠΑ ΔΕΝ ΚΡΑΤΙΕΤΑΙ Ο ΤΖΟΡΤΖ ΜΠΟΥΣ

Η κατάσταση στο Ιράκ, αλλά και στο Αφγανιστάν, πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο, ενώ τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Αμερικανοί στις χώρες της Κεντρικής Ασίας συνεχώς διογκώνονται. Παρ' όλα αυτά, η κλίκα των γερακιών που περιβάλλει τον αμερικανό πρόεδρο Τζορτζ Μπους επιμένει στα σχέδια εξάπλωσης της αμερικανικής κυριαρχίας, με κάθε μέσο, σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Αυτό είναι το κεντρικό νόημα της διακήρυξης του νέου στρατιωτικού δόγματος που εξήγγειλε πριν από μια εβδομάδα ο πρόεδρος Μπους και το οποίο συνίσταται σε έναν διαρκή πόλεμο που θα διεξάγεται σε όλα τα επίπεδα, όπου οι ΗΠΑ θεωρούν αναγκαίο, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα ζωτικά τους συμφέροντα.

Ήδη πριν από την τρομακτική αυτή εξαγγελία ο ίδιος ο

Μπους είχε ζητήσει από το Κογκρέσο μια δραματική αύξηση των στρατιωτικών δαπανών, η οποία μεταφράζεται σε ιλιγγιώδη ποσά, μειώνοντας μάλιστα αντίστοιχα τις κοινωνικές δαπάνες, ιδιαίτερα στους τομείς της υγείας και της παιδείας. Ταυτόχρονα σχεδιάζει την αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού των ενόπλων δυνάμεων της χώρας του, τις οποίες υπολογίζει να διασπείρει σε όλον τον πλανήτη, σε περιοχές που θεωρούνται εστίες αντίστασης στην αμερικανική κυριαρχία.

Στο πλαίσιο μάλιστα του πολέμου που έχει κατά νου η κλίκα των γερακιών που κυβερνά τις ΗΠΑ, ο Μπους επιμένει στη διατήρηση των μέτρων που προβλέπονται από τους διάφορους αντιτρομοκρατικούς νόμους που έχει επιβάλει όχι μόνο στις ΗΠΑ αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο, και στους οποίους κατά κύριο λόγο παραβιάζονται τα στοιχειώδη ανθρωπίνια δικαιώματα.

BENEZΟΥΕΛΑ ΤΣΑΒΕΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΚΟΝΤΟΛΙΖΑΣ

Εκείνο που δεν μπορούν, όπως φαίνεται, να χωνέψουν οι Αμερικανοί είναι τα φαινόμενα ανυπακοής που αντιμετωπίζουν τον τελευταίο καιρό στη γειτονιά τους: στη Λατινική Αμερική, οι χώρες της οποίας, η μία μετά την άλλη, εκλέγουν αριστερούς Προέδρους, που επιμένουν να αντιστέκονται στην εδώ και πάνω από έναν αιώνα αποικιοκρατική πολιτική της Ουάσιγκτον.

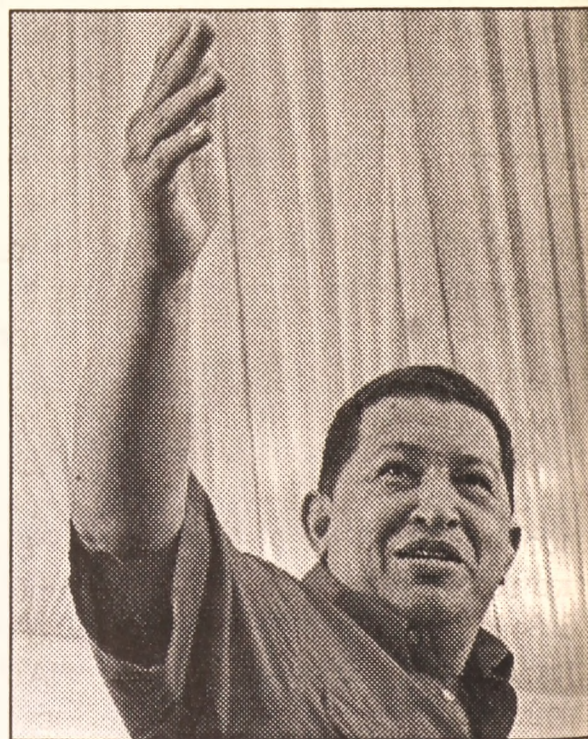
Μπροστά στην αρνητική εικόνα για το γόητρο των ΗΠΑ, αλλά και στους κινδύνους που περικλείει η επιδημία των αριστερών πολιτικών ηγεσιών της Λατινικής Αμερικής για τα αμερικανικά συμφέροντα, η κυβέρνηση του Τζορτζ Μπους προσπαθεί να βρει -ή να κατασκευάσει- τον αδύναμο κρίκο στον οποίο θα στηρίξει την αντίδρασή της.

Στο πλαίσιο αυτό, η υπουργός Εξωτερικών Κοντολίζα Ράις θεώρησε ότι

ένας τέτοιος κρίκος μπορεί να είναι ο Πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες, ο οποίος δεν παύει να εμφανίζεται δημόσια με προκλητικές δηλώσεις σε βάρος των ΗΠΑ.

Έτσι, πριν από μερικές ημέρες, η Κοντολίζα, μιλώντας στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων, καταφέρθηκε εναντίον του Τσάβες, τον οποίο εμφάνισε ως «ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα στην περιοχή», ενώ αναφερόμενη στις σχέσεις του με τον κουβανό ηγέτη Φιντέλ Κάστρο είπε ότι είναι «ιδιαίτερα επικίνδυνες για τη δημοκρατία».

Ο Τσάβες όμως δεν άργησε να απαντήσει. Στην εβδομαδιαία τηλεοπτική εμφάνισή του, όπου απαντά σε ερωτήματα πολιτών, έστειλε ένα μήνυμα στην αμερικανίδα υπουργό, λέγοντας: «Δαγκώνω αυτούς που με πειράζουν,

μην τα βάζεις μαζί μου Κοντολίζα». Και για να κάνει πιο πειστική την προειδοποίησή του, ολοκλήρωσε στέλνοντάς της ένα αρκετά φαρμακερό... φιλί.

ΙΡΑΝ ΣΤΗΝ ΚΟΨΗ ΤΟΥ ΞΥΡΑΦΙΟΥ

Το θρίλερ με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν συνεχίζεται, καθώς οι διήμερες συνομιλίες που έγιναν στη Μόσχα μεταξύ ιρανών και ρώσων αξιωματούχων, παρά τις αισιόδοξες δηλώσεις που έγιναν, ουσιαστικά δεν απέδωσαν τίποτα. Αυτός είναι και ο λόγος που ο δεύτερος γύρος των συνομιλιών μεταφέρθηκε από χτες στην Τεχεράνη, καθώς όλοι βιάζονται να βρεθεί μια λύση πριν από τις 6 Μαρτίου, οπότε θα πραγματοποιηθεί η κρίσιμη σύνοδος της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας.

Κατά τη σύνοδο αυτή το ενδιαφέρον εστιάζεται στην εισήγηση που θα κάνει ο γενικός διευθυντής της Υπηρεσίας Μοχάμεντ ελ-Μπαραντέι και η οποία είναι ενδέχεται να σημάνει την παραπομπή του Ιράν στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, οπότε το πιθανότερο

είναι να περάσει η άποψη των Αμερικανοβρετανών και των συμμάχων τους για την επιβολή κυρώσεων σε βάρος της Τεχεράνης, με την προοπτική κάποιας στρατιωτικής δράσης στο όχι πολύ μακρινό μέλλον.

Όπως είναι γνωστό, ο ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν, οποίος στην ουσία υποστηρίζει το Ιράν, πρότεινε την επίτευξη μιας συμφωνίας με την Τεχεράνη, προκειμένου το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα να εφαρμοσθεί στο ρωσικό έδαφος, ώστε να υπάρχει ο αναγκαίος έλεγχος και έτσι να αποφευχθούν τυχόν εμπλοκές.

Η Τεχεράνη όμως, χωρίς να απορρίπτει την πρόταση αυτή, αρνείται να τη δεχτεί ανεπιφύλακτα, δεδομένων των δεσμεύσεων που αναπόφευκτα θα περικλείει μια τέτοια αποδοχή, χωρίς να συζητείται το θέμα του εθνικού γοήτρου της χώρας.

ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ ΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΑΡΧΙΣΑΝ -ΓΙΑΤΙ;

Δεν ανέμενε φυσικά κανείς να υπάρξει κάποια άμεση προσέγγιση στον διάλογο που άρχισε στη Βιέννη από τα ενδιαφερόμενα μέρη για το τελικό καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου. Η πρώτη συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Δευτέρα και Τρίτη, έληξε με μόνη διαπίστωση τις διαφορές που χωρίζουν Αλβανούς και Σέρβους, αλλά και την απόφαση που, όπως φαίνεται, έχει πάρει ήδη η διεθνής κοινότητα, να προχωρήσει δηλαδή στη λύση της πλήρους ανεξαρτησίας.

Τη θέση αυτή της διεθνούς κοινότητας μάλιστα έσπευσε να καταστήσει γνωστή από την αρχή ο διαμεσολαβητής στην υπόθεση αυτή, πρώην πρόεδρος της Φινλανδίας Μάρτι Αχτισάαρι, ο οποίος δήλωσε ότι τελικά το Κοσσυφοπέδιο θα καταστεί ανεξάρτητο κράτος.

Πριν από τον Αχτισάαρι εξάλλου, παρόμοιες δηλώσεις είχε κάνει και ένας βρετανός αξιωματούχος, ο Τζον Σόουερς, πολιτικός διευθυντής του βρετανικού υπουργείου Εξωτερικών, ο οποίος σε ομιλία του ενώπιον Σέρβων του Κοσσυφοπεδίου στις αρχές Φεβρουαρίου είχε πει ότι η ομάδα επαφής έχει αποφασίσει πως το Κοσσυφοπέδιο θα ανεξαρτητοποιηθεί και ότι οι Σέρβοι θα πρέπει να το συνηθίσουν αυτό.

Βεβαίως οι Βρετανοί και οι Αμερικανοί, που είχαν πρωτοστατήσει, παρασύροντας και το ΝΑΤΟ, στους βομβαρδισμούς της Σερβίας το 1999, ενδιαφέρονται πριν απ' όλα να δικαιώσουν το εγχείρημα εκείνο, που έχει καταδικαστεί στη συνείδηση της διεθνούς κοινής γνώμης. Και φυσικά, Ουάσιγκτον και Λονδίνο έχουν στο πλευρό τους ολόκληρη τη «διεθνή κοινότητα» που απαρτίζουν οι φίλοι και σύμμαχοί τους.

Κατά τα άλλα, ο ίδιος ο Αχτισάαρι αλλά και στενοί συνεργάτες του τονίζουν προς κάθε πλευρά ότι οι συνομιλίες της Βιέννης, που υπολογίζεται ότι θα διαρκέσουν αρκετούς μήνες, θα διεξαχθούν «χωρίς προκαταλήψεις». Αν και στο γραφείο του φινλανδού διαμεσολαβητή όλοι εξέφραζαν την πλήρη ικανοποίησή τους αμέσως μετά τις δηλώσεις του Σόουερς.

Η πρώτη συνάντηση πάντως, η οποία θα επαναληφθεί στις 17 Μαρτίου, ήταν καθαρά διερευνητική και σ' αυτήν κυριάρχησαν θέματα που αφορούν στη μεταρρύθμιση της τοπικής κυβέρνησης και στην αποκέντρωση, με την οποία θεωρείται ότι θα διασφαλισθεί μεγαλύτερη αυτονομία της τοπικής αυτοδιοίκησης και άρα μεγαλύτερη αυτονομία στις κοινότητες των μειονοτήτων.

Παρεξηγήσεις

της Ελένης Βερυκίου

Όταν ο Σιράκ άνοιξε τις φτερούγες του και είπε στους εμπρηστές των προαστίων τους εκείνη την απλόχερη γενικότητα, «είσαστε όλοι εσείς παιδιά της Ρεπουμπλικ», φυσικά δεν είχε σκοπό να τους αγκαλιάσει, αλλά σαν τον άγγελο του Αρκά να στεγνώσει τα μόλις φρεσκοβαμμένα νύχια του.

Οι λέξεις των πολιτικών είναι τόσο μiasματικά κακές, δαρμένες από την ξύλινη όπως λέγεται γλώσσα τους, ταιπωρημένες από τη γενική κατακραυγή και φυσικά άνευ ουσίας, που κανείς δεν τις ακούει. Μερικές φορές όμως, μία στο εκατομμύριο, κλασικά και εικονογραφημένα λογοπαίγνια της Ιστορίας πιάνουν τόπο, όπως έπιασε τόπο, λένε οι ειδικοί, και αυτό με την Ρεπουμπλικ και τα παιδιά της.

Είσαι λοιπόν φτωχός Γάλλος, αλλά από το Πορτογάλλος, ή φτωχός Γάλλος από το Αφρικάνος και κυρίως φτωχός ή μισαλλόδοξος Άραφ από την Αραβία που διατελείς πολλά χρόνια εν Γαλλία, καις τα υπάρχοντά σου εφόσον αυτά είναι κάτω από το υπάρχω και είσαι συγχρόνως και παιδί της Ρεπουμπλικ. Δηλαδή δυο βήματα, μία αναπνοή παρακάτω και στη γωνία σε υποδέχεται με τις γνωστές παράτες της η μπάντα του Έθνους με τα άλλα γνωστά παιδιά της, τα enfants de la patrie.

Την μισεί την Μασσαλιώτιδα η Φατιμά; Σαράντα και πλέον χρόνια πλένει σιωπηλά τα πα-

τώματα της γαλλικής μικροαστικής πολυτέλειας. Πάντα, ακόμη και το καταχείμωνο με ανοικτά, ευήλια τσόκαρα και τη φτέρνα στον αέρα. Ξέφτερνη αλλά καθόλου αχίλλειος, γιατί άλλο ο Αχιλλέας άλλο τα επίθετά του. Τίποτα το τρωτό δεν υπάρχει στο ογκώδες και αποφασισμένο σώμα της τυλιγμένο από αλεπάλληλες στρώσεις μεταχειρισμένων δυτικών υφασμάτων, φορεμένων με την απόλυτη νοοτροπία της ερήμου, σώμα κυρτωμένο αλλά ευλύγιστο, έτοιμο κάθε στιγμή να κάνει τούμπες. Από το Μαρόκο η ηλικιωμένη αυτή πλύστρα της Ρεπουμπλικ, αναλώνει τη γατίσια μισαλλοδοξία της γαλλικής γλώσσας και βάζει στα διεστραμμένα φωνήεντά της όση ανυπακοή μπορεί από την ελευθεριών ωκεανών. Λέει μαντάμ, μαντάμ, μαντάμ και νομίζει ότι ηχεί στο απέραντο μπουντουάρ που είναι αυτοδίκαια η Γαλλία, ο ήχος του ταμ ταμ. Η αυτονομία του όντος, όπως θα έλεγαν και οι μορφωμένοι, είναι αναπόφευκτη για την Φατιμά και μοιραία για τη γλώσσα που εξέθρεψε με την ίδια ζέση την επανάσταση και την κοκότα.

Η Μαντάμ της Ρεπουμπλικ και της Φατιμά, 98 χρονών, βάφει κάθε πρωί τα σχεδόν τυφλά μάτια της και τυλίγει τη μωβ αλεπού γύρω από το λαιμό της.

Όλα σ' αυτήν παραπέμπουν στο φτερό. Αρχίζει τις διηγήσεις της -γιατί οι υπέργηροι όλο διηγούνται, δεν μιλούν ποτέ διαφορετικά- με την προσφώνηση «μα κοκότ», κάνοντας να τρίζουν τα κόκκαλα της βιριλιτέ και του γιουχαΐσματος πασών των ελληνοπαίδων στο γυμνασιακό μάθημα των γαλλικών, χώρος εκλεκτός που καλλιεργείται το εξίσου εκλεκτό, εμφιατικό αντρίλκι μας. «Μα κοκότ, πράγματι δεν έβγαλα ούτε ένα δάκρυ, δεν ήθελα να δώσω αυτή την ευχαρίστηση, όταν ο Ες Ες μου έσπασε όλα τα πάνω δόντια μου με μια γροθιά παρουσία του Μένγκελε και με διαταγή του μου ξερίζωσε ό,τι είχε απομείνει, γιατί έχω πολύ γερά δόντια, αφού βλέπεις τα κάτω δόντια μου, που είναι δικά μου, είναι όλα γερά και δεν έχουν ούτε ένα σφράγισμα για την ηλικία μου». Το φτερό, η μωβ αλεπού, η κοκότα, η ανεπανάληπτη κοκότα κάνει κακό με την αλήθεια της στους κοκό που γιουχαΐζουν ακόμα στις πατριωτικές τάξεις με την ασφάλεια και τη στοργή του τάπερ. Το φτερό, η μωβ αλεπού, η ανεπανάληπτη κοκότα επαναφέρει τους βρεγμένους γάτους, όπως είναι συνήθως οι άντρες όταν τελειώνει το σφύριγμα και το χαχανητό, στην «τάξη». Και εκείνοι δεν

έχουν παρά να τραγουδήσουν ντροπαλά ένα σερσέ λα φάμ. Σίγουρα οι λέξεις δεν κάνουν τον παπά.

Αλλά καλώς υπάρχουν και οι ελληνικές τάξεις και οι γλωσσικές προκαταλήψεις, οι αιώνιες παρεξηγήσεις στον πύργο της Βαβέλ, ο αυθόρμητος χουλιγκανισμός της γλώσσας, που συμπληρώνουν τη γνησιότητά της, τη θύρα 21, την ασυδοσία της. Σ' αυτή την τελευταία ασύδοτη ρητορεία της έχουν ανθίσει ιδιώματα εφήβων και κλεφτών, δολοφόνων και διαφημιστών. Εκεί ανθίζει και ευημερεί ο Ευάγγελος Βενιζέλος, η εθνική μας γλωσσοκοπάνα, αυτό το γλωσσικό βροντάει ο Όλυμπος αστράφτει η Γκιώνα, η αλλόκοτη, που μας έτυχε ένα υγρό βράδυ του Σεπτέμβρη που νομίζαμε ότι όλα είχαν ευτυχώς τελειώσει, όταν οι ρήτορες και οι εθνάρχες κούμπωσαν το σακάκι, έβαλαν τα φύλλα και τα φτερά της δημαγωγίας στο μικρό βαλιζάκι και είπαν από τον προεκλογικό εξώστη «so long». Αλλά οι λεγόμενες δημοκρατίες, όπως και οι λεγόμενες ρεπουμπλικ, πάντα λίγο πολύ βροντούσαν, από τον Περικλή μέχρι σήμερα. Και αν τα μοναρχικά πολιτεύματα απέτυχαν, το οφείλουν εν πολλοίς σ' αυτή την ουσιαστική έλλειψη λογοδιάρροιας, το οφείλουν εν πολλοίς στον τραυλό Βασιλιά.

Εν τω μεταξύ οι παθιασμένοι φύλακες συνεχίζουν να προσθέτουν στον φράχτη της Αρμορικής τους αμέτρητους

πασσάλους. Κανένα άλλο χωριό δεν είναι τόσο καλά οχυρωμένο όσο το γαλατικό χωριό. Οι Γάλλοι λόγω μιας περίεργης γλωσσικής ιδιοσυγκρασίας, λόγω και του ταμπουρώματος, έχουν δυσκολία να αντιμετωπίσουν την επέλαση των γλωσσών και ιδιαίτερος την λαίλαπα των αγγλικών. Η τυραννία των γαλλικών, τηρουμένων των αναλογιών και της καθαρευούσης, ίσως είναι πιο μεγάλη από την τυραννία των ελληνικών. Υποθέσεις συνόρων έτσι κι αλλιώς και για τις δύο γλώσσες. Μόνο που εμείς χάσαμε τους φύλακες, τους καλούς δασκάλους της, και έμειναν οι αξιοθρήνητοι γέροντες του Τηλεάστου, οι συνταξιούχοι, γραβατωμένοι νέοι του που χτυπούν κάρτα στο επικερδές μαγαζί της ελληνικότητας. Η ακτοφυλακή δεν υπάρχει, οι στριμμένοι καθηγητές με τις τριμμένες καφέ καζάκες τους, που πάσχιζαν με την αφοσίωση και την κατάρτηση να κρατήσουν την καθαρότητα, τη λέξη και το γράμμα, να τσακώσουν καμιά φτωχή, τρεμάμενη ελληνικούρα. Στην οποία όλοι έχουμε ένα μερίδιο, και δικαίως αν σκεφτεί κανείς πόσες γλωσσικές μεταρρυθμίσεις, πόσα γλωσσικά ζητήματα πέρασαν πάνω από την πλάτη μας. Τώρα οι πλέον αμβλύνοες Έλληνες, οι καθηγητές της Μέσης Εκπαίδευσης, που ολοένα βυθίζονται στην μεγαλύτερη αμβλύνωση που έχει ποτέ γνωρίσει η χώρα, σκέφτονται τότε θα φάνε την επόμενη τυρόπιτα. Και σου μιλούν με την τυρόπιτα στο στόμα. Αλλά όλα αυτά είναι πράγματι υποθέσεις συνόρων. Ενώ στην ενδοχώρα η γλώσσα επιτελούσε και επιτελεί το φυσικό της καθήκον: απλώς οργιάζει και εμπλουτίζεται με προδοσίες και εισβο-

λές. Στο γαλατικό χωριό πέντε εκατομμύρια Άραβες και αμέτρητοι άλλοι Αφρικανοί εγκαταστημένοι χρόνια μέσα σ' αυτό, ομιλούν απταίστως την γαλλικήν αλλά δεν έχουν πιάνο. Μπορεί να είναι τρελοί αυτοί οι Γαλάτες, αλλά φυλάνε καλά την μεγαλύτερη παρεξήγηση: την προστασία της γλώσσας – και η λογοτεχνία κρατά γερά την ψυχραιμία της. Ο Μπερνάρ Μαρί Κολτές έστυψε αμέριμνα τη γλώσσα του από τον συνήθη αξιοθαύμαστο στόμφο της που δεν απέφυγαν ούτε τα πιο αποσυνάγωγα τέκνα της όπως ο Ζενέ. Απογαλάκτισε με τις λέξεις του, τα γλωσσικά του σπαθιά, τον Προυστ, άφησε στην γαλλική γλώσσα ένα μικρό –λόγω του πρόωρου θανάτου του– αλλά φωτεινό έργο και μίλησε κυρίως για τους ξένους, το αίμα και τα νεύρα που είναι ο πατέρας, ενώ η λουλού, η μητέρα, έμεινε εκ-

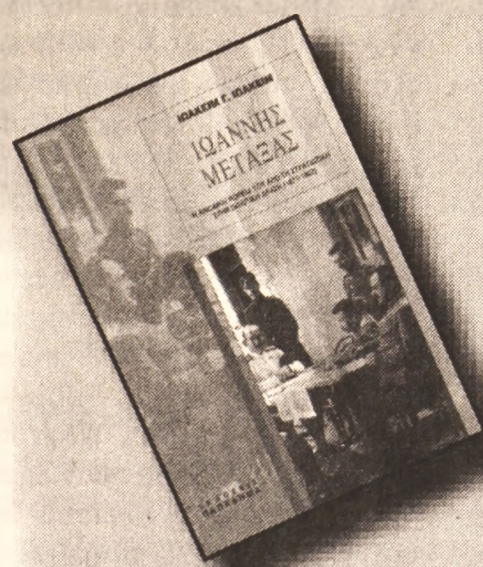
κρεμής πάνω σε μια γέφυρα και ακόμη τον περιμένει. Πίστευε ότι οι Άραβες και η Αφρική είναι το απαραίτητο αίμα για την πατρίδα που σβήνει.

Δεν ξέρουμε τι ακριβώς συμβαίνει με το αίμα, είναι πάντα δύσκολο να μιλάς για το αίμα, το αίμα είναι η πιο ακατανόητη, η πιο οδυνηρή παρεξήγηση. Ίσως μπορείς να πεις ότι το έθνος μπορεί να εμπλουτίστηκε άλλη μια φορά από κάποιους οικείους εχθρούς, από μελανόχρωμες απειλές της διπλανής πόρτας. Αλλά τι σημαίνουν όλα αυτά, ιδιαίτερα γι' αυτό το έθνος που υπήρξε μεγάλο και υπάρχει, όπως υπάρχει, από τις αξεπέραστες γαλαζοαίματες αδελφοκτονίες του; Είτε γαλαζοαίματες είτε μελανοαίματες, οι αδελφοκτονίες θα συνεχίζονται. Γιατί τα παιδιά της ίδιας μητέρας, της Ρεπουμπλικ, που ομιλούν απταί-

στως την γαλλικήν, δεν έχουν όλα πιάνο. Μόνο η γλώσσα σίγουρα εμπλουτίστηκε με τόσα καινούργια στόματα που τρέφει τότε ο ιδρώτας τους, τότε το κοινωνικό κράτος.

Υπάρχουμε χάρη στο βουητό μας. Οι γλώσσες είναι ο τελευταίος Παράδεισος, ο πλέον πολυτελής ταξιδιωτικός μας προορισμός.

Εμείς απλά είμαστε «Ωραίοι σαν Έλληνες» και το μόνο που ξέρουμε να λέμε είναι ότι το αίμα νερό δεν γίνεται. Αν για μας η γλώσσα είναι η υπέρτατη μεταφυσική μας ιδεοληψία, είναι γιατί ό,τι υφίσταται πάνω στη γη, υφίσταται επειδή υπάρχουν τα ωραία ελληνικά. Και αυτό δεν είναι φτηνή ειρωνεία αλλά αξιοσέβαστος, τυφλός φανατισμός για τη γλώσσα που έδωσε λέξεις πανηγυρικές, συνεχή εγκαίνια εννοιών, λέξεις χωρίς αυλαία και άφθονο ψωμί για ποιητές.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ Γ. ΙΩΑΚΕΙΜ

Καθηγητής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κύπρου

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

Η ανοδική πορεία του από τη στρατιωτική στην πολιτική δράση (1871 -1922)

Μετάφραση: Κάτια Σχίζα – Λαμάρη

Πρόλογος και επιμέλεια Χαρ. Μπάλλας, φιλόλογος – συγγραφέας
Σχ. 8°, σελ. 472 με 2 χάρτες και 13 εικόνες εκτός κειμένου, πλούσια βιβλιογραφία και ευρετήριο

Το τέλος του 19ου και τα πρώτα είκοσι δύο χρόνια του 20ού αιώνα σημαδεύτηκαν από γεγονότα καθοριστικά για την ιστορία της νεότερης Ελλάδας. Μέσα από τα μεγάλα αυτά γεγονότα, στα οποία διαδραματίζει και ο ίδιος πρωταγωνιστικό ή παρασκηνιακό

ρόλο, ο Ι. Μεταξάς χαράζει βαθύτατα τα ίχνη της στρατιωτικής του οξυδέρκειας, αλλά και αφήνει να διαφανεί η φιλοδοξία του να διαδραματίσει εξίσου πρωταγωνιστικό ρόλο και στα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας. Σε αυτό το βιβλίο παρακολουθούμε την ανοδική πορεία του μέσα από τη δράση του ως αξιωματικού, από το βαθμό του ανθυπολοχαγού (1890) ως το βαθμό του υποστρατήγου (1920) και την ίδρυση του κόμματος των Ελευθεροφρόνων (1921). Ο συγγραφέας μάς οδηγεί σ' αυτή τη δραματική ανοδική διαδρομή του μετέπειτα δικτάτορα βασισμένος στην πλούσια ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, κυρίως όμως στην πλέον άμεση πηγή: το Ημερολόγιο του ίδιου του Ι. Μεταξά.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210.36.27.318

www.papadimasbooks.gr • papadimas@atp.gr

Μνημόνιο

Από τον κ. Σταύρο
Ζαφειρόπουλο:

Κύριε Διευθυντά

Τελευταία γίνεται πολύς λόγος για το γνωστό μνημόνιο του Σουηδού βουλευτού Γκ. Λίνμπλαντ, που αναφέρεται στα εγκλήματα των ναζί και κομμουνιστών και το οποίο ψηφίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Νομίζω ότι καλό και φρόνιμο θα ήταν το Συμβούλιο της Ευρώπης να ψήφιζε και ένα άλλο μνημόνιο για τα εγκλήματα της αποικιοκρατίας και νεοαποικιοκρατίας, εγκλήματα απείρως περισσότερα σε αριθμό, αλλά και σε χρονική περίοδο, εγκλήματα που εταλάνισαν και ταλανίζουν μέχρι σήμερα ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Ο αριθμός των αθών και μη νεκρών είναι ασύλληπτος και μη υπολογίσιμος. Ο κατάλογος γενοκτονιών και αφανισμού λαών και φυλών αρκετά μακρύς. Η λεηλασία του εθνικού πλούτου ανυπολόγιστη. Στην μακρά διάρκεια της αποικιοκρατίας αναπτύχθηκε και άνθισε το δουλεμπόριο, ίσως το μεγαλύτερο και πιο στυγερό και ανεξίτηλο έγκλημα εναντίον της ανθρωπότητας.

Όλοι γνωρίζουμε τους πρωτεργάτες της αποικιοκρατίας (Άγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί, Ισπανοί, Πορτογάλοι, Ολλανδοί, Βέλγοι κ.ά.), οι σημερινοί ηγέτες της Ε.Ε. και συνάμα φανατικά «υπέρμαχοι» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κλείνοντας θέλω να προσθέσω ότι με τα γραφόμενά μου δεν παραγράφω τα εγκλήματα κατά αθών και μη των ναζί και κομμουνιστών. Αυτά είναι η μισή αλήθεια. Η ανθρωπότητα πρέπει να μάθει ολόκληρη την αλήθεια γιατί όπως όλοι γνωρίζουν η μισή αλήθεια είναι ένα μεγάλο μηδενικό που οδηγεί σε αδιέξοδο.

Μετά τιμής
Ζαφειρόπουλος Σταύρος

Μια απάντηση

Σε σχόλιο του
περασμένου τεύχους
(«Ένας εκλεκτός
υποψήφιος», Αντιθέσεις,
σ. 10) απαντά ο κ. Γ.
Πανούσης

Για την ενημέρωση του Χ.Γ.Π:

1. Με την επισήμανση ότι: δεν πήρα κανένα ευρωπαϊκό ή άλλου τύπου επιχορηγούμενο πρόγραμμα (με προσωπικές αμοιβές κ.λπ.), δεν πήρα μισθό ή άλλες παροχές από τις δημόσιες θέσεις (π.χ. όταν ήμουν για 6 μήνες Γραμματέας Αποδήμου Ελληνισμού δώριζα το μισθό μου στα φτωχοκομεία της Θράκης), δεν πήρα δάνειο, επιδότηση ή οποιαδήποτε άλλη οικονομική παροχή, δεν διόρισα κανένα συγγενικό μου πρόσωπο και δεν κατηγορήθηκα ποτέ για μη-χρηστή διοίκηση ως πρύτανης του ΔΠΘ ή όπου αλλού.

2. Το θέμα του έργου μου, όπως το παρουσιάζετε στη σελ. 10/τ. 9.2.06, έχει κριθεί 5 φορές κατά το χρονικό διάστημα 1983-1996 από πέντε διαφορετικά εκλεκτορικά σώματα ειδικών καθηγητών που το αξιολόγησαν επιστημονικά και η εκδοχή που αναφέρετε δεν θεωρήθηκε καν βάσιμη για συζήτηση. Κατόπιν τούτου έχει «αναλωθεί».

3. Έχω γράψει πάνω από 30 άρθρα «κατά των ευρωπαϊκών προγραμμάτων» (όπως τα υπαινίσσεσθε στο κείμενό σας).

Γιάννης Πανούσης

Σ.Σ. Ο κ. Γ. Πανούσης όντως δεν πήρε προγράμματα. Αυτό ήταν δικό μας λάθος. Όμως ήταν μέλος σε πλήθος επιτροπές. Αλλά το κυριότερο, το οποίο τον έχει κατατάξει, η αντιγραφή δηλαδή επιστημονικών συγγραμμάτων δεν έχει «αναλωθεί». Γι' αυτό ας ξεκινήσει με δική του πρωτοβουλία εάν το επιθυμεί μια συζήτηση.

Ο Χρυσός Σκαρβαίος

Από τον Μανώλη
Μανουσάκη των
Εκδόσεων «Ερατώ»
η απάντηση στον Στέφανο
Μπεκατώρο:

Αγαπητό Αντί

Με έκπληξη είδαμε να δημοσιεύεται στις στήλες σου (τχ. 861, 27/1/06) κείμενο του Στέφανου Μπεκατώρου, που φέρει τον τίτλο «Σχετικά με μια σύγχρονη έκδοση του Χρυσού σκαρβαίου», και προβαίνει σε μια παράλογη επίθεση κατά του εκδοτικού μας οίκου, χαρακτηρίζοντάς τον «λαθρόβιο» και εν πολλοίς «ανήθικο». Αφορμή στο εντελώς ακατανόητο μένος του περιστασιακού μεταφραστή και συγγραφέα Στέφανου Μπεκατώρου στάθηκε η έκδοσή μας «Έντγκαρ Άλλαν Πόε: Ο χρυσός σκαρβαίος, Μτφ. Π. Ακριβός, Επιμ. Αλέξανδρος Μωραΐτης».

Ο κατά τα φαινόμενα αυτόκλητος «ειδικός», αφού θέσει τους απαράκλητους κατά την γνώμη του όρους υπό τους οποίους πρέπει να εκδίδονται βιβλία στην Ελλάδα: μόνο «σημερινές», «ολόφρεσκες», «μόλις βγαλμένες από τα χέρια του μεταφραστή» εργασίες, μόνο από μεταφραστές και επιμελητές «αναγνωρισμένου κύρους» και οπωσδήποτε «γνωστούς στο χώρο των γραμμάτων», μόνον εφόσον αναγράφονται στο βιβλίο τα πλήρη προσωπικά δεδομένα του εκδότη, και οπωσδήποτε μόνο έργα τα οποία δεν κυκλοφορούν από άλλον εκδότη.

Αφού διακηρύξει, λοιπόν, το εκδοτικό «Πιστεύω» του, επιτίθεται στο συγκεκριμένο βιβλίο μας. Κατηγορεί τον εκδότη και τον επιμελητή πως απέκρυψαν αυτό ακριβώς που βρίσκεται στην σελίδα τίτλου του βιβλίου: τον μεταφραστή. «Αποκαλύπτει» τάχα πως ο Π. Ακριβός είναι άγνωστος τις μεταφραστές, του οποίου η εργασία δη-

μοσιεύθηκε πριν από πενήντα χρόνια. Επιπροσθέτως κατηγορεί τον εκδοτικό μας πως τάχα απέκρυψε την παλαιότητα της μετάφρασης, προκειμένου να παραπλανήσει τους αναγνώστες οι οποίοι υποτίθεται ζητούν «σημερινές», «ολόφρεσκες», μεταφράσεις αλλά και για να εκμεταλλευθεί οικονομικά τον ίσως ήδη αποδημήσαντα μεταφραστή.

Στην συνέχεια «διαφημίζει» την δική του εργασία επί του Χρυσού σκαρβαίου (Εκδ. Πατάκη), ισχυριζόμενος πως είναι η μοναδική με πλήρες το κείμενο, αφού «στηρίχθηκε στην έγκυρη κριτική έκδοση του πρωτοτύπου από τον Αμερικανό φιλόλογο David Galloway (Penguin, ανατύπωση του 1986), καθηγητή πανεπιστημίου, η οποία έχει ενσωματώσει όλες τις αλλαγές, διορθώσεις και προσθήκες που έκαμε ο Poe σε αντίτυπο της εκδόσεως των Tales του 1845». Κατηγορεί τους περισσότερους Έλληνες μεταφραστές (και τον Π. Ακριβό) πως εργάστηκαν με το απελές κείμενο της πρώτης έκδοσης του «πρωτοτύπου», και μάλιστα κατά του Rufus Wilmot Griswold (1815-1857), πρώτου εκδότη των «απάντων» του Πόε.

Παρόλο που η ποιότητα του βιβλίου μας είναι εμφανής, και δεν θα έπρεπε ίσως καν να ασχοληθούμε με τις κοινοτοπίες του Στέφανου Μπεκατώρου, το γεγονός πως παρουσιάζει την «αυτοδιαφήμισή» του ως καταγγελία ενώπιον των «αναγνωστών (αλλά και των βιβλιοπωλών, των κριτικών, των υπευθύνων των περιοδικών, των παρουσιαστών βιβλίων, των βιβλιοθηκαρίων, κ.λπ.)», μας υποχρεώνει να πούμε τα παρακάτω.

1) Εκδώσαμε την παλαιά μετάφραση του Π. Ακριβού, αδιαφορώντας αν ήταν «καθιερωμένος», «καταξιωμένος», «αναγνωρισμένος» μεταφραστής, μόνο επειδή η λογοτεχνική ποιότητά της είναι εξαιρετική, παρασύ-

γας καλύτερη από την φροντιστηριακού επιπέδου μετάφραση του Στέφανου Μπεκατώρου. Παρόλο που δεν στάθηκε δυνατόν να εντοπιστεί το πρόσωπο στο οποίο αντιστοιχεί το όνομα (το ενδεχόμενο να είναι ένα ακόμη ψευδώνυμο του Πέτρου Πικρού μάλλον αποκλείστηκε, μετά από σχετική έρευνα), θελήσαμε να τιμήσουμε έναν τόσο καίριο μεταφραστή.

2) Φροντίσαμε για την «αναστύλωση» της μετάφρασης σε ορισμένα σημεία, και οπωσδήποτε ακολουθώντας το κείμενο στο οποίο έχουν ενσωματωθεί οι διορθώσεις του Πόε, όπως το δίνει η «Edgar Allan Poe Society of Baltimore». Όσοι ασχολούνται με την τύχη των κειμένων του Πόε γνωρίζουν ασφαλώς πως το διήγημα *Ο Χρυσός σκαρabaίος* (*The Gold-Bug*) φέρεται ως «Accepted, positively» (κατά κοινή παραδοχή ίσως τελικό), αφού το χειρόγραφο έχει μόνο περιγραφεί από τον F.O.C. Darley (εικονογράφος της πρώτης δημοσίευσης) σε επιστολή του προς τον G.E. Woodberry (26 Φεβρουαρίου 1884). Πέραν τούτου έχουμε τα παρακάτω κείμενα, όπως προτείνονται από την «Edgar Allan Poe Society of Baltimore»: Κείμενο Α (πρώτη δημοσίευση σε τρία μέρη στην εφημερίδα *Dollar Newspaper*, κείμενο Β (στην έκδοση των *Ιστοριών*, 1845) και κείμενο Γ (το κείμενο Β με τις διορθώσεις του ίδιου του Πόε στο αντίτυπο των *Ιστοριών*). Δεν βλέπουμε ως εκ τούτου γιατί ο Στέφανος Μπεκατώρος περιπλέκει το ζήτημα με την έκδοση Griswold.

3) Σχολιάσαμε την μετάφραση, έτσι ώστε να είναι το κείμενο άνετο στην ανάγνωσή του, δίδοντας τον απαραίτητο αριθμό πληροφοριών, τις οποίες δεν θα είχε υπόψη του ο μέσος αναγνώστης.

4) Περιλάβαμε σε επίμετρο νέα μετάφραση ενός πολύ σημαντικού κειμένου, αγνώστου στην Ελλάδα, του «A Few

Words on Secret Writing», το οποίο δημοσίευσε ο Πόε στο περιοδικό *Graham's Magazine*, τον Ιούλιο του 1841, και το οποίο είναι θεμελιώδες για την κατανόηση της ενασχόλησης του μεγάλου ποιητή με τα κρυπτογραφήματα. Το κείμενο αυτό ο Στέφανος Μπεκατώρος ή το αγνοεί ή δεν το θεώρησε απαραίτητο να το περιλάβει στην έκδοσή του.

5) Συνδέσαμε τον *Χρυσό σκαρabaίο* με τις τύχες της ψυχανάλυσης, δείχνοντας πως ο Πόε υπήρξε σκαπανέας σπουδαίος των ιδεών. Αποφύγαμε την «διαχείριση» κοινότοπων ιδεών, σαν κι αυτές που πλημμυρίζουν το επίμετρο του Στέφανου Μπεκατώρου.

Μετά από τόση υπεύθυνη εργασία, είμαστε υποχρεωμένοι να επιστρέψουμε στον Στέφανο Μπεκατώρο τον χαρακτηρισμό «λαθρόβιος». Λαθρόβιος μεταφραστής, άγνωστο για ποιο λόγο και από ποιον «αναγνωρισμένος». Αν τόσο πολύ τον ενδιαφέρει το έργο του Πόε, θα μπορούσε να ασχοληθεί με εκείνο το μέρος του έργου του που δεν έχει ακόμη μεταφραστεί στα ελληνικά. Εμείς το καθήκον μας απέναντι στον Πόε και στους Έλληνες μεταφραστές του το πράξαμε και το πράττουμε.

Για τις Εκδόσεις ΕΡΑΤΩ
Μανώλης Μανουσάκης

Τόνοι και πνεύματα

Σε επιστολή του Κ.Δ. Χρονόπουλου για το μονοτονικό και πολυτονικό (τχ. 862, σ. 46) αναφέρεται ο κ. Ι.Κ. Τσέγκος, διευθυντής του Ανοικτού Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου:

Άγαπητό Άντι

Στήν πολύ ενδιαφέρουσα επιστολή του για το μονοτονικό-πολυτονικό (τχ. 862 τής 10.2.06) ό κ. Κώστας Δ. Χρονόπουλος αναφέρεται και σε μια «έρευνα»

και μάλλον έννοει αυτή του Άνοικτου Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου μια και, δυστυχώς, ή έρευνα αυτή είναι ή μόνη που επιχειρήθηκε στα 24 χρόνια από την έπιβολή του μονοτονικού. Θεωρώ λοιπόν απαραίτητο να συνεισφέρω, αναφορικά με την έρευνα, μερικές ίσως χρήσιμες διευκρινίσεις-πληροφορίες:

1. Έχει, φυσικά, δίκιο ό κ Χρονόπουλος για τό ότι «ή δυσλεξία υπήρχε και επί εποχής που διδάσκονταν τά αρχαία ελληνικά και τό πολυτονικό», μόνον που αυτή τότε ήταν μια έξαιρετικά σπάνια μαθησιακή διαταραχή.

1. Έτσι, ή έρευνα πραγματοποιήθηκε με σκοπό νά μελετήσει **όχι τή δυσλεξία** καθεαυτή, αλλά τή δυσμαθία, ή όποία έχει ένσχυψει ως έπιδημία στην ελληνική επικράτεια ιδιαίτερα από τις αρχές του '90 περίπου μέχρι σήμερα με την έπωνυμία «δυσλεξίες», όπως χαρακτηρίζονται οί χαμηλές μαθησιακές επιδόσεις που έμφανίζουν τά παιδιά τά τελευταία χρόνια. Με την έπωνυμία «δυσλεξίες» δίδονται «διαγνώσεις» δημοσίων και ιδιωτικών κέντρων, οί όποιες διαγνώσεις μάλιστα **έπιζητούνται** ή **άπαιτούνται** από τους γονείς, ώστε τά παιδιά τους νά έχουν μια εύνοϊκότερη ή χαριστική «μεταχείριση» στίς σχολικές-πανεπιστημιακές εξετάσεις τους.

3. Η έρευνα έγινε με 50 **φυσιολογικά** παιδιά, 6-9 έτών, τής Πρώτης, Δευτέρας και Τρίτης τάξεως δημοτικών σχολείων του λεκανοπεδίου, τά όποια **δέν παρουσίαζαν μαθησιακές δυσκολίες** και τά όποια διδάσκονται τό καθιερωμένο γλωσσικό σύστημα του μονοτονικού.

4. Τά παιδιά ήταν συμβατά μεταξύ τους σύμφωνα, όχι με τρία, ή πέντε, αλλά με **21 χαρακτηριστικά** (δημογραφικά, κοινωνικο-οικονομικά, οίκογενειακά, πλευρίωση κ.ά.). Έπίσης, όλα τά παιδιά διέθεταν για έξωσχολικές δραστηριότητες τόν ίδιο χρόνο, κατά τή διάρκεια του όποιου ή μία ομάδα διέθετε δύο ώρες τήν εβδομάδα για τήν εκμάθηση τής

ιστορικής ορθογραφίας, στην «Ελληνική Άγωγή».

5. Αυτή ή μεταβλητή διαφοροποίησε τά παιδιά σε δύο ομάδες, τους «Αρχαίους» και τους «Μονοτονικούς», που αποτελούνταν από 25 άτομα έκαστη. Τά παιδιά και των δύο ομάδων εξέτάσθηκαν στην αρχή (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος) πριν τή έναρξη τής εκμάθησης, και στο τέλος (Μάιος-Ιούνιος) του σχολικού έτους.

6. Ός αξιολογητικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν δύο εύρύτατα χρησιμοποιούμενες για τόν ελληνικό μαθητόκοσμο δοκιμασίες, που έχουν σταθμιστεί στή χώρα μας από τους Καθηγητές του Πανεπιστημίου Άθηνων κ.κ. Δ. Γεώργα και Ι. Παρασκευόπουλο, τό WISC III και τό «ΑΘΗΝΑ» τέστ αντίστοιχως.

7. Τά αποτελέσματα έδειξαν ότι οί «πολυτονικοί» υπερετερούν των «μονοτονικών» με στατιστικώς σημαντικές διαφορές ως προς τις όπτικοαντιληπτικές (γνωστικές) ικανότητες και λειτουργίες (έπιταχυνόμενη ώριμανση) των ψυχοεκπαιδευτικών ικανοτήτων και λειτουργιών, οί όποιες, ως γνωστόν, συνεπάγονται και περαιτέρω θετικότερη σχολική έπίδοση.

8. Η έρευνα, στο πρώτο της στάδιο, διήρκεσε 3 χρόνια, και διεξήχθη από 21 ψυχολόγους, έναν ψυχίατρο (τόν υπογράφο-ντα) και 2 στατιστικολόγους.

9. Τελιώνοντας, θέλω νά προσθέσω ότι ή έρευνα συνεχίζεται με τά ίδια παιδιά τά όποια επανεξετάζονται σε μεγαλύτερη πλέον ήλικία (Έκτη Δημοτικού), και ήδη βρίσκεται στην περάτωση της. Τά αποτελέσματα βρίσκονται στο στάδιο τής στατιστικής έπεξεργασίας αυτή τήν περίοδο, και θά ανακοινωθούν στους άμέσως προσεχείς μήνες.

Άπ' τόν περασμένο Οκτώβριο ή έρευνα, με όλες τις λεπτομέρειες, κυκλοφορεί με τή μορφή βιβλίου υπό τόν τίτλο «Η Έκδίκηση των Τόνων», από τις Έναλλακτικές Έκδόσεις.

Φιλικώτατα,
Ιωάννης Κ. Τσέγκος

ΡΗΤΩΡ

Η κυβέρνηση ανακυκλώνουν και τα προβλήματα περικυκλώνουν! Με την έξοχη αυτή φράση ο Γεώργιος Παπανδρέου ανέλυσε την πολιτική πραγματικότητα, μιλώντας σε χιλιάδες σοσιαλιστές του Άργους. Μα ποιος του γράφει τους λόγους του; Ο Βέγγος;

ΜΠΟΥΦΑ

Έχω να καταγγείλω μία πνευματική κλοπή. Πληροφορώ τους αναγνώστες ότι το σύνθημα «Θα φέρουμε τα πάνω κάτω» είναι κλεμμένο. Διότι πρώτος το εισήγαγε στην ελληνική πολιτική ο υποψήφιος κοινοτάρχης Μπούφας, Κωνσταντίνος Καψανός, από τη δεκαετία του '70.

ΑΔΙΚΙΑ

Σύνθημά του ήταν ένα: Πάνω, κάτω, πίσω, μπρος, Κωνσταντίνος Καψανός! Νομίζω πως πρέπει να αποκατασταθεί η αδικία και να συμπεριληφθεί στον συνδυασμό και ο γέρων Καψανός, με τρο-

ποποιημένο πλέον σύνθημα: Θα φέρουμε τα πάνω κάτω και τα πίσω μπρος, ο Τσίπρας και ο Καψανός. Δεν είναι έκτακτο;

ΩΧ!

Μια κοσμοϊστορική συναυλία πρόκειται να δοθεί στο Μέγαρον Μουσικής. Η ορχήστρα της ΕΡΤ θα παρουσιάσει έργα Γκέρσουϊν με ερμηνεύτρια τη Μαρία Φαραντούρη. Δεν έχω δει το πρόγραμμα, αλλά υποθέτω ότι η επόμενη συναυλία θα είναι με έργα Ντιουκ Έλινγκτον, υπό την ορχήστρα Θωμά Μπακαλάκου και με ερμηνευτή τον Χαράλαμπο Γαργανουράκη.

ΚΟΛΠΟ

Παρατηρώ μία φιλολογική κινητικότητα τελευταίως. Διάφοροι εκδότες και μεταφραστές μεταγλωττίζουν έργα του Ροϊδη και του Παπαδιαμάντη, ώστε και αυτοί να οικονομήσουν και οι νέοι μας να μάθουν λογοτεχνία. Έξυπνο. Με ένα σμπάρο, δυο τρυγόνια.

ΚΟΡΚΟΛΗΣ

Αν το μάθουνε και στα ξένα κράτη, θα έχουμε μεγάλες αλλαγές παγκοσμίως. Πού να διαβάσει τώρα Χώθορν και Ρακίνα ο νέος! Ενώ άμα τους αλλάξουμε τη γλώσσα, αμέσως θα τους αντιληφθεί. Αυτό

μάλιστα μπορεί να επεκταθεί και σε άλλες τέχνες. Διότι όσο να 'ναι και οι σονάτες για πιάνο του Μπετόβεν είναι λίγο ακαταλαβίστικες σήμερα από τους νέους. Μπορεί να τις περιλάβει ο Κορκολής και να τις κάνει μια χαρά σονατίνες.

ΜΙΚΥ ΜΑΟΥΣ

Αλλά γιατί να μεταφράζουμε τον Παπαδιαμάντη στη δημοτική; Δεν είναι πιο ωραίο και πιο αποτελεσματικό να τον κάνουμε σε κόμιξ;

ΣΑΪΠΡΟΥΣ

Η Ντόρα δήλωσε πως δεν θα κάνει, λέει, προσωπική πολιτική στο υπουργείο Εξωτερικών. Φυσικά. Αυτό έλειπε, να κάνει προσωπική πολιτική. Του Τζακ Στρο θα κάνει.

ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΑ

Μεγάλη ευαισθησία δείχνουν οι πνευματικοί μας άνθρωποι, διότι έχουν ήδη προσβληθεί οι μουσουλμάνοι από τα δανέζικα σκίτσα. Και καταγγέλλουν τους γελοιογράφους. Και τότε γιατί διαμαρτύρονταν όταν 3 εκατομμύρια ορθόδοξοι Έλληνες υπέγραφαν για τις ταυτότητες; Και αυτοί είχαν τότε προσβληθεί, διότι ήθελαν να βλέπουν στις ταυτότητές τους το θρήσκευμα. Ή θα υπερασπιζόμαστε τις θρησκευτικές ευαισθησίες γενικώς, ή θα υπερασπιζόμαστε τους δημοκρατικούς νόμους. Και ο νόμος αυτός σαφώς επιτρέπει να δημοσιεύονται σκίτσα του Μωάμεθ. Σωστά;

ΠΑΛΙΜΨΗΣΤΟΝ

Κάθομαι κι εγώ τα βράδια και βλέπω ταινίες. Διότι τα μπαρ κοστίζουν πλέον και, όταν δεν πίνεις χυμό, θέλεις ένα πενηντάρι για να καλυφθείς αλκοολικώς. Λοιπόν έχω διαπιστώσει φοβερά πράγματα. Υπάρχει μία κριτικός κινηματογράφου στην ΕΡΤ, πολύ διαβασμένη, η οποία παρουσιάζει τις ταινίες του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου, που προβάλλονται άπαξ εβδομαδιαίως. Τώρα, γιατί προβάλλονται, ενώ έχουν παιχθεί ήδη στις αίθουσες και τις έχουν ήδη παρακολουθήσει οι συγγενείς των δημιουργών, αυτό δεν το καταλαβαίνω.

Αλλά ας το αφήσουμε αυτό το ζήτημα. Η κριτικός αυτή χρησιμοποιεί μία γλώσσα κάπως παράξενη. Νομίζεις ότι δεν μιλάει για σκηνοθέτες και μάλιστα Έλληνες και ιδίως του Νέου. Αλλά νομίζεις ότι μιλάει για κάποια ταινία που έχει γυρίσει είτε ο Μπέρναρντ Ράσελ είτε ο Λούντβιχ

Βιντγκεστάιν. Αρχίζει τον λόγο της πάντα με την «αποδόμηση». Διότι ο σκηνοθέτης που πρόκειται να απολαύσουμε έχει σίγουρα κάτι αποδομήσει. Μετά περνά στις «σιωπές». Αυτό είναι περισσότερο λογικοφανές, διότι αποδομώντας ο νέος δημιουργός, έχω παρατηρήσει ότι καταλήγει πράγματι σε σιωπές. Και τέλος η κριτικός κλείνει με το περίφημο «παλίμψηστον». Και εννοεί ότι ο Έλληνας δημιουργός περνάει αδιόρατα από διάφορα επίπεδα ανάλυσης, όπου ο θάνατος, ο έρωτας και η ζωή βρίσκουν τον μαστορή τους. Ή, όπως λέει και ο ποιητής Φανφάρας, πω, πω, πω, πω!

Επισημαίνουμε

Η πρώτη προτεραιότητα!

Μιλώ με σπασμένη φωνή δεν εκλιπαρώ...
Η γενιά μου ήταν μια αστραπή που πνίγηκε.

Κλείτος Κύρου

Παρότι συνιστά οχληρή ταυτολογία, έχει πλέον ως έκφραση του συρμού κατοχυρωθεί στην τρέχουσα επίσημη γλώσσα των λογής ταγών μας: «Πρώτη προτεραιότητα η υγεία» σου λέει ο ένας, «η παιδεία» σου λέει ο άλλος, «η τρίτη ηλικία» πετάγεται ένας τρίτος, και από το πιο επίσημο στόμα ακούγεται με στεντόρεια φωνή «πρώτη προτεραιότητα ο πολιτισμός, η βαριά μας βιομηχανία»! Ό,τι πείτε, άρχοντές μας. Σπολλάτη σας! Εξάλλου δεν μας πέφτει και λόγος. Μόνο που όσο πιο υψιπετείς δηλώσεις περί πολιτισμού κάνετε, τόσο πιο μακριά από την ουσία και το βαθύτερο περιεχόμενό του βρίσκεστε. Δυστυχώς. Κι αν ο πολιτισμός ήταν απλά μια διαδικασία εν προόδω που θ' απαιτούσε απλώς την υψηλή πολιτική σας επιστασία, ακόμη και τότε θα χρειαζόσασταν ενημέρωση, ειδικούς συμβούλους και μια στοιχειώδη σχέση με το θέμα. Προσωπικά με προσβάλλει βαθύτατα όλη αυτή η επιδεικτική σας αδιαφορία ως προς τον πολιτισμό και τους εργάτες του παρά τις μεγαλόστομες δηλώσεις και εξαγγελίες. Δυστυχώς ο πρωθυπουργός καλλιέργησε υψηλές προσδοκίες, προς τις οποίες τώρα αδυνατεί ν' ανταποκριθεί. Φταίει άραγε για την κατάσταση αυτή αποκλειστικά εκείνος ή κι εμείς που τον πιστέψαμε αγνοώντας πως το ισχύον κλίμα, διαμορφωμένο έτσι επί χρόνια, δεν μπορεί ν' αλλάξει μ' ευχολόγια ή καλές προθέσεις όταν λείπει η βαθύτερη γνώση; Όσο κι αν θεωρείται «πρώτη προτεραιότητα»! Στην πράξη βέβαια ο χώρος του πολιτισμού και της τέχνης, μαζί με το έμφυχο δυναμικό που τον απαρτίζει, αποτελεί μίαν ανυπόληπτη(;) , ψοφοδεή(;) ομάδα η οποία διαθέτει μηδενικό κύρος και δεν μπορεί να πιέσει κανέναν και για τίποτε. Βλέπετε, η παραμικρότερη κοινωνική ομάδα, ο ελαχιστότερος συνδικαλιστικός φορέας μπορεί να πιέσει στο μέτρο των δυνατοτήτων του και να επιτύχει, αν μη τι άλλο, μεγαλύτερο σεβασμό από πλευράς εξουσίας και δικαιότερη μεταχείριση. Οι άνθρωποι του πολιτισμού όμως είναι σταθερά οι τελευταίοι τροχοί μιας άμαξας που δεν πάει, θεσμικά, πουθενά.

Τι συνέβη προσφάτως στο ΥΠΠΟ; Επί δύο χρόνια πελαγοδρομούσε ο συμπαθής, ενθουσιώδης αλλά και χειροπιαστά ακατάλληλος Πέτρος Τατούλης, ενώ ο πρωθυπουργός περί άλλα ετύρβαζε. Σιγά μην ασχολιόταν με την «πρώτη προτεραιότητα». Φρικιούσαν οι υπάλληλοι του ΥΠΠΟ με το αλαλούμ, την ασυνεννοησία, τους διαγκωνισμούς και τα δαγκώματα της πολιτικής ηγεσίας αλλά και τον υπερφίαλο στόμφο των ποικίλων κομματικών παρατρεχάμενων. Το χειρότερο απ' όλα ήταν πως η ηγεσία του υπουργείου έβλεπε με δέος, σχεδόν, τα «επιτεύγματα» των προηγούμενων και διακατεχόταν προς αυτούς από ένα επαρχιώτικο κόμπλεξ! Επί χρόνια βοούμε από το Αντί για τα βενιζέλια «άθλα», για τον αφόρητο λαϊκισμό και τις χυδαίες σπατάλες των εκσυγχρονιστών, για να διαπιστώσουμε, όχι χωρίς πικρία, πως και οι νεοδημοκράτες είναι η άλλη όψη του ίδιου προβλήματος: Λαϊκισμός, αναξιοκρατία, νεποτισμός, ημέτεροι και άγνοια ακόμη και των βασικότερων παραμέτρων του οικοδομήματος που λέγεται «πολιτισμός», είναι και το δικό τους «όραμα» αλλά και το *modus operandi*. Η πασιφανής υστέρηση, μάλιστα, κονδυλιών κάνει την ατμόσφαιρα ζοφερότερη.

Και πάνω στη σύγχυση, η πολιτική καραμπόλα των τελευταίων μηνών έφερε στο ΥΠΠΟ τον κ. Βουλγαράκη, προς μεγάλη ικανοποίηση του κ. Λαμπράκη όπως θρυλείται εντόνως. Θα μπορέσει να αντεπεξέλθει ο πρώην υπουργός Δημόσιας Τάξης εκεί που απέτυχαν παταγωδώς τόσοι και τόσοι προκάτοχοί του; Θα ήταν επιπόλαιο να προδικάσουμε το ο,τιδήποτε. Όμως δικαιούμαστε να είμεθα καχύποπτοι, γιατί η πολιτική ηγεσία του τόπου μάς συνήθισε ν' αντιμετωπίζει τον πολιτισμό ως ευκαιριακό παιχνίδι και ως επικοινωνιακή προπαγάνδα. Ο κ. Βουλγαράκης επιβάλλεται ν' απαλλαγεί από κομματικούς καλοθελητές, μάντζερς που προτείνουν τον εαυτό τους και μπίζνεσμεν που θεωρούν τον πολιτισμό ευκαιρία για περαιτέρω πλουτισμό τους. Ο κ. Βουλγαράκης πρέπει να μάθει πως ο πολιτισμός σχετίζεται με τη βαθύτερη ταυτότητά μας κι όχι με κοσμικές επιδείξεις ή σπατάληση του δημόσιου χρήματος σε πυροτεχνηματικές εκδηλώσεις. Ο κ. Βουλγαράκης οφείλει να δει με σεβασμό κι όχι ανταγωνιστικά τους παράγοντες που διαμορφώνουν το καλλιτεχνικό πρόσωπο αυτού του τόπου. Ο κ. Βουλγαράκης, προτού πάρει αποφάσεις, θα έπρεπε να συγκινηθεί και να αγαπήσει. Ο κ. Βουλγαράκης ούτως ή άλλως έχει τις ευχές μας, τις οποίες, ασχέτως του αν το αντιλαμβάνεται ή όχι, έχει απολύτως ανάγκη.

Μάνος Στεφανίδης

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Μέχρι τις 18/3 διαρκεί η ωραία έκθεση του **Ανδρέα Βουρλούμη** (1910-1999) στην **Astra Galerie** (Καρυατιδών 8, Ακρόπολη). Παρουσιάζονται υδατογραφίες χαρακτηριστικές της θεματικής και της τεχνοτροπίας του.

• Στη **Θεσσαλονίκη**: σήμερα Παρασκευή 24/2 στο **Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης**, στη ΔΕΘ (Εγνατίας 154), στις 8.30 μ.μ. εγκαινιάζονται οι εκθέσεις: α) «**Monoprints - Πέντε έλληνες καλλιτέχνες**» με τη συμμετοχή των **Λεωνής Βιδάλη, Μ. Γιανναδάκη, Ξ. Σαχίνη, Μαρίνας Μαραβελάκη και Βίκυς Τσαλαματά**· β) «**Straight off the Press**» του **Jens Jensen** (διάρκεια έως 2/4). Στη γκαλερί **TinT** (Χρυσ. Σμύρνης 13), στο πλαίσιο της Φωτοσυγκυρίας 2006, γίνεται ομαδική έκθεση των **Victor Cartagena, Orlan, Tracey Snelling και Τάκη Ζερδεβά**, με εγκαταστάσεις, βιντεοπροβολές και φωτογραφίες: έως 25/3.

• **Εκθέσεις χαρακτικής**: στον εκθεσιακό χώρο της Ένωσης Ελλήνων Χαρακτών (Λεμπέση 4, Ακρόπολη) έως 18/3 επισκεφθείτε την έκθεση της **Φλοράνης Χρηστάκη** «**Σωληνόφως**». Επίσης, στου Ψυρρή, στη **Gallery + Lab** (Σαχτούρη 1-3 και Σαρρή, 1ος όροφος) γίνεται ομαδική έκθεση των **τελειοφοίτων σπουδαστών των Εργαστηρίων Χαρακτικής της ΑΣΚΤ**: έως 10/3.

• **Από 3 έως 14/3**, στους εκθεσιακούς χώρους της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης (Μασσαλίας 22) θα πραγματοποιηθούν δύο ομαδικές εκθέσεις **συγχρόνων Λετονών καλλιτεχνών**.

• **Δείτε επίσης**: μέχρι τις 10/3, στον Αστrolάβο της Δεξαμενής (Ξανθίπου 11) την έκθεση με σκίτσα, γελοιογραφίες, εικονογραφήσεις και ζωγραφίες του **Στάθη**. Και στις Νέες Μορφές (Βαλαωρίτου 9α), έως 18/3, την έκθεση φωτογραφίας του **Λεωνίδα Δημακόπουλου**.

• Τη Δευτέρα 27/2 (7.30 μ.μ.), στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Ηλιούπολης, θα παρουσιαστεί η συγγραφέας **Ινώ Μπαλτά** και το έργο της.

Τα γλυπτά της Αργυρώς

Η Αργυρώ Καρύμπακα με την έκθεση γλυπτικής που πραγματοποίησε στη γκαλερί «Περιπλάνηση» στη Γλυφάδα, κατέδειξε ότι έχει φτάσει στην ωριμότητα της δημιουργικής της πορείας.

Χωρίς ξαφνιάσματα και εντυπωσιασμούς, με τα οικεία σ' αυτήν μέσα εξελίσσει τις μορφές που πλάθει με υλικά όπως το ξύλο και η πέτρα. Η εμμονή της στις απλές μορφές που βγαίνουν από τις ύλες που δουλεύει, δίνουν στη δουλειά της την ταυτότητα της δημιουργού με την πρώτη ματιά.

Εκείνο που παρατηρείς στη δουλειά της Αργυρώς είναι η ηθελημένη προσπάθεια «να αρχίσει με τα απλά και να καταλήξει στα απλά».

Μορφές από διάφορα ζώα, γυναικείες μορφές, παιδιά, μανάδες, ζευγάρια· ιδού όλος ο κόσμος μπροστά σου. Όλη η ζωή.

Η Αργυρώ είναι μια γνήσια καλλιτέχνης. Με σπουδές δίπλα σε καλούς δασκάλους, από τον Μιχάλη Τόμπρο ως τον αγγειοπλάστη Δελαβίνια, μπόρεσε με περίσκεψη να καταλήξει σήμερα σε ένα έργο μεστό και αληθινό.

Συνέδριο για τους Ρωμιούς της Μικράς Ασίας και της Πόλης

Χθες Πέμπτη 23/2 άρχισε τις εργασίες του το διεθνές συνέδριο «Ρωμιοί της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης», που συνδιοργανώνουν η Γαλλική Σχολή Αθηνών, το Κέντρο Μικρασιατικών Ερευνών και το Γαλλικό Ινστιτούτο Ανατολικών Σπου-

δών της Κωνσταντινούπολης, στην Αίθουσα Διαλέξεων της Γαλλικής Σχολής (Διδότου 6). Χθες πραγματοποιήθηκαν οι συνεδρίες με θέματα: α) Χώροι των Ρωμιών, β) Ρωμιοί και πολιτική, γ) Τα όρια της εθνο-θρησκευτικής ομάδας. Σήμερα θα γίνουν οι συνεδρίες: α) Η πολιτι-

στική ζωή των Ρωμιών (πρωί) και β) «Ανάμνηση» και συνείδηση του παρελθόντος (απόγευμα)· και αύριο το πρωί η συνεδρία Οι Ρωμιοί στην τουρκική Δημοκρατία. Λεπτομέρειες για το πρόγραμμα των ανακοινώσεων στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.efa.gr

Πανόραμα Εθνογραφικού Κινηματογράφου

Διήμερο αφιέρωμα στον εθνογραφικό κινηματογράφο διοργανώνει το Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών: στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο (Βασ. Σοφίας 22) – είσοδος ελεύθερη. Παρουσιάζονται επιλεγμένες ταινίες του διεθνούς εθνογραφικού κινηματογράφου. Το πρόγραμμα προβολών έχει ως εξής:

Σάββατο 25 Φεβρουαρίου 2006

Ωκεανία: 11:00-15:00

11:00 *A Balinese Family*. Η μελέτη μιας οικογένειας στο Μπαλί και οι τρόποι που οι γονείς συμπεριφέρονται στα τρία μικρότερα παιδιά τους.

11:30 *To find the Baruya Story*. Γνωριμία με τον πολιτισμό των Baruya μέσα από την έρευνα του γάλλου ανθρωπολόγου Maurice Godelier.

12:45 *Conversations with Dunduwuy Wamambi*. Η πορεία ενός αυτόχθονα Αυστραλού που μπροστά στη νεωτερικότητα αγωνίζεται να διατηρήσει την ταυτότητά του.

13:45 *Trobriand Cricket*. Ένα πρωτότυπο και χαρακτηριστικό παράδειγμα του φαινομένου του επιπολιτισμού (acculturation) στα νησιά Trobriand.

Ασία: 18:00-23:00

18:00 *Photo Wallahs*. Η τέχνη και η χρήση της φωτογραφίας στη Mussoorie, ένα τουριστικό θέρετρο στη Β. Ινδία.

19:15 *Amir*. Η καθημερινότητα Αφγανών μουσικών, προσφύγων στο Peshawar (Πακιστάν).

20:30 *Call for grace*. Ανάμεσα στο σύγχρονο και το παραδοσιακό, ο σαμανισμός ξαναβρίσκει ερείσματα στην κοινωνία και εμφανίζεται με νέο πρόσωπο σε ένα αστικό πλαίσιο.

21:00 *Jero Tarakan*. Η Jero Tarakan είναι μέντιουμ και μασέζ σ' ένα μικρό χωριό του κεντρικού Μπαλί. 4 μικρού μήκους ταινίες, γυρισμένες μεταξύ 1978 και 1980, συνοψίζουν το κύρος της παραδοσιακής ιατρικής στον ινδονησιακό πολιτισμό στα τέλη του 20ού αιώνα.

Κυριακή 26 Φεβρουαρίου 2006

Ευρώπη: 11:00-14:30

11:00 *La Taranta*. Μελέτη της πνευματοληψίας στη Ν. Ιταλία.

11:45 *Ma famille à moi*. Οι συνέπειες της μετανάστευσης στις οικογενειακές σχέσεις σε ένα χωριό της Ηπείρου.

13:00 *Tempus. De Baristas*. Η καθημερινή ζωή και οι προοπτικές των κτηνοτρόφων στην ανατολική Σαρδηνία.

Αφρική: 18:00-22:30

18:00 *A curing ceremony*. Προσπάθεια να θεραπευτεί μια έγκυος γυναίκα μέσα από την καταληψία.

18:15 *Baob play*. Παιδικά παιχνίδια σε ένα μπαομπάμπ.

18:30 *To live with Herds*. Οι Jie, ημινομαδικός πληθυσμός της βορειοανατολικής Ουγκάντα, απέναντι στις σύγχρονες οικονομικές συνθήκες.

19:45 *N'ai, The Story of a Kung Woman*. Ο μετασχηματισμός της ζωής των Kung, Βουσμάνων της Νοτίου Αφρικής, μεταξύ 1950 και 1978.

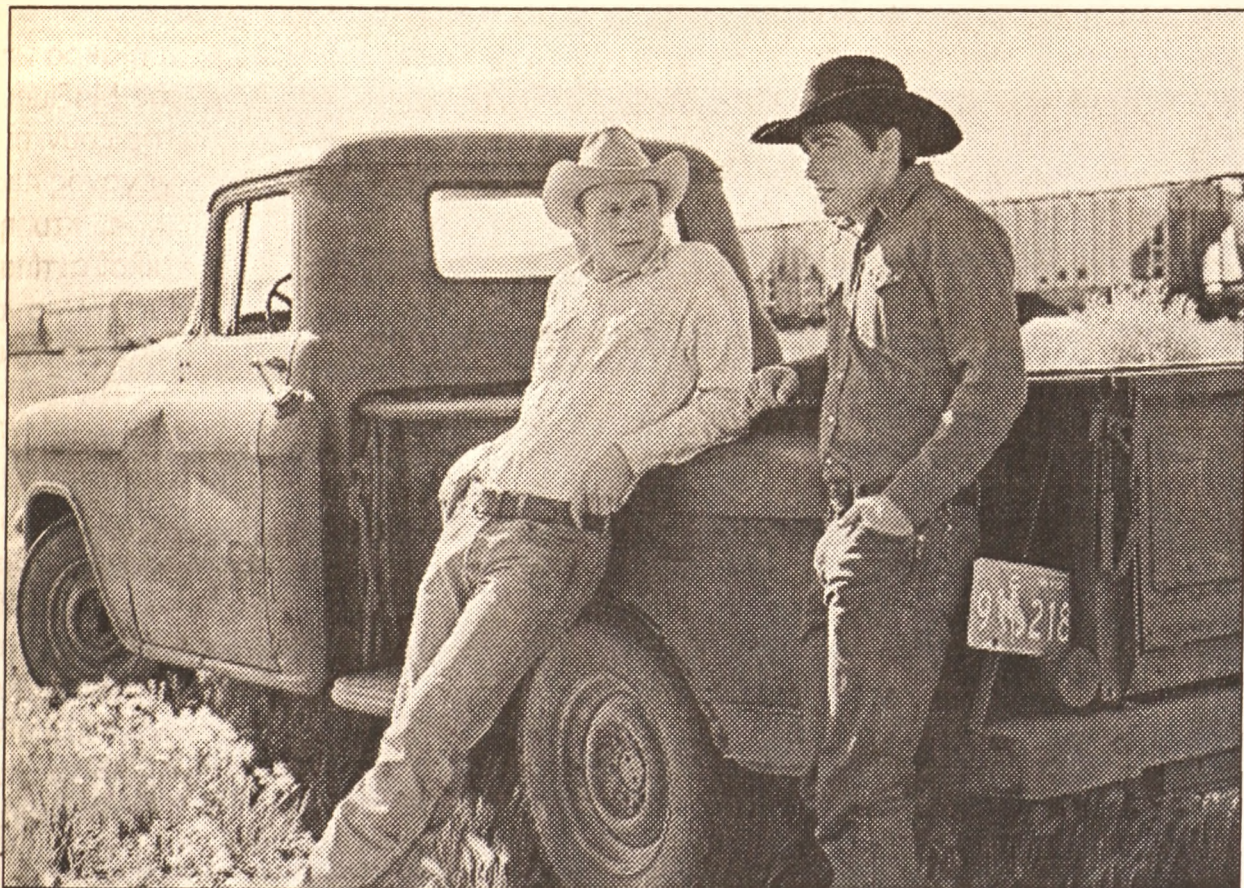
21:00 *Duka's Dilemma*. Οι σχέσεις ανάμεσα σε δύο συζύγους και η εξέλιξη μιας ενδοοικογενειακής κρίσης στους Hamar της νότιας Αιθιοπίας.

ΚΙΝΗ ΜΑΤΟ ΓΡΑΦΟΣ

Το μεγάλο φαβορί

ΑΝΓΚ ΛΗ: ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ BROKEBACK MOUNTAIN

Η καλή φήμη της ταινίας *Το μυστικό του Brokeback Mountain*, του 51χρονου Ταιβανέζου (που ζει και δουλεύει στην Αμερική) σκηνοθέτη Ανγκ Λη, ξεκίνησε από την Μόστρα της Βενετίας, στην οποία κέρδισε τον Χρυσό Λέοντα. Ακολούθησαν οι Χρυσές Σφαίρες, ενώ βρίσκονται σε εκκρεμότητα οκτώ υποψηφιότητες για τα φετινά Όσκαρ. Όλα δείχνουν ότι θα είναι η ταινία της χρονιάς. Ανάμεσα στην (συχνά κατασκευασμένη) υπερβολή και την ψύχραιμη προσγγείωση, το έργο τέχνης βρίσκει το δικαιολογημένο σημείο της αποδοχής του.

Ο Ένις Ντελ Μαρ (Χηθ Λέτζερ), σκληροτράχηλος προβατάρης, και ο Τζακ Τουίστ, αναβάτης βουβαλιών στα Ροντέο, «καουμπόηδες» τους αποκαλούσαμε στα μικρά μας χρόνια, θα βρεθούν στις ορεινές πλαγιές του Γουαϊόμινγκ να φυλάνε στην καλοκαιρινή περίοδο τα πρόβατα

του ίδιου ιδιοκτήτη. Σκληρή ζωή και απόλυτη μοναξιά. Το πιο λογικό φαίνεται ότι η απουσία γυναίκας, τόσους μήνες, και το ξεχείλισμα των ορμονών των δυο νέων αντρών, θα τους φέρει σ' ένα βίαιο όσο και απροσδόκητο σεξουαλικό σμίξιμο. Και οι δυο δηλώνουν –ο ένας στον άλλο– ότι είναι φυσιολο-

γικοί. Αυτό δεν θα σκιάσει τη συντροφικότητα που τους ενώνει ούτε τα αισθήματα που μεταλλάσσονται σε ερωτικά. Θα ξανασυναντηθούν μετά τέσσερα χρόνια. Η σχέση τους, σχέση μιας άγριας, παθιασμένης αγάπης, που δεν της λείπει ούτε η τρυφερότητα ούτε η απόγνωση από τα αδιέξοδα που αντιμετωπίζει, θα διαρκέσει 20 ολόκληρα χρόνια. Στο διάστημα αυτό θα παντρευτούν και οι δυο. Ο Ένις με την Άλμα θα αποκτήσουν δυο κόρες και ο Τζακ με τη Λωρήν ένα γιο. Η Άλμα γίνεται κοινωνός της σχέσης των δύο ανδρών, αλλά σωμαίνει. Είναι τα δυο παιδιά και τα άσχημα οικονομικά. Ύστερα από χρόνια θα χωρίσουν. Διαφορετικό θα είναι το τέλος του άλλου ζευγαριού, του Τζακ με τη Λωρήν.

Το σενάριο της ταινίας είναι διασκευή ενός διηγήματος της (άγνωστής μας) Άννυ Πρου, δημοσιευμένου στο *The New Yorker*. Είναι αξιοθαύμαστο πώς οι λίγες σελίδες γίνανε μια μεγάλη ταινία. Μάθημα με πολλούς παραλήπτες (εγχώριους, εννοείται). Η ιστορία αναφέρεται στις δεκαετίες του '60 και του '70, στην επαρχιακή Αμερική, για πολλούς την πιο πραγματική Αμερική, το πιο αντιπροσωπευτικό χωνευτήριο που λεγόταν «αμερικανικό όνειρο», λειτουργίες και φθορές αρχετυπικών χαρακτηριστικών. Ηθικός πουριτανισμός, συντηρητισμός, θρησκοληπτικές καταπιέσεις, μέσα σε μικρές μονότονες πόλεις με μοναδικά διέξοδα τις γιορτές των ροντέο, τις μίζερες ταβέρνες με την κάντρι μουσική, το ποτό και τον –αναγκαστικό– γάμο. Όλα τα άλλα τα διαχειρίζονταν οι απω-

θημένες νευρώσεις. Έμενε το παρθένο, πανέμορφο τοπίο, τα χιονισμένα βουνά, τα ποτάμια, το ατέλειωτο πράσινο, καθαρή πηγάς των ενστίκτων.

Σ' αυτό το δίδυμο πλαίσιο μιας αδιέξοδης κοινωνίας σε ηθικολογική επιτήρηση και της παγανιστικής φύσης, γρήγορα ο θεατής ξεχνάει τον ομοφυλικό χαρακτήρα αυτού του παθιασμένου έρωτα, ακόμα και βίαιου, και παρασύρεται από τις αντοχές, τις ρίζες και την -σχεδόν αδικαιολόγητη- ένταση. Σιγά-σιγά, όσο πλησιάζει η ταινία στο τέλος της, η αφήγηση θα ανυψωθεί στους χώρους της καθαρής συγκίνησης και της μοναδικότητας.

Θα ήταν βασικό λάθος εκτίμησης της ταινίας, αν σταματούσες στην (ανορθόδοξη) ερωτική ιστορία, η οποία δεν είχε τίποτα από το εξευγενισμένο ερωτικό πάθος του Βισκοντικού Θάνατου στη Βενετία. Εδώ ο Ανγκ Λη επιβάλλει χωρίς εξηγήσεις αυτή τη σχέση, χωρίς να αποκρύπτει το σαρκικό της χαρακτήρα, όπως καθαρά μας φανερώνει τις γκέη επιδόσεις του Τζακ Τουίστ, χωρίς από τα αισθήματά του για τον Ένις. Γι' αυτό στην άποψή μας πολύ μεγάλο μερίδιο παίρνει καθαυτή η κινηματογράφηση της ταινίας. Ο κινηματογράφος βλέπεται, δεν διαβάζεται. Είναι η οπτικοποίηση του περιβάλλοντος και το προσωπικό μετιέ του βλέμματος που αιφνιδιάζει τον θεατή. Και είναι εκεί που ο Ανγκ Λη κερδίζει τη «μάχη» από τα πρώτα πλάνα μέχρι το έσχατο. Η λεπτομέρεια και το γενικό, η ανάδειξη των δευτερευόντων, η ένταξη κυρίως των προσώπων -όλων των ηρώων-χαρακτήρων του έργου- πότε στους άμορφους, πνιγηρούς χώρους, εικόνες πιστές της ασφυκτικής, ψυχικά ατροφικής καθημερινότητας, και αμέσως μετά στην παγανιστική απεραντοσύνη της μητέρας φύσης, με μια οξύτητα, διαφάνεια του φακού που δεν αφήνει τον θεατή να αποσύρει ούτε στιγμή το βλέμμα του απ' την οθόνη.

Σίγουρα μια άλλη, μια συμβατική σκηνοθεσία, που την συνηθίζουν οι αμερικανικές ταινίες, θα σμίκραινε αυτό το άγριο, ερωτικό έπος.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Θεατρο Πάρτι Ενηλικίωσης

ΠΑΡΤΙ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΤΟΥ ΧΑΡΟΛΝΤ ΠΙΝΤΕΡ ΣΤΟ ΑΠΛΟ ΘΕΑΤΡΟ

Το πρόσφατο Νομπέλ λογοτεχνίας ελάχιστα επηρέασε την ούτως ή άλλως σταθερή παρουσία του Πίντερ στη σκηνή μας. Το ελληνικό θέατρο πολύ γρήγορα αντιλήφθηκε την αξία του άγγλου συγγραφέα και με εξαιρετικά αντανakλαστικά ανταποκρίθηκε στις υψηλές απαιτήσεις των κειμένων του. Ο Πίντερ έγινε από την αρχή για εμάς ένα από τα σταθερά σημεία του ρεπερτορίου των διάσων μας, αλλά και ένας από τους βασικούς πόλους πρόσληψης του νεότερου θεάτρου. Τουλάχιστον όσον αφορά το αγγλικό θέατρο, είναι πλέον αδύνατο να κατανοήσουμε την κίνηση των τελευταίων δεκαετιών, χωρίς να αντιμετωπίσουμε τον Πίντερ σαν σημείο εκκίνησης. Και χωρίς αυτόν πάλι, σαν σημείο κατάληξης, είναι το ίδιο δύσκολο να ανατρέξουμε στο παλιότερο του Πίντερ θέατρο. Ο δημιουργός αυτός έχει γίνει το σημάδι που δείχνει τα περασμένα όσο και τα μέλλοντα.

Στο Απλό Θέατρο είδαμε φέτος ένα ακόμη από τα θεμελιώδη έργα του: το Πάρτι Γενεθλιών. Έργο του 1957, που διατηρεί ακόμη το ριζοσπαστικό του χαρακτήρα, κυρίως γιατί διατηρεί ακόμη την ικανότητα να ξενίζει. Κάπως βεβιασμένα βέβαια εντάχθηκε αρχικά στο γενικό κίνημα

του «θέατρο του παραλόγου», καθώς φιλοδοξούσε να παρουσιάσει τότε την έλλειψη νοήματος μέσα από ένα «φυσικό» μηχανισμό αντίληψης και αποτύπωσης της πραγματικότητας. Λαθεμένα θεωρήθηκε ωστόσο τότε ότι οι περισσότεροι συγγραφείς του παραλόγου ζητούσαν να ανεβάσουν στη σκη-

νή ένα επιτηδευμένα «λοξό» κόσμο. Αν συνέβαινε αυτό, το έργο τους σήμερα θα αντιμετωπίζονταν δίκαια σαν αξιοπερίεργα και η πρώτη τους εκείνη εντύπωση θα είχε στις μέρες μας εξανεμιστεί. Το ότι ακόμη σήμερα βλέπουμε τον Πίντερ του 1957 σημαίνει ότι η αλήθεια του έργου του είναι υπαρκτή και σαγηνευτική, λιγότερο συμβατική στην τήρηση των κανόνων που αφορούν την αναπαράσταση του έξω κόσμου, περισσότερο δραστική στην μετάδοση της κρυφής του ουσίας.

Το ίδιο το έργο είναι βέβαια ένα σκέτο αίνιγμα: ένας αποτυχημένος πιανίστας, που για άγνωστους λόγους επιλέγει να μονάζει δίπλα στη θάλασσα, υπό την υψηλή προστασία μιας μεγαλύτερης του σε ηλικία γυναίκας-ερωμένης, δέχεται την εισβολή στο χώρο του δύο υπαλλήλων κάποιας σκοτεινής οργάνωσης. Το έργο που ξεκινά πάνω στις προδιαγραφές του παραδοσιακού αγγλικού δράματος μυστηρίου, σταδιακά διαλύει τις αρχικές του συνιστώσες, για να εξαερώσει στο τέλος την στέρεα ρεαλιστική του ύλη σε ένα μείγμα καφκικής ποιητικής αλληγορίας και ιλαροτραγωδίας. Ωστόσο, ένα νήμα κάποιου νοήματος διαφαίνεται πίσω από την όλη εξέλιξη. Το *Πάρτι Γενεθλίων* θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν αλληγορία της τελετουργίας που συνοδεύει την ενηλικίωση και κοινωνική ένταξη του ατόμου. Σε αυτήν την περίπτωση ο καλλιτέχνης είναι αυτός που αρνείται την κοινωνικά αρμόζουσα ένταξή του στο κόσμο των ενηλίκων, των διαψευσμένων ονείρων, των συλλογικών ευθυνών και των διαβρωτικών ενοχών. Ο πιανίστας Στάνλεϊ μοιάζει να είναι εθελούσια καθηλωμένος στο ενδιαμέσο μιας διαρκούς παιδικότητας από τη μια, που με ζέση φροντίζει να διατηρεί η μητρική ερωμένη του Μεγκ, και του κοινά αποδεκτού ανδρικού προτύπου από την άλλη, που εκπροσωπεί ο χωρίς επιθυμίες «ενήλικας» Πητ. Και αντιδρά σθεναρά στη διαδικασία ένταξής του στον «κόσμο των ανδρών», που βίαια απαιτούν τα δύο όργανα της καθεστηκυίας τάξης. Αυτό το τριπλό δίλημμα μοιάζει να αποτελεί την κατάληξη του κοινωνικά

«απροσάρμοστου» καλλιτέχνη: έχει να επιλέξει ανάμεσα στο να μείνει για πάντα ένα παιδί-θαύμα, ένας ευνουχισμένος σε αισθήματα ενήλικος άνδρας, ή ένας «δηλωμένος» τρελός.

Στο θέατρο του Αντώνη Αντύπα έχουν ανεβεί μερικές από τις πιο γόνιμες σκηνικές αναζητήσεις των τελευταίων χρόνων. Η παράσταση του Πίντερ είναι μια από αυτές. Έχοντας στις δυνάμεις του μια εξαιρετική διανομή, ο Αντύπας έδωσε στο έργο τον σωστό τόνο, χωρίς να μπει στον πειρασμό να βαρύνει τη σκηνοθεσία του με μια προμελετημένη ατμόσφαιρα. Ακόμη διατηρώ την εντύπωση μιας Ράνιας Οικονομίδου που παίζει την Μεγκ με κάθε ίνα του κορμιού της, συνθέτοντας με τα ίδια υλικά τη μητέρα και την ερωμένη, την πεταλούδα και την αράχνη. Ο Στάνλεϊ του Λαέρτη Βασιλείου διατηρεί ίσως υπερβολικά υψηλή στην πρώτη πράξη τη θερμοκρασία του ρόλου του, παίζει όμως θαυμάσια στις δύο τελευταίες πράξεις το δοχείο υποδοχής της βίας, της ανοησίας και των ενοχών των υπολοίπων. Εντυπωσιακή η μορφή της Λούλου που πλάθει η Μαρία Καλλιμάνη, μορφή απτή, αναγνωρίσιμη και ιδιαίτερα δημιουργική. Ίσως η πιο «θεατρική» παρουσία του έργου, ο ρόλος του Γκόλνμπεργκ, στηρίζεται στον Γιάννη Τσορτέκη. Το πρόσωπό του εισβάλλει στην γύρω του πραγματικότητα, ανατρέποντας τον επίπλαστο ρεαλισμό των χάρτινων σκηνικών της. Δίπλα του ο Γιάννης Καρατζογιάννης, σαν Μακ Καν, εκτελεί με επάρκεια και άνεση μέσω τον έτερο σκηνικό πόλο, που φέρνει επί σκηνής τον σπινθήρα. Στον ολοκληρωμένο, έστω και μικρό ρόλο του Πητ ο Γιώργος Μωρογιάννης συνθέτει το άμεσα αναγνωρίσιμο πρόσωπο του συμβιβασμένου ανθρωπάκου. Χάρηκα για μια ακόμη φορά τη δημιουργική μετάφραση-μεταφορά του Πίντερ στην ελληνική ανάσα και παύση από τον Παύλο Μάτεσι. Δεν με έπεισαν ωστόσο πλήρως τα κοστούμια του Γιώργου Πάτσα, που, χωρίς να γνωρίζω το γιατί, υπέπεσαν αρκετές φορές σε αντιφάσεις.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Παράσταση του σήμερα

ΒΕΡΕΝΙΚΗ ΤΟΥ ΡΑΚΙΝΑ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΜΟΡΕ

Ο Ζαν Ρασίν (1639-1699) έγραψε τη *Βερενίκη* του το 1670. Παρουσιάστηκε αρχικά στην Αυλή και στη συνέχεια στο Hôtel de Bourgogne με τον Φλοριντόρ και τη Σανμελέ γνωρίζοντας τεράστια επιτυχία· το κοινό ξεσπούσε σε κλάματα και ασυγκράτητα χειροκροτήματα. Λίγες μέρες αργότερα ο διάσος του Μολιέρου ανέβασε το *Τίτος και Βερενίκη* του Κορνέιγ αλλά δεν κατάφερε να επισκιάσει την επιτυχία του Ρακίνα. Πρόκειται για μια τραγωδία αποφάσεων, συναισθημάτων, παθών και λιγότερο δράσης, που για το λόγο αυτό επικρίθηκε σκληρά. Ο Ρακίνας, που πίστευε στη λεπτότητα των ψυχολογικών εκφράσεων, είχε επιλέξει, όχι τυχαία, για πρωταγωνιστή τον Φλοριντόρ, που ήταν γνωστός για το ήρεμο και σίγουρο παίξιμό του.

Η *Βερενίκη* ήταν η δεύτερη τραγωδία του Ρακίνα (είχε προηγηθεί ο *Βρετανικός* το 1669) που αντλούσε το θέμα της από τη ρωμαϊκή ιστορία. Κύρια πηγή του υπήρξε ο Λατίνος συγγραφέας Σουητώνιος. Ο

Ρακίνας όμως χρησιμοποιούσε τα ιστορικά πρόσωπα με ελευθερία, επιλέγοντας μόνο τα στοιχεία που τον εξυπηρετούσαν και προσαρμόζοντάς τα στο «σχέδιό» του. Η Βερενίκη (κόρη του Ηρώδη Αγρίππα Α΄, βασιλιά της Ιουδαίας) είχε ακολουθήσει τον Τίτο Φλάβιο Βεσπασιανό από την Παλαιστίνη στη Ρώμη, μετά την εκπόρθηση της Ιερουσαλήμ το 70 μ.Χ. Πολύ γρήγορα όμως και κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες επέστρεψε στην Ανατολή. Ο Αντίοχος Δ΄ ο Επιφανής (από τους βασιλείς της Κομμαγηνής) βοήθησε τον Βεσπασιανό και τον Τίτο, αλλά οι Ρωμαίοι φοβούμενοι τη δύναμή του τον πολέμησαν το 72 μ.Χ.

Στον Ρακίνα έχουμε ένα ερωτικό τρίγωνο στα πρόθυρα της απόγνωσης. Η Βερενίκη έχει ακολουθήσει στη Ρώμη τον Τίτο όπου ζουν στα κρυφά έναν παθιασμένο έρωτα. Ο Τίτος μετά τον θάνατο του πατέρα του Βεσπασιανού καλείται να γίνει ο νέος αυτοκράτωρ της Ρώμης. Ο άγραφος όμως και απάραβτος νόμος απαγορεύει στον αυτοκράτορα τον γάμο του με μη Ρωμαία. Η βασίλισσα πρέπει να εγκαταλείψει τη Ρώμη, πριν ξεσπάσει η οργή του λαού. Ο Αντίοχος, βαθιά ερωτευμένος με τη Βερενίκη αλλά και έμπιστος του Τίτου, αναλαμβάνει να της πει τα δυσάρεστα νέα. Τα διλήμματα θολώνουν τις επιλογές. Τι είναι πιο ισχυρό; Ο έρωτας ή η δόξα; Το πάθος ή η εξουσία; Κάθε ένας από τους τρεις ήρωες βρίσκεται μπροστά σε αδιέξοδο, σε αναπάντητα ερωτήματα. Στο τέλος του έργου απομένουν απελπιστικά μόνοι, θυσιασμένοι στον βωμό της ματαιότητας. Το χρέος κερδίζει τη μάχη αλλά δεν σκοτώνει τα αισθήματά τους.

Είναι πιθανό πως πίσω από τα ιστορικά πρόσωπα κρύβονται πρόσωπα και καταστάσεις της εποχής του Ρακίνα. Ίσως πίσω τους να είναι ο Λουδοβίκος ΙΔ΄ και η Μαρί Μαντσίνι, που αναγκάστηκαν να χωρίσουν καθώς ο Λουδοβίκος παντρεύτηκε για πολιτικούς λόγους την Ινφάντα της Ισπανίας. Όταν η Μαρί έφευγε, ο βασιλιάς ξέσπασε σε λυγμούς και εκείνη του είπε τη φράση που βρίσκουμε στο έργο: «Μεγαλειώτατε, είστε ο βασιλιάς, και κλαίτε».

Η σκηνοθεσία του Γιάννη Χουβαρδά έφερε τη *Βερενίκη* στη Ρώμη της δεκαετίας του '60. Ο αναχρονισμός αυτός κάνει το έργο ενδιαφέρον και το βάζει να λειτουργήσει σε πολλαπλά επίπεδα και σε διλήμματα που αφορούν τον σημερινό θεατή. Η ματιά του Χουβαρδά πάνω στο κείμενο ήταν καθαρή, ζωγόνος και με λεπτή αλλά οξυμένη αίσθηση χιούμορ. Δουλεύοντας πάνω στη γραμμή του Ρακίνα, στη δημιουργία δηλαδή δραματικής έντασης με απλά μέσα, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην πορεία του εσωτερικού κόσμου των ηρώων και στις λεπτές αποχρώσεις της ψυχολογίας τους. Οι ευφύεστες μουσικές επιλογές σχολιάζουν τη δράση, απομακρύνουν τον κίνδυνο της μελοδραματικής αισθηματολογίας και λειτουργούν ανατρεπτικά αποσυμπιέζοντας και εκτονώνοντας την ένταση.

Ο Στρατής Πασχάλης μετέφρασε το έργο μεταφέροντας τον αλεξανδρινό σε δεκαπεντασύλλαβο στίχο. Η εργασία που έγινε στην εκφορά, σε ένα κείμενο ποιητικό που ο στίχος θα μπορούσε να αποτελέσει κίνδυνο για τον εκφυλισμό του λόγου σε μια ωραιοποιημένη, γλυκανάλατη απαγγελία, είχε εντυπωσιακά αποτελέσματα χάρη στην ανατροπή του ρυθμού, στα κοψίματα και στις ανάσες που τολμούν οι ηθοποιοί.

Ο Ρακίνας περιγράφει τον δραματικό χώρο ως μία χρυσή στοά κάπου μέσα στο ανάκτορο, έναν χώρο που οδηγεί στα δωμάτια της Βερενίκης από τη μια μεριά και στου Τίτου από την άλλη. Έναν μυστικό χώρο συναντήσεων. Το μπαρ της Λίλης Πεζανού λειτουργεί ακριβώς με τον ίδιο τρόπο. Επιτρέπει τη συνάντησή τους στα κρυφά αλλά ταυτόχρονα είναι ένας χώρος τρόπον τινά εκτεθειμένος, όπου η είσοδος τρίτων προσώπων δεν είναι πάντοτε αποφεύξιμη. Τα κοστούμεια με πινελιές ικανές να αποδώσουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στους ρόλους. Το μουσουλμανικό μαντήλι της Φοινίκης είναι νομίζω το ισχυρότερο παράδειγμα.

Η εντυπωσιακή λιτότητα των σκηνικών και των κοστουμιών ενδυναμώνεται από την εκφραστική λιτότητα των ηθοποιών. Ηθοποιοί που ανέτρεξαν με

τη βοήθεια του σκηνοθέτη στην μεστότητα των αισθημάτων και στην έκφραση συναισθηματικών αποχρώσεων. Η αισθαντική Αμαλία Μουτούση από την απόλυτη εμπιστοσύνη κυλίστηκε στον πόνο της αμφισβήτησης και της απόρριψης, για να φτάσει στην συνειδητοποίηση και την καρτερική απόφαση της φυγής. Ο Τίτος του Ακύλλα Καραζήση, μετέωρος ανάμεσα στο χρέος και το πάθος του, ταλανίζεται στη δίνη των αισθημάτων για να καταλήξει απόλυτα δυστυχισμένος, νικημένος από την ίδια του την εξουσία. Ο Νίκος Κουρής κουβαλά καρτερικά τον πόνο της απόρριψης και του ανολοκλήρωτου έρωτα, τυλίγεται στην ελπίδα, για να δοθεί στη συνέχεια βορά στη μοναξιά.

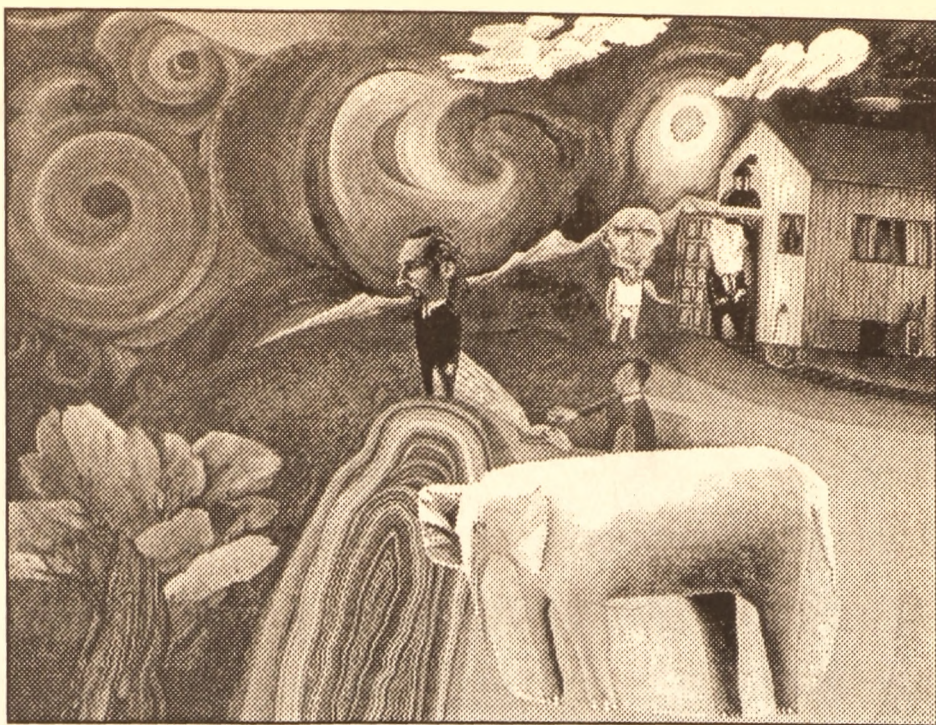
Η Φοινίκη της Ηλέκτρας Νικολούζου, ο Αρσάκης του Κώστα Βασαρδάνη και ο Πάουλο του Δημήτρη Κουτρουβιδέα λειτουργούν ως πιστοί σύντροφοι, ως φωνές της λογικής, των επιχειρημάτων, της πραγματικότητας που αρνούνται να αντιμετωπίσουν. Ενδυναμωμένοι σκηνοθετικά από τη χρήση μικροφώνων, γεγονός που τους προσέθετε μια εξώκοσμη διάσταση, και με περιορισμένη κίνηση έτσι που να αφήνει ερωτηματικά για την αλήθεια της ύπαρξής τους.

Οι φωτισμοί του Λευτέρη Παυλόπουλου είναι μια παρτιτούρα συναισθημάτων και παθών. Το πρόγραμμα της παράστασης που επιμελήθηκε η θεατρολόγος Βάσω Βασιλάτου προσφέρει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα ιστορικά και τα δραματικά πρόσωπα, για το έργο και για την αισθητική της παράστασης.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

ΕΙ
ΚΑ
ΣΤΙ
ΚΑ

Άνοιξη, βρε!

Έργο του Δ. Ρόκου από την έκθεση στην «Έκφραση».

ΣΤΟ «ΜΗΛΟ», ΤΗΝ «ΕΚΦΡΑΣΗ» ΚΑΙ ΤΟ «CHEAP ART»

Ενδιαφέροντα πράγματα συμβαίνουν εν Αθήναις, και μάλιστα εκτός πεπατημένης και εκτός των κυρίαρχων συνταγών της γιαλαντζί πρωτοπορίας, έτσι ώστε να δικαιούμαστε το καλωρίσμα του έαρος. Είδαμε λοιπόν τον **Σταύρο Ιωάννου** στη γκαλερί «Σκουφά» με τοπιογραφίες που άγγιζαν τις ποιότητες ενός Παπαλουκά, αλλά και τον **Γιάννη Αντωνόπουλο** στην «Έκφραση» με εγκαυστικά «πορτρέτα της φύσης» που ανέδυσαν έναν πρωτογενή και αδιαμεσολάβητο οίστρο.

Ολούθε μας μαζεύει ο Θεός
Έχουμε χέρια καθαρά και πάμε.
Γιώργος Σαραντάρης

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΟΝΑΤΣΟΣ

Όμως αυτόν τον καιρό η μεγάλη έκθεση φιλοξενείται στο «Cheap Art», στα Εξάρχεια, και ονομάζεται *Βενετία 2005*. Πρόκειται για ένα αρθρωτό πολυέργο, για ένα εικαστικό χταπόδι με αναρίθμητες εικόνες-πλοκάμια, κατασκευασμένο από μεταλλικές δαγκάνες και πλαστικό το οποίο εγκλωβίζει και βυζαίνει οπτικές εντυπώσεις από τη Biennale του περασμένου θέρους. Δράστης του ο **Σταύρος Μπονάτσος**, ένας πολυμήχανος κατασκευαστής μορφών που μοιράζονται ανάμεσα στην παίζουσα ποπ διάθεση και έναν στοχασμό που ανατρέπει τα επαρχιώτικα μας στάνταρτς.

Πρωτογνωρίσαμε τον Μπονάτσο κατά τη δεκαετία του '70 και μετά τον καμαρώσαμε στο Παρίσι και την Biennale de la Jeune Sculpture, όπου έστηνε μικρά σύμπαντα και αποτροπαϊκές φιγούρες με τις πολυουρεθάνες του. Εκτοτε βρέθηκε εκτός των κονκλαβίων της ΑΣΚΤ, της Πινακοθήκης ή των Μουσείων σύγχρονης τέχνης Αθήνας

και Θεσσαλονίκης, για να πραγματοποιήσει μια δυναμική επάνοδο με την παρούσα του έκθεση στο «Cheap Art» και κυριολεκτικά να ανακατέψει την τράπουλα. (Για όσους τουλάχιστον παραμένουν παίχτες και δεν κατέστησαν δημόσιοι υπάλληλοι). Ο Μπονάτσος πλαστικοποιεί μεγεθυμένες φωτογραφίες, αντικείμενα ή και πρωτότυπα έργα στοιχειοθετώντας ένα ιδιότυπο οδοιπορικό στο χρόνο και την εμπειρία, ανακατασκευάζοντας ό,τι τον συγκίνησε από την σύγχρονη καλλιτεχνική έκφραση όχι σαν ιστορικός αλλά σαν θαυματοποιός και παραμυθάς. Το αποτέλεσμα τον δικαιώνει απόλυτα. Οι εγκιβωτισμένες αυτές εικόνες, προϊόν μαστοριάς και έμπνευσης, αποδεικνύουν περίτρανα το ιστορικό μέγεθος του δημιουργού τους.

ΝΕΑ ΠΡΟΣΩΠΑ!

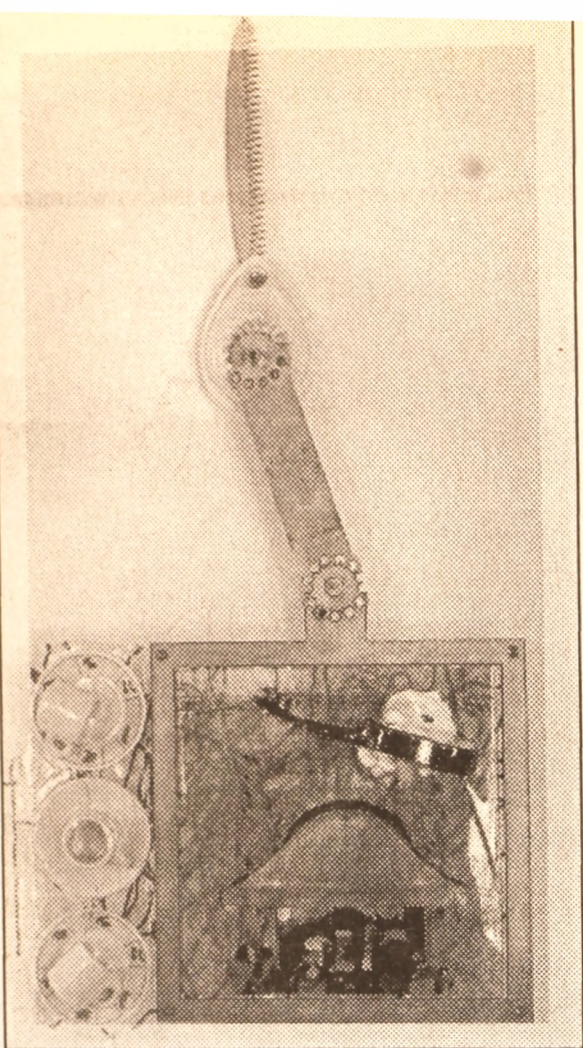
Στο «Μήλο» του Παγκρατίου με εντυπωσίασαν δύο πρωτοεμφανιζόμενοι δημιουργοί από το εργαστήρι του Λάκη Πατρασκήδη: ο **Δημήτρης Μπάμπουλης** και ο **Θάνος Κλωνάρης**. Αμφότεροι συνδυάζουν μια προγραμματική ζωγραφική που εδράζεται σ' ένα προϋπάρχον αρχιτεκτονικό σχέδιο, σε μια

ιδανική, αποστειρωμένη εκδοχή ενός μελλοντικού αστικού τοπίου ευμάρειας και τεχνολογικής αυτάρκειας, και σ' ένα ζωγραφικό υλικό που εκρήγνυται δραματικά και ανατρέπει τη συμπεφωνημένη ευτυχία. Η συνύπαρξη ενός design σχεδόν βιομηχανικού –με τα ανάλογα χαρτιά και τα ραπιτογκράφ– και μιας ζωγραφικής που αναπαριστά τον πιο εξπρεσιονιστικό εαυτό της δίνει, νομίζω, το μέτρο της πρωτοτυπίας τους. Ο Κλωνάρης συμπλέκει μια τρισδιάστατη φύση σ' ένα τεχνοκρατικό τοπίο χωρίς κατοίκους ή με κάποια όντα που μόλις διακρίνονται, ενώ ο Μπάμπουλης ποντάρει σε αξίες περισσότερο χρωματικές παρά σχεδιαστικές, κρατώντας όμως κι αυτός μια σουρντίνα λίγο πριν την τελική κραυγή. Και στους δύο αυτό το ελεγχόμενο αποτέλεσμα δεν είναι αντίθετο προς τον όποιο αυθορμητισμό αλλά ακομπανιάρει θαυμάσια μίνιμαλ προθέσεις και εννοιοκρατικά αποτελέσματα.

Επαρκέστατος, τέλος, συνθετικά και χρωματικά ο **Μίλτος Γκολέμας** στη γκαλερί «Ζουμπουλάκη», καταπιάστηκε μ' ένα δυσκολότατο θέμα, έναν μεταβιομηχανικό χώρο ανάμεσα σε πλωτές δεξαμενές και ένα τοπίο αλά Στάλκερ και τα πήγε περίφημα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΟΚΟΣ

Το τέταρτο μέλος της οικογένειας των Ρόκων, του Κυριάκου, της Ρουμπίνης και του Στέφανου, ο Δημήτρης, εκθέτει αυτό τον καιρό στη γκαλερί «Έκφραση» τις ζωγραφιές του που θυμίζουν κόμικς, graffiti αλλά και μια πολύ περίεργη άποψη εικονογραφίας γεμά-

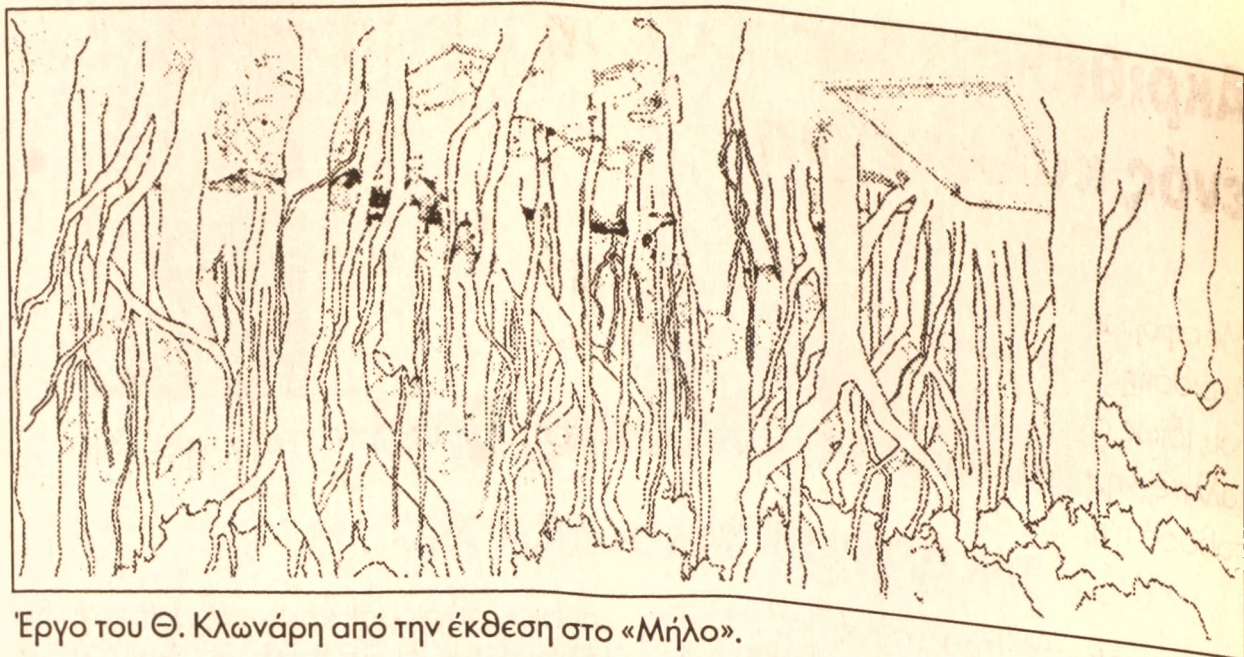

Έργο του Στ. Μπονάτσου από την έκθεση στο «Cheap Art».

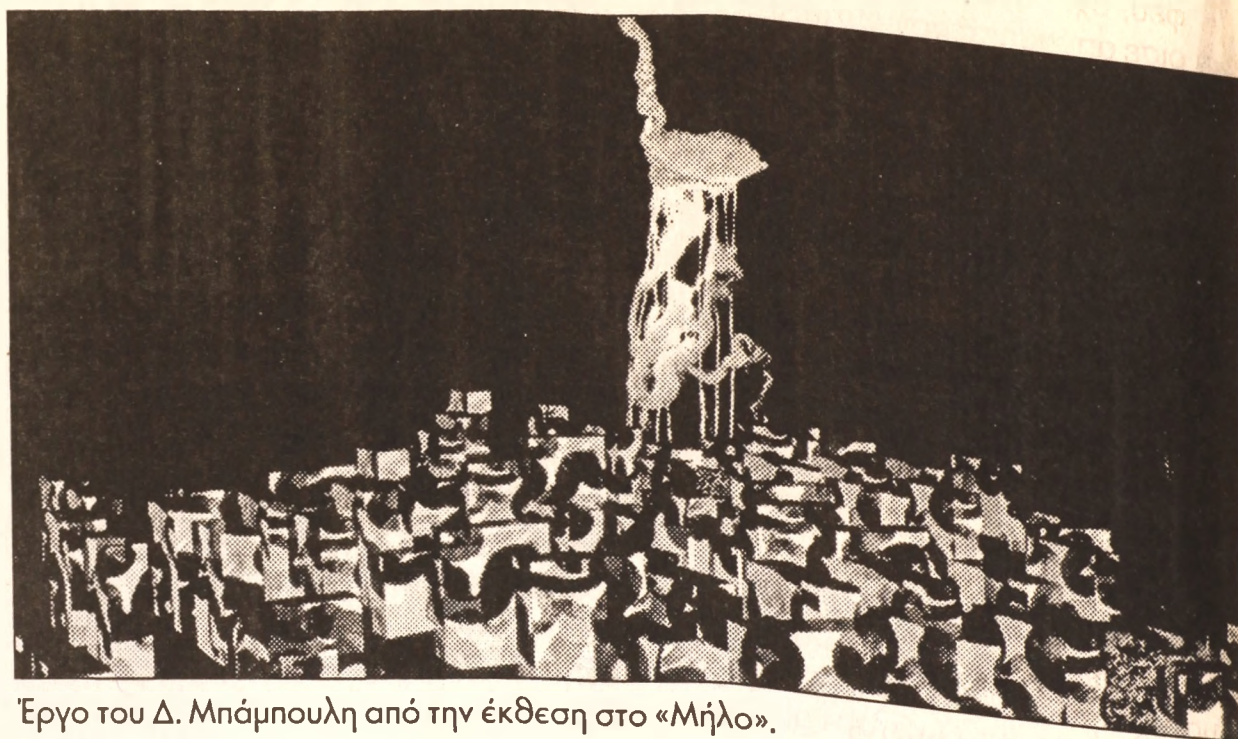
τη δύναμη και υπονοούμενα. Ο Ρόκος αξιοποιεί παραδοσιακές τεχνικές για ν' αποδώσει ένα πολύ σύγχρονο, ροκ θα έλεγα, μύθο με σουρεαλιστικές και ψυχεδελικές προεκτάσεις. Πολύ ικανός σχεδιαστής, μπορεί ν' αφηγείται με το παιχνίδι των γραμμών πολλά περισσότερα από όσα το σύνηθες παιχνίδι των λυγμών του λόγου. Αν η ανθρωπότητα κινδυνεύει από δύο πράγματα, την τάξη και την αταξία, όπως ισχυρίζεται ο Πωλ Βαλερί, ο Δημήτρης έχει βρει έναν τρίτο χαρούμενο όσο και ακριβολόγο δρόμο προς το χάος. Όπως, εξάλλου, οφείλει να βρίσκει κάθε φορά η αληθινή –κι όχι η μονόδρομα διακοσμητική– ζωγραφική και στις μέρες μας και πάντα. Ο Τσε πάλι το έλεγε αλλιώς: «Η επανάσταση στην Κούβα υπήρξε το πρώτο τέλεια οργανωμένο χάος στο μυστήριο του σύμπαντος».

Η εικονογραφία του Ρόκου σ' αυτή την πρώτη του ατομική έκθεση γεννάει ανάμικτα συναισθήματα. Αφενός σχετίζονται με τη λύπη για το ανεπίστρεπτα(;) χαμένο επικό ύφος της τέχνης του καιρού μας και αφετέρου έχουν να κάνουν με το αίτημα του χιούμορ που ανατρέπει την κυρίαρχη σοβαροφάνεια και μας επιτρέπει να παίρνουμε βαθιές ανάσες αλήθειας. Εξάλλου, είτε το θέλουν οι νεκροθάφτες πολιτικοί του πολιτισμού μας είτε όχι, μύρισε Άνοιξη!

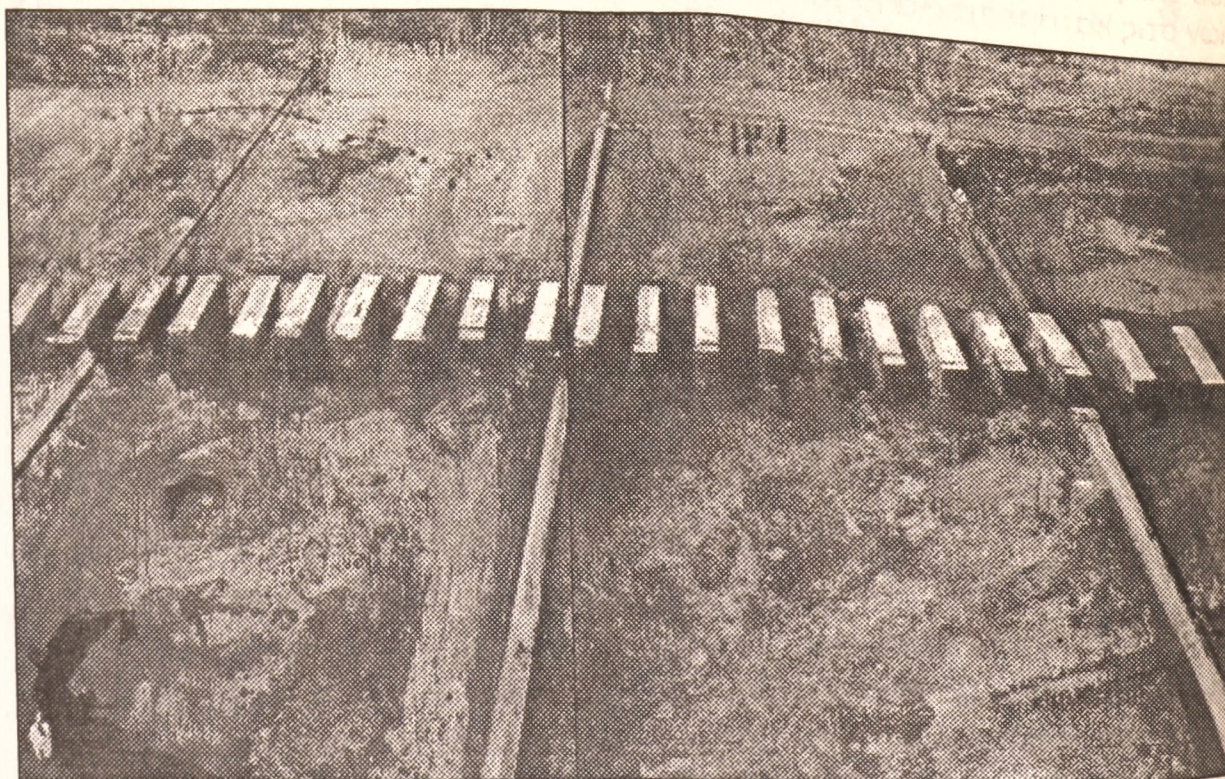
ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Έργο του Θ. Κλωνάρη από την έκθεση στο «Μήλο».

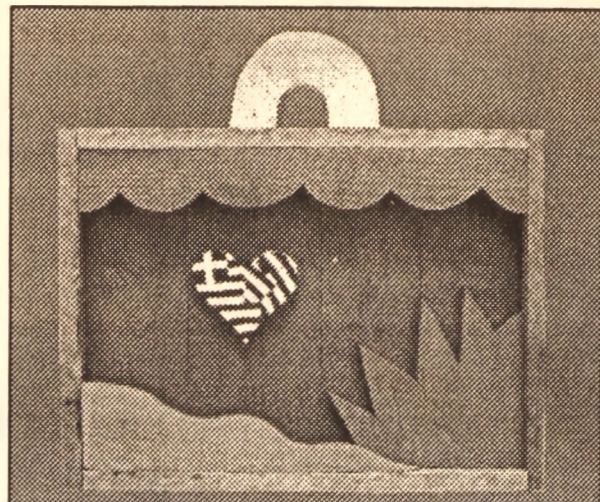
Έργο του Δ. Μπάμπουλη από την έκθεση στο «Μήλο».

Έργο του Μ. Γκολέμα από την έκθεση στη «Ζουμπουλάκη».

Ακριθάκης: Μεταλλαγή της μνήμης ενός καλλιτέχνη

Με αφορμή την έκδοση των έργων του Αλέξη Ακριθάκη με τον τίτλο «Α όπως Ακριθάκης...» θα διξουμε εδώ ένα, δυστυχώς, απόλυτα σύγχρονο φαινόμενο που, ιδίως στην περίπτωση αυτού του ελεύθερου και χαρισματικά ανένταχτου καλλιτέχνη, περιβάλλεται τραγικές διαστάσεις. Και αυτό γιατί παρερμηνεύεται σοβαρά η προσφορά του δημιουργού.

Αλλοτρίωση που συνειδητοποιεί, φευ, όχι μόνον όποιος απλά γνώρισε από κοντά τον όντως μοναδικό Αλέξη, αλλά ειδικότερα εκείνος ο οποίος, θαυμάζοντας τον σαν πραγματικός φίλος, δεν τον εκμεταλλεύτηκε ποτέ υποβαθμίζοντάς τον σε μιαν εμπορεύσιμη αξία ούτε και διανοήθηκε ποτέ να διεμβολίσει την προσωπικότητά του εισάγοντάς τον σαν καταναλωτικό αγαθό στο χρηματιστήριο της τέχνης. Σε αυτό το τόσο απατηλό –σε ό,τι αφορά τις ουσιαστικές αξίες– χρηματιστήριο, στο οποίο τελικά ισοπεδώνονται τα πάντα, καθώς προκατασκευασμένες (ready-made) καταστάσεις συνυπάρχουν επί ίσοις όροις με χαρισματικούς δημιουργούς.

Δυστυχώς αυτή ήταν η ατμόσφαιρα που επικράτησε την ημέρα των εγκαινίων στις κατάμεστες από το νέο κύμα επιχειρηματιών αίθουσες, στις οποίες οι καλλιτέχνες, συνάδελφοι του Αλέξη, μετριόντουσαν στα δάχτυλα του ενός χεριού. Το στίγμα εδώ δόθηκε από τον εκπρόσωπο της χορηγού ελβετικής τράπεζας, που ήρθε ειδικά από την Γενεύη για να αναπτύξει από θέσεως ισχύος, δηλαδή από το βήμα, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και τους στόχους της τράπεζας.

Οφείλουμε βέβαια να σημειώσουμε –ώστε να μην κατηγορηθούμε ότι ζούμε εκτός τόπου και χρόνου, στο περιθώριο των τεκταινομένων– ότι οι χορηγίες στους σημερινούς δύσκολους καιρούς είναι πολύτιμες και αναγκαίες· φτάνει βέβαια, όπως συμβαίνει στο εξωτερικό, να τηρείται μια στοιχειώδης σεμνότητα, όπως π.χ. να αναγράφεται μεν στα έντυπα το όνομα του χορηγού, να υπάρχει

και ένας σύντομος χαιρετισμός στον κατάλογο, όχι όμως ποτέ μια διαζώσης προβολή με έναν μακρόσυρτο λόγο αναφερόμενο στους στόχους της επιχείρησης. Βέβαια εμείς οι Έλληνες υπερβάλλουμε σε όλα και δεν είναι λίγα τα παρόμοια πρόσφατα παραδείγματα στα οποία θα μπορούσε να αναφερθεί κανείς – όπως στην περίπτωση της χορηγίας από μέρους μιας εταιρείας γαλλικών κρασιών, ο εκπρόσωπος της οποίας ανέπτυξε επί μακρόν τους στόχους της και μάλιστα, αν και Γάλλος ο ίδιος, αγγλιστί, ώστε να γίνει κατανοητός από τους αγνοούντες παντελώς την γαλλική συγχρόνους έλληνες businessmen.

Χαρακτηριστικό, ακραίο στιγμιότυπο των εγκαινίων του Ακριθάκη, όταν, στην έκδηλη δυσφορία μερικών, δυστυχώς λιγοστών φίλων του Αλέξη, μερικές κυρίες και κύριοι μανάτζερ της τέχνης διατυμπάνιζαν ότι: «Τι λέτε καλέ; Είστε στα καλά σας; Ο Ακριθάκης μπαίνει στο χρηματιστήριο, μόνον έτσι θα αποκτήσει αξία».

Εμβρόντητοι σε μια τέτοια ομοβροντία προσβολής της ουσιαστικής προσωπικότητας αυτού του χαρισματικού και μεγαλειώδους στη μοναδικότητά του δημιουργού με αυτοδύναμη αξία, που ζωγράφιζε όπως ακριβώς ζούσε, ανέπνεε, έκανε έρωτα, παρηγορηθήκαμε συνειρμικά στη σκέψη ότι, αν ο Ακριθάκης συνέχιζε να ζει βιολογικά, δεν θα είχε ποτέ δεχτεί –όσες οικονομικές δυσκολίες κι αν είχε, και είχε πολλές αλλά τις αντιμετώπιζε πάντοτε σαν άρχοντας– να προβληθεί σε μια τέτοια ατμόσφαιρα. Θα είχε αποστομώσει προκαταβολικά και αρκετά ωμά –όπως ακριβώς ταιριάζει σε κάθε τέ-

τοια περίπτωση– όλους αυτούς τους παρατρεχάμενους.

Κωδικοποίηση τύπου χρηματιστηρίου προβάλλει και το αδιανόητο για κάθε ουσιαστική αισθητική προσέγγιση του Αλέξη εύρημα του αλφαβήτου: Α όπως Ακριθάκης, Β όπως βαλίτσα, Δ όπως Δέντρο κ.λπ. Σχήματα που για τον Αλέξη δεν έχουν μιαν ανεξάρτητη, αυτοδύναμη ερμηνεία και γι' αυτό δεν μπορούν να υπαχθούν σε μια κονσερβοποιημένη όπως εδώ κατάταξη-αντιμετώπιση. Πλήρης λοιπόν είναι η σύγχυση εδώ, καθώς αυτή τη φορά όντως παρερμηνεύεται η τέχνη του δημιουργού, που εννοούσε σε τελείως διαφορετικά μήκη κυμάτων την ενορχήστρωση των σχημάτων του, έτσι ώστε να μεταλλάσσονται μέσ' από την παράθεση, αντιπαράθεση, συνύπαρξη και κυρίως τον ρυθμό-παλμό του χρώματος. Έλεος! Είναι αθέμιτο, αν όχι παρακρουσματικό, να κωδικοποιούμε εν είδει διαδικτύου έναν ουσιαστικό και από το DNA του ταγμένον να είναι ανένταχτος και αντιδραστικός, κατεξοχήν σημαντικό καλλιτέχνη –και αυτό σε διεθνή, αλλά όχι βέβαια με τα κριτήρια της ισοπεδωτικής παγκοσμιοποίησης, πλαίσια–, που την αξία του την οφείλει αποκλειστικά στον εαυτό του. Ως προς αυτό βέβαια, οι πιο αξιόπιστες μαρτυρίες είναι τα ίδια τα έργα, που αυτοδύναμα –εφόσον βέβαια ο θεατής διαθέτει κάποια γνώση–, δίχως την πλύση εγκεφάλου που επιχειρούν οι επιτήδαιοι αποσπώντας την αντίληψη του επισκέπτη σε κερδοσκοπικά ερεθίσματα άκρατου πλουτισμού, αποβάλλουν τα προαναφερθέντα καρκινώματα.

ΝΤΟΡΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΡΟΓΚΑΝ

αρχι ΤΕΚΤΟ νίκη

CLEM

Η υπόθεση του (αεροπλανοφόρου) Κλεμενσώ δεν ήταν εσωτερική υπόθεση των (σήμερα) αυτομαστιγυνόμενων Γάλλων, που τρέχουν τώρα να σώσουν ό,τι μπορούν στην Ινδία, με τον Σιράκ στο τσακ λίγο πριν την εκεί άφιξη του Μπους, αλλά μια «ντροπή» που απευθύνεται σε όλη την «καθαρή», υπεράνω πάσης υποψίας Ευρώπη – όπου ανήκομεν, βεβαίως βεβαίως.

Καθώς η Ελλάδα πέρασε πρόσφατα από μια αντίστοιχη «εθνική αναδίπλωση» (οι αναδιπλώσεις είναι πάντα εθνικές, δηλαδή περήφανες), με την υπόθεση της αδιάθετης λυματολάσσης στο Σουδάν, ξέρουμε για τι πράγμα πρόκειται. Αλλά αυτής της κατηγορίας οι περιπτώσεις απαλλαγής από ανεπιθύμητα ή ξεπερασμένα παράγωγα του δυτικού πολιτισμού με παραλήπτη τους «άλλους» του υπόλοιπου κόσμου, διεξάγεται τουλάχιστον εδώ και έναν αιώνα, κάτι σαν εκδίκηση για την κατάργηση της αποικιοκρατίας.

Όμως στη δική μας ιδιαίτερη περιοχή ενδιαφέροντος, της λεγομένης αρχιτεκτονικής, συμβαίνουν σιωπηρά τα ίδια, εξίσου από καιρό. Και μάλιστα, με το προσόν ότι δεν χρειάζεται να περάσουμε τα σύνορα της χώρας. Έχουμε μάλιστα εφεύρει κομψούς τρόπους για να καλύψουμε την αλήθεια.

Μιλάμε λοιπόν για γήρανση του οικοδομημένου στοκ, και πιο συγκεκριμένα, για εξάντληση των ορίων αντοχής ορισμένων υλικών όπως το μπετόν λόγω ηλικίας. Στο μεταξύ

καλπάζουν οι αναθεωρήσεις των αντισεισμικών κανονισμών. Με χαριτωμένη μάλιστα αφέλεια, μερικοί αναλογίζονται τι θα συμβεί αν έχουμε έναν καλό σεισμό σε καίριο σημείο (και όχι υποθαλάσσιο σε μεγάλο βάθος όπως οι τελευταίοι που έγιναν). Εκείνο που κρύβεται επιμελώς είναι σε ποιους αναφέρονται όλα αυτά τα σενάρια: ποιοι σήμερα, κατά πλειοψηφία, στις απαξιωμένες αυτές παλιές οικοδομές, τα αμαρτωλά δείγματα της πάλαι ποτέ ανασυγκρότησης, του «ελληνικού θαύματος». Στη συντριπτική τους πλειοψηφία πρόκειται για τα λιγότερο ευνοημένα (οικονομικά) στρώματα της κοινωνίας, εξ ανάγκης εγκλωβισμένα σε εκείνες τις γερασμένες οικοδομές για τις οποίες κανείς ποτέ δεν νοιάστηκε πόσο θα αντέξουν.

Και ενώ, μεταξύ αστείου και σοβαρού, συζητάμε αυτάρεσκα ότι αυτό το στοκ (κυρίως) πολυκατοικιών θα είναι το επόμενο κύμα διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, που θα αναλάβει ένα μελλοντικό ΥΠΠΟ, δεν συζητάμε όμως

(είμαστε αρχιτέκτονες, η δουλειά μας απλά είναι να σχεδιάζουμε και να στολίζουμε τις πόλεις) για το ποιοι είναι οι άμεσα εμπλεκόμενοι σε αυτό το παιχνίδι.

Δεν πάει πολύς καιρός που καταχαρούμενοι διαπιστώνουμε πως τα κλειστά, αδιάθετα σπίτια που κανείς δεν ήθελε ούτε για χάρισμα (ούτε οι άποροι φοιτητές) τώρα γέμισαν ζωή χάρις στους οικονομικούς μετανάστες, που τώρα πλημμύρισαν τις υποβαθμισμένες περιοχές της πόλης, μαζί με τους όλο και περισσότερους «κάτω από το όριο φτώχειας» Έλληνες. Αυτοί λοιπόν οι τριτοκοσμικοί, οι έτσι και αλλιώς περιφρονημένοι, είναι οι ευεργετημένοι του συστήματος διάθεσης του «άχρηστου» προϊόντος. Γιατί για αυτό πρόκειται, για μια ακόμα εφαρμογή του παγκόσμιου νόμου. Στην κοινωνική πυραμίδα αντιστοιχεί (ταιριάζει) μια οικοδομική πυραμίδα. Οι κάτω τρώνε ό,τι αφήνουν ή πετούν οι πάνω.

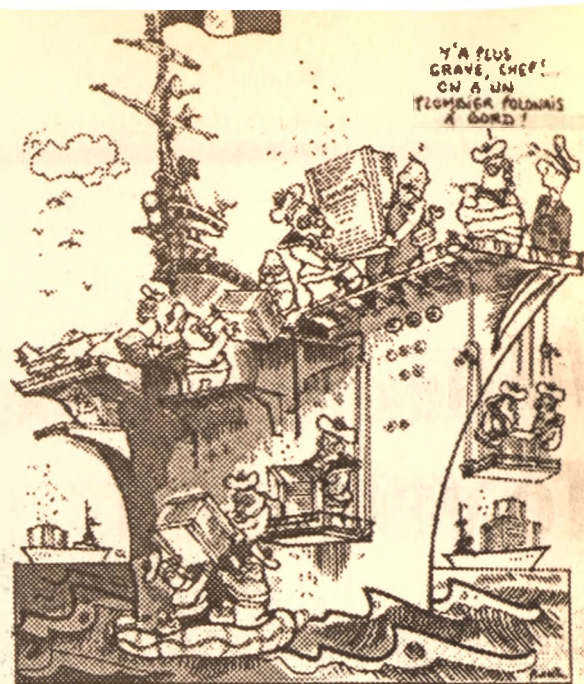
Υπάρχουν εξαιρέσεις, το ξέρω. Οι πολυκατοικίες του '30 στο κέντρο και στο Κολωνάκι εξακολουθούν να προσφέρουν στέγη σε μεσαία-ανώτερα εισοδήματα. Στατιστικά όμως η περίπτωση τους είναι αμελητέα (άλλωστε δεν μιλάμε εδώ για το κέντρο, που διαθέτει πιο πονηρές προδιαγραφές).

Το πλησιέστερο που έχουμε φτάσει στην αναγνώριση του προβλήματος των γερασμένων

οικοδομών είναι η πρόταση κατεδάφισης μεγάλων εκτάσεων που τις περιέχουν κατά πλειοψηφία. Με ένα σμπάρο δύο τρυγόνια: γλυτώνουμε από τον μπελά και καθαρίζουμε τις πόλεις από «κακή» αρχιτεκτονική για να τις ξαναχτίσουμε κούκλες. Με άλλα λόγια, αρχίζει σοβαρά να κυκλοφορεί η άποψη ότι εκεί που έφτασαν τα πράγματα, το μόνο που απομένει είναι οι μαζικές κατεδαφίσεις, στο στιλ του '50-'60, δηλαδή μισό αιώνα πίσω. Τι όμορφη επιστροφή στα τόσο γνώριμά μας οικόπεδα της «αστικής ανανέωσης» με εργαλείο τα σύγχρονα μηχανήματα (συγχρονισμένες εκρήξεις στον σκελετό, σαρωτικές μπουλντόζες νέας κοπής). Καιρός του, αρκετά τράβηξε όλη εκείνη η αρρωστημένη κατάσταση των αστικών αναπλάσεων, του δήθεν κεντήματος μέσα στην πόλη λες και πρόκειται για χαλασμένη οδοντοστοιχία.

Υπάρχει και ένα τρίτο «τρυγόνι»: οι κάτοικοι σε αυτά τα σενάρια δεν επιστρέφουν βέβαια στις ανακαινισμένες περιοχές-βιτρίνα. Όχι βέβαια. Θα τους προσφέρουμε εμπλουτισμένο δίκτυο προαστιακού τρένου ώστε να μπορούν να μένουν πιο έξω, μα εννοείται, ακολουθώντας το γνωστό γαλλικό μοντέλο! Έχει πια σήμερα η Ελλάδα μητροπολιτικό κύρος, μπορεί.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

«Υπάρχει και κάτι πιο σοβαρό, Καπετάνιε!... Στο σκάφος βρίσκεται ένας πολωνός υδραυλικός!».

Άλμπερτ Αϊνστάιν: Το νέο επιστημονικό κοσμοείδωλο

του Ευτύχη Μπιτσάκη

Έτος Αϊνστάιν: Ο τύπος ασχολήθηκε κυρίως με ανέκδοτα, με φανταστικές «επιστημονικές» θεωρίες του ιδρυτή της Σχετικότητας. Τα βιβλία εξάλλου που δημοσιεύτηκαν (κυρίως μεταφράσεις) κινούνται κατά κανόνα στο επίπεδο των εμπειρικών γεγονότων και είναι, επιστημολογικά και φιλοσοφικά, συζητήσιμα. Τέλος, το Φυσικό Τμήμα του Πανεπιστημίου μας δεν έκρινε ότι άξιζε να ασχοληθεί με τις θεωρίες του Αϊνστάιν.

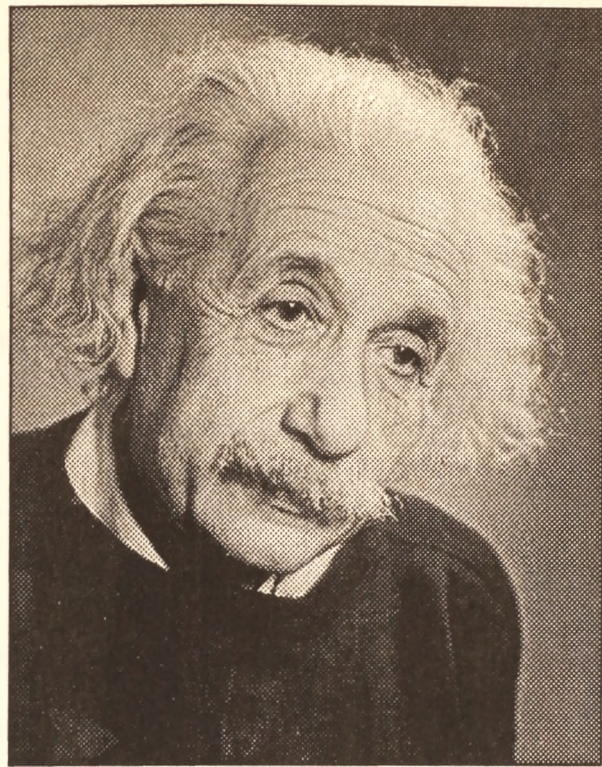
Στο κείμενο που ακολουθεί θα επιχειρήσω να σκιαγραφήσω τις φιλοσοφικές συνέπειες των σχετικιστικών θεωριών: τη νέα κοσμοαντίληψη η οποία αναδύεται στα πλαίσια του σχετικιστικού «παραδείγματος».

Προς τα τέλη του 19ου αιώνα ήταν πλέον φανερό ότι το άτομο του Δημόκριτου και του Νεύτωνα δεν ήταν «άτομο». Η ανακάλυψη του ηλεκτρονίου, των διαυλικών ακτινών και προπαντός της ραδιενέργειας, σηματοδότησαν την είσοδο «στην εποχή των μεταστοιχειώσεων», κατά την έκφραση του Πωλ Λανζεβέν. Οι νέες ανακαλύψεις εφανέρωσαν τα όρια της νευτώνειας φυσικής. Εντούτοις η κρίση της κλασικής φυσικής ερμηνεύθηκε συχνά ως συνολική κρίση της επιστήμης. Βρισκόμαστε μπροστά στα ερείπια των αρχών, έγραφε ο μεγάλος μαθηματικός Ανρύ Πουανκαρέ. Η αρχή της διατήρησης της ύλης καταρρέει, έγραφε, όπως και η αρχή της διατήρησης της ενέργειας. Στην πραγματικότητα, η κρίση θα οδηγούσε στην επανάσταση της σχετικότητας και των κβάντα. Αλλά η επανάσταση δεν ήλθε από την αναδυόμενη επιστήμη της ατομικής φυσικής. Προήλθε από τη μελέτη μιας φυσικής αλληλεπίδρασης: της ηλεκτρομαγνητικής (φως, κ.λπ.).

Πράγματι, το 1900 ο Μαξ Πλανκ είχε διατυπώσει την κατ' εξοχήν «ανορθό-

δοξη» θεωρία, σύμφωνα με την οποία το φως εκπέμπεται κατά ασυνεχείς ποσότητες. Πέντε χρόνια αργότερα, ο Αϊνστάιν θα ερμήνευε το φωτοηλεκτρικό φαινόμενο (δηλαδή τη δυνατότητα του φωτός να αποσπά ηλεκτρόνια από την επιφάνεια ενός μετάλλου) δεχόμενος ότι το φως (η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία) όχι μόνον εκπέμπεται αλλά και διαδίδεται κατά ασυνεχείς ποσότητες: τα **κβάντα**.

Ας αφήσουμε επί του παρόντος την κβαντική μηχανική, και ας στραφούμε στη σχετικότητα, η οποία γεννήθηκε ως η υπέρβαση των αντιφάσεων της κλασικής ηλεκτρομαγνητικής θεωρίας. Σύμφωνα με την αρχή της σχετικότητας του Γαλιλαίου, οι νόμοι της φυσικής διατηρούν την ίδια μορφή σε δύο συστήματα τα οποία βρίσκονται σε ομαλή σχετική κίνηση. Σύμφωνα με αυτή την αρχή, συνεπώς, η ταχύτητα του φωτός θα έπρεπε να μεταβάλλεται, σε συνάρτηση με την σχετική ταχύτητα πηγής-παρατηρητή. Όμως το πείραμα έδειξε ότι το φως διατηρούσε πάντα την ίδια ταχύτητα. Αυτή ήταν η μία από τις αντιφάσεις που θα οδηγούσαν στην ειδική σχετικότητα. Η δεύτερη ήταν «τυπική» και από μια άποψη «αισθητική». Οι νόμοι του ηλεκτρομαγνητισμού (εξισώσεις του Μάξγουελ) δεν διατηρούσαν την ίδια μορφή όταν, με τη βοήθεια των μετασχηματισμών του Γαλιλαίου, περνούσαμε από ένα

αδρανειακό σύστημα (σύστημα που υποτίθεται ότι κινείται ομαλά ως προς τον απόλυτο χώρο των Νεύτωνα-Ευκλείδη) σε άλλο. Με τη χρήση μιας άλλης ομάδας μετασχηματισμών (ομάδα Λόρεντζ), ο Αϊνστάιν επέτυχε το αναλλοίωτο των εξισώσεων του Μάξγουελ. Έτσι γεννήθηκε η ειδική θεωρία της σχετικότητας (1905) η οποία φώτισε με νέο φως τις αντιλήψεις για την ύλη, την ενέργεια, τον χώρο, τον χρόνο και την αιτιακή συσχέτιση των φαινομένων.

Ας αρχίσουμε από το πρόβλημα της ύλης. Κατά τον Δημόκριτο, τον Νεύτωνα, τον Λαπλάς κ.λπ., η ύλη αποτελείται από άτομα: αδημιούργητα κατά τον Δημόκριτο, δημιουργημένα από τον Θεό κατά τον Νεύτωνα. Η ατομική υπόθεση θεμελιώνει έναν επιστημονικό ρεαλισμό χαρακτηριστικό της κλασικής φυσικής. Στο φιλοσοφικό επίπεδο, έναν μηχανιστικό υλισμό (Λαπλάς) είτε έναν μεταφυσικό ρεαλισμό (Νεύτων). Και για τις δύο σχολές, τα άτομα ήταν

από τη φύση τους αδρανή. Το πρόβλημα της κίνησης δεν μπορούσε συνεπώς να λυθεί στα πλαίσια του μηχανιστικού κοσμοειδώλου («παραδείγματος» κατά Τόμας Κουν). Έτσι π.χ. ο Καρτέσιος κατέφυγε στον Θεό, ο οποίος επροίκισε την ύλη με τόση κίνηση (ενέργεια) όση χρειαζόταν για τους σκοπούς για τους οποίους την δημιούργησε. Αργότερα οι φυσικοί κατέληξαν, με τη θερμοδυναμική, σε έναν οντολογικό δυϊσμό: στον δυϊσμό της ύλης (άτομα) και της ενέργειας, η οποία θεωρήθηκε «αβαρές ρευστό», αιτία της κίνησης.

Οι μετασχηματισμοί του Γαλιλαίου προϋπέθεταν την ύπαρξη του απόλυτου χώρου και του απόλυτου χρόνου, όπως τους είχε ορίσει ο Νεύτων στα *Principia* (1686). Κατά την ειδική θεωρία της σχετικότητας, αντίθετα, ο χώρος και ο χρόνος είναι σχετικά μεγέθη: εξαρτώνται από την κινητική κατάσταση του συστήματος – όχι από τον παρατηρητή, όπως κατά κανόνα λέγεται, δοθέντος ότι πρόκειται για αντικειμενικό γεγονός και όχι για υποκειμενική εντύπωση. Σχετικά αποδείχτηκαν επίσης και άλλα φυσικά μεγέθη της κλασικής φυσικής, όπως η μάζα, η ενέργεια, η δύναμη, η επιτάχυνση, το ηλεκτρικό φορτίο.

Πρώτη επιστημολογική σύγχυση: Όλα είναι σχετικά. Στην ανάπτυξη του ρεύματος του γνωσιολογικού (και οντολογικού) σχετικισμού συνέβαλε και το ίδιο το όνομα της θεωρίας. Αλλά η έννοια σχετικότητα ανάγεται στον Γαλιλαίο, και σημαίνει, όπως σημειώθηκε, ότι οι νόμοι της φυσικής διατηρούν την ίδια μορφή σε δύο συστήματα που κινούνται με ομαλή αμοιβαία ταχύτητα. Σχετικότητα, συνεπώς, σημαίνει φυσική αντικειμενικότητα. Εντούτοις το ουσιαστικό βρίσκεται αλλού: Η ειδική θεωρία απέδειξε τη σχετικότητα των φυσικών μεγεθών της νευτώνειας φυσικής. Ταυτόχρονα, με διαλεκτικές συνθέσεις εδημιούργησε νέα μεγέθη, τα οποία είναι απόλυτα στο νέο, τετραδιάστατο χωροχρονικό πλαίσιο (στο χώρο Μινκόφσκι). Τα νέα μεγέθη είναι το τετραδιάστατο χωροχρονικό διάστημα, το τετραδιάνυσμα ορμής-ενέργειας, το τετραδιάνυσμα

φορτίου-ρεύματος κ.λπ. (Τετραδιάνυσμα: γενίκευση του γνωστού διανύσματος της κλασικής φυσικής στον τετραδιάστατο χωρόχρονο του Μινκόφσκι). Η φυσική σημασία αυτών των μεγεθών μπορεί να αναδειχθεί συνεπώς μόνο στο σχετικιστικό τετραδιάστατο χωρο-χρονικό πλαίσιο.

Πώς κατανοήθηκε όμως από τη συντριπτική πλειοψηφία των φυσικών και των φιλοσόφων η επανάσταση της σχετικότητας; Ειδικά το πρόβλημα της ύλης και της κίνησης; Ο Νεύτων στα *Principia* είχε διαπράξει ένα επιστημολογικό σφάλμα κατανοητό για την εποχή του. Είχε ταυτίσει τη φιλοσοφική κατηγορία της ύλης με τη φυσική έννοια της μάζας, η οποία είναι το μέτρο της αδράνειας ενός συστήματος. Συνεπώς, κατά την άποψη αυτή, υλικά θα εθεωρούντο μόνο τα σωμάτια με θετική μάζα. Αλλά με την ανάπτυξη της θερμοδυναμικής και τη διασάφηση (τρόπος του λέγειν) της έννοιας της ενέργειας κατά τα μέσα του 19ου αιώνα, η ενέργεια, εξαιτίας της μικρής ακρίβειας των τότε επιστημονικών οργάνων, θεωρήθηκε αβαρές (άρα άυλο) ρευστό. Η προσχετικιστική αυτή διχοτομία θα έπαιζε κρίσιμο ρόλο στην κατανόηση της ειδικής θεωρίας της σχετικότητας και ειδικά στην κατανόηση του προβλήματος της ύλης.

Συγκεκριμένα: Σύμφωνα με την περίφημη εξίσωση του Αϊνστάιν ($E = mc^2$) σε ορισμένη ποσότητα μάζας αντιστοιχεί ορισμένη ποσότητα ενέργειας. Δεν πρόκειται συνεπώς για ισοδυναμία. Πρόκειται για ποσοτική σχέση ανάμεσα σε δύο αντίθετα κατηγορήματα της ύλης: τη μάζα, μέτρο της αδράνειας, και την ενέργεια, μέτρο της κίνησης. Πώς ερμηνεύτηκε όμως από την ολότητα σχεδόν των φυσικών αυτή η σχέση; Και πώς ερμηνεύεται και σήμερα στα σχολικά βιβλία και στα πανεπιστημιακά συγγράμματα; Με αφετηρία τη νευτώνεια ταύτιση της μάζας με την ύλη και της ενέργειας με αβαρές ρευστό, η σχέση αυτή ερμηνεύθηκε ως σχέση ισοδυναμίας ανάμεσα στην ύλη-μάζα, και την ενέργεια. Ο δρόμος για ένα νέο ενεργητισμό (και μυστικισμό) ήταν ήδη ανοικτός. Συγκεκριμένα:

Ο κλασικός ενεργητισμός (τα πάντα

ανάγονται στην ενέργεια) συνδέθηκε με το όνομα του διαπρεπούς χημικού Ostwald (1853-1932). Ο νέος σχετικιστικός ενεργητισμός είχε ως αφετηρία το επιστημολογικό σφάλμα της ταύτισης της ύλης με ένα από τα κατηγορήματά της: την αδράνεια. Αλλά αν η μάζα-ύλη είναι ισοδύναμη με την άυλη (καθότι υποτίθεται μηδενικής μάζας) ενέργεια, τότε τίθεται φυσιολογικά το ερώτημα της «έσχατης ουσίας του Σύμπαντος». Το νέο ρεύμα του ενεργητισμού είχε ως αφετηρία αυτή την «παρεξήγηση»: Η ύλη μετατρέπεται σε ενέργεια, άρα αφυλοποιείται, άρα εύλογα μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι τα σωμάτια αποτελούνται από ενέργεια, ότι είναι «μαθηματικές μορφές» (Χάιζεμπεργκ), ότι η ύλη φθίνει, ενώ η ενέργεια, «το νέο πνεύμα, ο νέος Θεός» αναβαθμίζεται, τείνοντας προς το σημείο Ωμέγα, που θα είναι η ταύτιση με τον Θεό (πατήρ Τεγιάρ ντε Σαρντέν).

Πέραν τούτου: Η ειδική θεωρία της σχετικότητας αποτελεί μια από τις βάσεις των νεότερων θεωριών της μικροφυσικής. Τα μικροσωμάτια χωρίζονται σε διαφορετικές οικογένειες, με βάση ορισμένα χαρακτηριστικά μεγέθη (μάζα, φορτίο, σπιν, διάφορες συμμετρίες, κ.λπ.). Σήμερα η φυσική γνωρίζει σωμάτια με θετική μάζα (ηλεκτρόνια, πρωτόνια, νετρόνια, κ.λπ.) και σωμάτια με μηδενική ή περίπου μάζα ηρε-

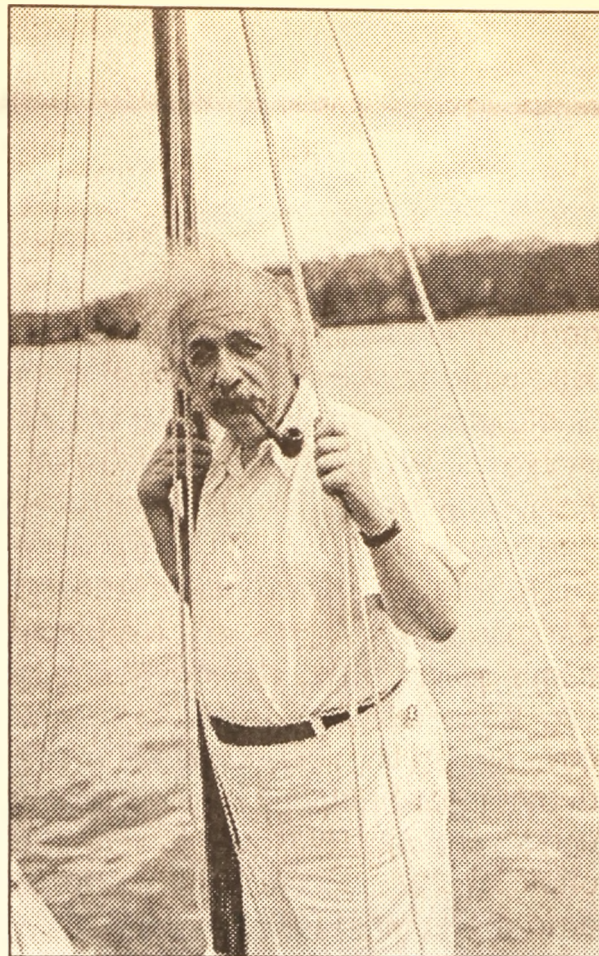
μίας (φωτόνια, νετρίνο, κ.λπ.). Με βάση λοιπόν τη διχοτομία μάζας-ύλης και ενέργειας, τα πρώτα θεωρήθηκαν υλικά. Τα δεύτερα, μη υλικά. Συνέπεια, η εννοιολογική σύγχυση για τις σχέσεις των μικροσωματίων. Αλλά οι σχέσεις των διαφόρων οικογενειών των μικροσωματίων δεν είναι εξωτερικές. Είναι ενδογενείς, όπως αποδεικνύουν οι αμοιβαίες μετατροπές και οι νόμοι διατήρησης. Έτσι, ένα φωτόνιο μπορεί να μετατραπεί σε ένα θετικό και σε ένα αρνητικό ηλεκτρόνιο, και αντίστροφα. Ποιο είναι το φυσικό περιεχόμενο αυτής της μετατροπής; Ένα μη μαζικό σωματίο μετατρέπεται σε δύο μαζικά σωματία και το αντίστροφο. Αλλά σύμφωνα με την ταύτιση της μάζας με την ύλη, η πρώτη μετατροπή θεωρείται υλοποίηση του φωτονίου (της ενέργειας) ενώ η δεύτερη αφυλοποίηση της ύλης. Οι όροι αυτοί είναι λανθασμένοι και αντιφάσκουν με τη θεωρία του Αϊνστάιν. Ποια θα μπορούσε συνεπώς να είναι μια ερμηνεία των σχέσεων ύλης, μάζας και ενέργειας, σύμφωνη με τη θεωρία της ειδικής σχετικότητας;

Αναφέρθηκαν στα νέα, απόλυτα φυσικά μεγέθη, τα οποία εντάσσονται στο τετραδιάστατο χωροχρονικό πλαίσιο. Στο σχετικιστικό πλαίσιο, η μάζα και η ενέργεια, ως διαφορετικά, αλλά ποσοτικά συσχετισμένα μεγέθη, αντιπροσωπεύονται από το τετραδιάνυσμα ορμής-ενέργειας. Η μάζα αντιστοιχεί στις τρεις χωρικές συνιστώσες του τετραδιανύσματος. Η ενέργεια, στη χρονική. Κατά τις αλληλομετατροπές η μάζα μετατρέπεται σε ενέργεια και η ενέργεια σε μάζα. Για ένα κλειστό σύστημα, το «μήκος» του τετραδιανύσματος είναι σταθερό. Διαφορετικά: Το σύνολο της δυνάμει και της ενεργείας ενέργειας (ας θυμηθούμε τον Αριστοτέλη) και της δυνάμει και ενεργείας μάζας, είναι σταθερό. Η έννοια «ύλη» είναι απύσχα σε αυτές τις αλληλομετατροπές, επειδή η ύλη δεν είναι φυσική έννοια. Είναι φιλοσοφική κατηγορία και οι προηγούμενες αρχές διατήρησης δεν αποτελούν απόδειξη της αρχής της αφθαρσίας της. Η αρχή αυτή δεν αποδεικνύεται, αντίθετα με ό,τι είχε νομίσει ο Λαβουαζιέ και πολλοί μεταγενέστεροι και αντίθετα με ό,τι φα-

ντάζονται ακόμα και σήμερα ορισμένοι απλοϊκοί υλιστές.

Ας επιμείνουμε στο θέμα της ενότητας της ύλης μέσα στη διαφορότητα των μορφών. Οι φυσικοί γνωρίζουν σήμερα μικροσώματα με σχεδόν μηδενικό χρόνο ζωής (10^{-23} δευτερόλεπτα) και άλλα, που είναι ουσιαστικά «αθάνατα», όπως το πρωτόνιο. Σωματία με μηδενική ή περίπου μάζα ηρεμίας και άλλα βαρύτερα από το «βαρύ» πρωτόνιο. Τα μικροσώματα χωρίζονται σε αντίθετες κατηγορίες (σωμάτια-αντισωματία, φερμιόνια-μποζόνια), «ύλη» και πεδίο, κ.λπ. Επίσης διαφέρουν ως προς μια σειρά άλλων μεγεθών (κβαντικών αριθμών). Εντούτοις οι διαφορές και οι αντιθέσεις είναι διαλεκτικές: συνιστούν ενότητα μέσα στη διαφορά (και αντίστροφα). Οι νόμοι διατήρησης και μετασχηματισμού εξάλλου, εκφράζουν την ενότητα που υπάρχει στο βάθος φαινομενικού χάους των οντότητων της μικροφυσικής. Σήμερα μπορούμε να θεμελιώσουμε συγκεκριμένα ένα μονισμό της ύλης, αντίθετο με τον καρτεσιανό δυισμό και με τις δυιστικές και πνευματοκρατικές αντιλήψεις που παρασιτούν στο σώμα της Φυσικής.

Οι θεωρίες του Αϊνστάιν είναι ρεαλιστικές και αιτιοκρατικές. Θεμελιώνουν ένα «σύμπαν» αντικειμενικό (ρεαλισμός), αιτιοκρατικό και τοπικό. (Η τοπικότητα είναι συνέπεια του γεγονότος ότι, σύμφωνα με τις σχετικιστικές θεωρίες, η ταχύτητα των φυσικών αλληλεπιδράσεων είναι πεπερασμένη και κατά συνέπεια οι φυσικές μετατροπές είναι διαδικασίες με χρονικό πάχος). Η αιτιοκρατική σχέση είναι επίσης χρονικά απόλυτη στα πλαίσια της σχετικότητας. Πράγματι, η χρονική σχέση δύο γεγονότων ανεξάρτητων μεταξύ τους μπορεί να αντιστραφεί με κατάλληλη στροφή του συστήματος συντεταγμένων (π.χ. η χρονική διαδοχή δύο ανεξάρτητων μεταξύ τους κεραυνών). Αντίθετα η χρονική διαδοχή δύο αιτιακά συσχετισμένων γεγονότων είναι απόλυτη: δεν είναι δυνατόν να αναστραφεί. Τέτοια π.χ. είναι η εκπομπή ενός ραδιοφωνικού σήματος και η διέγερση του δέκτη. Οι ισχυρισμοί για το αντίθετο προϋποθέτουν την παρανόηση των σχέσεων

στο «σύμπαν» Μινκόφσκι.

Αυτά ως προς την ειδική θεωρία. Αλλά είναι γνωστό ότι ο Αϊνστάιν υπήρξε ένας από τους πρωτεργάτες της κβαντικής θεωρίας, δηλαδή της σύγχρονης θεωρίας του μικρόκοσμου. Όπως σημειώθηκε ήδη, για να ερμηνεύσει το φωτοηλεκτρικό φαινόμενο, ο Αϊνστάιν δέχτηκε ότι το φως όχι μόνον εκπέμπεται αλλά και διαδίδεται κατά ασυνεχείς ποσότητες (κβάντα). Εντούτοις λέγεται συχνά ότι ο Αϊνστάιν ήταν εχθρός της κβαντικής μηχανικής. Περί τίνος πρόκειται λοιπόν;

Σημείωσα ήδη ότι τόσο η ειδική όσο και η γενική θεωρία της σχετικότητας είναι αιτιοκρατικές θεωρίες. Σύμφωνα με το αξίωμα του Νεύτωνα, οι αυτές αιτίες οδηγούν πάντα στα ίδια αποτελέσματα. Όμως στην κβαντική μηχανική, από μια αρχική κατάσταση μπορούν να προκύψουν δύο ή και περισσότερες τελικές καταστάσεις. Αυτό αντιφάσκει με την κλασική αντίληψη για την αιτιοκρατία, μηχανιστική (Λαπλάς) ή δυναμική (Μάξγουελ-Αϊνστάιν). Το γεγονός αυτό, μαζί με τις σχέσεις απροσδιοριστίας του Χάιζενμπεργκ (πιο ορθά τις ανισότητες του Χάιζενμπεργκ), τροφοδότησε ένα αντιαιτιοκρατικό ρεύμα: Τα μικροφυσικά σωματία δεν σέβονται την αρχή της αιτιότητας, στη φύση δεσπόζει η απροσδιοριστία, το τυχαίο είναι μη αναγώγιμο, κ.λπ. Και η δήθεν απροσδιοριστία επεκτάθηκε και στα ανθρώπινα, ως απόδειξη της ελεύθερης βούλησης.

Ο Αϊνστάιν δεν ήταν εχθρός της κβαντικής μηχανικής όπως λέγεται συχνά.

Ήταν αντίπαλος της αντιρεαλιστικής και αιτιοκρατικής ερμηνείας, η οποία συνδέθηκε με τη Σχολή της Κοπεγχάγης (Μπορ, Χάιζενμπεργκ, κ.λπ.). Ο Αϊνστάιν ήλπιζε ότι μια αιτιοκρατική διατύπωση θα ήταν κατ' αρχήν δυνατή. Έκτοτε έχουν διατυπωθεί αιτιοκρατικές θεωρίες (Ντε Μπρέιγ, Ντ. Μπωμ, κ.λπ.), χωρίς όμως να οδηγήσουν σε νέα αποτελέσματα. Αλλά η σχετική διαμάχη δεν έχει τελειώσει και ο αντίθετος ισχυρισμός δεν είναι σύμφωνος με τα γεγονότα.

Ως εδώ αναφέρθηκα στις επιστημολογικές και τις φιλοσοφικές συνέπειες της ειδικής θεωρίας της σχετικότητας. Ας επιχειρήσουμε τώρα να περάσουμε από τον μικρόκοσμο, στη δική μας κλίμακα και στον μεγάλο. Πριν το 1905 ήταν γνωστές ορισμένες ασυμφωνίες της νευτώνειας θεωρίας της βαρύτητας με αστρονομικά δεδομένα (κίνηση του περιήλιου του Ερμή, του κομήτη του Ένκεν, κίνηση της σελήνης, κ.λπ.). Ευφυείς απόπειρες για την άρση αυτών των αντιφάσεων είχαν αποτύχει. Ο Αϊνστάιν έκοψε και εδώ τον γόρδιο δεσμό. Το κίνητρο ήταν και εδώ, από μια άποψη, και αισθητικό. Στόχος του Αϊνστάιν ήταν να διατυπώσει τους νόμους της φυσικής με τέτοια μορφή ώστε να είναι αναλλοίωτοι ακόμα και για επιταχυνόμενα ή επιβραδυνόμενα συστήματα αναφοράς. Έτσι γεννήθηκε η γενική θεωρία της σχετικότητας (γενίκευση του αναλλοίωτου), η οποία είναι θεωρία γενικευμένης αντικειμενικότητας με φυσικό περιεχόμενο μια νέα, σχετικιστική θεωρία της βαρύτητας. Κατά τη θεωρία του Αϊνστάιν, στην οποία εκφράζεται η ενότητα του χώρου, του χρόνου, της ύλης και της κίνησης, η μορφή του χώρου καθορίζεται από την κατανομή της ύλης στη θεωρούμενη περιοχή και τα ουράνια σώματα κινούνται «ελεύθερα» πάνω σε γραμμές ελάχιστου μήκους (γεωδειακές). Τα παρατηρησιακά δεδομένα (καμπύλωση του φωτός, κίνηση γαλαξιών, κ.λπ.) έχουν επιβεβαιώσει αυτή την εξαιρετικά αντιεποπτική θεωρία.

Μέχρι το 1915-16 κυριαρχεί η νευτώνεια κοσμολογία. Η θεωρία της βαρύτητας του Αϊνστάιν έδωσε το μαθημα-

τικό-γεωμετρικό πλαίσιο για τη δημιουργία νέων κοσμολογικών προτύπων. Έκτοτε έχουν προταθεί διάφορα πρότυπα, επειδή η θεωρία μπορεί να προβλέψει ένα κλειστό, ένα ανοιχτό, ένα διαστελλόμενο, ένα συστελλόμενο, ένα παλλόμενο, κ.λπ. «σύμπαν». Το πρότυπο του Άλφβεν π.χ. εισάγει και την ηλεκτρομαγνητική αλληλεπίδραση, ενώ το πρότυπο της οιονεί σταθεράς κατάστασης προϋποθέτει τη συνέχεια δημιουργία ύλης στο χωρόχρονο, με ανάδυση σωματίων από το υποκβαντικό επίπεδο. Το πρότυπο όμως που κυριάρχησε είναι το λεγόμενο πρότυπο της μεγάλης έκρηξης (big bang), το οποίο γίνεται δεκτό ως το πραγματικό πρότυπο του σύμπαντος από τη μεγάλη πλειοψηφία των ειδικών.

Κατά το λεγόμενο στάνταρ πρότυπο, το Σύμπαν γεννήθηκε πριν από 15 δις. έτη περίπου, από μια σημειακή ιδιομορφία (μηδενικού όγκου) όπου η ύλη βρισκόταν σε άπειρη θερμοκρασία και με άπειρη πυκνότητα. Αλλά: Οι έννοιες άπειρη πυκνότητα και άπειρη θερμοκρασία στερούνται φυσικού νοήματος. (Όπως είχε διαβλέψει ο Αριστοτέλης, το άπειρο είναι «αεί γε έτερον και έτερον»). Επίσης, πριν από την έκρηξη δεν υπήρχε ο χώρος και ο χρόνος. Συνεπώς, αν καταλαβαίνουμε τι λέμε, η έκρηξη έγινε στο *πουθενά* και στο *ποτέ*. Επίσης: Οι εξισώσεις της βαρύτητας του Αϊνστάιν δεν λύνονται στο σημείο μηδέν. Η δυσκολία αυτή ξεπεράστηκε τυπικά, μετατοπίζοντας τη θεωρία λίγο πιο «μακριά» από το μηδέν (μήκος Πλανκ). Υπάρχουν και άλλες αντιρρήσεις για τις οποίες ο χώρος δεν επιτρέπει να μιλήσω. Μια τελευταία αντίρρηση: Με ποιο δικαίωμα μιλάμε για Σύμπαν; Για οτιδήποτε υπάρχει; Πέρα από τη φιλοσοφική αντίρρηση, υπάρχει και η μαθηματική: η Γενική Θεωρία της Σχετικότητας είναι μια τοπική θεωρία. Προχωρεί από σημείο σε σημείο. Συνεπώς δεν μπορεί να αποφανθεί για το «Σύμπαν».

«Αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις». Και στις επιστήμες, αλλά ειδικά στη σύγχρονη κοσμολογία, υπάρχει κραυγαλέα εννοιολογική σύγχυση. Έτσι, είτε το στάνταρ πρότυπο, είτε το πληθω-

ριστικό, μπορούν ενδεχομένως να αποφανθούν για το προσιτό μέρος του σύμπαντος, το οποίο κάλλιστα είναι δυνατόν να προήλθε από μια τεράστια έκρηξη, είτε από έναν τεράστιο αριθμό εκρήξεων στον υπάρχοντα χώρο και χρόνο. Εντούτοις και παρά τις οιονεί μεταφυσικές προϋποθέσεις του, το πρότυπο της μεγάλης έκρηξης διατύπωσε ένα σενάριο *κοσμογένεσης*, δηλαδή αλλαγής και ιστορίας των μορφών της ύλης. Και αυτό συνιστά μια μεγάλη επιστημονική συνεισφορά, η οποία αντιρροπεί τον παπικό ισχυρισμό ότι η γενική θεωρία της σχετικότητας *απέδειξε* τη δημιουργία του κόσμου από τον Θεό.

Από τα προηγούμενα αναδεικνύεται η ενδογενής συσχέτιση των φυσικών επιστημών με τη φιλοσοφία. Οι επιστήμες θεμελιώθηκαν πάντα σε φιλοσοφικές προκείμενες και με τη σειρά τους ανανέωσαν τη φιλοσοφία. Ταυτόχρονα υπήρξαν πηγή ιδεολογικών αποπλανήσεων. Στην περίπτωση της σχετικότητας, ο σύγχρονος γνωσιολογικός σχετικισμός άντλησε επιχειρήματα και από την λανθασμένη (στο επίπεδο της φυσικής) κατανόηση των θεωριών του Αϊνστάιν. Αλλά οι σχετικιστικές θεωρίες, αν κατανοηθούν σωστά, θεμελιώνουν ένα αντικειμενικό, αιτιοκρατικό και τοπικό «σύμπαν». Επιπλέον, γνώσιμο.

Για μια ουσιαστικότερη μελέτη:

Αϊνστάιν-Ίνφελντ: *Η εξέλιξη των ιδεών στη φυσική*, Δωδώνη.

Ν. Κιτσίκη: *Η φιλοσοφία της Νεώτερης φυσικής*, Gutenberg.

Ε. Μπιτσάκη: *Το Είναι και το Γίνεσθαι*, Δαίδαλος-Ζαχαρόπουλος, 6η εκδ. 2005.

Ε. Μπιτσάκη: *Ο δαίμων του Αϊστάιν*, Gutenberg.

Ε. Μπιτσάκη: *Το αειθαλές δέντρο της Γνώσεως*, Άγρα, 2005.

F. Selleri: *Παράδοξα και πραγματικότητα*, Σαββάλας, 2005.

F. Selleri: *Η διαμάχη στην κβαντική Μηχανική*, Gutenberg, 1986.

Για τα πρωτότυπα κείμενα του 1905, Αϊνστάιν, 1905, *Annus Mirabilis* (μετάφραση Ν. Ταμπάκη, επιμέλεια John Stachel), Γκοβόστης, 2000.

Βιβλίο

Με οδηγούς την Ιστορία και τη Λογοτεχνία

Ο Πειραιάς μέσα από την Ιστορία και τη Λογοτεχνία,
εκδ. Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά,
Πειραιάς 2005.

Τα τελευταία χρόνια, στα περισσότερα δημόσια σχολεία –«επώνυμα» ή «ανώνυμα»– εκπονούνται από μαθητές και καθηγητές αρκετά πολιτιστικά προγράμματα, πολλά από τα οποία παρουσιάζουν ως τελικό προϊόν μια σχετική έντυπη ή ηλεκτρονική έκδοση. Περισσότερο ή λιγότερο αξιόλογα, τα προγράμματα αυτά αποδεικνύουν με τον καλύτερο τρόπο ότι όταν οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν όρεξη και μεράκι, μπορούν να εμπνεύσουν τους μαθητές τους και μαζί να πορευθούν σε δρόμους δημιουργικούς, αναζητώντας τη γνώση πέρα από το αναλυτικό πρόγραμμα και τα στενά πλαίσια της σχολικής τάξης.

Αποτέλεσμα ενός τέτοιου εγχειρήματος είναι και η έκδοση της Ιωνιδείου Σχολής με τίτλο «Ο Πειραιάς μέσα από την Ιστορία και τη Λογοτεχνία» και υπότιτλο «Οδηγός της πόλης για μικρούς και μεγάλους», που κυκλοφόρησε στα τέλη του χρόνου που μας πέρασε (2005). Ομάδα μαθητών της Α' τάξης του Λυκείου και της Γ' του Γυμνασίου, με εμπνευστή και καθοδηγητή τον φιλόλογο κ. Στρατή Μαϊστρέλλη και σε συνεργασία με την υπεύθυνη της Σχολικής Βιβλιοθήκης κ. Άννα Φλωροπούλου, συγκέντρωσε υλικό, προκειμένου να βοηθήσει μικρούς και μεγάλους να γνωρίσουν τον Πειραιά από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, με οδηγούς την Ιστορία και τη Λογοτεχνία. Και εδώ ακριβώς έγκειται η ομορφιά και η πρωτοτυπία της έκδοσης. Στους δυο υπέρους αυτούς «οδηγούς» που ξεναγούν τον αναγνώστη στην περιπλάνησή του στον Πειραιά και που δεν είναι άλλοι από την Ιστορία και τη Λογοτεχνία, συνεπικουρούμενες και από τις Καλές Τέχνες: Ζωγραφική, Μουσική, Γλυπτική. «Αναζητήσαμε και διαβάσαμε λογοτεχνικά κείμενα με θέμα

τον Πειραιά, ακούσαμε τραγούδια που είχαν ως πηγή έμπνευσης τον Πειραιά, απολαύσαμε έργα ζωγραφικής και γλυπτικής με θέμα τον Πειραιά», σημειώνει, μεταξύ άλλων, η συγγραφική ομάδα στο προλογικό σημείωμα.

Ξεφυλλίζοντας κανείς το βιβλίο εντυπωσιάζεται από την άψογη αισθητικά εικόνα του. Όταν όμως αρχίσει να το διαβάσει, εκεί πραγματικά συναρπάζεται και δύσκολα θα το αφήσει αν δεν φθάσει μέχρι την τελευταία σελίδα. Μια αίσθηση φρεσκάδας, ομορφιάς, ενθουσιασμού και συγκίνησης αποπνέει το εξαιρετικό αυτό πόνημα. Αλλά και μια αίσθηση υπερηφάνειας. Υπερηφάνειας για το τι μπορεί να δημιουργήσει το ταλαιπωρημένο και συχνά παρεξηγημένο δημόσιο σχολείο, αλλά και για την ίδια την πόλη του Πειραιά. Ακόμη και αυτός που δεν έχει καμιά σχέση με τον Πειραιά, διαβάζοντάς το, στο τέλος θα νιώσει λίγο Πειραιώτης, «εις εκ των οικείων», αφού συνειρμικά θα παραπεμφθεί σε δρόμους γνώριμους, σε γειτονιές χλιοτραγουδισμένες, σε σοκάκια ρομαντικά, σε ανθρώπους της Τέχνης που αποτελούν σύμβολα του νεοελληνικού πολιτισμού, σε βιομηχανίες πασίγνωστες, σε στάδια και αθλητικές ομάδες με τις οποίες μπορεί κι ο ίδιος να έχει ταυτίσει τις αθλητικές ανησυχίες του.

Από τα «Παιδιά του Πειραιά» του Μάνου Χατζιδάκι που μας υποδέχονται στην 4η σελίδα έως «Τα γκωλ-ποστ» του Νίκου Εγγονόπουλου στην τελευταία πριν τη βιβλιογραφία (124), ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να απολαύσει αποσπάσματα προσεκτικά και εύστοχα επιλεγμένα τόσο από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία όσο και από τη νεοελληνική ποίηση και πεζογραφία, καθώς και από τον Τύπο της εποχής αλλά και από τα ρεμπέτικα τραγούδια – όλα αυτά πλαισιωμένα με το ανάλογο εικαστικό υλικό. Πλούταρχος (Βίοι Παράλληλοι), Θουκυδίδης (Ιστορίαι Α, Β), Πλάτωνας (Πολιτεία), Κόντογλου (Θάλασσες, καϊκια και карабоκύρηδες), Καραγάτσης (Ο Γιούγκερμαν, Το

Ναυτοσύνη σε συνδυασμό με το μέγα πάθος της θάλασσας είναι τα στοιχεία που αναγνωρίζουμε στην αφήγηση του **Μιχάλη Δ. Βαγιάνου**. Ο συγγραφέας, πλοίαρχος του εμπορικού ναυτικού, διαλέγει να μιλήσει για τη ζωή των ελλήνων ναυτικών και για την ανάπτυξη της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας από την εποχή του μεσοπολέμου μέχρι τα τέλη του 20ού αιώνα, με τη γνώση και το ύφος του θαλασσινού: *Το αθάνατο νερό* (εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2006).

Ξαναβλέπω με συγκίνηση της μορφή της Πηνελόπης Δέλτα· τα βιβλία της συντρόφεψαν γενιές και γενιές και η αποτίμηση του έργου της βρίσκει συνεχώς νέους αποδέκτες. Η έκδοση *Π.Σ. Δέλτα. Σύγχρονες προσεγγίσεις στο έργο της* (πρόλογος: **Άγγελος Δεληβορριάς**, επιμέλεια: **Αλ. Π. Ζάννας**, εκδ.

Βιβλιοπωλείον της «Εστίας» - Μουσείο Μπενάκη, 2006) είναι ένα θαυμάσιο βιβλίο για να γνωρίσουν οι νεότεροι τη σπουδαία αυτή γυναίκα, να προβληματιστούν για το έργο και τη δράση της. Γράφουν οι **Αλέξης Δημαράς, Σπύρος Καράβας, Τόνια Κιουσοπούλου, Marie-Cécile Navet-Grémillet, Ιωάννα Πετροπούλου, Πέτρος Χαρτοκόλλης**. Η σειρά των κειμένων ολοκληρώνεται με μια επιστολή του **Π.Α. Ζάννα** που αναφέρεται στη λέξη «Σιωπή» που θέλησε η ίδια να χαραχτεί στον τάφο της. Η έκδοση, πλούσια σε τεκμήρια, συμπληρώνεται με το χρονολόγιο της ζωής της, την εργογραφία της, καθώς και κριτικογραφία που εκτείνεται στα χρόνια της ζωής της.

Ο Άρης Μαραγκόπουλος διαμορφώνει ένα βιβλίο κριτικής τόλμης και επιχειρεί να θέσει όρια στην στερεοτυπική αναπαραγωγή αντιλήψεων. Ακολουθεί μια θεωρητική ταξινόμηση που θέτει το πλαίσιο της ανάπτυξης των επιμέρους ζητημάτων και ορίζει με σαφήνεια τη στάση του στην μεριά του μοντερνισμού και στην αποστροφή του προς τον μεταμοντερνισμό, αφού προηγουμένως περιγράψει τι προσδιορίζει κάθε μία από τις δυο κατηγορίες. Οι *Διαφθορές, Εραστές, Παραβάτες. Για την αναθεώρηση της νεοελληνικής πεζογραφίας* (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2005) είναι ένα βιβλίο εξαιρετικά ενδιαφέρον· έχει άποψη, την διατυπώνει με καθαρότητα και την τεκμηριώνει με επάρκεια. Και είναι αξιοσημείωτο ότι η σκέψη του είναι ενεργή και μπορεί να υποκινήσει νέα σκέψη, προβληματισμό και δημιουργική αντίδραση.

Πόσο ενδιαφέρουσα είναι μια πόλη; ποιοι είναι οι άνθρωποι που δίνουν σε μια πόλη τον ξεχωριστό της χαρακτήρα; Ο λόρδος **John Julius Norwich**, ιστορικός αλλά και ευφάνταστος συγγραφέας, συνθέτει ένα βιβλίο για τον 19ο αιώνα της αγαπημένης του πόλης: *Βενετία, η παραδεισένια πόλη* (μετάφραση: **Γιάννης Καστανάρας**, εκδ. Γκοβόστη, 2005). Μια εξιστόρηση της ζωής της πόλης μέσα από το βλέμμα των περιηγητών, που η παραμονή τους στη Βενετία σε ορισμένες περιπτώσεις κράτησε για μια ζωή. Από τον Μπάιρον έως τον Ρόμπερτ Μπράουνινγκ αλλά και από τον Βάγκνερ έως τον Χένρι Τζέιμς, το πλούσιο υλικό που μας παρουσιάζεται επαρκώς τεκμηριωμένο, αναπλάθεται

10), Thomas About-Grasset (Γάλλος φιλέλληνας και λόγιος), Μακρυγιάννης (Απομνημονεύματα), δημοτικά τραγούδια, Κονδυλάκης (Οι Άθλιοι των Αθηνών), Νιρβάνας (Αθηναϊκοί περίπατοι, Ένας ήσκιος τη νύχτα), Σαμαράκης (Σ' ένα συνοριακό σταθμό), Τσιτσέλη (Τα τραίνα), Τσιτσάνης (Οι Φάμπρικες), Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος (Χαμοζωή), Μοσκόβης (Περαίας), Δέλτα (Ο Τρελλαντώνης), Τσαρούχης (Αγαθόν το εξομολογείσθαι), Μαραγκός (Πειραιϊκόν Ημερολόγιον, 1966), Ε. Αλεξίου (Γ' Χριστιανικόν Παρθενάγωγείον), Γ. Ιωάννου (Το παλιό σχολείο), Ε. Βενιζέλος (Αρχείο της Π.Σ. Δέλτα), Δ. Σωτηρίου (Μέσα στις φλόγες), Χαριτόπουλος (Τη νύχτα που έφυγε ο Μπούκοβι), Μ. Αξιώτη (Εικοστός αιώνας), Βουτυράς (Πέρασμα βαρβάρων), Σπ. Μελάς (Φλογισμένα πέλαγα), Κ. Θεοφάνους (Η Εθνική Αντίσταση στον Πειραιά 1941-1944), Πύρπασος (Πειραιώτικα), Καζαντζάκης (Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά), Μουρσελάς (Βαμμένα κόκκινα μαλλιά), Μ. Αργυράκης (Λεύκωμα Πειραιώς, 1958), όλοι αυτοί παρελαύνουν μέσα στις σελίδες του Οδηγού προσδίδοντας στην περιήγηση μια άλλη γεύση, όμορφη, γλυκιά, νοσταλγική, εστιάζοντας όμως σταθερά στο σήμερα. Το παρελθόν με το παρόν διαπλέκονται και διαλέγονται τόσο αρμονικά, ώστε στο τέλος ο αναγνώστης νιώθει έντονη την επιθυμία να ξαναδεί τον Πειραιά έτσι όπως του υποδεικνύουν οι συγγραφείς του τόμου.

Τέλος, η αξία του Οδηγού έγκειται και σε κάτι ακόμη, ιδιαίτερα σημαντικό. Στη συμβολή του στην Τοπική Ιστορία. Αν και ιδιαίτερα ελκυστικό ως γνωστικό αντικείμενο, που μόλις τα τελευταία χρόνια έχει εισαχθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα, η Τοπική Ιστορία δεν έχει γνωρίσει και τις καλύτερες στιγμές, για να μην πούμε ότι έχει σχεδόν αγνοηθεί – κι αυτό για πολλούς και συγκεκριμένους λόγους, που δεν είναι του παρόντος. Το πόνημα αυτό όμως έρχεται για μια ακόμη φορά να καταδείξει ότι όταν υπάρχει ενδιαφέρον και περιέργεια να γνωρίσουμε λίγο καλύτερα τον κόσμο που μας περιβάλλει, τα εμπόδια ξεπερνιούνται και το αποτέλεσμα μπορεί να εκπλήξει ακόμη και εμάς τους ίδιους.

Είναι βέβαιο ότι η Ιωνίδειος Σχολή, από τα πιο γνωστά ιστορικά σχολεία του Πειραιά, στα οποία έχει αφιερωθεί ειδική ενότητα στον Οδηγό, με την έκδοση αυτή έχει ένα επιπλέον λόγο να νιώθει υπερήφανη για τα επιτεύγματα των τέκνων της. Υπερήφανοι όμως νιώθουμε και όλοι εμείς που πιστεύουμε ακράδαντα στο δημόσιο σχολείο και το υποστηρίζουμε και στις καλές και στις κακές στιγμές του.

Χριστίνα Πετροπούλου

Η εξωπραγματική πραγματικότητα

Χρήστος Βακαλόπουλος,
Η ονειρική υφή της πραγματικότητας –
Κείμενα για την επικοινωνία και τον πολιτισμό,
επιμέλεια-επίμετρο: **Κώστας Λιβιεράτος**
εκδ. βιβλιοπωλείο της Εστίας,
Αθήνα 2005, σελ. 718.

Σήμερα δεν υπάρχει κριτική... υπάρχει απλώς πληροφόρηση.
Η σύγχρονη δικτατορία είναι αυτή της ενημέρωσης.
Χ.Β.

«Από πολύ νέος ο Βακαλόπουλος αιχμαλώτιζε περιστατικά και, κοιτώντας τα από τις πιο διαφορετικές γωνίες, σαν ζωγράφος που ετοιμάζεται να απεικονίσει ένα πρόσωπο, τα ξεψάχνιζε κανονικά. Αυτό τον βοήθησε να αναδειχθεί σε φοβερό παρατηρητή – και, κατ' επέκταση, σε μέγιστο γνώστη του δημοσίου βίου», έγραφε πριν δεκατρία χρόνια, υπό την συναισθηματική φόρτιση του πρόσφατου και πρόωρου θανάτου του φίλου του, ο Κωστής Παπαγιώργης στο αφήγημά του «Γειά σου, Ασημάκη», δίνοντας το στίγμα της παρουσίας του Βακαλόπουλου στα δημόσια πράγματα.

Είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις των ανθρώπων που εκτίθενται δημοσίως με τον γραπτό ή προφορικό λόγο τους και που κατορθώνουν να συντηρήσουν σ' αυτόν το λόγο την ιδιαίτερη, προσωπική αύρα που εκπέμπει η φυσική τους παρουσία. Ο Χρήστος Βακαλόπουλος υπήρξε αναμφισβήτητα μια τέτοια χαρισματική περίπτωση. Προπομπός πολλών μετέπειτα βιωματικών δημοσιολογούντων της γενιάς του, κοσμούσε με την υπογραφή του έντυπα της εποχής –επιλεγμένα με πολλή προσοχή– δίνοντας κείμενα οργισμένα αλλά και ώριμα, σύγχρονα αλλά και με νοσταλγική διάθεση, προϊόντα ενός ιδιόμορφου συνδυασμού σπάνιας ευαισθησίας και οξείας παρατηρητικότητας. Η πολυσχιδής του δραστηριότητα στο χώρο του πολιτισμού και της επικοινωνίας εξακτινώθηκε σε ποικίλα πεδία: την κριτική κινηματογράφου και τηλεόρασης, την παραγωγή ραδιοφωνικών εκπομπών, τη συγγραφή σεναρίων και πεζογραφημάτων και τη σκηνοθεσία ταινιών.

Στα διακόσια είκοσι κριτικά κείμενα του Χρήστου Βακαλόπουλου που περιλαμβάνονται στον ογκώδη τόμο που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις της Εστίας με

την επιμέλεια του Κώστα Λιβιεράτου δίνεται η ευκαιρία για μια επαναπροσέγγιση του κριτικού έργου του Βακαλόπουλου. Όλα τα κείμενα του τόμου (άρθρα, κριτικές, δοκίμια και συνεντεύξεις) έχουν πρωτοδημοσιευτεί την περίοδο 1975-93 στις εφημερίδες *Αυγή* και *Θούριος* και τα περιοδικά *Αντί*, *Σύγχρονος Κινηματογράφος*, *Ντέφι*, *Ιστός*, *Το δέντρο* και δεν περιλαμβάνονται στις συλλογές κειμένων του *Δεύτερη Παρουσία* και *Από το χάος στο χαρτί*.

Ο τόμος χωρίζεται σε δυο «εποχές», ακολουθώντας μια διαίρεση που ο ίδιος ο Βακαλόπουλος είχε προτείνει για το έργο του. Στα κείμενα της πρώτης περιόδου, «στη θύελλα των ιδεών» (1975-80), διακρίνει κανείς την ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα της μεταπολίτευσης. Ο ιδεολογικός παροξυσμός της εποχής παρασύρει τον Βακαλόπουλο να δώσει στα κείμενά του έναν τόνο ελεγκτικό και μαχητικό, σε απόλυτη συνάφεια με το κλίμα της εποχής. Σε αυτή την εποχή της έντονης πολιτικοποίησης διαμορφώνεται η κριτική του συνείδηση και λαμβάνουν σαφείς κατευθύνσεις οι προβληματισμοί του. Υπογράφει μαζί με τον Μισέλ Δημόπουλο την πρωτοπόρα στήλη τηλεοπτικής κριτικής «Τηλεσκόπιο» στην *Αυγή*, στην οποία δημοσιεύει και κριτικές κινηματογράφου και συμμετέχει ενεργά στην καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα έκδοση του *Σύγχρονου Κινηματογράφου*, που αποτέλεσε χωνευτήρι επεξεργασίας ευρωπαϊκών και δη γαλλικών θεωριών για τον κινηματογράφο και τον πολιτισμό.

Στη δεύτερη περίοδο, «την τρομερή ηρεμία των πραγμάτων» ο επιθετικός τόνος της γραφής υποχωρεί αλλά τα κείμενά του αποκτούν ωριμότητα και πυκνότητα χωρίς

να στερούνται τον μαχητικό και παρεμβατικό τους χαρακτήρα. Η περίοδος αυτή συμπίπτει με τα πιο δημιουργικά και ανήσυχα χρόνια του Βακαλόπουλου, που παράλληλα με τους πειραματισμούς του στην πεζογραφία και τον κινηματογράφο αναδεικνύεται σε κριτικό «με στάση ζωής και θέσεις που κάνουν την κριτική πραγματικά πνευματική υπόθεση», όπως προσφυώς έγραψε στο *Αντί* ο Ηλίας Κανέλλης. Οι παρατηρήσεις του αποκαλύπτουν έναν κριτικό με βαθιά γνώση τόσο των ιδεολογικών όσο και των καλλιτεχνικών παραμέτρων που οικοδομούν ένα έργο τέχνης και με απόλυτη συνείδηση ότι μόνον η ανάδειξη της ονειρικής υφής της πραγματικότητας, μακριά από κανονικότητες, μπορεί να λειτουργήσει ανατρεπτικά στο χαοτικό πλέγμα των πολιτιστικών σχέσεων.

Θα ήταν παράλειψη αν δεν αναφερθούμε με θετικά σχόλια και στη δουρεία του Κώστα Λιβιεράτου. Το επίμετρο που έχει συντάξει επιχειρεί να αναδείξει τον κεντρικό πυρήνα που συνέχει τον προβληματισμό του Βακαλόπουλου για την επικοινωνία και τον πολιτισμό παρακολουθώντας την περιπετειώδη διαδρομή της σκέψης του. Εστιάζει στα κείμενα και επιχειρεί τη θεωρητική ανασύνθεση του λόγου του Βακαλόπουλου, χωρίς απλουστευτικά σχήματα και αυθαίρετες προσωπικές ερμηνείες. Τέλος, στα πρόσόντα του βιβλίου συγκαταλέγεται και το χρηστικό θεματικό και ονομαστικό ευρετήριο στο τέλος του βιβλίου που αναφέρεται και στις τρεις συλλογές άρθρων και διευκολύνει όποιον ενδιαφέρεται να γνωρίσει καλύτερα το κριτικό έργο του Βακαλόπουλου.

Κώστας Καραβίδας

μυθιστορηματικά και μας προσφέρει μια ενδιαφέρουσα και ιδιαίτερης γοητείας περιήγηση.

Ριζωμένη στα βουνά της Αρκαδίας *Η Δημητσάνα* δεν έπαψε ποτέ να έχει το αυτόνομο ενδιαφέρον της για τον ιστορικό. Ωστόσο, η ανατύπωση της «ιστορικής μονογραφίας» του **Τάκη Χ. Κανδηλώρου** (Αθήνα, 1897· πρόλογος: Χάρης Κανδηλώρος, εισαγωγή: Β.Χ. Χαραλαμπίδης, εκδ. Παπαδήμα, 2006) μας προσφέρει μια ακόμη εμπειρία: το ξανακοίταγμα παράλληλα και της ιστοριογραφικής αντίληψης ενός ιστοριοδίφη στα τέλη του 19ου αιώνα.

Στη γραφή της **Jean Rhys**, *Καλημέρα, Μεσάνυχτα* (μετάφραση: **Αργυρώ Μαντόγλου**, εκδ. Μελάνι, 2006) αναγνωρίζει κανείς την πρώιμη έκφραση μιας νεωτερικότητας που δεν μπόρεσε να βρει αναγνωστική ανταπόκριση το 1939, όταν το μυθιστόρημά της πρωτοεκδόθηκε. Η ιδιοτυπία της γραφής της, η ανάδειξη της σκοτεινής πλευράς του εαυτού, η αυτοδιηγητική αφήγηση που ταυτοχρόνως γίνεται «άλλος», καθώς μετέρχεται διαρκώς τη διπολικότητα, στοιχεία αφηγηματικά που σήμερα μας φαίνονται κατακτημένα, στο μυθιστόρημά της αναπτύσσονται με ενάργεια. Αγνοήθηκε για μια μακρά περίοδο και, όταν την ανακάλυψαν εκ νέου, βρήκε το σθένος να συνεχίσει το δημιουργικό της έργο και τιμήθηκε με σημαντικές διακρίσεις. Ωστόσο, σχολίασε κατά την απονομή βραβείου: «Ήρθε πολύ αργά»!

ο χαρτοκόπτης

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

❖ Ένας εξαιρετος δημοσιογράφος και παλιός συνεργάτης του *Αντί*, γνωστός τηλεοπτικά από το «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα», ο **Στέλιος Κούλογλου** παρουσιάζει σε ολοκληρωμένη μορφή τις συνεντεύξεις που συγκέντρωσε στο πλαίσιο παραγωγής έξι τηλεοπτικών ντοκιμαντέρ για τον εμφύλιο πόλεμο και την Αριστερά στην Ελλάδα. Η έντυπη μορφή που στερεοποιεί τις συγκλονιστικές αυτές μαρτυρίες μας δίνει τη δυνατότητα να σκεφτούμε και να ξανασκεφτούμε, να αναρωτηθούμε για όσα συνέβησαν αλλά και για όσα σήμερα μπορεί να σημαίνουν όλα όσα σημάδεψαν την νεότερη ελληνική ιστορία και την περιπέτεια ιδεών και ανθρώπων: *Μαρτυρίες για τον Εμφύλιο και την ελληνική Αριστερά* (εκδ. Βιβλιοπωλείον

της «Εστίας», 2006).

❖ Από τις εκδόσεις Ζήτηρος στη σειρά «Μεταφρασμένοι συγγραφείς της αρχαίας ελληνικής γραμματείας» πήραμε τον πρώτο τόμο: *Αισχύλος. Πέρσες, Επτά επί Θήβας, Ικέτιδες, Προμηθέας δεσμώτης, Αγαμέμνων, Χοηφόρες, Ευμενίδες* (Θεσσαλονίκη, 2005). Ο φιλόλογος και μεταφραστής **Θεόδωρος Γ. Μαυρόπουλος** διαμορφώνει κατ' ουσίαν ένα διδακτικό εγχειρίδιο, καθώς συνοδεύει την έκδοση με εισαγωγή στη δραματική ποίηση και τον Αισχύλο, με περίληψη καθεμιάς από τις σωζόμενες τραγωδίες, με σχόλια και ερωτήματα που θα μπορούσαν να καθοδηγήσουν τον μαθητή αλλά και τον δάσκαλο.

Γιάννης Καρατζόγλου
Αποτελέσματα χρήσεως
εκδ. Ίκαρος, 2006

Ο Γιάννης Καρατζόγλου, ένας ποιητής που έχει μια αργή όσο και σταθερή παρουσία ξεκινά από το 1970 και δίνει σταδιακά ένα έργο που αρθρώνεται πάντα μέσα στο κλίμα ενός ποιητικού σχολίου· δυνατό, καθαρό και διεισδυτικό.

«Ο ΚΛΕΦΤΗΣ ΠΟΙΗΤΗΣ: Με νυχτοφάνη και κατσαβίδι και γερμανικά κλειδιά διαρρηγνύει ποιήσεις / λέξεις των άλλων εκκωφαντικές, μηνύματα και ύφος αβρών αιλούρων ποιητών. / Εισέρχεται όταν κοιμούνται οι στίχοι τους, τους απαλλοτριώνει μαργαριτάρια / συνδυασμού νοημάτων, φθόγγων και ήχων ποιητικών τα συμμαζεύει στο πουγκί / τα ανακατεύει τα χαράματα και βγάζει δικές του εβδομάδες και μήνες. // Ανακατεύει χρώματα με στίχους κι αλκοολούχες λέξεις την αιθυλική του θλίψη / τόπους που έζησε στο παρελθόν και προσπαθεί να ξαναδεί μες στην ομίχλη / όταν περνάνε τα μεσάνυχτα συνδυάζει πρόσωπα κήπους σκάλες και σταθμούς / γιγαντοοθόνες στο μυαλό του προβάλλουν ρίμες κι ακατανόμαστα συμπλέγματα ποιητικά / και το πρωί καταλήγει στην ασφάλεια ομολογώντας τη διαρκή του θλίψη».

Πασχάλης Χριστοδουλίδης
Ποιήματα
εκδ. Πλανόδιον, 2005

Συχνά επιγραμματικός ο Π.Χ. δίνει το ποιητικό του στίγμα με μέσα απλά, ανεπιτήδευτη γραφή και χαμηλούς τό-

νους, που τείνουν μερικές φορές στο διδακτισμό.

«ΔΕΝ ΨΑΧΝΩ: Δεν ψάχνω / τα δύσκολα στην Ποίηση. / Τα βρίσκω στη ζωή. / Δε θέλω δυσερμήνευτα / κι αινιγματώδη λόγια. / Ακούω τέτοια και παντού. / Στην Ποίηση αναζητώ / μόνο την Ομορφιά. / Μέσω αυτής θα φτάσω / -δίχως αμφιβολία- / στο μακρινό μου προορισμό / την ευτυχία της αλήθειας».

Εντμέ Παρασκευοπούλου
Ποιήματα
εκδ. Μελάνι, 2003

Λυρισμός στον απόλυτο βαθμό αλλά και αίσθηση του κόσμου μέσα από παρατηρήσεις ιδιαίτερης αισθαντικότητας η ποίηση της Ε.Π. ξαφνιάζει τον αναγνώστη.

«Κείνο το γιαπωνέζικο χαρτί μοιρολογούσε / θυμόταν τον πόνο της απαρχής του / την πληγή του κορμού / το λιώσιμο των φύλλων / την τέλεια μετάλλαξή του / σε όργανο γραφής / Μα όταν ο ποιητής χάραξε το χάι-κου / λησμόνησε τον πόνο του / κι άρχισε το τραγούδι ...».

Χρήστος Μπουλωτής
Φυσική ιστορία του θανάτου
εκδ. Γαβριηλίδης, 2005

Μέσα από τις συνοπτικές μορφές ο Χ.Μ. δημιουργεί κλιμακωτά ένα κατ'ουσίαν εκτενές ποίημα. Το ενιαίο ύφος αλλά και η διακριτική και συνάμα εκφραστική ανάγνωση της ανθρώπινης περιπέτειας από τη ζωή στο θάνατο δημιουργούν μια εικόνα συνολικής εποπτείας.

«Οι λέξεις δεν αφήνουν τον νεκρό μεμιάς, / μόνον αφού πεισθούν πως δεν υπάρχει ελπίδα / αραιώνουν σταδιακά με απροσποίητη θλίψη, / μα πάντα καμιά δεκαριά είθισται / να μένουν θεληματικά κολλημένες / στη γλώσσα του».

Στέφανος Μπεκατώρος
Κορμάτια για τρία δάκτυλα
εκδ. Αίνος, 2005

Η ποίηση τον βίον συμπληρούσα είναι στο επίκεντρο της γραφής του Σ.Μ. Ποίηση βιωματική, που απομνημονεύει το παρελθόν και ανατρέπει τη βία των καιρών. Ποίηση σε εγρήγορση, πάσχουσα αλλά και θεραπευτική, ποί-

ηση μονολογική ωστόσο ανοιχτή στην επικοινωνία.

«ΤΑΠΕΙΝΗ ΕΠΙΚΛΗΣΗ: Εσένα που αδιάκοπα ξεθάβω από βαθιά κάτω / Και που αδιάκοπα ξεφεύγεις και πάλι θάβεσαι - / Από την στοίβα των ημερών μου από τον λάκκο / Των ονείρων μέσα σ' εκλιπαρώ να επιστρέψεις. // Σ' εκλιπαρώ να επιστρέψεις ιδανική μορφή / Κι αγαπημένη του παιδιού που υπήρξα και / Είμαι βαθιά πίσω απ' το δέρμα. Σ' εκλιπαρώ / Αναδύσου και ανάστησε τη ζωή μου».

Στέφανος Ροζάνης
Ήταν ώρα
εκδ. Έρασμος, 2005

Ο Στέφανος Ροζάνης, πιστός στην παράδοση της εσωτερικότητας, καταγράφει σταθερά τη διαδρομή από τον λυρισμό στη μυστική ποίηση.

«ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ: Και αίφνης αποκάλυψες το όνομά σου / Ένα όνομα αταίριαστο / Θολό σαν την αχλύ του λυκαυγούς / Σαν όταν χάνονται τα χέρια / Προσπαθώντας ν' αγκαλιάσουν / Σαν όταν χάνεται η φωνή / Ραγίζοντας απελπιστικά / Πάνω στ' αντικρινά βράχια / Παντέρημου νερού / Και χαράζουν τα σχήματα το περίγραμμά τους / Σ' ό,τι απόμενε από τον ουρανό μας».

Γιάννης Δάλλας
Αποθέτης
εκδ. Γαβριηλίδης, 2005

Η ποίηση στο επίκεντρο της έκφρασης του Γιάννη Δάλλα διασταυρώνεται με τον αναγνώστη της, κρατά τον υψηλό τόνο και μας εισάγει στο εργαστήρι του.

«ΟΠΩΣ ΟΙ ΒΕΒΗΛΟΙ: Και ξαφνικά η ποίηση έπεσε / σπόρος κοφτερός στη μήτρα των λέξεων / τι σπαραχτική σπαθιά τι φλεγόμενη / βάτος η έμπνευση / και γύρω τ' αγκάθια κιγκλίδωμα / -φρουροί λογχοφόροι- / κι οι ασφοδελοί πιο αδιάβατοι / γύρω-γύρω απ' το ποίημα / να μη μπορεί να το διασχίσει να το πηδά / όπως οι βέβηλοι επάνω στα μνήματα / ο πρώτος ο τυχαίος ο άγνωστος / αναγνώστης ο κύριος Χ // Ο λεληθώς και ανέραστος».

ο συλλέκτης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΣ

